

Jaroslav Foglar
**KRONIKA
ZTRACENÉ
STOPY**

Naše vojsko, Praha
1967

Co bylo napsáno a namalováno na
první stránce té knížky, co denkrát vy-
padla ZTRACENÉ STOPE a blízky, když
skočil přes zábradlí na nohu Troumovky
a Hlavičky ulice:

Pojď se mnou tam, kde
nebe je vysoké a modré a
kde oblaka bílá vyhlí-
ží mě, kde jinde plují.

Slyšíš tu píseň větru
v korunách borovic?
Slyšíš tu píseň dalek
kávratných? Tiše
a velice šumí
hlavy stromů.

Láze slunce červenavá
stéká po jejích rozpuštěných
kmenech a vlně pryskyřice tě omámi.

A večer oheň táborový tam do smy
pak hasí a vyzývá v sobě pocitly,
které oběsou svou duši.

Ted' už víme, kdo to je! Už víme, jak se jmenuje a kde bydlí. A také víme, co znamenají slova, která jsme našli v jeho ztraceném notesu na první stránce a která jsme si potom i my napsali na začátek naší kroniky: „Pojď se mnou tam, kde nebe je vysoké a modré ...“

Už to všechno víme. Ale dlouho jsme to nevěděli a dlouho jsme po všem pátrali. Jak se všechno u nás změnilo od té doby, co jsme se to o něm všechno dověděli! A jak jsme se potom změnili i my, když jsme si založili Ztracenou stopu!

„Pojď se mnou tam, kde nebe je vysoké a modré!“ Ano, rádi půjdeme. Chceme to všechno vidět a znát, chceme vidět barevné nebe, slyšet hučení lesa, cítit vůni pálené pryskyřice. Všechno, jak je to tam napsáno na té první stránce.

Začátek našeho klubu Ztracená stopa

Já se jmenuju Béd'a Trnka a kamarádím s Julkem Kropíků a Láďou Vetiškou.

Naší ulicí chodil někdy kluk o trochu starší než my, těžko říci o kolik. Jednou jsme ho viděli, jak přiskočil skoro bez rozběhu zábradlí na rohu Broumovky a Hlavicovy ulice jakoby nic. A protože měl krátké kalhoty, tak jsme také viděli, jak mu přitom svaly na nohách jen hrály, a my jsme si říkali, že to je asi nějaký krasobruslař nebo že závodí na kole. V sobotu jsme ho vždycky vídali, jak někam jde s tornou na zádech.

Jednou se jeho „kraťasům“ pochechtávali dva kluci z Broumovské ulice a jeden po něm hodil plechovkou. A ten neznámý kluk je popadl oba dva, klepal s nimi chvíli o sebe, pak je zase pustil a šel dál. A oni už byli zticha. a už po něm nic neházeli, ani se nepochechtávali.

Někdy nosil v ruce malou silnou knížku, vždycky hezky zabalenou, a Julek Kropíků říkal, že to není natisknutá knížka, ale že je v ní psáno rukou a také že jsou v ní nějaké barevné obrázky a stopy zvíře. Ze to prý viděl, když se ten kluk na ulici do knížky díval.

Několikrát jsme šli za ním a dívali se, kam jde. Usmyslili jsme si vypátrat jeho jméno a kde bydlí, kam chodí do školy, co dělá, co to má psáno v té své knize — a vůbec všechno. Ale on nás vždy nějak zpozoroval a ztratil se

nám v ulicích mezi lidmi jako pára nad jezerem, jak říkával Láďa. A protože jsme tedy ztráceli jeho stopu, tak jsme mu potom už jinak neřekli než Ztracená stopa.

On nás svou záhadností tak přitahoval, že jsme byli hrozně zvídaví, když jsme ho v našich ulicích zase znovu uviděli. A to zábradlí na rohu Broumovky pak už vždycky přeskakoval, i když ho mohl klidně obejít. Nebo zase najednou běžel jako vítr — a to jsme ho nikdy nemohli dohonit, i když umíme běhat hodně rychle. Ztracená stopa! To bylo jediné jméno, které se nám pro něho zdálo dobré.

A pak se to jednou stalo. Ztracená stopa běžel zase naší ulicí. Pustili jsme se za ním. Uviděl nás a trochu se usmál. Asi jsme mu byli k smíchu, že ho chceme dohnat. Zase přeskočil to zábradlí na rohu a hnal si to dál. Ale my ne! My za ním tentokrát už neletěli.

Jak přeskočil zábradlí, vypadla mu zpod blůzy ta jeho knížka. Nenapadlo nás ho zavolat. Zvedli jsme ji a začali si ji prohlížet. Byly v ní všelijaké zápisy, písničky, hry, kresby stromů, listů, kytek, stopy zvířat, různá ohniště a ještě moc jiných věcí. A na první stránce byl barevný obrázek, jak zapadá slunce za kopce a lesy a pod tím bylo napsáno to „Pojď se mnou tam, kde nebe je vysoké a modré ...“

Ztracená stopa se vrátil pro knížku za chvíli. Byl rád, že jsme mu knížku dali a neutekli s ní. Zpřátelili jsme se s ním a teď už mu neříkáme Ztracená stopa, ale Tomek, protože už víme, že se jmenuje Tomek Valtýn. Ale to naše vymyšlené jméno, co jsme Tomkovi dali, když jsme ho ještě neznali, nezmizelo. Založili jsme s Tomkem zále-sácký klub a ten jsme na památku všeho pojmenovali Ztracenou stopou.

Přihlásili jsme se potom v redakci časopisu ABC mladých techniků a přírodovědců do jeho turistické stovky pionýrských Raketových posádek. Redakce nám udělila pořadové číslo a schválila nám náš název Ztracená stopa. Jednou měsíčně jí posíláme hlášení o své činnosti.

Také v našich pionýrských oddílech (každý z nás je v jiném, protože jsme z různých škol) hovoříme o všem, co ve Ztracené stopě děláme. Pokoušíme se tam u ostatních chlapců a děvčat probudit zájem o podobné věci. Daří se nám to zatím jen pomalu — ale přece!

Běda

Jsme teď s Tomkem a s naší Ztracenou stopu skoro pořád venku. Ve všední dny děláme schůzky i pod širým nebem (nemáme žádnou klubovnu) a v neděli jdeme za město na celý den. I když rána už jsou někdy dosti studená a mlhavá, nebojíme se jich. Slunce se obvykle později přece jen z mlh vynoří a pěkně ještě hřeje. Chodíme pořád všichni ještě v „kratásech"! V tepláčkách ať si chodí zchoulostivělí, neotuzilí kluci a děvčata.

Na výpravách i jinde nás Tomek upozorňuje na to, čeho jsme si nikdy dříve nevšíмали a neuvědomovali. Na barvy stromů a keřů, na jejich podivuhodné plody, ukazuje nám stříbrné opary dalekých kopců a lesů, vdechujeme s ním podivnou „podzimní vůni" vzduchu. Jistě i jindy v září takhle voněl vzduch a stromy se barvily, ale my jsme to nikdy nepozorovali, nikdo nám o tom neřekl, nevšimli jsme si toho.

Píšeme si také každý takovu knihu poznámek, jako má Tomek. (Říkáme jí Zálesácká kniha.) Tomek v ní má napsáno o měsíci září tohle:

„Slunné zářijové dny patří k nejkrásnějším v roce. V lesích, na stráních a v hájích se objevují barvy, které tam dříve nebyly. Sytá žlut', oranž', rumělková i karmínová červeň, bohaté tóny hnědi. Lesy jsou plny hub a jejich vůně. Z ptáků odlétají slavíci, lindusky, pěnice, konipasové, tuhýci, lejskové, budníček, bělořit. Stříbrným vzduchem letí do tajemných zamlžených dálek jemná vlákna pavoučků, Jbabího léta'. Nastává podzim."

Jak je to pro nás všechno nové, vzrušující, barevné. Už víme, že dobrodružství a den plný událostí se dá prožít i u nás. Jen mít oči a mysl pro to všechno otevřeny. A jen mít někoho, kdo nám je otevře.

Tomkův Modrý život

Čím dále tím více jsme okouzleni a nadšeni tím, že jsme si udělali svůj klub Ztracená stopa a že nám do naší činnosti nikdo nemluví. A chceme žít docela jinak než dříve, do všeho teď máme plno chuti. Ve všem se chceme přitom podobat Tomkovi. Je dobrý a mírný, neublíží nikdy nikomu ani slovem. Nedovedeme si ani představit, že by dokázal někoho ošidit, napálit, udělat někomu něco zlého.

Každý den ráno cvičí, aby byl pořád pružný a rychlý. Důkladně se myje ve studené vodě, a tak je velmi otužilý. Ráno a večer si čistí zuby. Každý den prokáže alespoň ježděn — třeba docela malý — dobrý čin. Nemluví neslušně (ještě nikdy jsme od něho neslyšeli jediné hrubé slovo). Pověděl nám, jak se snaží každý den zažít nějaký příjemný zážitek a jak si je někdy i sám připravuje. Například si přečte hezkou knížku, vidí zajímavý film, ve škole dostane pěknou známku, někdo se o něm pochvalně vyjádří, dostane od někoho přátelský dopis apod.

Tomek tomu všemu dohromady říká Modrý život. Četl prý o něm v nějaké knížce. Proto je tedy tak docela jiný, než jak známe všechny ostatní kluky u nás. Ve své Zálesácké knize má Tomek pro každý měsíc nalinkovanou jednu stránku s okénky sedmi hlavních pravidel Modrého života a vždy večer si vybarví modře ta okénka, která v ten den splnil. Nesplněná nechá bílá. Řekl nám, jak už hned ráno si splní první tři body Modrého života, mytí ve studené vodě, čištění zubů a čtvrt hodinku důkladného cvičení — a pak že tahle tři splněná okénka už ho popohánějí po celý den, aby si splnil i další a večer aby měl modře vybarveno všech sedm.

Rozhodli jsme se také začít takový nový lepší a zajímavější způsob žití; budeme plnit Modrý život.

Julek

Čísujeme schůzky a výprav/

Umluvili jsme si, že schůzky budeme konat dvakrát týdně: ve středu a v sobotu. V neděli pak chodíme na výpravy. Nejvíce věcí k pobavení i poučení, jako různé soutěže, závody, hry a nápady, přinese ovšem Tomek. Divíme

Datum	Ranní cvičení	Čistění zubů	Mytí studenou vodou	Slučná mluva	Čistění chování	Dobrá činnost	Dosažený pokrok
1. 9.							
2. 9.							
3. 9.							
4. 9.							
5. 9.							
6. 9.							
7. 9.							
8. 9.							
9. 9.							
10. 9.							
11. 9.							
12. 9.							
13. 9.							
14. 9.							
15. 9.							
16. 9.							
17. 9.							

Datum	Ranní cvičení	Čistění zubů	Mytí studenou vodou	Slučná mluva	Čistění chování	Dobrá činnost	Dosažený pokrok
18. 9.							
19. 9.							
20. 9.							
21. 9.							
22. 9.							
23. 9.							
24. 9.							
25. 9.							
26. 9.							
27. 9.							
28. 9.							
29. 9.							
30. 9.							

V x á í jsem dosáhl
modrých okének.....
bílých okének.....

se vždycky, kde to všechno bere. Ale i my, Julek, Lada a já, se vždy snažíme přispět něčím k programu.

Abychom věděli, kolikrát jsme se už sešli, všechny schůzky a výpravy číslujeme. Číslování jsme samozřejmě začali od jedničky a nedbáme na to, že někdy je to schůzka doma a jindy výprava za město. Teď jsou čísla našich schůzek a výprav ovšem ještě nízká, vždyť jsme se svou činností začali teprve nedávno. Ale těšíme se, jak to bude pěkné, až jednou za dlouho budeme psát například: 176. schůzka, sobota dne..., 177. výprava, neděle dne...

Výlet nebo výprava?

Kluci ve škole, kteří nedovedou nic jiného než okounět na ulicích, hloupě se kočkovat, prohánět a zbytečně utrácet čas, se nám chechtají, že svým cestám za město říkáme výpravy a ne výlety. Ale my jim říkáme schválně výpravy. Jdeme ven jako cestovatelská expedice za tajemnými objevy. A také opravdu vždy něco nového objevíme a zažijeme — a tak je to výprava a ne výlet! Výlet, to je jen legrační „vztekaní“ někde u vody, pinkání míčem, Čmouření u ohně a pečení špekáčků, při čemž se nemusí na nic myslet. Výlet je dobrý pro malé děti nebo pro ty, kteří náš program neznají, nebo by je ani třeba nebavil. Ale my děláme výpravy!

Až bude ošklivo...

Na výpravy chodíme teď v září každou neděli, a to na celý den. Až bude velmi studené a nevlídné počasí, budeme chodit jen na odpoledne. A když bude ošklivo, lijáky

a bláto, a ven už tedy nebudeme moci jít, ani tehdy naše Ztracená stopa nebude zahálet!

Uspořádáme si pěknou velkou hru ve městě, vyzveme třeba nějakou družinu nebo jiný klub, aby hrály a závodily s námi. A když bude déšť vytrvalý, sejdem se u nás v domě u pudy — a tam uděláme pěknou dlouhou schůzku s bohatým programem. Když budeme zticha a slušně se chovat, nájemníci nás tam jistě nechají a nevyženou nás. Pokusíme se také sehnat si vlastní klubovnu.

Jedno je ale jisté: budeme něco podnikat *každou* neděli. Nebude jediné, kdy by se Ztracená stopa nesešla k pěkné činnosti.

Učíme se morseovku

Začali jsme s ní na 4. schůzce. Tomek přinesl k signalizaci dvě malé červenobílé vlajky, navlečené na krátkých tyčkách, takže se pohodlně vejdou do torny, aniž by vykukovaly ven a někoho ohrožovaly. Rozměry vlajky jsou asi 15 X 20 cm, bílá a červená barva jsou k sobě našity úhlo-příčně. Všichni si takové praporky také hned vyrobíme, protože Tomek řekl, že se signalizací zažijeme na výpravách mnoho pěkné a užitečné zábavy. Později nás naučí ještě signalizaci semaforem a k tomu je vlajek zapotřebí!

Značky morseovky jsme si hned zapsali do našich Zálesáckých knih a Tomek nám ke každému písmeni přidal ještě pomocné slovo. Julek nevěděl, k čemu jsou tato slova dobrá, ale my jsme mu to vysvětlili: pomocná slova počtem a délkou svých slabik a samohlásek hned připomenou, jak v morseovce písmeno vypadá. Tak například písmeno A má pomocné slovo A-kát. A je krátké, čili morseovková tečka, kát je dlouhé, čili čárka. Písmeno A se tedy v morseovce píše .—. Písmeno B má pomocné slovo blý-ska-vi-ce, B se tedy píše —....

Lád'a někde četl, že prý se tato pomocná slova nemají užívat, protože se morseovku máme učit jen podle jejích značek a sluchu. Ale to platí jen pro lidi, kteří jednou musí morseovku umět jako když bičem mrská (vojáci-spojaři, Svazarmovci, telegrafisté na poště atd.). Ale pro nás - hochy a děvčata — jsou pomocná slova dobrá, protože se s nimi naučíme morseovku mnohem dříve i snadněji. A když některé písmeno zapomeneme nebo si v něm nejsme jistí,

jeho pomocné slovo nám ihned pomůže. Až budeme morseovku používat delší dobu, stejně pak už pomocná slova nebudeme potřebovat, protože její značky nám vejdou do krve jako třeba násobilka.

A . -	akát	R . - .	rarášek
B - . . .	blyskavice	S . . .	světluška
C - . - .	človníci	T -	trám
D - . .	dálava	U . - .	učený
E .	erb	V	vinobraní
F . - . .	filiálka	X - . .	Xénokratés
G - - .	Gnómóny	Y - - .	(pomocné slovo není)
H	hrachovina	Z - - .	zálogie
CH - - - -	chléb nám dává	1 . - - - -	
I . .	Irsko	2 . - - - -	
J . - - -	jasmín bílý	3 . - - - -	
K - . -	krákorá	4 . - - - -	
L - . .	lupínček	5 . - - . .	
M - -	mává	6 -	
N - .	národ	7 - - . . .	
O - - -	ó ó ó	8 - - - . .	
P . - - .	papírnici	9 - - - . .	
Q - - - .	kvílí orkán	10 - - - - -	

Různá dorozumívací znaménka:

Volací stanice - . - . (atd., dokud se volaný neozve touže značkou).

Čekám, vysílej! - . -

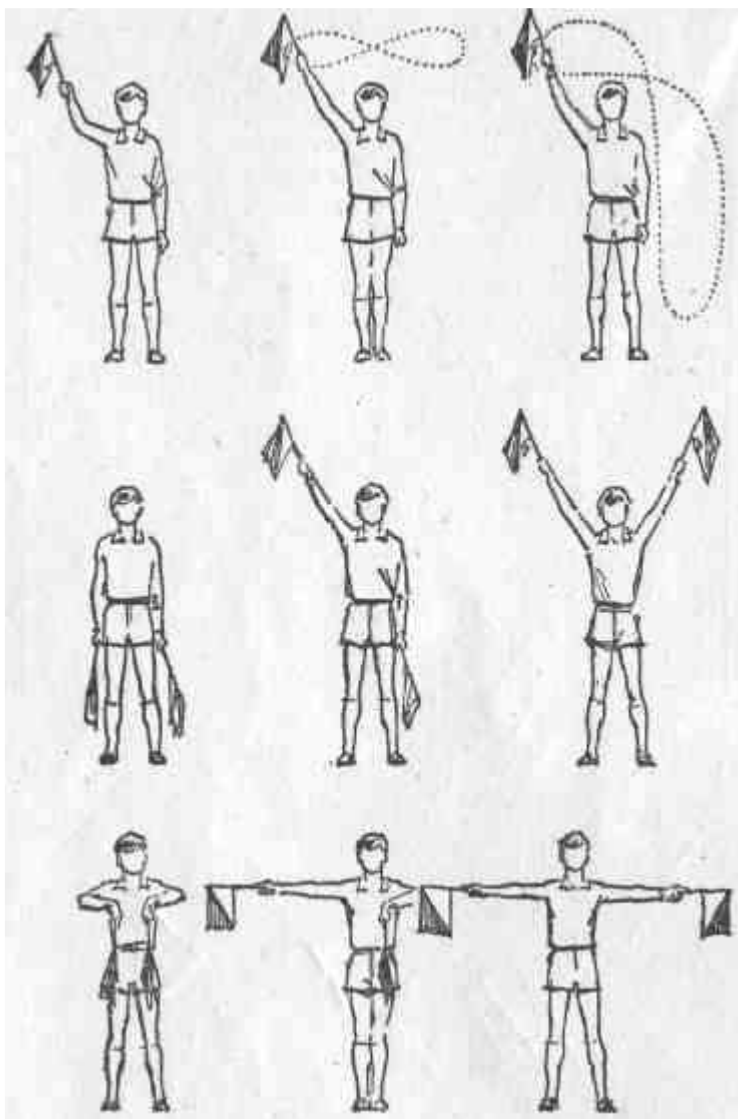
Zmýlená! Omyl! Nerozumím!

Konec zprávy . - . (jen při vysílání zvukem. Při vysílání vlajkami nebo světlem tři velké kruhy před sebou).

Morseova abeceda obsahuje ještě celou řadu jiných značek a znamének. Pro naše klubovní účely však plně stačí ty, které nám Tomek nadiktoval.

Morseovku vysíláme vlajkami, a to jednou nebo dvěma, dále zvukem (píšťalou, bzučákem, někdy i tukaním, při čemž jeden úhoz je tečka, dva poklepy rychle za sebou jsou čárka). Za tmy lze vysílat světlem (krátký záblesk je tečka, dlouhý čárka).

Všeobecné připomínky: Jednotlivá písmena oddělujeme od sebe několikavteřinovou přestávkou (čím delší, tím lé-

Vysílání morseovky vlajkami. V první řadě jednou vlajkou (základní) postavení, tečka, čárka). V druhé řadě dvěma vlajkami (opět základní postavení, tečka, čárka). Ve třetí řadě jiný způsob vysílání dvěma vlajkami, používaný na kratší vzdálenosti (význam postavení stejný jako v horních řadách)

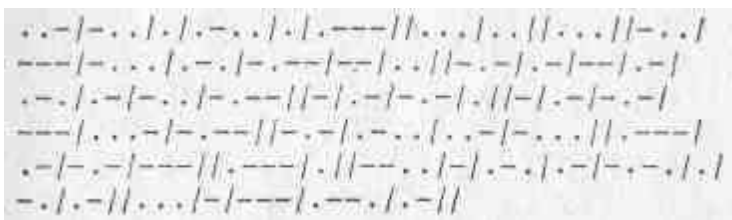
pe, zejména při velkých vzdálenostech nebo když nejsme v signalizování ještě příliš zblhlí).

Po vyslání slovu vysílač nemá vysílat další, dokud příjemce neoznámí písmenem R, že přijatému slovu porozuměl, tj. že je nepřijal nějak zkomolené.

Při vysílání vlajkou nebo vlajkami vysílač oznamuje ukončení slova jedním velkým kruhem, který před sebou opíše jednou vlajkou. Ukončení celé zprávy oznámí třemi takovými kruhy.

Tomek nám teď píše pořád dopisy morseovkou, abychom se v ní pocvičili. A venku signalizujeme každou chvíli. Je to doopravdy pěkná zábava.

Béd'a, kronikář Ztracené stopy

Po přečtení zkontroluj s textem na str. 18.

Výstroj a výbroj k výpravám

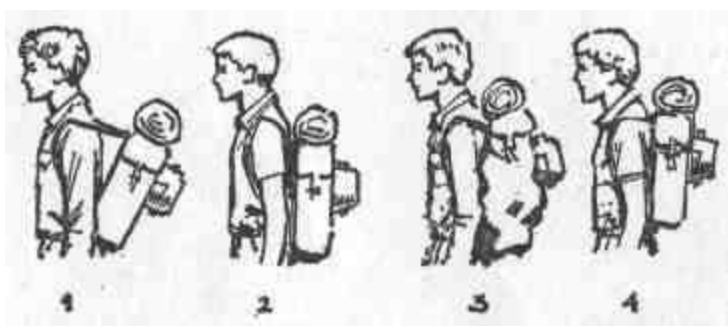
Ze jsme vyhlásili boj teplákovému oblečení pro výpravy za příznivého počasí, to už jsem napsal. Ale máme je s sebou vždy — pořádně složené — v torně. Převlékneme se do nich někdy na tábořišti, když je třeba náhle chladnější a my se zrovna nepohybujeme, nebo když šplháme po stromech či hrajeme v houštinách nějakou hru. Tepláky nás chrání před prostydnutím i před odřeninami. A proč je máme mít v torně vždy pěkně složené? Tomek nám to názorně vysvětlil: když je nacisty do torny nesložené, zabraly spoustu místa. Když je tam dal složené, zabraly o polovinu prostoru méně. Jejich složením si ale také zvykáme na zálesácký pořádek, úpravnost a důkladnost. Tomek nás učí balit torny tak, že v nich hned všechno najdeme, i když máme s sebou dost věcí.

Nosit chlebník nebo sportovní pytel na výpravu, to je

pod naší zálesáckou důstojnost. Hlavní důvod je ale v tom, že chlebník dosti překáží, pořád se posunuje, při běhu se hází — a málo se do něho vejde. Také sportovní pytel nebo brašna nejsou na výpravu zrovna dobré. Zaměstnávají pořád jednu ruku, unavují ji, táhnou tělo k jedné straně — a špatně se s nimi běží. Torna je opravdu nejlepší a nejvhodnější. Vše se do ní pohodlně vejde a při chůzi nepřekáží. Její popruhy musí být ovšem dobře upraveny. V Tomkově Zálesácké knize jsme našli tyhle obrázky a text:

Nosíš správně tornu?

Podívej se na čtyři kresby. První chlapec má u torny popruhy příliš dlouhé. Torna mu odstává od zad a jako páka ho táhne dozadu. Zvyšuje se její váha a unaví svého nosiče mnohem více, než by ho unavila při patřičném zkrácení popruhů. Běh s odstávající tornou je skoro nemožný. — Druhý chlapec sice nedovolil své torně s dlouhými popruhy, aby mu od zad odstávala, stáhl ji dolů. Mnoho tím však nezískal. Torna jej táhne dolů, ramena bolí od tlaku popruhů, o vzhledu ani nemluvě. Zkrajte dlouhé popruhy své torny! — A co třetí hoch? Má tornu nacpanou k prasknutí,

tvrdé a hranaté věci uvnitř 2. neurovnaný obsah tlačí ve velkých i malých vybouleninách do zad k zoufání. Srovnajte obsah torny vždy tak, aby její stěna, která přilehne na záda, byla rovně a měkce vycpána. — Čtvrtý chlapec má tornu v pořádku. Popruhy ani krátké, ani dlouhé, torna pevně, jistě a pohodlně sedí na ramenou a zádech.

Co všechno v torně na výpravy nosíme:

Tepláky,	jídelní misku a potraviny k vaření,
igelitovou pláštěnku, lžíci a nůž,	
kedsky,	láhev z plastické hmoty s čajem,
záložní ponožky,	hliník, krabici s jídlem z domova,
ručník, mýdlo,	krabičku poslední záchrany,
signální vlajky,	naše papírové míčky k hrám.

Kromě těchto věcí nosí Lád'a na výpravy pro celý klub malou lékárníčku, kdyby se někomu něco stalo (nejvíc tam má obvazů a náplastí na různá škrábnutí a odřeniny), já nosím šestimetrové lano na šplhání, přetahování, podbíhání a přeskakování, lasování a vůbec na různé jiné zábavy. Tomek nosí svůj velký míč a Julek fotoaparát. A také foukací harmoniku. Umí na ni pěkně hrát, a tak se nám to pěkně šlape, když cestou spustí.

Krabička poslední záchrany

Je to malá plechová krabička se zaoblenými rohy, aby netrhaly tornu nebo nedřely aktovku či kapsu. Také to může být krabička z plastické hmoty na mýdlo, ale ta už nemá takovou trvanlivost jako plechová.

A tato Krabička poslední záchrany (jmenujeme ji v řeči i při psaní jen zkráceně „Kápezet“) obsahuje mnoho různých maličkostí, které nám někdy pomohu v nouzi.

Je tam kousek svíčky a škrťátko s několika zápalkami, svinutý drátek, provázek, kousek leukoplastu, obvazu (vše čistě zabaleno!), 2—3 hřebíky různé velikosti, několik napínáčků, malá ořezaná tužka, několik špendlíků obyčejných a několik zavíracích, 2—3 jehly, černá a bílá nit, knoflíky, pětadvacetník na telefon, kousek křídý (rovněž pečlivě zabalený, jinak nám pokřídíuje a znehodnotí jiné věci), 2—3 Kčs, tři dvacetihaléřové známky (možno jimi oznamkovat dopis jak do jiného města, tak v místě), kousek březové kůry k zapálení ohně, gumová ampulka s benzínem (pro rychlé rozdělávání mokrého dříví za deště), guma na mazání, gumička na převázání, složený lístek čistého papíru, žiletka.

Krabičku zajistíme gumičkou, aby se nám v torně neote-

vřela a věci se z ní nevysypaly. Pro peníze a zápalky do ní samozřejmě nejdemě při každé příležitosti, ale jen tehdy, když si náhodou zapomeneme peněženku doma nebo když nám zápalky dojdou v normální zápalkové krabičce.

Na vnitřní straně víčka krabičky má každý z nás přilepený lístek se svým jménem a adresou. Tomek říká, že to není jen proto, aby nám ji nálezce mohl odevzdat v případě ztráty, ale hlavně pro případ nenadálého úrazu. Čtverec látky, na kterém je rovněž naše adresa a jméno, má každý z nás přišit též na vnitřní straně víka torny. Člověk nikdy neví, co se může stát (zejména nedospělý, který ještě nemá občanský průkaz).

Uskladnění potravin na výpravě

1. Tomek nám poradil, že všechno jídlo z domova, které se nám nevejde do hliníkové krabice na jídlo, si máme dávat do plátěných sáčků. Chleba a pečivo v nich neoschne, ale také nezdravě nezvlhne jako v sáčcích z igelitu.

2. Zásadně nic nebalíme do novinového papíru. Potraviny dostávají jeho nedobří pach, nemluvě o tom, že tiskařská čern je zdravotně závadná. Řízky apod. balíme do bílého papírového ubrousku.

3. Po jídle vše ihned zase zabalíme do sáčků a uložíme do krabice. Neponecháváme tedy jídlo povalovat nezabalené a nevymlouváme se na to, že za nějakou hodinku budeme jíst znova a že je škoda práce s balením... Na rozbalené potraviny se práší, usedá na ně hmyz a osychají.

4. Za horkých dnů (i teď v září jsme jich ještě několik prožili) si nebereme masitou potravu ve větším množství. Na maso v horku nebývá velká chuť a také se rychle kazí, zejména uzeniny. Raději si bereme sýry a pečivo, chleba namazaný máslem nebo sádlem a ovoce.

5. Tornu s jídlem nikdy neponecháváme na parném slunci, ale uložíme ji do stínu. Není-li stín vůbec, chráníme potraviny před žářem alespoň tak, že krabici s nimi dáme pod tornu na zem. Přikrytá tornou a chlazená zespodu vlhkem ze země krabice přece jen uchová potraviny před slun-

Text morseovkou na str. 15: „Udělej si s dobrými kamarády také takový klub jako je Ztracená stopa!”

cem v poměrně dobrém stavu. Někdy do ní vlezou mravenci, zejména máme-li v ní sladké[^] pečivo. Přesvědčili jsme se vša&yp tom, že se mravenců netřeba štit. Sami rychle z potravní i z celé krabice utečou. Bezradným mravenečkům, kteří nemohou objevit cestu k útěku, pomůžeme vyklepáním krabice do trávy. Potraviny po mravencích nepáchnou, ani nejsou jinak pokazeny. Můžeme je klidně jíst.

6. Syrové maso přechováváme venku tak, že je ukryjeme do šálku nebo většího hrnku (bez vody) přikrytého sítem nebo tenkou látkou, aby na maso nemohly mouchy, ale vzduch aby měl k němu přístup. Nádobu s masem musíme ovšem postavit do hlubokého stínu, do chladu. Budeme-li maso vařit až za několik hodin nebo dokonce až druhý den, zabalíme je celé do hadříku nebo plátěného sáčku, který namočíme v octě. Ocet uchová maso nezkažené a nepáchnoucí. Tomek nám vyprávěl, jak kdysi — než tohle všechno věděl — vložil čerstvé maso do hrnku s vodou. Druhý den našel maso ve vodě nazelenalé, Vylouhované a hrozně páchnoucí. Voda jako ochranný prostředek před zkažením se tedy neosvědčila. A ještě něco: hrnek s masem přes noc ukryjeme na nějakém nepřístupném místě, kam nemůže ani myš, ani zdivočelá kočka. Pěkně by si na našem masu pochutnaly! Máme-li maso v hrnku a zabalené v sáčku nasáklém octem, takže na ně nemohou mouchy, je možno hrnek přikrýt částečně pokličkou a tu zatížit kamenem, aby ji kočka neshodila. Skulina ovšem nesmí být tak velká, aby se jí protáhla myš.

Béďa

Další rady zkušeného zálesáka

Při dlouhém pochodu nikdy nepijeme, zejména za horkého počasí. Osvěžíme si rty a ústa jen malým douškem vody nebo čaje.

Na které ovoce nelze pít? Na hrušky, třešně, švestky, pomeranče. Zapití tohoto ovoce vodou nebo dokonce mlékem zpravidla vyvolá těžké zažívací potíže, někdy velmi nebezpečné. Možno pít teprve asi za hodinu po požití. Najdou se lidé, kterým napití ihned po požití tohoto ovoce nevadí. To však jsou výjimečné případy. Nezkoušejte to!

Mléko nepijeme jako vodu, to je plnými doušky a ve velkém množství, protože se v žaludku ihned sráží. Pijeme po malých doušcích, ne tedy celou sklenici najednou. Kdosi pravil, že „mléko se nepije, ale kousá“!

Mléko nakyslé, dosud plně nezksyané nikdy nepijeme! Působí bolesti, průjmý a může nám pokazit dobré zažívání na několik dnů.

Následky včelího nebo vosího píchnutí zmírníme a opadnutí otoku urychlíme studeným obkladem. Vosy, i když nám jsou krajně nemilé, nehubíme, protože jsou samy hubitelkami much a jiného obtížného drobného hmyzu.

Nepříjemné skytání zastavíme tím, že na chvíli zatajíme dech. Také pomůže napít se vody.

Čtení na prudkém slunci poškozuje silně zrak. Právě tak je velmi škodlivé zraku čist vleže, ať již za světla denního, nebo umělého.

Nůž, nůžky, vidličku a různé špičaté nástroje podáváme špičkou k sobě a tupým koncem k tomu, kdo je od nás žádá. Tak ho uchráníme před zraněním. Jen bezohledný nebo nepřemýšlivý člověk je podává špičkou k příjemci.

Hodinky nám budou sloužit mnohem déle a přesněji, odložíme-li je při míčové hře, při řezání dřeva, zatloukání kůlů, hřebíků, při psaní na stroji atd. Také je nenecháváme ležet na stole, který se otrásá při jakékoli práci.

Skvrny od pryskyřice na rukou (po práci s čerstvým a smolným dřevem) zmizí umytím rukou mýdlem v roztoku terpentýnu. Nemá-me-li terpentýn, musíme ruce drhnout pískem a mýdlem, což ovšem trvá déle a není tak účinné.

Promočené boty vycpeme suchým novinovým papírem (zejména v jejich špičkách) a položíme je na bok, aby k podrážkám mohl vzduch. Nedáváme schnout k prudkému ohni, ani na příliš horké pláty kamen, boty by se zkroutily a kůže popraskala.

Hry Odhazování dřívěk a Na trapery

Tomek zná spoustu různých pěkných her, a tak na každé výpravě i na každé schůzce doma hrajeme vždy nové a nové. Mnohé z nich zná Tomek z paměti, ale ještě více jich má zapsaných ve své Zálesácké knize. Vypíšu některé sem do kroniky Ztracené stopy.

Odhazování dřívěk. Když jsme se sešli na konečné stanici elektriky, dal Tomek každému z nás suchou větévku zbavenou kůry, asi 20 cm dlouhou. Každý jsme si ji podepsal svým jménem a naším úkolem bylo: během cesty na tábořiště (asi hodinu cesty) své dřívko odhodit tak, aby to ostatní hráči nezpозorovali — a naopak ale zpозorovat, kdy kdo z ostatních hráčů své dřívko odhodí. Přitom nesměl nikdo utíkat daleko kupředu, ani zase zůstat pozadu. Jeden od druhého jsme směli být vzdá-

leni nejvýše 3 kroky. Kdo se zmocnil cizího odhozeného dřívka, získal bod. Rovněž tak obdržel bod ten, kdo odhodil své dřívko tak, že to nikdo z ostatních nepostřehl. To se podařilo jedině Julkovi. Bylo možno znovu odhazovat i nalezená cizí dřívka. Hra se nám líbila, protože nám při ní pěkně uběhla cesta, kterou už dobře známe. **Na trapery.** Tuto hru hrajeme na tábořišti za městem i ti nás v ulici, kde není žádný provoz. Asi 40 kroků za zády hlavního trapera je na zemi čára, od níž se k němu nepozorovaně a hlavně velmi opatrně blíží ostatní hráči, obyčejní trapeři. Hlavní traper má právo se kdykoli znenadání prudce otočit (třeba jen hlavou); jakmile zpozoruje některého z obyčejných traperů v pohybu, pošle ho okamžitě zpět na čáru. Přistížený hráč nesmí odporovat, jde bez odmluvy k čáře, odkud teprve může znovu začít svou cestu k hlavnímu traperovi. Dokáže-li se některý z obyčejných traperů přiblížit k hlavnímu traperovi tak, že se může dotknout napřaženou rukou jeho zad, "stává se sám hlavním traperem. — Hra je velmi napínavá, náramně veselá, i když je to někdy hrozně k vzteku, když vás hlavní traper žene třeba desetkrát zpět. Při traperech se cvičí nejen opatrnost, ale i ukázněnost a ovládání těla. Vždyť přiblížit se nepozorovaně a skrytě k nepříteli musí umět každý průzkumník a partyzáni za války v tom přímo vynikali.

Co lze hrát v klubovně

Na králíka. Hráči vyjdou na chvíli z místnosti a vedoucí hry zatím v klubovně uschová nějaký předem dohodnutý předmět, například klíč nebo píšťalku, a to tak, že alespoň Část tohoto předmětu je vidět. Pak zavolá ostatní hráče dovnitř a ti se snaží uschovanou věc co nejdříve objevit. Kdo ji spatří, nechlubí se tím ostatním, neukazuje na ni, ale opanuje svou radost z nálezu a jde si klidně sednout. Ostatní hledají dále. Každý další hráč, který věc spatří, zase si jde beze slova sednout. Kdo zůstává v hledání poslední, dostává nežádoucí titul „králík“. V dalším kole hry uchovává věc ten, kdo v předchozím byl jejím prvním objevitelem. Při hře je zásadou, že při hledání uschované věci se nemá nic brát do rukou, odsunovat nábytek, převracet věci na něm a podobně.

Foukanda. Po každé straně stolu usedne jeden hráč (při větším počtu hráčů i dva nebo tři) a doprostřed stolu se položí pingpongový míček. Nemáte-li jej, poslouží i malá papírová kulička. Na dané znamení začnou všichni hráči do míčku foukat a snaží se, aby míček spadl na soupeřově straně stolu nebo aby se dotkl tváře některého z cizích hráčů. To se lehko stane, protože při foukání mají všichni hráči hlavy až u okraje stolu. Strana, které míček spadl se stolu nebo se dotkl něčí tváře, dostává gól. Není přípustno pokládat při hře ruce na stůl. Hraje se na čas předem smluvený (nejdéle 10 minut, protože foukání za chvíli velmi unaví) nebo na pořadí branek: poslední je ta strana, která obdrží první branku, předposlední ta, která obdrží branku druhou, za ní je strana s brankou číslo tři a vítězí ta strana, která zůstává jako poslední bez branky.

Rozdělovačka. Ze starých krabiček od tavených sýrů, bonbónů apod. si nastříhejte 20 čtverečků, 20 obdélníků, 20 trojúhelníků a 20 koleček. Všechny 80 výstřížků důkladně zamíchejte. Každý hráč si zkusí na daný start rozdělit je do hromádek podle jejich tvarů. Čas je mu měřen na stopkách nebo na vteřinové ručičce hodinek. Za každý výstřížek, vhozený omylem na jinou hromádku, kam nepatří, se k celkovému času připočtou tři vteřiny. Závod lze zpestřit tím, že se smí třídit jen jednou rukou nebo že závodník má při závodu zavázané oči a třídí tedy jen hmatem.

#

Naše tábořiště a jejich jména

Tomek zná za městem mnoho míst, která jsou jako stvořená pro naše dobrodružné výpravy a dají se na nich hrát báječné a vzrušující hry. Výletníci ta místa většinou znají, ale nemají o ně zájem. Pro nás to však jsou jedinečná tábořiště. Jsou to malé loučky, skalky, rokliny a údolí. Možná, že mají podle mapy nějaké názvy, ale my si je pojmenováváme podle svého, podle příhod, které jsme tam zažili, nebo podle jejich vzhledu. A tak máme Větrné návrší (vál tam celý den silný vítr), Červenou rokli (protože tu kvetou záplavy rudých „slziček“), Hnízdo loupežníků (parta skoro dospělých chuligánů nám tam chtěla vzít míč), Havraní skály, Hučící

peřeje, Daleké údolí, U tří borovic. Máme v zásobě ještě celou řadu dalších takových názvů.

Naučili jsme se trhat šípky

Včera jsme byli na výpravě v Šípkových roklích. Julek dostal od maminky za úkol natrhat šípky. Dělá se z nich po usušení velmi dobrý a zdravý čaj. Také povidla se z nich vaří.

Julek nám poradil, abychom si vzali staré rukavice a staré teplákové bundy, chceme-li také trhat. Samozřejmě, že jsme chtěli. V Šípkových roklích jsme našli desítky šípkových keřů do červena obsypaných šípky. Tomek nás naučil je trhat. Protože šípek je na pichlavých větvičkách pevně přirostlý, netrhá se tahem, ale uštípnutím. Šípek se vezme mezi palec a ukazováček a tlakem se ze své stopky doslova ulomí. Pichlavá větvička se přitom skoro ani nepohne, nešvihá nás do tváře a šípek máme už bez stopky.

Umluvili jsme si, že budeme šípky prodávat sousedům v domě. Někteří nám už o ně říkali, rádi je zaplatí a my si za svou poctivou práci dobře vyděláme. Budeme peníze potřebovat na různé potřeby pro svůj klub.

Ještě pořád chodíme ven do přírody a nejraději do Šípkových roklí. Sběr šípků se nám vyplácí a přitom nás velmi baví. Při trhání si povídáme o naší Ztracené stopě, děláme plány další činnosti — a naše sáčky se přitom plní přímo zázračnou rychlostí. Naučili jsme se trhat či vlastně štípat šípky dokonce už oběma rukama zároveň. Abychom se pořád nemuseli s natrhanými šípky v ruce vracet od keře k tornám a ke krabicím v nich, má každý z nás u pasu přivázaný plátěný sáček, a teprve když je plný, jdeme jej vysypat. Prodejem šípků si vyděláváme dost peněz. Výkupna léčivých rostlin je ochotna od nás koupit jakékoli množství.

Modrý život stále a nadšeně plníme, i když se nám vždy nepodaří splnit každý den všech sedm okének. Já někdy pozdě vstanu a pak už není čas na ranní cvičení. Tak cvičím alespoň odpoledne. Tomek říkal, že i to se může pokládat za splněný úkol.

Někdy se leckdo z nás ještě splete a řekne nějaké to nepěkné slovo. Nejčastěji se to stává ve škole, kde se mluví dost hrubě a neslušně. To pak je okénko Modrého života pro ten den definitivně ztraceno, to už se nedá dohnat jako to ranní cvičení.

Škoda, že všichni hoši a děvčata nemají nějaký pěkný zájem, něco takového jako máme my ve své Ztracené stopě. To by všechno hned vypadalo jinak. Tam, kde je dobrý vedoucí v pionýrském oddílu, tak to klapě dobře, ale u nás na škole je několik oddílů dokonce bez vedoucího. Přesvědčili jsme se, že to všechno záleží hlavně na nás, abychom si utvořili dobrou skupinu a dovedli v ní žít čestně a zajímavě.

Zvykli jsme si říkat celé naší činnosti a zájmům kolem

ní Naše věci. To podle článku o říjnu, který má Tomek opsaný ve své Zálesácké knize:

„Říjen je měsíc barev. Lesy a stráně tonou v barvách. Od světle zelené a žluté až po sytou oranž, červeně a hned. To příroda barevně oslavuje své usínání a ještě naposledy nám ukazuje své krásy, než je v šedivých dnech rozhází do bláta mokrých cest. Všimněte si těchto přírodních jevů a naučte se je vyhledávat a obdivovat se jim! Ať jsou to říjnové záplavy barev, tiché bílé měsíční noci, požáry západu, květiny, uspávající bzukot cvrčků, blyštění vody na splavu, to vše patří k Naším věcem, kterým každý nerozumí.“

Sbíráme listy stromů a keřů

Krásně zbarvené listí stromů a keřů nám vnučko nápad založit si sbírku jejich listů. A tak nejbarevnější a zcela čisté nosíme z výprav v deskách mezi novinami nebo savým papírem a doma je pak lepíme na kreslicí čtvrtky rozměru A4. K lepení se hodí nejlépe bílá lepicí pasta. Ale stopky některých listů se pořád odlepují, a tak je ještě přichycujeme úzkým páskem průsvitné lepenky přilepeným přes stopku.

Pokud známe jména stromů či keřů, kterým listy patří, napíšeme je na čtvrtku k listům. Jména těch, jež neznáme, se snažíme vypátrat v různých přírodopisných knížkách. Ke každému listu si napíšeme místo, odkud jsme jej přinesli, a datum nálezů.

Čtvrtky s listy má každý z nás uloženy v pěkných tuhých deskách. Listy už máme z několika desítek druhů dřevin a pořád ještě objevujeme na výpravách nové a nové". Také u nás v parku za Broumovkou nalézáme pěkné přírůstky do našich sbírek. Jsou tam některé cizokrajné stromy a keře s listy zvláštních tvarů. Našli jsme tam i listy pověstného jinanu (ginga). Vypadají jako rozevřený vějíř. Nevadí nám, že zatím neznáme jména většiny těch cizokrajných stromů a keřů, ale určitě je někdy zjistíme. Každý z nás má radost, když objeví někde nějaký nový druh a může jeho listy věnovat i ostatním chlapcům v klubu.

Tomek říkal, že bychom se někdy se svými sbírkami mohli vypravit někam do přírodovědeckého oddělení mu-

zea nebo do Stanice mladých přírodovědců a že by nám tam jistě mnoho chybějících jmen listů doplnili.

Když si pomyslím, že jsme od malička chodili kolem té záplavy listů na zemi každý podzim a nikdy nás ani nenapadlo některý z nich zvednout a podívat se na něj, natož je pak sbírat, sám se tomu až divím. Ted je sbíráme s takovým zájmem a vzrušením jako někdo sbírá třeba poštovní známky. Zařadili jsme zkrátka sbírání listů mezi Naše věci.

Julek Kropík

Co víme o našich stromech

Borovice lesní žili sosna. Roste v nižších polohách až do 700 m. Houževnatý nenáročný strom. Daří se mu i na skalnatých stráních. Někdy bývají jeho větve pokrouceny do podivných tvarů. Kůra je rozpukaná, uvnitř rezavě červená a odlupuje se v celých kusech. Dřevo obsahuje hojně pryskyřice. Šišky jsou, špičaté, tvrdé, ve stáří dřevnatí. Borovice dosahuje věku až 300 let, kácí se ale nejčastěji ve stáří 100 až 120 let, a to zásadně jen v zimě. Dřevo se hodí na stavební účely i jako palivo. Pro topení pod kotlíky a šálky na výpravách se však nedoporučuje, protože z kouře se usazuje na nádobách silná vrstva sazí, takže mytí nádobí je pak velmi obtížné.

Jedle bělokorá. Dosahuje výšky až 60 metrů, kmen má štíhlý, rovný. Kůra bělošedá, hladká, teprve po čtyřicátém roce mírně rozpukaná. Jehličí vyrůstá na větévkách ve šroubovici, šišky rostou z větévek kolmo vzhůru. Na zemi je však nalézáme velmi vzácně, jen po silném větru. Rozpadají se přímo na stromech. Jedle rozkvétá poprvé teprve v Šedesáti až sedmdesáti letech. Kácí se ve věku 100 až 120 roků. Její dřevo má ze všech jehličnatých stromů nejméně pryskyřice. Používá se ve stavebnictví i jako palivo.

Modřín opadavý. Jeho kůra je rozpraskaná, šedohnědá. Strom dosahuje výšky až 50 metrů, je štíhlý a rovný. Jeho jehličí je světle zelené. Na starých větvích tvoří svazečky, na letošních výhonicích roste jednotlivě. Na podzim opadáva, což nevidíme u žádného jiného našeho jehličnatého stromu. Dřevo je načervenalé a vzdoruje hnilobě. Používá se ve stavebnictví a na obkládání stěn v chatách. Modřín má malé měkké šištičky, rostoucí z větviček kolmo vzhůru. Kvete poprvé ve svých dvaceti letech.

Smrk ztepilý. Dosahuje výšky 40 metrů. Je to u nás nejrozšířenější jehličnatý strom. Daří se mu nejlépe ve vyšších a horských polohách. Dřevo je měkké a používá se hlavně k výrobě papíru. Smrk dosahuje věku 300 i více let, málokdy se však tohoto věku dožívá. Je, značně ohrožen vichřicemi a snadno se vyvrací, protože jeho kořeny **jdou** jen **do** nepatrné hloubky. Smrkové šišky visí z větviček dolů k zemi.

Ákát se jmenuje správně **trnovník**, a to jistě pro svoje trny, jimiž jsou pokryty jeho větve i tenčí kmeny. Má dobré tvrdé dříví, které pěkně hoří i když není proschlé. Ákát pochází ze Severní Ameriky,

odkud byl přivezen v 17. století do Francie a později se odtud rozšířil do ostatních evropských zemí.

Bříza je jedním z nejkrásnějších našich listnatých stromů. Krásná je zejména na jaře, když se v záplavě jarního slunce rýsuje na modrém nebi její bělokory kmen a větve s mladými světle zelenými drobnými listy. Strom je odolný, zvyklý i drsnému podnebí. Jeho měkké dřevo hoří i velmi vlhké. Z poražených bříz si sloupneme kusy kůry, které používáme na podpal slavnostních táborových ohňů, u nichž papír nemá co dělat, i na podpal ohniček obyčejných (na vaření), když je mokré dříví. Z větví poražené břízy řežeme malá kolečka, na která se pak dá ledacos nakreslit.

Buk lesní patří k nejlepším listnatým lesním stromům. Roste zejména v hornatějších krajích. Jeho dřevo se výborně hodí na truhlářské práce. Plod buku je olejnatá bukvice. Buk se vyznačuje bělošedou kůrou, která vydrží hladká až do pozdního stáří stromu.

Dub má mnoho druhů, většina z nich jsou cizokrajné. Naším nejvýznačnějším druhem je **dub letní** čili křemelák. Dosahuje věku i přes tisíc let. Má velmi tvrdé dřevo, hodící se k výrobě nábytku, k vodním stavbám a na sudy. Nehodí se jako topivo. Vyrůstá až do čtyřicetimetrové výše, jeho skoro vodorovné větve tvoří mohutnou širokou korunu. Objem kmenu dospělého stromu je šest i více metrů. Plody dubu jsou žaludy, výborná potrava lesní zvěře a dobrý materiál k výrobě drobných figurek a jiných ozdob.

Habr má ze všech našich stromů nejtvrdší dřevo (tedy ještě tvrdší než dub) a také nejtěžší. Vyrábějí se z něho topůrka k sekyrkám apod. Na podzim strom shazuje malé vroubkované oříšky v trojlístém obalu.

Jasan roste divoce na stráních nebo se pěstuje jako okrasný strom. Má dlouhé zpeřené listy. Plody jsou podlouhlé zploštělé nažky, rostoucí v převíslych latách.

Javor mlý má známé pětilaločné listy a neméně známé plody, křídlaté dvounažky, které se po dozrání rozlamují ve dvě části. Vyhodíme-li nažku do vzduchu, točí se při letu jako vrtulka vodorovně kolem svého těžšího konce s vlastním semínkem. Chlapci a děvčata říkají dvounažkám „nosy“.

Babyka je také javor, který roste na křovinatých stráních. Má také dvounažky „nosy“, ale ty již tak dobře na nose nesedí, protože svírají větší úhel.

Klen je další javor, s listy a plody jen málo odlišnými od javoru mlýce. Plody se liší hlavně tím, že semena ve dvounažkách jsou značně vypuklá (javor má semena plochá). Listy nemají tak ostré špičky.

Lípa je strom v našem národě skoro posvátný. Lípa kvete v červnu a červenci, její květy vydávají omamnou vůni. Trhají se a suší v suché stinné místnosti. Vaří se z nich výborný čaj, který má léčivé účinky (léčí kašel i jiné nemoci).

Olše lepkavá roste obvykle podél vodních neregulovaných toků. Její kůra je hnědošedá, rozpraskaná. Olše kvete brzo na jaře, ještě dříve, než jí narostou listy. Poznáte ji podle dlouhých jehnědů a loňských dřevnatých šištiček. Má tvrdé červenavé dřevo, používané k vodním stavbám.

STROMY A KEŘE.

♂ prašné, samčí květy (jehnědy šišky)
 ♀ pestíkové, plodné (obojaké)
 plody:
 malvice (jablko) peckovice (třešeň) bo-
 bule (ryvíz) šišky, nažky (javor)

LIPA

SMRK

JEDLE

BOROVICE

JASAN

MODŘÍN

nažky

OSIKA

BUK

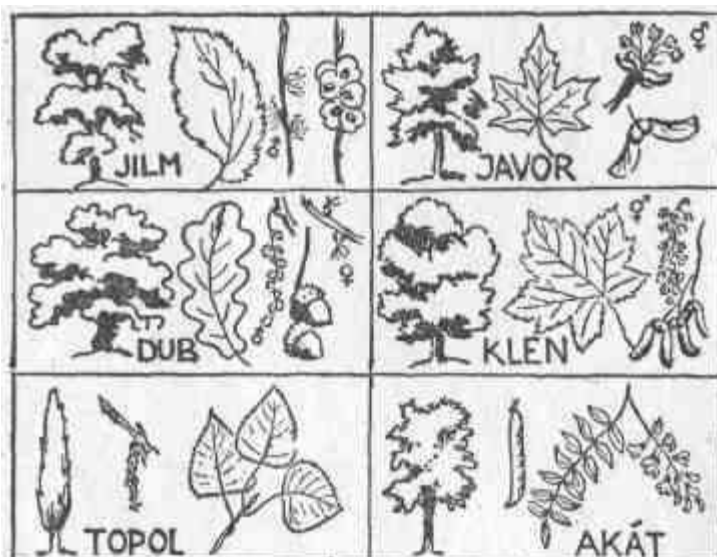
OLŠE

HABR

BŘIZA

Osika se vyznačuje nápadným chvěním listů. Třepotají se i za zdánlivého bezvětří. Tento jev dal podnět i k lidovému rčení, jež se používá v řeči o někom, kdo má strach („třásl se jako osika“). Listy jsou okrouhlé a zubaté. Vyrůstají na dlouhých sploštělých řapících; to způsobuje, že se i při nejmenším vánku pohybují (třesou). Na jaře má osika převislé jehnědy, silnější než jehnědy břízy. Kůra stromu je zelenošedá. Dřevo je měkké, řečou se z něho slabší prkna.

Topol je znám svým typickým vzrůstem a vysokou štíhlou korunou. Jeho dřevo je měkké a málo trvanlivé. Strom však velmi rychle roste, a proto se sází v krajích, které mají být uchráněny před vysušujícími větry.

Než odejdeme z tábořiště

Před odchodem z tábořiště domů po sobě uklidíme všechny papírky a plechovky od konzerv. Očouzené kameny a ohniště zahladíme tak bezvadně, že vůbec nikdo nepozná, kde jsme oheň dělali, i kdyby se plazil po zemi s lupou v ruce a hledal jak chtěl! To už je taková naše zálesácká pýcha. Jen „takytáborník“ po sobě zanechává spoušť: hromady mastných papírů, rozbité sklenice, plechovky a vypálené ohniště.

My jsme se ale naučili ještě něco jiného: když máme jen trochu času, uklidíme i to, co jsme sami neudělali a co po sobě zanechali lidé, kteří do přírody nepatří: nevychovanci, bezohlední mastňáci a padouři. Na špičatou větévku nabodáváme jejich papíry a uklízíme je i s plechovkami, které kamenem stlučeme na placku, někam hluboko pod kameny nebo alespoň do hlubokého trnitého roští, kam určitě nebude nikdo šlapat.

Před dvěma týdny u Bobřích jezer jsme vysbírali stovky maličkých střepů z láhve, kterou tam nějaký dareba na padrť rozbil. Zapsali jsme si to jako dobrý čin do Modrého života. Láďa nám vyprávěl, jak jednou viděl malé dítě, které si rozřízlo tepnu na noze, když v trávě šláplo na střep sklenice. Nikdy by prý už něco podobného nechtěl vidět.

Béd'a

Naše Listina věrnosti

Minulou neděli jsme ještě byli na celodenní výpravě u Opicích stromů. Je to až daleko vzadu v Prokopském údolí. Když už jsme měli jít domů a dívali jsme se tam dolů do údolí a na červené nebe v dálkách, povídal najednou Láďa, jak by to bylo pěkné, kdybychom se z naší Ztracené stopy nikdy nerozešli, nikdy se v ní nepohádali a nikdy si neudělali nic špatného. A Tomek na to řekl, abychom si napsali takovou slibovací listinu věrnosti a že ji tady někde na tom místě u Opicích stromů zakopeme. Všichni jsme s tím souhlasili. Tomek tedy napsal na list papíru tohle:

„My, členové Ztracené stopy, Béd'a Trnka, Julek Kro-pík, Láďa Vetiška a Tomek Valtýn si umlouváme věrnost na všechny budoucí časy. Budeme spolu přátelit vždy jen co nejupřímněji a nejčestněji. A dokud to nebude muset být, z našeho klubu neodejdeme. Nikdy nebudeme jeden druhému něco vyčítat a vždy si odpustíme, bude-li zapotřebí něco si odpouštět. Necht' naše přátelství nic nerozloučí. To si slibujeme!"

Ty poslední dvě věty jsou z nějaké knížky, kterou má Tomek doma. Říkal, že se mu tak líbily, že je sem ted' také napsal. Pak jsme listinu všichni podepsali a to už byly červánky na nebi tak ohnivé, že se zdálo, jakoby všechno kolem nás hořelo. A všude bylo takové slavnost-

ní ticho, jen stromy kolem nás šuměly, a Tomek řekl, abychom na tento večer nikdy nezapomněli.

Pak jsme listinu složili a Julek ji dal do své malé bakelitové krabičky. Špičatým kamenem jsme vykopali a pak i rukama vyhrabali jamku a do ní jsme krabičku s listinou uložili. A zase jsme všechno zasypali a na to místo jsme dali ještě staré jehličí, takže nikdo nepozná, že tady bylo něco zakopáno.

A pak jsme šli domů a cestou jsme si povídali o našem klubu a dělali jsme zase plány. Když jsme přijeli domů, byla už tma.

Béda

Hledáme klubovnu

Teď už často prší a je sychravo, a tak nemůžeme konat jako dosud svoje schůzky venku pod širým nebem. Také na chodbách a v průjezdech domů to není pohodlné ani příjemné. Toužíme proto po nějaké malé klubovničce. Když jsme šli z Opicích stromů, pořád jsme si o ní povídali, jak bychom si ji zařídili a co všechno by se v ní dalo dělat. Na stěny bychom si pověsili králíčí kožky, luky, vývěsky, měli bychom tam uklizeny všechny své věci.

Tak teď chodíme po domech, rozhlédneme se po vnitřku domovního bloku a pak prosíme lidi, zda by nám někdo nepůjčil nějaký dřevník, altán nebo nepotřebnou komoru a podobně. Aby si lidé nemysleli, že hledáme nějakou velkou přepychovou místnost, hned zdůrazňujeme, že nám postačí třeba nějaká kůlna, jen když budeme mít střechu nad hlavou. Všechno že už si sami upravíme a vyčistíme. Slibujeme lidem, že bychom se chovali tiše, slušně, nikoho cizího že bychom do klubovny nevodili.

Už jsme tak prohlédli a prošli několik domovních bloků a zatím se nám nepodařilo klubovnu najít. Ale nevzdáváme se naděje. Víme, že to není tak snadné, a proto vytrvale hledáme dál. Také svoje rodiče jsme požádali o pomoc, aby se pozeptali u svých známých. Jednou klubovnu přece jen seženeme. Teď ještě máme v plánu obejít všechna sportovní hřiště, o kterých zde v okolí víme. Je tam hodně šaten a prázdných komor na sportovní náradí — přes zimu budou jistě volné. Líná pusa — holé neštěstí.

Béda

Hra Doprava žaludů

Tomek je rozený vynálezce her. Stačí mu obhlédnout terén a za chvíli stvoří nějakou hru. A vždy je to hra napínavá, pěkná a my si je ani nestačíme zapisovat do svých Zálesáckých knih. Tady je ukázka:

Přišli jsme na Mravenčí loučku (to je také jedno naše tábořiště) a Tomek uviděl asi 50 kroků odtud na pokraji dubového lesa spousty spadlých žaludů. A hned řekl: „Až dám společný start, každý z nás poběží na kraj lesa pro žaludy a přinese jich sem rovnou stovku. Ale musí je narovnat pěkně do deseti řad po deseti kusech, aby se daly rychle a přesně spočítat, a nesmí je nosit jinak než na obrácené levé ruce. Její dlaň bude tedy při běhu se žaludy obrácena k zemi. Kolik žaludů si kdo dokáže naložit a při jedné cestě sem přinést, to je jeho věcí. Ale musí běžet tolikrát, aby jich zde měl celou stovku. Kdo ji bude mít první, je samozřejmě vítěz!”

Pak jsme si dali společný start a začali jsme ten neobvyklý závod. Žaludy se s ruky kutálely na zem; kdo si vzal menší počet a šel pomaleji, přinesl jich někdy více než ten, kdo si jich narovnal na ruku celou hromadu a pak s ní chtěl dokonce utíkat. Bylo to vzrušující, napínavé a hrozně nás ta hra bavila. Zvítězil Láďa, druhý byl Tomek, třetí Julek, já byl poslední. Ale i tak se mi závod líbil.

Hra Letadlo v mlze

Hráli jsme ji na pěkném rovném místě v Šípkových roklích. Udělali jsme si startovní čáru a asi 40 kroků od ní na zem postavili starou plechovku od konzervy. Hráč, který představoval letadlo, si zavázal oči ručníkem nebo šátkem a na daný start kráčel poslepu k plechovce. Jeho úkolem bylo neztratit směr a plechovku se dotknout nohou. Tím končil jeho závod.

Nebylo to ale tak snadné, jak jsme si mysleli. Snad každý uhnul trochu ze správného směru, a když plechovku dokonce minul a daleko ji přešel, byl už skoro ztracen. Začal chodit v kruzích, pak už ztratil směr docela a my se mohli uchechtat. Každý směl závodit nejdéle tři

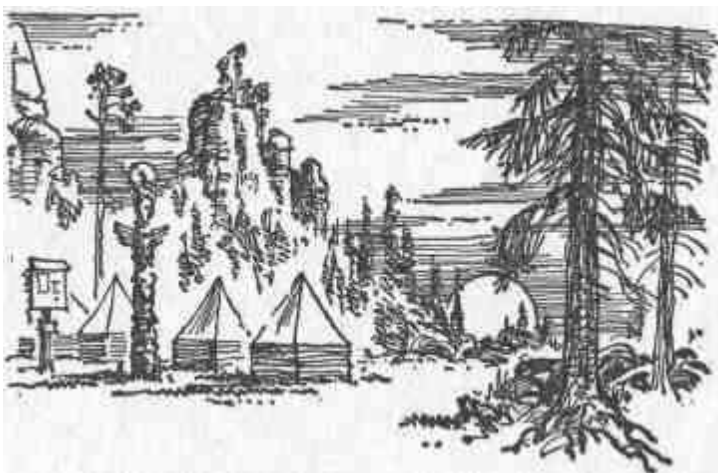
minuty. Julkovi se nepodařilo ani do této doby plechovku najít a tak musel závod vzdát.

Pak jsme hru hráli ještě trochu jinak. Rozdělili jsme se na dvě dvojice. Napřed hrála dvojice Julek — Tomek. Julek si zavázal opět oči šátkem, já mu dal start a Tomek ho řídil předem smluvenými signály dávanými pískáním. Tak například „vlevo“ značily krátké hvizdy, „vpravo“ dlouhé, „rovnou vpřed“ byl střídavě jeden krátký a jeden dlouhý hvizd, „zpět“ značilo kolísavé hvízdání jako siréna apod. Julek dokázal za pomoci těchto signálů porazit plechovku za 115 vteřin. Já a Lada jsme prohráli, trvalo nám to 147 vteřin.

Letos naposled...

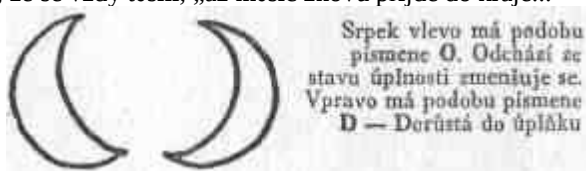
Na 28. schůzce naší Ztracené stopy jsme si nakreslili a napsali do svých Zálesáckých knih tuto stránku. Data si do jednotlivých okének vpíšeme jen lehce tužkou, kdyby se snad přece jen ještě datum změnilo ...

„Když měsíc přišel do kraje...”

Tak to bylo napsáno v knížce, kterou jsme všichni četli. Jindy zase třeba: „Nastala krásná měsíčná noc.” Ale nikdy jsme si tu krásu nedovedli dobře představit a ani nás nenapadlo se o to pokoušet. Bylo nám vlastně vždycky docela jedno, svítí-li měsíc, nebo je tma, nevšimli jsme si toho prostě. Až teď, když máme svou Ztracenou stopu. Teď po tom všem přímo prahneme. Proto jsme také uvítali návrh, abychom se za úplňkového večera jeli podívat na naše nejbližší tábořiště za městem, do Lesního dolíku. Jen jsme se pořád divili, jak Tomek poznal — a to z pouhého pohledu na srpek měsíce — že úplněk teprve bude. Hned nám to ale vysvětlil: „Nemusím se ani dívat do kapesního kalendáříku, kde většinou je vždy vyznačeno, který den v měsíci úplněk bude. Vidím přímo z tvaru měsíce, dorůstá-li do úplňku, nebo zda už z úplňku odchází a zmenšuje se do srpku, až zmizí docela.” A pak nám to i namaloval.

A byla to opravdu nádhera, ten měsíční večer v Lesním dolíku. Bylo světlo skoro jako ve dne, že se dalo docela dobře číst. Bílé skalní stěny v roklicích se kouzelně leskly a černé borovice se rýsovaly na světlé obloze jako velké strašidelné postavy. V lesíku bylo plno ostrých stínů a mezi nimi pruhy jasného měsíčního světla. Byli jsme jako očarováni jeho magickým jasnem a skoro jsme vůbec nemluvíli. Teď už se nedivíme hochům od Bobří řeky z té knížky, že se vždy těšili, „až měsíc znovu přijde do kraje..."

Ptali jsme se Tomka, kolikrát do roka vlastně ten úplněk je. Řekl nám, že úplněk nastává zhruba vždy jednou za čtyři týdny. Když měsíc přibývá (dorůstá do úplňku), svítí už několik večerů před úplňkem, je-li ovšem jasná obloha. Horší je to po úplňkovém večeru: každý další večer vychází ubývající měsíc později než večer předchozí, takže po třech či čtyřech večerech se jej můžeme dočkat až velmi pozdě večer, či lépe řečeno, až v noci. Nikdy jsme tohle všechno nevěděli. Je to úžasné, co vše se můžeme dovědět o přírodě, když ji začneme pozorovat.

Béd'a

Přilety a odlety ptáků

V Tomkově Zálesácké knize by se dalo listovat od rána do večera a pořád by se v ní objevovaly nové a nové zajímavé věci. Co všechno jen tam má zapsáno a nakresleno! Lepí tam také malé výstřižky z různých časopisů. Ve všech jsou nějaké zajímavosti z přírody.

V neděli jsme byli na Myších loukách a tam jsme viděli, jak po nebi táhne hejno ptáků. Přeli jsme se, zda to mohou být ještě vlaštovky, když už je skoro konec října. A Tomek jen zalistoval ve své knize a hned tam našel — podle abecedního seznamu na začátku knihy — tabulku přiletu a odletu různých ptáků. Samozřejmě, že jsme si tabulku všichni hned přepsali do svých Zálesáckých knih.

Jméno ptáka	Přílet	Odlet
Čejka chocholatá	březen	říjen
Červenka obecná	březen	září—říjen, někdy i přezimuje
Drozd zpěvný	březen	říjen
Dudek chocholatý	duben	srpen—září
Hrdlička divoká	duben	září—říjen
Konipas bílý	únor—březen	říjen
Krutihlav obecný	duben	srpen
Křepelka polní	květen	srpen—říjen
Kukačka obecná	duben	staří: červenec—srpen mladí: září
Lejsek šedý	květen	srpen—září
Lelek lesní	květen	září
Linduška lesní	duben	srpen—září
Mandelík hainí	duben—květen	září i
Pěnice černohlavá	duben—květen	srpen—září
Rákosník proužkovaný	duben	září
Rákosník velký	květen	srpen—září
Rorýs obecný	květen	červenec—začátek srpna
Sedmihlásek hainí	květen	srpen
Skřivan polní	únor—březen	září—říjen
Slavík obecný	duben	srpen
Špaček obecný	březen	září—říjen
Tuhýk obecný	květen	srpen—září
Vlaštovka obecná	duben	září—říjen
Zvonohlík zahradní	duben	říjen—listopad
Zluva hajní	květen	srpen

Známější ptáci, kteří u nás pravidelně hnízdí: čáp bílý, kachna divoká, krahujec obecný, káně lesní, poštolka obecná, chřástal vodní, slípka zelenonohá, lyska černá, racek chechtavý, sova pálená, sýček obecný, ledňáček říční, žlu-na zelená, strakapoud velký, kos černý, rehek domácí, střízlík obecný, sýkora koňadra, sýkora modřinka, sýkora uhelníček, jiříčka obecná, zvonek zelený, stehlík obecný, hýl obecný, pěnkava obecná, strnad obecný, chocholouš obecný, vrána obecná, kavka obecná, sojka obecná, straka obecná.

Proč se ptáci stěhují?

Většina lidí se domnívá, že ptáci odlétají „do teplých krajín“ před zimou. Je ale prokázáno, že mají-li dostatek potravy, snášejí i velmi nízké teploty a že je příroda vy-

bavila dostatečnou ochranou — peřím. Křivonosky například vychovávají své mladé uprostřed zimy.

Je tedy pravděpodobnější, že hlavním důvodem odletu mnoha druhů ptáků je spíše nedostatek potravy než zima; ale ani to není bezpečně prokázáno. Někteří odborníci se přiklánějí k názoru, že ptáky nutí k odletu velmi krátký podzimní a zimní den, který jim nedovoluje sehnat potřebné množství potravy. Proč ale od nás odlétají někteří ptáci velmi brzo, jako například kukačka, odlétající již koncem července, třebaže to je doba, kdy potravu v našich krajích nalezne jistě každý pták?

Leckteré druhy ptáků konají cesty zdánlivě zbytečně dlouhé. Proč vlaštovky, kukačky a čápi letí až do jižní Afriky? O čápech se lze domnívat, že tam letí za hejny stěhovavých kobylek, ale co ti druzí? Co je tam vábí? Ještě velmi mnoho podobných velkých i drobných tajemství přírody čeká na své vysvětlení.

Jak rozeznám dravce v letu

Ve velkých výškách, kde naši dravci létají, nemůžeme je rozeznat podle barvy peří a podobných znaků, ale pomůžeme nám znalost jejich obrysů. Z tabulky, kterou zde obkresluje z naší Zálesácké knihy, se je naučíme znát.

Na první pohled se zdá, že obrysy některých ptáků jsou stejné. Při pečlivější prohlídce ale přece jen vidíme rozdíly. Ty se teď učíme znát.

Klepy z ptačí říše

Od té doby, co máme svůj klub Ztracenou stopu, pořád se pachtíme po něčem novém ze zálesáctví a vůbec z přírody. Půjčujeme si různé knížky o zvěři, o květinách a stromech, o ptácích, rybách, motýlech — a máme radost ze všeho nového, co se z nich dovídáme a co jsme ještě nevěděli.

Jako maskovaný lupič vypadá šedavě zbarvený *brhlík*. Přes oči se mu táhne černá páska jako maska. Způsobem života se trochu podobá datlu: po celý den prohledává kmeny stromů, při čemž vždycky začíná od úpatí stromu nahoru.

Káň lesní

Káň večerní

Lunák červený

Lunák
hnědý

Jestřáb lesní

Sokol stěhovavý

Krahulec

Poštolka

Ostříž

Rozeným neposedou je *čížek*. Je menší než vrabec, ale při společném hledání semínek olšových šišticek nadělá více rámusu než on. A kdykoli je ochoten prát se s jiným, hněvivě dorážet a křičet „čí-ží“.

Na indiánského náčelníka si hraje *dudek chocholatý*. Jen se podívejte na jeho hlavičku s indiánskou čelenkou! Sameček se *ozývá*, trojím „up up up“. Dudek se u nás vyskytuje stále řidčeji, nemá patřičné prostředí, jaké potřebuje pro svůj život.

Smutný ptáček s namodralým perím na hřbetu a Červeno-oranžovým vespu je *hýl*. V zajetí je velmi učenlivý, naučí se zpívat nápěv.

Prezdívku „třasořitka“ si vysloužil *konipas* bílý, a to pro své stále potřásání ocáskem.

Velmi nebojácná je *koňadra*. Ke stavbě hnízda si vyhledává i různá lidská zařízení, sídlí ve starých plechovkách někde v zákoutí dvora, její hnízdo bylo nalezeno pod poštovní schránkou, za neotvíranými okenicemi atd. Troufá si shánět potravu i v místnostech, kde je otevřené okno.

Pěkně umí zastrašovat krulihlav: jsou-li ohrožena jeho mláďata nebo on sám, protáhne krk, naježí se mu peří na hlavě, roztáhne ocas, točí hlavou, pohupuje se na obě strany a syčí jako had.

Ptákem-přizivníkem je *kukačka*. Nenamáhá se stavbou vlastního hnízda, ale snáší vejce do hnízd jiných druhů ptáků. Kukaččí mládě pak nejen že se dá krmit v cizím hnízdě od svých nedobrovolných hostitelů, ale má ještě tolik drзости, že jejich vlastní mláďata vyhodí z hnízda ven, takže zahynou, a samo se v hnízdě roztahuje! Kukačka je velmi plachá a málokdo se může pochlubit, že ji spatřil.

Jakoby spadl do barviček, tak vypadá náš nejbarevnější ptáček *ledňáček*. Zdržuje se při vodních tocích, kde loví vodní hmyz i malé rybičky. V době hnízdění zakládá hnízdo v hluboké kolmé chodbě, kterou vyhrabe do měkkého břehu. Chodbička je někdy až metr hluboká, na konci rozšířená.

Pozornost nepřátel dovede od svých mláďat mistrně odvádět lelek. Blíží-li se člověk k jeho hnízdu s mláďaty, tu staří létají poplašeně nad jeho hlavou. Sameček pak usedne na zem, krouží sebou, tlučé křídly, všelijak podivně se uklání a vzrušeně pohybuje roztaženým ocáskem.

Po jiných se opičí modrák, maličký ptáček, který u nás trvale nesídlí, ale jen z jara táhne do severních krajů (Švédska atd.). Napodobuje zpěv a zvuky nejen jiných ptáků, ale i cvrčka, žáby aj.

Trápení na zemi — a to doslova — má *rorýs*. Nemůže se na zemi totiž vůbec pohybovat, protože jeho nohy jsou svými ostrými drápkami přizpůsobeny jen k přichycování na stromech, zdech apod.

Nejlíbeznějším pěvcem je *slavík*, bohužel stále více vzácnějším, protože pořád ubývá bujných podrostů, které potřebuje k hnízdění. Ovládá až dvacet i více nápěvů. Zpívá zejména v noci a jeho hlas je líbeznost sama. Kdo ho jen jednou slyšel, nikdy ho nemůže zapomenout.

Modře a černě pruhovaná peříčka, nalezená v lese, pozná každý: jsou z křídélka *sojky*. Názory na užitečnost či škodlivost sojky se liší. Převládá však názor, že její užitečnost převyšuje škody.

Drzým zlodějíčkem i pokušelem je v zajetí vychovaná *straka*. Doráží na psy, v jejím počínání je zřetelná snaha po legraci, kterou si dělá z každého tvora, který si to dá líbit. Staví si velmi důkladné hnízdo, dokonce se stříškou.

Velmi vynalézavý je *strakapoud*. Šišku, ze které chce vydobýt semena pro svou potravu, zarazí do štěrbin v kůře stromu nebo do pařezu a pak z ní semena vyzobává.

Naším nejmenším ptákem je *střtzlík*, zvaný též „paleček“. Je ještě mnohem menší než vrabec. Kromě svého hlavního hnízda si staví ještě „vedlejší“ pro spaní a úkryt.

Na daleké cesty od nás se vydává koncem září nebo začátkem října *špaček*. Zprávy o něm nám přicházejí ze Španělska, Itálie, Tunisu, Alžíru. V zajetí se naučí vyslovovat slova a je velmi přítulný.

Pták — lupič je *luhýk*. Vybírá cizí hnízda a je schopen sežrat ve svém okolí i mláďata silnějších ptáků než je on sám. Umí napodobovat hlasy mnoha jiných ptáků, ba dokonce „štěká“ jako pes.

O krmítkách o co do nich

Na 32. schůzce Ztracené stopy jsme se uradili, že budeme v zimě shánět u všech svých známých i doma semena pro ptactvo. Také pro ně začneme vyrábět stříšková krmítka a umístíme je v parku za Broumovkou. Jistě pak napadne i jiné lidi, aby tam ptactvu nosili potravu v jeho nejhorší době. Četli jsme, že se za potravu nehodí různé kaše a vůbec potrava vodnatá, která zmrzne a zmrzlou ji pak pták polyká. Také se nehodí měkký chléb, zvláště ne rozmočený vodou nebo sněhem.

Krmítko, které nechrání potravu před sněhem, je pro ptactvo spíše zhouba než pomoc. Pták polyká s potravou i sníh a to mu způsobuje průjmy, které ho velmi oslabují, takže ztrácí odolnost vůči zimě a hyne. Nejvhodnější potravou jsou různá seménka, zadina z obilí, uschlé šípky, jež můžeme trochu roztlouci apod. Venku zavěsíme na stromy kousky loje pro sýkorky.

Tomek

Konečně ocún!

Ještě nikdo z nás tuto podivnou květinu neviděl. Až teprve na našem 29. podniku, na výpravě daleko za Zemí Nikoho, jsme ji spatřili. Běda ji poznal podle vyobrazení

v knížce. Má růžově-fialový květ s oranžovými prašníky uvnitř. Kvete osamoceně a v době květu je bezlistá. Rozkvétá až na podzim na vlhkých loukách. V podmračený den na prázdné louce působily na nás tyto osamělé poslední květiny až skoro strašidelně. Dali jsme novému tábořišti jméno Ocúnová step. Celá květina je prudce jedovatá; i její vůně už působí silné bolení hlavy. A přece slouží k výrobě různých léků.

Zálesácký dort ze žaludů

Koncem září jsme byli na výpravě U tří dubů. Pod stromy byly celé závěje krásných lesklých žaludů a nám bylo až líto, že jich nelze upotřebit jinak než jako krmiva pro lesní zvěř nebo na výrobu různých panáčků a zvířátek. Ale Tomek nám řekl, že ví, co by se dalo se žaludy dělat a zda prý chceme jíst žaludový dort. To se ví, že jsme chtěli, a byli jsme zvědaví, jak to Tomek navlékne.

Dověděli jsme se z jeho knihy, že žaludy mají velkou výživnost, protože v sobě obsahují 57 % škrobu, 10 % cukru, 7 % bílkovin a 5 % tuku. Vyzval nás pak, abychom sbírali zralé žaludy, vypadlé již ze svých číšek. Přitom si liboval, jak je dobře, že už bylo několik ranních mrazíků. Žaludy prý budou mnohem lepší, než kdyby mrazíkem neprošly.

Žaludy jsme odnesli domů, rozlouskali je a vyndali z nich jádra. Ta jsme očistili od tenkých slupek, rozřezali je na čtvrtiny a vložili do velkého hrnku s vodou.

Dva dny jsme je takhle máčeli a přitom každý den jsme vodu třikrát vyměňovali. V žaludech je totiž tříslovina a ta dodává žaludu hořkou svravou příchut'. Máčením ve vodě se tříslovina vylouhuje.

Po dvoudenním máčení jsme na žaludy nalili další vodu, ale teď už přesně odměřenou: na 1 díl žaludů 2 díly vody. Hrnec s žaludy a vodou jsme postavili na roztope-ná kamna. Nechali jsme je tam tak dlouho, až se voda začala vařit. To stačilo. Hned jsme hrnek sdělali s kamen, vodu scedili a žaludy jsme rozemleli na masovém mlýnku. Mokrý a rozemletý jsme je pak tence rozestřeli na valy a dali je sušit k oknu, kam svítilo sluníčko. Pak jsme je dosoušeli zase na kamnech, na koláčovém plechu, až začaly křupat jako pražené mandle.

Křupavou hmotu jsme pak umleli v kávovém mlýnku na jemnou moučku. Z té jsme pekli placičky na malých pánvích. Samozřejmě, že jsme moučku zadělali mlékem, aby bylo pěkné těsto. Placky byly velmi křehké a lámaly se, když jsme je chtěli obracet na druhou stranu. Proto jsme to zařídili tak, že jsme pánvičku s plackou přikryli druhou pánvičkou — a místo obracení placky jsme obrátili prostě obě pánvičky, takže placka se uvnitř převrátila sama a pekla se z druhé strany.

Několik upečených placek jsme pomazali malinovou zavařeninou, položili je na sebe — a dort byl hotov. Všichni jsme byli hrdi na svůj zálesácko-cukrářský výrobek. Tomek nám prozradil, že návod na dort našel ve Verzilinově knížce „Ve stopách Robinsonových“.

Julek

Píšeme si kroniku

Začali jsme ji psát hned jak jsme se umluvili, že si založíme Ztracenou stopu. Píšeme ji do silné nelinko-vané knihy, která má rozměr jako školní sešit, tedy A5. V psaní se střídáme, ale kdo chce, může do ní psát, i když na něm není řada. Aby byly řádky rovné a nerozbíhaly se nahoru nebo dolů, dáváme pod list, na který píšeme, podložku s linkami.

V kronice už máme hodně zápisů a obrázků, téměř z každé schůzky i výpravy.

Používáme hodně barvičky, a to vodové i pastelky. Barevné tužky ve dřevě ale nikdy neměly tak výrazné barvy, jaké jsme viděli v Tomkově Zálesácké knize. Prozradil nám to tajemství: používá voskové pastelky! Ty mají nádherné syté barvy a dělají silné čáry. Krabička s dvanácti těmito barvičkami je za čtyři koruny. Každý jsme si hned jednu koupil. Jenom na dvě věci se musí u olejových pastelek dát pozor: snadno se lámou. To není ovšem ještě žádné neštěstí, barví se jedním kouskem a po vypotřebování druhým. Horší je, když tyto pastelky zapomeneme na prudkém slunci. Roztečou se a je s nimi konec. Výborné jsou též pastelky PROGRESSO.

U každého podniku, ať je to už schůzka nebo výprava, napíšeme vždy jeho pořadové číslo a datum. Kroniku nosíme s sebou vždy i na výpravy. To ji nese ten z nás, kdo

do ní psal průběh sobotní schůzky. A domů z výpravy si ji odnáší, kdo se přihlásil, že napíše zápis o výpravě. A vždycky se všichni ostatní těší, jaký bude ten nový zápis, jak se povede, jaká bude jeho úprava a barevná výzdoba. Aby stránky nevypadaly stejně a nudně, píšeme některé věci do malých barevných rámečků nebo sloupků, významné věty podtrháváme nebo u nich děláme barevná upozorňovací kolečka, hvězdičky apod. A tak každá stránka naší kroniky je jako stránka barevného časopisu pro mládež, každá vypadá jinak než předchozí. A my se přímo předháníme ve vymýšlení dalších úprav. Lád'a má i pestrobarevné křídly. Těmi se dá stránka pěkně pod-barvit a pak — aby křída nepouštěla z papíru — postříká se z rozprašovací trubičky Fixativem. Je to moc pěkný vynález! Také zkoušíme různá písma — tiskací, prostorová apod. Psaní kroniky je naší radostí, jednou z těch mnohých, které patří do Našich věcí.

Julek

Hra Tiskárna v klubovně

Nastříhali jsme si asi 150 čtverečků čistého papíru velikosti 5X5 cm. Na každý čtvereček jsme pak napsali čitelně a tiskacím písmem vždy po jednom písmenu z abecedy. Písmen, která se v češtině vyskytují velmi často (například samohlásky), jsme napsali větší počet, málo používaných menší počet. Tak s písmenem A, E, O jsme připravili asi po 10 až 12 čtverečcích, s písmenem O, Ó jen asi po třech. Když byly všechny čtverečky popsány, promíchali jsme je a obrátili všechny písmem dolů.

Pak si z této hromádky čtverečků vytáhl libovolně každý z nás po deseti, ale nesměl se zatím ještě dívat, jaká písmena na nich má. (Protože jsme použili silnějšího papíru, písmena neprosvítala na druhou stranu.) A když už jsme všichni měli svých náhodně vytažených 10 papírků před sebou, dal Tomek start a my jsme si je rychle začali obracet písmeny nahoru. Úkolem bylo, aby každý hráč ze svých písmenek vytvořil nějaké české slovo, které má alespoň dvě písmena. Čím více slov se mu z té desítky písmen podařilo sestavit, tím ovšem lépe. Přitom ale nesměl k utvoření druhých slov používat těch písmen, z nichž měl sestavena už jiná slova.

KLUBOVNÍ SCHŮZKA

Konali jsme ji
u pudy v domě
u Kropíků. Byli
jsme všichni!
Tomek, Julek, Láďa, i já, Běda.

 Čtli jsme nahlas Julkova zápis do kroniky
o nedělní výpravě do Zajetí nohe. Prozněli jsme
se mšečkali. Hlavně ale té knice,
co tam udělal doprospěch štěstí.

 Láďa chce přivést do klubu své
dva kamarády. Tak o tom hlasu
jeme a jsme všichni pro to. Ale oba se musí
podrobit nějaké zkoušce: Tu si ještě vy-
myslíme. Do sobotní schůzky na ni při-
mí každý z nás nějaké návrhy.

 Do minulosti medě jsme na výpra-
vách zahladili slopy už pro 12
ohnišťích, co nechali rukou láhry-
šaborníci neukliděná.

 Paní Melicharová od nás z domu
si koupila od nás 2 kila šípůl.
Tak už jsme jejich prodali celkem za 82 Kč.
V medě zase budeme trhat, jen aby naše
jiště někde byly!

CO JSME DNES JEŠTĚ DĚLALI A HRALI:

- * Trojnásobili jsme morstovky pískáním i vlnami.
- * Zavedli jsme v rozdílovém papírku útemných hraní.
- * Tomek nám připravil šifrovanou správu. První ji rozluštil Láďa.
- * Na Julkova návrh jsme hráli hra dedekčiva.
- * Jáke jsme hráli hru Chytí mouchy!
- * Prohlíželi jsme si svoje Láďa a chytí mouchy.

Vpádek odpolední půjdeme zarezitkami
hledat klubovnu. Díváme si, že ji najdeme!

MODRÝ ŽIVOT

 mým už je
elpe mým v září
já mým ale šel
oháněk nespl-
něných za samu
oněm. Tomek
má splněno
všechno.

Dnes jsme si
umluvili, že
kdo řekne
v klubu hrubi
slovo, dá do
pokladny

**10
halere!**

 napal a ma-
maloval
Běda.

Lhůta k sestavování slov byla pět minut. Mohla se ale zkrátit, když už nikdo ze své desítky nemohl nic dalšího sestavit. Pak se každému z nás zapsaly jeho výsledky (počet slov), papírky se vrátily na hromadu, zase se důkladně promíchaly a začalo druhé kolo: opět si každý vybral 10 čtverečků a začal na daný start sestavovat. Někdy se stalo, že si někdo vytáhl tak nešťastně seskupená písmenka, že se mu z nich nepodařilo sestavit ani jedno slovo. V tom kole tedy neobdržel žádný bod. To se nedalo nic dělat! Po deseti kolech se spočetlo, kolik kdo celkem sestavil slov a byl podle toho sestaven žebříček hráčů. Julek byl první, Tomek druhý, já třetí, Láďa poslední. Papírky jsme si schovali do krabičky, protože se nám hra velmi líbila a budeme ji hrát jistě ještě mnohokrát na dalších schůzkách.

Děláme si krystalku

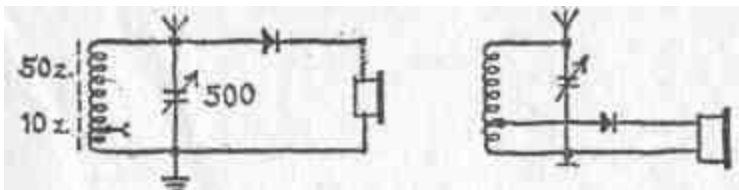
Při návratu z výpravy na Ještěří plácky jsme si umluvili, že si postavíme krystalový přijímač. Láďa brzo potom někde sehnal návod, a tak jsme se pustili do práce. Práce nás baví a jde nám hezky od ruky.

K sestavení nejjednodušší krystalové stanice potřebujeme hlavně tyto potřeby: feritovou tyčku, která se prodává pod názvem feritová anténa, asi tři metry smaltovaného drátu o síle 0,3 mm, otočný kondenzátor o kapacitě 450 až 500 pikofaradů, germaniovou diodu (1NN41 — 6NN41) a radiotechnická sluchátka (2 až 4 tisíce ohmů).

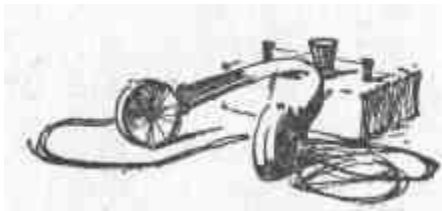
Na feritovou tyčinku navineme kousek tvrdšího papíru a na něj pak vineme — těsně závit vedle závitu — smaltovaný drát. Po deseti závitech vytvoříme odbočku a pokračujeme ve vinutí dalších padesáti závitů. Začátek i konec vinutí můžeme, za jistit před rozvinutím zakápnutím zalévací hmotou, kterou získáme ze staré baterie. Konce smaltovaného drátu oškrábeme, aby se měď dobře leskla.

Krystalku lze montovat do nějaké krabičky nebo ji jen provizorně sestavit ve svorkovnici tzv. lustrových svorek podle schématu. Odbočku na cívce jsme udělali pro případné pozdější zdokonalení přijímače.

V tomto zapojení je však přijímač málo selektivní, protože dioda ubírá proud pro sluchátko (proto také máme

na cívice odbočku). Zkusíme-li diodu připojit na odbočku (viz schéma), zjistíme poslechem, že přijímač hraje hlasitěji a že také k jeho naladění na žádanou stanici je zapotřebí více citu.

Tak nazývali tento měsíc Indiáni. Snad proto, že je v něm nestálé počasí, skoro jako v dubnu. Ale my chodíme i nadále na výpravy každou neděli a někdy se nám podaří prožít ještě pěkné slunné odpoledne.

Listí se stromů a keřů už je skoro všechno opadané a vydychuje na zemi svou nasládlou vůni tlení. Stromy jeřábu jsou obaleny sytě oranžovými hrozny jeřabin a jejich ostrá, trochu nakyslá vůně se mísí s pachem listí. Velká úroda jeřabin prorokuje tuhou zimu. Příroda se tak stará o plectvo, které má jeřabiny jako svou zimní potravu.

Také jsme byli ještě jednou na Ocúnové stepi, ale už tam nebyl ani jediný květ ocúnu. Lád'a říkal, že hlízy, ze kterých rostly všechny ty holé květy, teprve na jaře vyženou listy.

Stěhovaví ptáci již všichni odtáhli ve velkých hejnech. Ze Zálesácké knihy se dovídáme, že teď sem přilétají od severu brkoslavové, kvičaly, strnad sněžný a další druhy ptáků, kteří u nás přes léto nejsou.

Občas ještě najdeme pro své sbírky nějaký nový druh listu, který nemáme. Každý z nás si také přilepil po jednom či dvou menších a pěkně zbarvených listech do své Zálesácké knihy na památku letošního nádherného podzimu, poprvé společně prožívaného pod vlajkou Ztracené stopy. O co vše jsme byli ochuzeni, když jsme o všem tom, čemu teď říkáme Naše věci, nevěděli!

A ještě něco pěkného jsme si pořídili: abychom měli tu zvláštní listopadovou vůni lesů, sadů a luk i doma po celý týden a mohli ji ucítit kdykoli se nám zachce, nasbírali jsme si do krabic po několika kaštanech, žaludech, jeřabinových hroznech, spadáných listech, nažkách i jehličnatých větévkách a Šíškách. Jak jen krabici otevřeme — a to je každý den několikrát — připadá nám, že jsme

tam někde daleko venku, na svých tábořištích, uprostřed lesů, skal a luk, u potoků a rybníků, „tam kde nebe je vysoké a modré a kde oblaka bílá rychleji než kde jinde

Mnoho z toho všeho, co děláme, se snažíme přenést do svých pionýrských oddílů. Někteří hoši a děvčata už začínají jevit zájem.

Tomek má pořád plno nápadů k další činnosti a my s ním. Každý se snažíme v klubu něčím přispět k programu. A ze všeho nejvíce se těšíme na jaro. To bude něco! Těch báječných výprav, co budeme dělat! Vyděláváme si peníze na stany, kotlík, míč, na všechno. Žádný z nás by sám nedokázal nic, ale společně dokážeme mnoho!

Bude to první jaro naší Ztracené stopy.

Béda

Hurá — máme klubovnu!

Konečně se nám tedy naše toužebné přání splnilo. Dostali jsme klubovnu. Lád'ův tatínek zná nějakého pána a ten měl před mnoha lety také takový klub jako my. A ten řekl, že ví jaké to je, když není klubovna a zima je na krku — a tak nám ke klubovně pomohl svou přímluvou.

Naší klubovnou je malý zahradní altán uprostřed domovního bloku ve dvorečcích a zahrádkách mezi Švarco-vou ulicí a Broumovkou. Je ze všech stran krytý a dveře má se zámkem. Jsou v něm dvě okna a dá se tam i topit. Ale kamínka si musíme sehnat sami. Béd'a říkal, že o nějakých ví. Také je tam hodně skulin; ty musíme ucpat, aby teplo neunikalo ven.

Už celý týden v něm uklízíme, myjeme podlahu, okna, polepu jeme stěny papírem. Panečku, teď se nám hodí korunky, vydělané za šípky.

Prožíváte svoje nejšťastnější chvíle. Asi se zblázníme radostí nebo co, a lidé, kteří nám ten altán půjčili, i ten Lád'ův známý pán snad ani nevědí, jak nám pomohli a jakou radost nám udělali. Teď bude naše činnost ještě krásnější než dosud. Každý klub má mít svou klubovnu. Bez ní žije a pracuje jen na půl. A takových všelijakých altánů, kůlen, dřevníků a komůrek, kde je jen staré ha-raburdí a nepotřebné krámy, jsou po všech blocích domů

Můj MODRÝ ŽIVOT v listopadu 19....

Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí mýdlem voda	Slabá mlva	Čistě chování	Dobry čin	Radostný prožití	Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí mýdlem voda	Slabá mlva	Čistě chování	Dobry čin	Radostný prožití	
1.11.								17.11.								
2.11.								18.11.								
3.11.								19.11.								
4.11.								20.11.								
5.11.								21.11.								
6.11.								22.11.								
7.11.								23.11.								
8.11.								24.11.								
9.11.								25.11.								
10.11.								26.11.								
11.11.								27.11.								
12.11.								28.11.								
13.11.								29.11.								
14.11.								30.11.								
15.11.								V LISTOPADU JSEM DOSÁHL							MODRÝCH OKÉNEK *****	BÍLÝCH OKÉNEK *****
16.11.																

V listopadu musím mít nejméně o polovinu ne-
splněných okének méně než v říjnu! Píšu slabochy
všech slabochů a lenoch všech lenochů, když to medokážu!!

celé stovky. Kéž by je jejich majitelé také tak ochotně zapůjčili podobným klubům jako je náš.

Julek

Zkoušíme dva nové členy

Přivedl je Lada. Oba bydlí někde dole za Merklankou a Láďa je trochu zná. Jmenují se Jirka Kýhos a Emil Bezděk. Chtěli bychom je v klubu mít, aby nás bylo víc — a zase máme trochu strach, že se jim to u nás třeba nebude líbit, že budou vynechávat naše schůzky a výpravy, nezvyknou si možná na to, že se u nás nemluví neslušně, nebudou mít zájem dělat si také takovou Zá-lesáckou knihu jako si píšeme my — a vůbec že se s námi nesehrají a nezkamarádí.

A tak jsme se uradili, že u nás budou napřed měsíc na zkoušku, jen tak jako naši hosté — a během té doby že oni i my uvidíme, jak se k sobě hodíme. Když spolu budeme vzájemně spokojeni — jak oni s námi a s naší činností, tak my s nimi, jejich chováním a zájmem o všechno — že se stanou opravdovými členy naší Ztracené stopy.

Řekli jsme jim tedy všechno, co v klubu děláme, jaké jsou naše zvyky a že od nich žádáme tohle:

1. Aby chodili na všechny schůzky a výpravy.
2. Aby si každý udělal svou Zálesáckou knihu a pěkně si ji vedl.
3. Aby měli o všechno v klubu zájem.
4. Aby nepoužívali hrubých a nepěkných slov.
5. Aby se dobře učili a neměli v žákovských knížkách špatné poznámky.
6. Aby nám byl dobrými a věrnými soudruhy, svornými a nehádavými.

Oba chlapi tyto podmínky slíbili plnit a zatím se drží dobře. Také při úpravě naší klubovny s námi poctivě dřou, bez ulejvání a bez pobízení. Tomek říká, že je to dobré znamení. Podle práce že se prý pozná dobrý člověk. Uvidíme tedy za měsíc!

Béd'a

Jak se dělá rovná čára a rovné řádky?

Vždycky jsme se divili, jak Tomek dovede od ruky udělat tužkou nebo perem skoro úplně rovnou čáru třeba přes celou stránku. Nebo jak docela rovně píše do své nelinkované Zálesácké knihy. Když si pod list nedáme podložku nebo když si papír napřed slabě nenalinkujeme, píšeme řádky kostrbatě, nepravdělně, kousek utíká nahoru, kousek dolů, zkrátka vypadá to „pod psa“. Tak jsme se dnes Tomka na to náhodou zeptali a on nám to vysvětlil a hned také předvedl:

Rovnou čáru bez pravítka uděláme tak, že ruku, ve které držíme pero nebo tužku, přitiskneme pevně na papír a takto pevně opřenou rukou začneme čáru vést. Daří se to skoro napoprvé téměř na jedničku.

A rovné řádky písma? To chce prý jen cvik. Osvojíme si jej tím, že si při psaní dáváme v prvních dobách nacvičování pod ruku papír vodorovně položený na list, na který máme psát. A podle tohoto položeného papíru — asi centimetr nad ním — začneme psát. Při psaní si pořád kontrolujeme automaticky rovnoběžnost písma s okrajem položeného papíru. Není skoro možné psát pak nakřivo, af už směrem do kopce nebo s kopce. Když řádek dokončíme, posuneme papír podle oka o kousek níže a začínáme psát řádek další. Za 1 až 2 týdny nácvičku budeme psát zcela rovně bez podložky.

Zapisujeme si docházku

DOCHÁZKA ☾ LISTOPAD	1/11 Schůzka	2/11 Schůzka	3/11 Schůzka	4/11 Schůzka	5/11 Schůzka	6/11 Schůzka	7/11 Schůzka	8/11 Schůzka	9/11 Schůzka	10/11 Schůzka	11/11 Schůzka	12/11 Schůzka	13/11 Schůzka	14/11 Schůzka	15/11 Schůzka	16/11 Schůzka	17/11 Schůzka	18/11 Schůzka	19/11 Schůzka	20/11 Schůzka	21/11 Schůzka	22/11 Schůzka	23/11 Schůzka	24/11 Schůzka	25/11 Schůzka	26/11 Schůzka	27/11 Schůzka	28/11 Schůzka	29/11 Schůzka	30/11 Schůzka
PODNIKÁŘ	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62
Bědla	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Julek	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Láďa	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Tomek	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Jirka	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Emil	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Výklad značek: / = přítomen • = nepřítomen ▨ = ještě nebyl v klubu

Ti dva noví chlapci, které jsme přijali na zkoušku, se zdají být docela dobrými a nápaditými lidmi. Emil navrhl, abychom si udělali tabulku, do které budeme zapisovat, kdo z nás byl na které schůzce a výpravě. Hned také udělal její návrh, a když jsme jej schválili, tabulku vypracoval na čisto a teď už do ní docházku zapisujeme. Na každý měsíc budeme mít jednu. Tu popsanou potom vždy nalepíme do kroniky. Po celý měsíc bude tabulka viset v klubovně na stěně, připevněná na pěkně ohlaze-^ něm prkénku. To pořídil náš druhý nováček, Jirka.

Odléváme stopy zvěře

Tomek má ve své Zálesácké knize napsán pěkný návod, jak se stopy odlévají do sádry, a také namalovány stopy mnoha zvířat. A teď v listopadu, když už tuhne bláto, mohli bychom také odlévání stop zkusit a snad i nějaké zajímavé stopy vzácnějších zvířat objevit. Návod k odlévání:

Odléváme jen pěknou, ostrou stopu, aby se odlitek dokonale podařil. Vyčistíme ji napřed od jehličí, kaménků atd., a to vyfoukáním nebo štětečkem či pérem nějakého ptáka, které jsme našli.

Takto vyčištěnou stopu pak lehce poprášíme sádrovým práškem. Potom rozděláme sádro v misce nebo v plechovce od konzervy, a to tak, že do vody přisypáváme sádro za stálého míchání, aby se neutvořily žmolky. Roztok nesmí být ani příliš řídký, ani hustý. Sádrovou kaši nalijeme do stopy tak, aby jí byla celá zaplněná, i do jejího nejbližšího okolí. Lijeme pomalu a z nízká.

Chceme-li zamezit přílišnému rozlití sádrové kaše daleko kolem stopy, utvoříme si z tvrdého čtvrtkového papíru trubici asi 8 — 10 cm dlouhou a na obou jejích koncích ji ovážeme nítí, aby se nerozvinula. Trubice musí mít o něco větší světlost (průměr) než je obvod stopy. Pak trubici postavíme na stopu a kaši lejeme do ní. Trubice kaši zadrží na stopě a zamezí její rozlití daleko od ní. Kaše se bude kolem stopy rozlévat tak daleko, jak je trubice široká. Sádro pak necháme ztuhnout. Zda dokonale ztverdla, zjistíme opatrným omakem hladiny. Trubici můžeme klidně pozvednout, kaše se už nerozleje.

Když sádra ve stopě ztverdla, vyrýpneme ze země celou stopu i s okolní zemí (raději větší kus než menší, aby byla záruka, že se odlitek nepoškodí). Kvyrýpnutí použijeme zahradnické lopatky nebo starého nože, na jehož ostří už nezáleží. Zem, která na odlitku zůstala, opatrně odrolíme. Aby odlitek nebyl od země umazán, doma jej ve vodě čistě umyjeme.

Tak jsme získali přesný model té končetiny zvířete, která stopu utvořila, ať již je to kopýtko, tlapka atd. Chceme-li ze sádry získat otisk stopy tak, jak jsme jej viděli venku (tedy negativ), rozděláme doma znovu sádrovou kaši a tu nalijeme do vyčištěné krabičky od krému na obuv apod. Když pak kaše tuhne, natřeme odlitek stopy nějakým starým omastkem — tukem nebo olejem — a otiskneme jej do kaše v krabičce, kde jej necháme zaborený až do úplného ztuhnutí kaše. Byl-li odlitek dobře namaštěn, nepřichytí se v kaši a po jejím ztuhnutí jej zcela snadno vyndáme ven.

Takto uměle vytvořenou stopu necháme už trvale v krabičce. Přikryjeme ji jen víčkem, aby se stopa nepoškodila, a tak nám zůstane navždy zachována. Na víčko napíšeme datum, kdy jsme stopu pořídili, kde a kterému zvířeti patří.

V časopisu ABC jsme také četli o tom, jak odlévat stopy i na sněhu. Zdá se to neuvěřitelné, vždyť sníh se snad musí rozmočit pod nálevem sádrové kaše a stopa ve sněhu otiskem zmizí i s ním!? Ale přece jen je to zřejmě možné. Recept na to objevil přírodovědecký kroužek, jehož vedoucí Rudolf Slabá o tom píše:

„Po několika nezdařených pokusech jsme přišli na řešení. Z tužší lepenky odstříhneme proužek asi 15 cm široký a sešpendlíme jej na konci, takže utvoří prstenec. Tuto objímku zastrčíme do sněhu tak, aby stopa byla uprostřed. Velikost objímky zvolíme podle rozměru stopy. Povrch stopy lehce posypeme tenkou vrstvou suché sádry a počkáme, až sádra do sebe vsákne vlhkost ze sněhu. Potom nasypeme další vrstvu sádry a provlhčíme ji mlhovkou užívanou k rosení květin (rozprašovačem). Stejný postup opakujeme ještě asi u dvou dalších vrstev sádry a po částečném ztuhnutí doplníme odlitek na patřičnou výši hustší sádrovou kaší. Za čtvrt hodiny je odlitek stopy hotov.“

Až bude sníh, zkusíme to kouzlo také. Teď ale zatím začneme s odléváním stop v zemi. I to nám dá pro začátek

jistě „fušku“. S nadšením sháníme všechny potřeby: sádro, krabičky od krémů, štětečky, starý nůž nebo zahradnickou lopatku — a v neděli jdeme na první lov!

Julek

Stopy různé zvěře

Je známo, že obrázky stop, které jsou v příručkách i v naší Zálesácké knize, jsou ideální, to je takové, jaké by měly být, kdyby je zvíře otisklo do pěkné jílovité půdy a v klidu, důkladně, pořádně. Bohužel, v přírodě jen málokdy takového ideálně krásné a zřetelné stopy najdeme. Ale přesto je dobré znát je z obrázků; pak si stopy málo zřetelné a nepřesné podle nich snadněji v duchu dokreslíme a určíme.

Všechny stopy, nakreslené v naší kronice, nejsou ovšem ve skutečné velikosti.

Rozdíl mezi stopou psa a lišky

Stopy psa a lišky jsou zdánlivě velmi podobné. Rozdíl vynikne nejlépe při jejich porovnání na obrázku.

Psi mají stopu kulatější a prostřední dva prsty jsou zasazeny hluboko mezi okrajové, zatímco u lišky bývají až za jejich konci. (Viz kresbu a její tečkovanou čáru, která rozdílnost v prstech nejlépe naznačuje.)

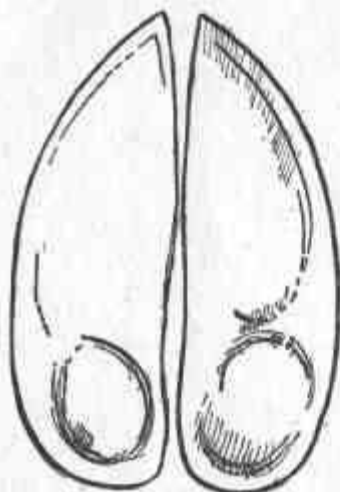
Obvod kreseb obou stop je úmyslně obtažen obrysovou čarou, aby lépe vynikl rozdíl kulovité stopy psa od protáhlé stopy lišky.

Liščí stopa nepřesahuje nikdy délku 8 cm. Každá delší stopa je určitě stopou psa a nikoli lišky. Na to můžete vzít jed!

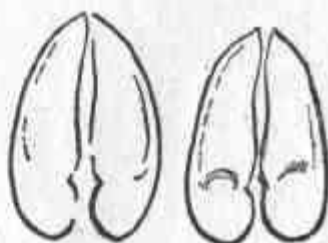
Zálesák radí

Nikdy se nedotýkejme mládat, která nalezneme. Jejich matky jsou jistě nedaleko a přijdou si pro ně. Ucítí-li na mláďeti lidský pach, zpravidla mláďe odvrhnou a již se o ně nestarají.

JELÉN

SRNEC

PŘEDNÍ

ZADNÍ

LAŠICE

PŘEDNÍ ZADNÍ

VEVERKA

ZADNÍ

PŘEDNÍ

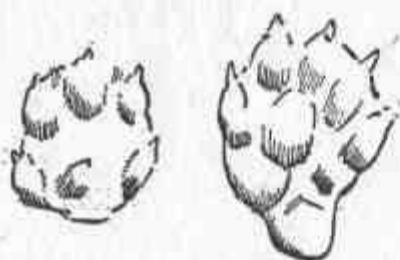
JEŽEK

PŘEDNÍ

ZADNÍ

VYDRA

PŘEDNÍ

ZADNÍ

JEZEVEC

LEVÁ ZADNÍ

LIŠKA

PES

DIVOKÁ KOČKA

TCHOŘ

PŘEDNÍ BĚH

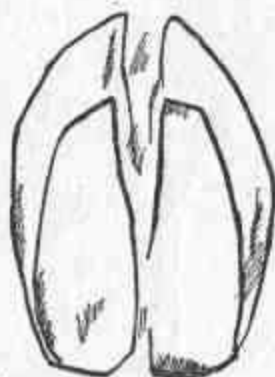

ZADNÍ BĚH

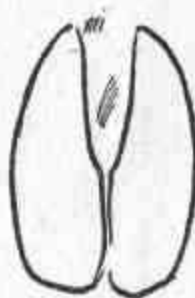
KUNA LESNÍ

KUNA SKALNÍ

DIVOČÁK

MUFLON

DLAKOŠ
/BOBŘÍK, ONDATRA/

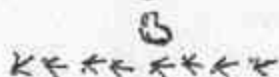

PŘEDNÍ BĚH

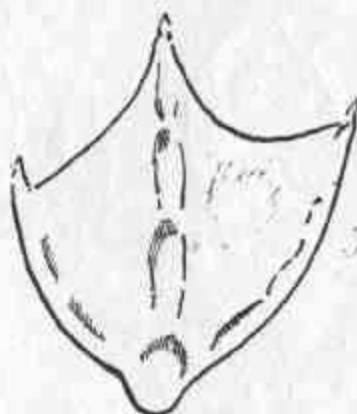
ZADNÍ BĚH

KOROPEV

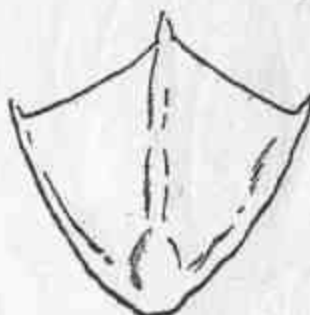
CHŮZE KOROPEVE

DIVOKÁ HUSA

CHŮZE DIVOKÉ HUSY

DIVOKÁ KACHNA

CHŮZE DIVOKÉ KACHNY

V lese se chovejme naprosto tise, a to zejména tehdy, chceme-li spatřit nějakou zvěř. Ale ani tehdy, když účelem naší cesty lesem není pátrání po zvěři, nehovoříme nahlas, nezpíváme, netroubíme, nepískáme, nesmějeme se hlučně. Jen „takytáborník“ dokonce hraje na tranzistor!

Plížíme-li se ke zvěři, musíme se k ní blížit vždy jen proti větru! Jinak nás ucítí, často na velké vzdálenosti „zvětrí“ a jsme prozrazeni.

Také můžeme klidně zanechat plížení a číhání na zvěř, spatří-li či uslyší-li nás některá z lesních hlídek: sojka, straka, vrána, žluva, datel. Spustí takový povyk, že celý les o nás ví!

Spatří-li nás náhle zvěř (nebo se alespoň domníváme, že spatřila), vyvarujeme se jakéhokoli rychlého pohybu, útěku, schovávání. Zůstaňme nehybně stát, pohyb nás prozradí.

Nejvíce stop — a zpravidla nejjasnějších a nejlepších — najdeme' zejména na měkkých vlhkých stezkách, podél potoků, u brodů přes ně, pod vykotlanými starými stromy, v nichž je často sídlo i několika druhů lesní zvěře.

Sbíráme papír a vyděláváme si peníze

Na šípky už nechodíme. Na našich tábořištích jsme je už všechny otrhali a neočesané keře na nepřístupných stráních a skalách rádi ponecháme ptactvu pro zimní potravu. A tak skončil náš zdroj výdělků z prodaných šípků. Objevili jsme však zase jiné možnosti.

Emil Bezděků přišel na to, že v prodejně sáckového uhlí a briket v Jelencově ulici se lidé pořád poptávají po někom, kdo by jim uhlí a brikety dopravil z prodejny domů. Tak jsme tam ohlásili, že každé odpoledne bude někdo z nás u prodejny a že budeme zájemcům uhlí odvážet. Někdy tam jdeme všichni, jindy jen třeba dva nebo i jeden, podle toho, jak máme školu a volný čas. Jen ve středu samozřejmě ne, to máme klubovní schůzku. Ale s tímto dnem už v prodejně počítají, protože jsme jim řekli, že ve středu nikdy nepřijdeme.

Na odvážení uhlí máme malý silný dvoukolák na pneumatikách, který si půjčuje Láďa u nich ve dvoře. Lidé nám za naši práci vždycky něco zaplatí. Sami si nikdy

o nic neříkáme. Několikrát jsme nabízené peníze i odmítli. To když jsme viděli, že lidé, kterým jsme pomohli, jsou už hodně staří a mají malý příjem. Od těch bychom se styděli odměnu vzít.

A Julek vynášel ještě jeden výdělek: každý den dva z nás jedou s velkými papírovými pytli na naši poštu a vyberou tam z košů spousty starého papíru, roztrhaných obálek, novin atd. Vždy je toho nejméně čtyři až pět kilogramů. A pak objedeme ještě několik potravinářských obchodů a samoobsluh v nejbližších ulicích. Tam už na nás čekají jako na smilování. Všude mají starého papíru úplné záplavy, nejvíce obalového, kartónů a krabic. Ve sběrně v Hlavicově ulici dávají za kilogram papíru 20 haléřů a my jen málokdy sebereme méně než dvacet kilogramů denně. A tak jen za starý papír si vyděláme nejméně dvacet korun týdně.

Všechny peníze, které si svou prací vyděláme, si strádáme a kupujeme z nich pak všechno, co pro svůj klub potřebujeme. Hrozně nás to baví a také máme radost, že si můžeme vzájemně tak věřit. Víme, že jeden druhého neošidíme a každý že do klubu dá opravdu všechno, co vydělal.

Lada

Tělocvična doma

Tomek nám řekl, že necvičí jen ráno, ale i přes den, a že si doma zařídil celou vlastní tělocvičnu, i když nemají velký byt.

Postaví se například k židli s opěradlem, dá ruce v bok a opíše zvednutou nohou kruh nad opěradlem. Střídavě levou a zase pravou.

Nebo uchopí židli dole u země za jednu nohu a zvedá ji do výše. Až prý to budeme zkoušet doma a židle nám bude moc těžká, máme ji napoprvé zvednout za dvě nohy oběma rukama.

Jindy dá stůl doprostřed místnosti a přeskakuje ho „maďarem“, při čemž se jednou rukou o stůl trochu opře a odrazí se.

Někde v koutě pod svým stolkem má plechovku od marmelády, teď naplněnou pískem, a tu vždy několikrát zvedá se země až nad hlavu oběma rukama, ale s napjatýma nohama.

Také má doma dva kulaté a přibližně stejně těžké kameny a s nimi cvičí jako s činkami.

Skáče se stolu na zem a snaží se dopadnout co nejtíšeji, nejpružněji, jako kočka, takže ani v sousední místnosti to nesmí být slyšet, natož u sousedů pod nimi o patro níž! Na stole také cvičí „váhy“.

Napne si provázek mezi stůl a odtáženou židli a přeskočí jej alespoň desetkrát každý den, skoro bez rozběhu.

Otevře si dveře mezi pokojem a předsíní a na vystouplém horním okraji dvevního rámu se vytahuje až k okraji jako při „bobříku síly“.

Protahuje se na židli otvorem mezi opěradlem a sedací plochou a židle se přitom nesmí ani pohnout. Tak cvičí svou ohebnost.

Budeme to všechno dělat podle něho. Musíme být všichni takoví „svalouši“ jako je on.

Béda

Otázková hra

Vedle v domě, kde bydlí Jirka Kýhos, je knihařská dílna. Jirka si tam občas vyprosí všelijaké odřezky papírů, malé i větší, někdy i barevné. Vždy to přinese všechno do klubovny a my na ústrižky píšeme různé vývěsky, zapisujeme si na ně výsledky her a podobně. Ale tuto středu přinesl Jirka odřezky kladívkových čtvrtků rozměru 10 X 4 cm, byla jich plná krabice. Nevěděli jsme dlouho, na co je použít, až jsme si poradili: uděláme si z nich Otázkovou hru.

Na každý ústrižek se napíše jedna otázka, a to z kteréhokoli oboru, ať už je to sport, technika či zeměpis, a hlavně ovšem příroda a zálesáčina. Otázky zní tedy například takto: Je sova užitečná nebo není — a proč? Kdo vyhrál tento rok Závod míru? — Jaké je hlavní město Austrálie? — Které dřevo se nehodí na topení pod šálkem a proč? — Kdy od nás odlétají vlaštovky? — Kolik kilometrů měří rovník? — Kdo je mistrem republiky v šermu? — Kterému zvířeti patří tato stopa? (Na kartičce je namalována.) — Jaké druhy map známe? — Uvaž nestanující se smyčku! — Jak vypadá ypsilon v morseovce? — Který jehličnatý strom shazuje na zimu jehličí? — Jaký je rozdíl mezi úpalem a úžehem? — Jsou smrkové šišky rostlé z větvíč-

ky nahoru nebo dolů? — Který pták při ohrožení mláďat je brání syčením jako had? — Které dřevo z našich stromů je nejtvrdší? — Kolik centimetrů a milimetrů měří papír rozměru A4? — Co značí tyto dopravní značky? — Kdy uskutečnil svůj let první kosmonaut Gagarin?

Otázek máme napsáno už více než stovku, a pořád každý z nás nosí do klubovny, kde je píšeme, stále nové a nové. Každou otázku očíslováme a do zvláštního sešitu podle čísel napíšeme správné odpovědi.

Hra se hraje takto: Sedíme kolem stolu, na kterém leží pěkně srovnaný stoh kartiček s otázkami písmem dolů a všelijak přeházených, tedy ne podle čísel otázek. Pak jeden po druhém si vezme z hromádky jeden lístek, obrátí jej, přečte jeho otázku a odpoví na ni. Za správně odpovězenou obdrží bod. Je-li odpověď sporná, ověříme si ji v sešitě s odpověďmi; podle čísla otázky odpověď snadno najdeme. Nedokáže-li někdo správně odpovědět, musí kartičku s otázkou převzít jeho nejbližší následující soused. Když je otázka nová a obtížná, „cestuje“ třeba po dvou i po třech chlapcích, než někdo na ni dokáže odpovědět. Otázky, které už byly vytaženy a odpovězeny, se kladou stranou, ale po skončení hry se samozřejmě vrátí do stohu všech ostatních.

Hra končí třeba po deseti nebo patnácti kolech, podle toho, kolik máme času a jaký je o hru zájem. Nikdy nehrajeme zase tak dlouho, aby to všechny už úplně omrzelo. Hra je dost napínavá, protože nikdo nikdy neví, jakou otázku si vytáhne a zda ji bude umět zodpovědět. A naučíme se přitom hodně nových věcí a trvale si je zapamatujeme. Připomíná nám to televizní otázkový seriál.

Ve vyhledávání a psaní nových otázek pořád pokračujeme. Na každou schůzku přineseme několik nových. Emil vyrobil na kartičky s otázkami pěknou krabici, aby byly pořád pohromadě a nerozházely se.

Béd'a

Jak cvičíme paměť

Dříve jsem každou chvíli něco zapomněl. Umínil jsem si třeba ráno, že odpoledne před schůzkou najdu ve skříni pro Bědu knížku, kterou jsem mu slíbil půjčit. Ale pak jsem šel na schůzku a na knížku jsem ani nevzdechl.

Nebo jiný příklad: měli jsme přinést do školy dopis od rodičů kvůli hudební výchově. Samozřejmě, že jsem doma o napsání dopisu maminku zapomněl požádat — a se mnou skoro celá třída. Jindy mi maminka řekla, abych až půjdu nakupovat vzal do prodejny také prázdné láhve od mléka. To se ví, že jsem zapomněl, láhve jsem klidně nechal doma. A tak to bylo se vším a kupodivu nejen u mne, ale i u ostatních chlapců v klubu.

Tomek proto začal trénovat naši paměť. Napřed po-lehoučku, nenápadně: v sobotu na schůzce řekl, aby si v neděli každý přinesl prázdnou krabičku od sirek. Ač jsme tuto jeho výzvu měli v hlavě nosit jen jediný den, přinesl krabičku v neděli jen Julek, který si na to nějakou čírou a záhadnou náhodou vzpomněl. Dostal za to bod. Zuřili jsme. V neděli nás Tomek vyzval, abychom si přinesli ve středu nalinkovanou mřížku na jednu hru. Donesli jsme ji už dva: já a Láďa. A to už byly mezi nedělí a kupodivu dva dny, během nichž jsme si to měli pamatovat!

Ve středu Tomek po nás chtěl, abychom si do neděle každý vyrobil pět papírových míčů. Do neděle byly tři dny, a třebaže nám to v sobotu nepřipomínal, v neděli jsme je přinesli všichni kromě Emila. Jediný on zapomněl. A teď už si dáváme takové úkoly jeden druhému vzájemně s různými lhůtami, a tak si trénujeme paměť pořád k většímu a většímu výkonu. Například si v neděli umluvíme, že příští neděli přijdeme na sraz každý s puntíkem namalovaným na pravé dlani inkoustovou tužkou. Ve středu si řekneme, že příští středu každý přinese pět hřebíků. A už jen málokdo zapomene. Tak si zvykáme zapamatovat si umluvené věci.

Ale cvičíme paměť i jinak. Tomek nám třeba nadiktuje deset různých podstatných jmen a my je potom, každý ovšem zvlášť, píšeme. Za správné slovo a ve správném pořadí se počítá bod. Za správné slovo v nesprávném pořadí se počítá půl bodu. Každý se ovšem snaží získat bodů co nejvíce.

Nebo stojíme na ulici a někde za zády na zdi máme položeny poznámkové bloky a tužky. Tomek nás pak pošle k plakátům na - druhém konci ulice a řekne: „Opište ten žlutý plakát o opravách televizorů — ale psát smíte až tady!“ Všichni běžíme k plakátu, každý si přečte jeho několik prvních řádků, snaží se je zapamatovat a pak běží zpátky, kde si je zapíše. A zase běží rychle pro další slova. Vítězem je ten, kdo má nejdříve celý plakát tímto

způsobem správně opsaný. Samozřejmě, že to dokáže ten, kdo si umí zapamatovat co nejvíce slov při jedné cestě. Jsou to pěkné a užitečné hry, závody a vůbec zábavy, které v naší Ztracené stopě děláme! Někteří kluci a děvčata se nám ve škole i na ulici chechtají. Ale nevědí, že spíše bychom se měli chechtat my jim. Pro to jejich nicnedělání a pro hloupý a prázdný způsob jejich života.

Jirka

Hra ke cvičení paměti

Na dvě čtvrtky kreslicího papíru narýsuj po šachovnici, která má 5X5 políček. Všechna políčka jsou bílá.

Jednu z obou šachovnic pak vedoucí hry tajně zaplní tak, že do libovolných deseti okének položí celkem 10 koleček, z nichž pět je třeba červených, pět zelených (vždy jedno do jednoho okénka). Kolečka se vyrobí z papíru a obarví; možno též použít 5 mincí a 5 knoflíků nebo kamének a podobně. Přesně takových deset předmětů (koleček, mincí atd.) ve dvou družích máš ty sám v ruce.

Pak tě vedoucí hry ke své zaplněné šachovnici zavolá, ty si ji jednu minutu prohlížíš a snažíš se vštípit si do paměti, na kterém okénku je které kolečko (knoflík, kamének, mince).

Po jedné minutě pozorování se předlohovává šachovnice zakryje a ty máš za úkol během tří minut obsadit okénka své prázdné šachovnice přesně tak, jak jsi je viděl obsazena na šachovnici předlohovové.

Po třech minutách své úsilí skončíš a pak odkryješ předlohovou šachovnici, abys porovnal, jak jsi uspěl.

Budeš dobrý, když dokážeš správně umístit šest předmětů a tím získat 6 bodů. Za každý správně umístěný předmět se počítá 1 bod. Je-li však na správném políčku jiný druh předmětu (jiná barva atd.), pak jen půl bodu.

Cvič tuto hru často, až jednou nabudeš takové pozorovací schopnosti a paměti, že hravě dosáhneš všech 10 možných bodů.

Veliká radost

Na naší 52. schůzce jsme zažili radostné překvapení. Když jsme byli s programem v nejlepším (zrovna jsme skončili rychlostní trénink morseovky a připravovali se zahrát si „foukandu“ s míčkem na stole), otevřely se dveře klubovny a dovnitř vešel starší muž.

Všichni jsme hned vstali, jak je u nás zvykem, když k nám přijde někdo dospělý, a Běda návštěvu pozdravil slovy „Dobrý den, pane Melichare!“

A pan Melichar nás hezky oslovil a představil se nám jako člen občanského výboru. Pak hovořil o tom, jak jsme prý už v celém okolí všem lidem známí jako dobrá parta, jakých by mělo být na tisíce a poděkoval nám jménem občanského výboru za to, že posypáváme chodníky při náledí. Ale to ještě nebylo vše!

Otevřel aktovku a vyňal z ní list papíru. Byl to dopis občanského výboru naší Ztracené stopě. — Je v něm napsáno doslova toto:

„Klubu Ztracená stopa.

Chlapci, už delší dobu sledujeme se zájmem i potěšením Vaši užitečnou a ušlechtilou činnost. Líbí se nám, jak si pěkně, samostatně a přitom tak ukázněně ve všem počínáte. Umíte si připravovat cílevědomou zábavu, která rozšiřuje Vaše duševní obzory, oddaluje Vás od škodlivé zahálky a nudy, upevňuje Vaši tělesnou zdatnost — a nadto ještě je často velmi užitečná i pro ostatní občany našeho okrsku.

Kdyby bylo víc takových klubů jako je Vaše Ztracená stopa, ubylo by chuligánů a zmenšila by se trestní činnost mládeže! Vydržte ve své práci co nejdéle a pomozte založit další takové kluby. V našem občanském výboru najdete pro svůj program vždy plnou podporu. Budete-li od nás někdy něco potřebovat, přijďte! V rámci svých možností vždy pomůžeme“

Nikdo si neumí představit naši radost, když jsme ten dopis přečetli. Tomek za něj pěkně poděkoval a pan Melichar pak u nás ještě chvíli pobesedoval, prohlédl si kroniku, naše Zálesácké knihy a vývěsky. Byla to pro nás nezapomenutelná schůzka.

Jirka

Ráno je dlouho tma a večerní soumrak začíná vlastně už odpoledne. Indiáni tento poslední měsíc v roce pojmenovali opravdu výstižně měsícem dlouhých nocí.

Snažíme se stopovat zvěř podle otisků ve sněhu. Chodíme teď ven v lyžařských botách, pionýrky a jiné botky by se ve sněhu promáčely. Vůbec se nám neosvědčilo chodit do sněhu v gumových holínkách. Hrozně v nich zebou nohy. Jen Emil si liboval, že ho nezebou. Má totiž holínky asi o dvě čísla větší a chodidla v silných ponožkách si ještě obaluje novinovým papírem. Ten je špatným vodičem tepla a pěkně hřeje.

Když se koulujeme sněhem, nikdy si nenavlékáme rukavice. Za chvíli se promočí a nic pak nepomohou. Lepší je koulovat se holýma rukama, pak si je do sucha utřít a navléknout suché rukavice.

Prosincový program naší Ztracené stopy je zase velmi bohatý: vyrábíme ptačí budky, jak jsme si to umluvili už dříve, a nosíme do nich ptákům potravu. Také si děláme do klubovny různá zařízení, hlavně sedátka. Začneme se učit semaforovou signalizací. Máme v úmyslu dokončit úpravu klubovny a připravíme si vánoční nadílku. — V některém obchodě chceme vyvěsit nebo vystavit desku s naší klubovní vývěskou. Jsme zvědaví, zda se nám podaří splnit všechno, co jsme si umínili, ale chuť do toho máme velkou. Je dobře mít hned na začátku měsíce připravený program na celý měsíc.

V klubovně je teď krásně a útulno. Kamínka dobře hoří a každý z nás přinese na schůzku vždy sáček uhlí a dříví. Z obchodů si nosíme i nepotřebné tenké bedničky od citrónů a pomerančů. Rozebereme je, rozstípáme a také vydají trochu tepla.

Emila a Jirku jsme přijali na 53. schůzce za definitivní

Můj MODRÝ ŽIVOT v prosinci 19...

Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí nosu	Slušná mluva	Čistě chování	Dobry čin	Rozhodný pravičká	Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí studenou vodou	Slušná mluva	Čistě chování	Dobry čin	Rozhodný pravičká
1. 12.								17. 12.							
2. 12.								18. 12.							
3. 12.								19. 12.							
4. 12.								20. 12.							
5. 12.								21. 12.							
6. 12.								22. 12.							
7. 12.								23. 12.							
8. 12.								24. 12.							
9. 12.								25. 12.							
10. 12.								26. 12.							
11. 12.								27. 12.							
12. 12.								28. 12.							
13. 12.								29. 12.							
14. 12.								30. 12.							
15. 12.								31. 12.							
16. 12.															

V prosinci jsem dosáhl:

Modrých okének Bílých okének

členy Ztracené stopy. Oba se dobře osvědčili. Nejsou hašteřiví, o všechno mají zájem, nevynechávají schůzky ani výpravy a plní svoje slovo. Také se hned neurážejí a netrucují, jako někteří jiní kluci, které známe. Udělali naši zkoušku na jedničku.

lomek

Výrobky ze dřeva pro klubovnu

Řekli jsme si, že si každý z nás vyrobí do klubovny svou vlastní stoličku. Dříví na ně jsme získali ze starých beden, které kupujeme v potravinářském obchodě. Každá stolička má sedací desku s kovovými závěsy, takže se dá odklápět. Dovnitř si majitel stoličky ukládá své věci, které chce mít v klubovně. Někdo tam má různé knížky a časopisy, já tam mám sáček žaludů, ze kterých chci vyrábět drobné okrasy pro klubovnu, barvičky atd.

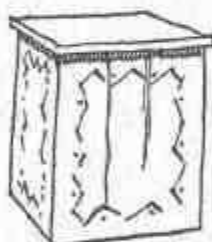
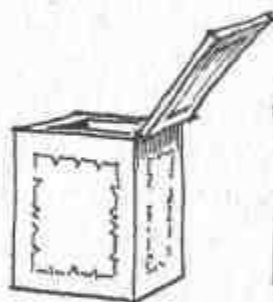
Prkénka z rozebraných beden jsme napřed na obou stranách ohoblovali a pak teprve z nich začali stoličky vyrábět. Nakoupili jsme si také různobarevné laky na dřevo a těmi si nábytek natíráme a zdobíme pestrými ornamenty.

Dále si děláme pěkné nástěnné desky na různé klubovní vývěsky. Na jejich horní okraje ještě zezadu připojíme všelijaké obarvené ozdoby, vyřezávané z lupenky. Po stranách těchto vývěsních desek visí na tenoučkých provázcích a rezných nitích šišky, žaludy, jeřabiny a jiné plody, jež jsme si donesli ze svých výprav. Hezky to vypadá, klubovna tím dostává zálesácký ráz a všechny ty lesní věcičky nám nadto připomínají naše pěkné výpravy. Budeme si dělat i jednoduché poličky na různé výrobky ze žaludů a na věci přinesené z výprav. Máme několik zkamenělin, odlitky stop, jedno pěkné ptačí hnízdo, svazek lískových oříšků, které mistrně vykousal plch nebo veverka, a ještě jiné přírodní zajímavosti.

Béda

Aby o nás lidé věděli...

Vyhlédli jsme si na Broumovské ulici prodejnu, která má jednu ze svých výkladních skříní snadno přístupnou

a ne příliš zaplněnou. Poprosili jsme vedoucího, abychom si mohli do výlohy dát svou vývěsku, na které bychom informovali kolemjdoucí občany o činnosti našeho klubu. Vedoucí svolil, a tak tam vývěsku dáváme a jednou za čtrnáct dnů vyměňujeme.

Píšeme a kreslíme ji na jednom listu papíru rozměru A4, aby výměna byla rychle provedena a my abychom v obchodě dlouho nepřekáželi. Kdybychom na desku píchali spousty malých papírků s jednotlivými zprávami, jako to děláme třeba u nás v klubovně na svých deskách, dlouho by to trvalo a vedoucí by se jistě zlobil.

Vývěska má vždy nápis „Ztracená stopa oznamuje“, ale pokaždé jinak provedený. A pod nadpis pak píšeme i kreslíme různé příhody z naší činnosti, popisujeme stručně klubovní schůzky a výpravy, kreslíme obrázky k textům a někdy tam dáme i nějakou fotku z naší výpravy. Dáváme tam ale také zajímavé výstřižky z pionýrských časopisů a podobně. Samozřejmě, že zase používáme barvičky na nápisy a rámečky, a tak vývěska vždy velmi hezky a zajímavě vypadá.

Velmi nás ta práce baví; při každé schůzce chvíli pracujeme na nové vývěsce, radíme se o jejím obsahu, pokaždé do ní něco nového připišeme a nakreslíme, abychom ji do 14 dnů mohli klidně a beze spěchu vyměnit.

Jakou máme radost, když jdeme kolem prodejny s vývěskou a vidíme, jak se u ní každou chvíli někdo zastaví, prohlíží si ji a čte. A nejsou to jen chlapi a děvčata, ale i dospělí lidé. Často pak slyšíme o našem klubu pěkná slova. To pak děláme novou vývěsku ještě s větší radostí!

Tomek

Konáme záslužné dílo

Teď je podivné počasí. Chvíli prší a zase náhle přitahuje, a tak se tvoří náledí. Chodníky jsou kluzké a lidé padají, zejména starší. Jen málokterý dům však má svůj chodník posypán.

A tak jsme se na 54. schůzce uradili, že podle možnosti budeme v takových případech chodníky posypávat sami. Už jsme svůj úmysl několikrát provedli. Posypali jsme také zejména přechody jízdní dráhy v Novomlýnské ulici, v Broumovce, Hlavicově ulici i v Merklance. Někdy nám

Klub šesti chlapců

ZTRACENÁ STOPA

oznamuje:

Naše podniky
na posledních 14 dní

54 Schůzka - středa 2.12.

Ovčičme morseovskou. Uradili jsme se o výpravě choditelském pískem.

55 Schůzka - sobota 5.12.

Dokonečili jsme výpravu psočích krmítek a roz-místili jsme je - celkem čtyři - v parku.

56 Výprava do země
nikoho 6.12.

neděle. - Jdeme Odhazová-dínek, Na Krápevny, Signaliz-eme svídkem morseovskou.

57 Schůzka - středa 9.12.

Začínáme se učít semafo-novou signalizací. Jdeme

Cinkatka a
na králíkár.

58 Schůzka
sobota 12.12.

Učení semaforu pokračuje. Zároveň učení paměti.

59 Jdeme vy-vážet vlničku
neděle 13.12.

CHOPNÍKY jsme
vypálili:

V pátek 4.12. k večeru
na Broumovské ulici
a Klavírově. Účast
6 členů.

V pondělí 7.12. ráno
v 7 hodin příchody
na Broumovce, 1 člen.

Ve čtvrtek 10.12. odpoledne
výlety příchody ulic v Klavírově
ulici. Účast 3 členové

MYŠKA
číslo 4
středa 16.12.
výlety mlá-
de 1x za 14 dní

NAŠ NEJBLIŽŠÍ PROGRAM:

▲ Připravujeme berádku pro 5.
a 6. třídu školy na Ručálec.

▲ Pro svůj klub uspořádáme
Vánoční nadílku: na které si
nyníujeme dárky vlastnoručně
vyrobí.

▲ O vánočních prázdninách udě-
láme celodenní výpravu s vaření-
m na sněhu a stopbráním vlničky.

▲ V lednu chystáme výstavbu
ukozdělých prací našeho klubu
a sadroných odlišků stop.

CO JE TO, MODRÝ ŽIVOT? O tom mluvíme
do první výpravy

ZAJÍMAVOST PRO KAŽDHO ► NEJVYŠŠÍ DE SVRHA 21 H VŠ.
VÝCH. AFRIČE - JSOU TO PŘEDLU-
NÍČI ŽENÉ VANIKA A VÁRUŠ.
MĚŘÍ: 230 - 250 CM

DĚKUJEME

- panu V. Touškovu za
přidělení soustružníku
- mamince našeho Emila
Bezdrky za užší náclon
do dvou oken klubovny
- panu Konešovi, že nám
dovoloval sm. dával výřek

Článek klub PRVOSENKY hledá
klubovnu. Provdá všechny lidi
dobré vlny, kteří o nějaké přístře-
ší vlny, aby Prvosenkám pomohli.
Klub vede Alona Poláková, Žilky-
ní vlny S.C. bytem v Krasuporí ulici
5.25

U NAŠ NEMLUVÍME HRUBÉ A NEKOURÍME

vdabnu

dá dost práce sehnat písek, ale nelekáme se ani toho. Kopeme jej na nezastavěném místě za parkem nebo na bouračce v Čáповě ulici. Při sypání přechodů dáváme velmi pozor na projíždějící vozidla.

A za každé sypání si v ten den modře vybarvíme okénko Modrého života s nápisem Dobrý čin. Už několik lidí, kteří nás viděli při sypání chodníků, nám poděkovalo. Ptali se nás také, odkud jsme, kdo nás k tomu vyzval a kolik za to sypání dostáváme. My vždycky odpovíme, že máme svůj klub Ztracenou stopu a že to děláme dobrovolně, zadarmo. Nechtějí tomu někdy věřit a jedna stará paní nám řekla, že konáme záslužné dílo.

Emil

Zajímavosti z přírody — I

- Na světě je známo asi sto tisíc druhů motýlů a stále jsou objevovány ještě další. V Československu se vyskytuje asi 2 600 druhů a Je tomuto poetu každoročně přibývají ještě nové druhy. Sbírka motýlů v Národním museu v Praze, která je jednou z největších v Evropě, má asi jeden milión preparovaných exemplářů.

o V povodí řeky Yokoom byl objeven zvláštní jehličnatý strom, který má neobyčejně zbarvené jehličky: zlatožluté. Výška stromu je 45 metrů, jeho stáří podle odhadu asi 100 roků. Nikde jinde podobný strom zatím nebyl objeven, je to unikátní exemplář. A co více: ač se odborníci snaží z jeho semen vypěstovat nové stromky téhož typu, jejich snahy jsou bezvýsledné.

- Jedním z nejpilnějších hubitelů myši je sova. Dokáže během roku vyhubit až tisíc polních či lesních myši.

- Jakkoli jsme zvyklí na to, že v předhistorických dobách na Zemi žili tvorové nejpodivnějších rozměrů, tvarů i vlastností, přece jen udiví zpráva, že asi před 550 milióny léty, v kambrickém útvaru, žily bezčelisté ryby, pokryté kostěnými destičkami místo šupin a opatřené kromě jednoho páru normálně umístěných očí ještě třetím, na temeni hlavy, aby ryba viděla i nad sebe.

- Holanďany, v jejichž zemi je strom vzácností, určitě dohřeje statistika, která říká, že lesy pokrývají více než 29 procent celého povrchu Země!

- Jedovatá rostlina ocún, jakkoli je na pohled velmi přitažlivá svými růžově fialovými květy, stačí usmrtit člověka požitím tří až čtyř těchto květů.

- Kolik let žije strom, když není předčasně vykácen? Osika, jeřáb, bříza se dožívají až 150 roků, babyka 200 roků, habr a jasan 250 roků, javor mléč a borovice až 400 let. Smrk, lípa, jedle, buk jsou schopny dožít se až tisíce roků, dub dokonce 2 000 roků a tis S 000 roků.

- Škeble perlorodka se nevyskytuje jen v jižních mořích, ale i u nás, *
zejména v řece Otavě.
- Duha jako uzavřený kruh, nikoli tedy známý půlkruh, se nám jeví,
letíme-li letadlem. Stojíme-li na zemi, vidíme jen její polovinu.
- V říši rostlin se vyskytují všechny barvy, a to v nejrozmanitějších
odstínech, kromě barvy jediné: černé. Žádná květina nemá čer-nou
barvu.
- V povodí řeky Amazonky roste mléčný strom, zvaný B r o s i m u m .
Nařízneme-li jeho kůru, vytéká z řezu hustá bílá šťáva. Připomíná
normální kravské mléko nejen vzhledem, ale i vůní a chutí; je však
poněkud trpká,

Signalizace semaforem

Pořád jsme se k tomu semaforu nemohli odhodlat. Upřímně řečeno — měli jsme z něj strach. Připadal nám těžký, složitý a myslili jsme si, že se jej nikdy nenaučíme. Ale Tomek nám řekl, že to vypadá těžké jen na pohled a že uvidíme, jak nám učení půjde a jak se nám to nakonec bude líbit. A měl pravdu. Naučili jsme se semafor za necelé dvě hodiny a teď" ho „válíme" jedna radost. Je to báječný vynález a často se jím bavíme.

Napřed jsme se naučili písmena, která se dělají jen jednou rukou. Jsou v první řadě obrázků.

Pořád jsme si těchto sedm písmen opakovali, napřed první čtyři, dělaná pravou rukou, pak i další, značená rukou levou. Vzájemně jsme se z nich zkoušeli, samozřejmě na přeskáčku. A teprve když jsme je už dovedli bez chyby, přibrali jsme písmena druhé řady.

Písmena této druhé řady děláme již oběma rukama. Povšimněte si ale, že pravá má přitom málo práce: trčí pořád jen 45 stupňů od těla, jakoby dělala písmeno A a vůbec se nepohybuje. Obíhá jen levačka. Pravačka jí dělá jen základ druhé řady.

Učili jsme se napřed jen první tři písmena (H, I, K), zkoušeli jsme je na přeskáčku a zkoušeli jsme i písmena první řady. Potom jsme přidali písmena L, M, N. Začali jsme si už dokonce vysílat i jednotlivá slova, která bylo možno sestavit z těchto třinácti písmen, například: abeceda, gama, lem, kmen, klam, fialka, Emil, hlad, led, flanel. Ta radost, když přijímač porozuměl, co mu vysílač semaforem napsal. Když nerozuměl, odeslal vysílači zpět písmeno N, což je značka „Nerozumím", a ten mu

neporozuměné slovo vysílal znovu, pomaleji a lépe. Ale Tomek už začal „sypat“ třetí řadu.

Jak vidíte, pravá ruka si zase jen hová, pěkně se ulejšvá! Jen se natáhne vodorovně vpravo od těla, jakoby psala B, a levačka — chudák — zase na tomto jejím béčkovém základu staví nová písmena. Jen se na tu nehybnou pravačku dobře podívejte, jak trčí pořád na stejném místě!

Snad stokrát jsme si těchto pět písmen třetí řady opakovali a přidávali k nim ve vzájemném zkoušení i písmena z prvních dvou řad. A zase samozřejmě už různá slova. Když přijímač rozuměl, napsal R. Už to nemusel radostí křičet nahlas jako předtím, když ještě písmenko R neznal.

Čtvrtá řada. Jak jsme se doučovali tyto znaky, nemusím jistě psát. Pravačka zase při nich zahálí, udělá jen svou „céčkovou“ pozici a levačka obíhá. Co znamená ten znak OMYL? To když se vysílač zmýlí a vyšle špatné písmeno, vyšle za ním honem značku OMYL, a tak si přijímač chybné písmeno prostě škrtne. Aby si značku OMYL v rychlosti nepopletl s písmenem L (což je obrácený znak OMYLU), vysílač při jeho vysílání chvěje praporky, takže přijímač si ihned uvědomí, že to není písmeno L, ale značka OMYL.

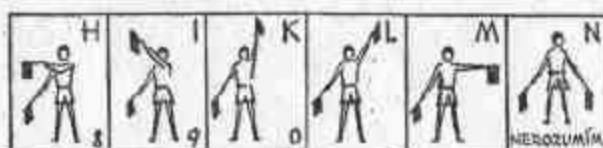
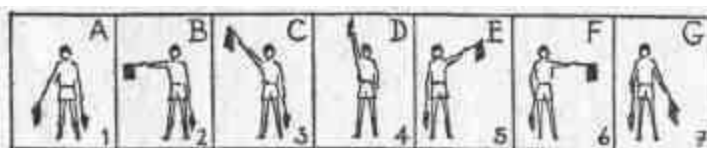
Pátá, šestá a sedmá řada mají už své znaky nepravidelně přeházeny, jak v abecedě za sebou nejdou. Ale je jich jen pět, a tak se jim lze naučit.

A co číslice? Chceme-li ve vysílané zprávě uvést také číslice, vyšleme před první číslicí značku ZACÁTEK ČÍSLOVEK a pak už vysíláme číslice. Číslicemi je vlastně prvních deset písmen v abecedě (ovšem zase mimo J, tedy od A do K — viz první a druhou řadu). Po poslední číslici vyšleme písmeno J, což v tomto případě značí konec číslic. A pak už opět vysíláme další písmena. Obě značky (začátek i konec číslovek) vysíláme opět třepotavě, aby si přijímač ihned uvědomil, že to nejsou písmena.

Kde je písmeno CH a písmena s čárkami a háčky? Nejsou! Písmeno CH vysíláme tak, že vyšleme C a za ním H. Háčky a čárky si je nutno už domyslet ze zachycené zprávy.

Začátek vysílání. Vysílač vysílá třepotavě písmeno D, dokud mu příjemce tímž způsobem (třepotavým D) neodpoví, že je připraven přejímat.

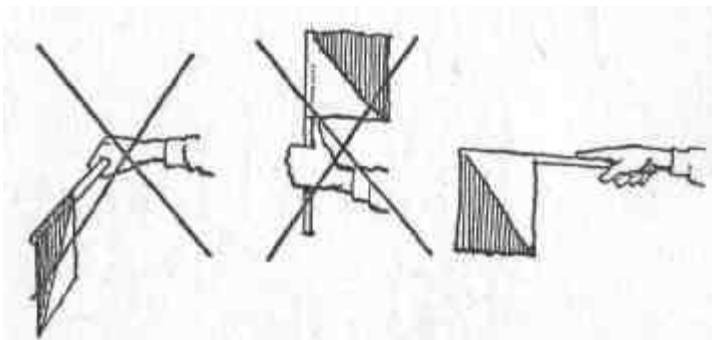
Konec slova. Vysílač opíše vlajkou před sebou velký vislý kruh. Přijímač mu odpoví buď písmenem R, že slovo správně přijal a že mu rozumí, nebo písmenem N, že nerozumí a že žádá o opakování slova.

Konec celé zprávy. Vysílač opíše vlajkou před sebou tři velké svislé kruhy.

Dobrá rada. Umluvte si a zvykněte si, že příjemce po zachycení každého jednotlivého písmene mávne vlajkou, čímž naznačí vysílači, že písmeno zachytil a že čeká další. Vysílač by neměl vysílat další písmeno, dokud mu příjemce toto znamení nepošle.

Právě si tak umluvte, že vysílač po ukončení slova a kruhu za ním nezačne š dalším slovem, dokud mu příjemce nepošle značku ROZUMÍM (R). Tím se vyvarujete toho, že vysílač vysílá, pak skončí, a najednou přijímač zjistí, že v přijaté zprávě třeba o dvaceti slovech nerozumí několika z nich. Vysílač aby teď chtěl nechtěl vysílal znovu celou zprávu, a tedy zbytečně i ta slova, která byla přijata dobře.

Jak držet v rukou praporky. Na kratší vzdálenosti praporky ani nepotřebujete. Stačí napjaté paže. (Pozor! Neohnuti v loktech, opravdu napjaté!) Na větší vzdálenosti je dobře mít v rukou praporky. Na žerdi praporků držte napjatý ukazováček, abyste měli jistotu, že praporek opravdu prodlužuje přímku ruky a že nevisí z ruky sklesle dolů nebo netrčí z ní do výše. To oboje by zkreslovalo znak písmene a mohlo by vést k omylu.

Pozor na polohy paží! Nejtěžší je držet ve vodorovných polohách ruku opravdu vodorovně. Když se ruka jen trochu uchýlí nahoru či dolů, už je to jiné písmeno. Zejména při velkých vzdálenostech tyto nepřesnosti hodně zkreslují tvar písmene a přijímač je čte jako docela jiné písmeno.

Náš Štědrý večer

Už někdy v listopadu jsme se na něj připravovali. Umluvili jsme si, že jej uspořádáme 23. prosince, protože o skutečném Štědrém večeru by to nebylo možné, to by nikdo nemohl přijít.

Koupili jsme si pěkný velký stromek a báječné ozdoby na něj. (O nějakou korunu není teď u nás tak velká nouze, když si různými způsoby vyděláváme, například vozením uhlí, sběrem papíru a podobně.) Retězy jsme si dělali sami z barevných papírů na klubovních schůzkách. Také jsme si dovolili přepych: nakoupili jsme čokoládové bonbóny, všelijaké figurky a stromek jsme jimi ověsili ze všech stran. Řekli jsme si, že bude smět každý jíst co bude chtít. Ale nikdo toho nevyužil. Všechny nás potěšilo, že mezi námi není žádný hamoun, který by hleděl jen na svůj prospěch.

Štědrý večer jsme samozřejmě počítali do řady našich klubovních podniků, a tak dostal také svoje číslo: 57. A Tomek jej zahájil jako všechny schůzky, jen snad trochu slavnostněji.

Slíbili jsme si, že vytrváme ve Ztracené stopě i nadále svorní a neomrzeli a pak jsme si četli některé památné zápisy z naší kroniky. Pořád si říkáme, jak by to bylo pěkné, kdyby naše kronika byla někdy natisknuta jako knížka, aby všichni hoši a děvčata i dospělí lidé se dověděli, jaké je to u nás v klubu pěkné a co všechno v něm děláme.

Pak jsme si dávali dárky. Tomek dal každému z nás pěkný znak Ztracené stopy, vyřezaný z oválu březové větve. Já dával figurky ze žaludů, Emil svázel každému z nás pěkné notýsky na poznámky. Julek vyrobil pro každého malý model zálesáckého srubu. Okolo a na střeše je mech a uvnitř stůl a lavice. Jirka Kýhos věnoval všem ostatním po několika neznámých listech stromů, které nikdo z nás nemá ještě ve své sbírce. Nechtěl prozradit, kde je našel. Jen se ale upřímně přiznal, že sám neví, z jakého stromu jsou. A Láďa pro nás udělal pěkné odlitky liščí stopy. Je to stopa zaručeně pravá, poslal mu ji i s kusem ztvrdlé hlíny v krabici jeho strýc lesník. (Napadlo to ovšem Ladu, aby si o ni dopsal.)

Byli jsme všichni překvapeni a potěšeni dárky, jež jsme si vzájemně připravili. Většina ostatních kluků a děv-

čat by nad takovými dárky asi ohrnovala nosy, ale nám se líbily a vážíme si jich. Byly vyráběny a dávány z opravdového přátelství.

Béd'a

Názvy klubů a družin

Ted' už snad všechny časopisy pro mládež zakládají své kluby mládeže, tak jako to kdysi začal časopis Mladý hlasatel. Takové kluby jako je naše Ztracená stopa. A mnoho jich vzniká i jen tak, bez příslušnosti k některému z těchto časopisů. Všechny si dávají nějaké pěkné názvy, jména.

I mnoho pionýrských družin a oddílů po takovém názvu touží. Jmenovat se třeba jen III. družina 6. oddílu, to přece není vůbec nic lákavého pro mladé chlapce a děvčata. Ti touží po docela jiném názvu! O pěkná jména je ale dost značná nouze, a tak jsme na své 62. schůzce sepsali všechny názvy, které nás v poslední době napadly. Nové kluby i pionýrské družiny si z nich snad nějaké vyberou:

Ochránci přírody	Modrá sojka	Havraní péro
Rudá zář	Bílý racek	Žlutý kvítek
Amazonky	Vlaštovky	Červánek
Osamělá hlídka	Zdívající sosna	Sasanky
Svazek petrkličů	Hledači pokladů	Stříbrná letka
Lovcí bobříků	Konretina	Obránci vlasti
Červený šátek	Synové hor	Modrý život
Lví srdce	Albatros	Vznavači slunce
Bratrstvo lesů	Sluníčka	Pomněnky
Pravda vítězí	Chlapci úplňku	Červený motýl
Zálesáci Žlutých skal	Obránci vlaškv	Letící oblak
Orlíci	Věrní kamarádi	Medvědí tlapa
Družina statečných	Mládí na Klárovce	

Názvy nemají být příliš dlouhé, nejvýše tři slova. Nedávejte do názvů též nehodící se jména. Vylučte názvy krvežíznivé, nepříjemné, jako například Krev za krev, Rudý skalp, Bratrstvo zlé pomsty apod. Hned by o vás každý soudil, že jste nějakí rváči, i kdybyste byli mírumilovní!

Co se dá dělat na zimní výpravě

Dlouho jsme se o té výpravě radili a nakonec jsme ji přece jen podnikli. Měla číslo 64 a byla do Šalvějové prérie. Vyšli jsme na ni v devět hodin ráno, se saněmi, dobře obuti a oblečení, abychom venku vydrželi až do večera. Měli jsme s sebou kotlík na vaření, šálky, lžíce, potřeby k vaření a prozíravý Julek vzal do torny i suché třísky dřeva, abychom venku snadněji rozdělali oheň, kdyby snad dřevo bylo mokré. Tornu jsme ovšem měli každý, abychom si na ni mohli venku sednout při jídle a odpočinku. Na sněhu či ledových kamenech sedět v zimě není zdravé, ba ani na dřevěných saních.

A tak jsme šli a vžívali jsme se do pocitů zálesáků v tajze a polárních badatelů a měli jsme radost, že jsme zvítězili nad svou pohodlností a vydali se ven, zatím co většina chlapců i děvčat z našeho okolí v tu dobu ještě doma lenivě vyspávala a využívala vánočního prázdná.

Vařili jsme si na sněhu, dříví jsme našli dost. Prohlíželi jsme stopy zvířete, sjížděli jsme na saních kopce a zahráli si i několik her. Napřed to byla *Sněhová bitva*:

Rozdělili jsme se na dvě stejně silná mužstva (tedy po třech, protože je nás v klubu šest), nadělali jsme si sněhové koule, ale ne ledovky, abychom se nezranili. Vyhledali jsme si různé úkryty za skalkami, stromy a v roklínách, a obě mužstva po sobě začala pálit. Bylo umluveno, že to mužstvo, které bude mít alespoň dva hráče zasaženy, prohrává. Zasažený hráč nesměl už hrát, ani svému mužstvu pomáhat tím, že by mu vyráběl koule apod. Hra se nám tak líbila, že jsme ji několikrát opakovali.

Pak jsme hráli *Honbu za medvědem*. Tomek představoval medvěda a vydal se do zasněženého porostlého terénu. Byly tam samé rokliny, skalky, křoviska a lesíky. Asi za 10 minut po jeho odchodu jsme se vydali za ním a sledovali jsme ho po jeho stopě. Všelijak nám úmyslně kličkoval, chodil do kolečka, vracel se do svých stop a jednou nám dokonce i stopa v hustém lese zmizela. Tomek se totiž vyšvihl do větví nízkých borovic a cestoval několik desítek metrů po stromech. Ale přece jsme jeho stopu objevili a Tomka dohnali.

Béd'a

„Cinkačka“ — hra v klubovně

Hru hrajeme u stolu a není k ní zapotřebí nic více než jedna malá kovová mince, ba dokonce stačí i obyčejný knoflík. Hrajeme ji ve dvou mužstvech (zase samozřejmě po třech hráčích), ale lze ji hrát třeba i s dvaceti lidmi. (Pak je mincí ve hře více, asi tři nebo čtyři.)

Sedíme za stolem, obě mužstva proti sobe, u nás tedy tři proti třem. Prostřední z každé trojice je jejím mluvčím. Jedna trojice má peníz a tajně (pod stolem) jej přidělí jednomu ze svých hráčů. Na dané znamení, které dává své trojici její mluvčí, všichni tři hráči položí hlučně své ruce dlaněmi dolů na okraj stolu, a to pokud možno tak opatrně a dovedně, aby peníz ukrytý v dlani jednoho z nich ani trochu necinkl o stůl. (Hráč jej *musí* mít v dlani, nesmí si jej schovat do kapsy nebo položit tajně vedle sebe na lavici a podobně.)

Když tedy trojice svými dlaněmi udeřila o stůl, nechá je tam nehybně ležet. Protější strana má za úkol uhodnout, který z hráčů minci pod dlaní na stole má. Hráči se dohadují, jejich mluvčí vyslechne názory obou svých sousedů spoluhráčů, přidá k tomu i to, co zpozoroval, a označí v trojici hráče, o němž se jeho mužstvo domnívá, že peníz má. Na peníz u něho se usuzuje buď podle zřetelného cinknutí při dopadu dlaní na stůl, nebo podle jeho rozpačitého chování, nejistého úsměvu, červenání, dle neklidného držení dlaní na stole atd.

Byla-li správně označena ruka s mincí, obdrží tipující strana 2 body. Je-li označen hráč s mincí, ale má ji ve druhé ruce, dostává tipující trojice jen 1 bod. A když hráč s mincí není odhalen vůbec (tipuje se jen jednou!), nedostává tipující trojice nic.

Pak se úlohy vymění. Strana, která předtím minci schovávala, ji nyní předá protější straně a ta ji schová, zatím co ona teď pozoruje a tipuje.

Obě strany si předem smluví, kolik kol se bude hrát. Body ze všech kol se sečtou a zvítězí samozřejmě ta strana, která má bodů více.

Mrazy přituhují a sněhu padá čím dále tím více. Zdá se, že opravdová zima začne teprve nyní. A to není pro náš způsob zálesáctví pravý čas. My toužíme po jaru, slunci, vodě, lesích a loukách. Zima nám dává jen lyžování, bruslení, hokej a saně. I teď však děláme zálesácké výpravy ven za město. Nosíme zvěři do lesů zbytky starého chleba, vařených jídel, bramborových slupek — a vůbec co kde u sousedů seženeme. I kousky loje máme s sebou a přivazujeme je pro hladovějící ptáky na větve stromů.

Pokoušíme se stopovat zvěř podle stop v našich Zálesáckých knihách. I když výsledky nejsou většinou valné, máme radost i ze stop zajíců, králíků, vran, ba i psa. Pozorujeme i nyní přírodu. Vidíme stromky ohryzané od zajíců, mrazem pukající kůru stromů, ptáky zobající zbylé jeřabiny a šípky. Baví nás tyto drobné objevy, kterých jsme si dříve prostě nevšimli.

A pořád si na svých výpravách i schůzkách povídáme o jaru, jak budeme chodit na naše tábořiště už v sobotu se stany a co při tom zažijeme. Už dost našich míst jsme viděli pod sněhem. Jsou docela jiná v bílém hávu, než jak se nám jevila v době pozdního léta a podzimu.

Několik podobných klubů, jako jsme my, zde v našem okolí teď zaniklo nebo alespoň spí zimním spánkem. Řekli jsme si, že chlapci a děvčata v nich prostě nevydrželi zimu, jejich kluby „zahynuly mrazem“ tak jako vše slabé v přírodě. Ze nebyli dobře připraveni na zimní období, které klubovnímu životu zrovna příliš nepřeje, protože je zdánlivě mnohem méně možností k činnosti. Ale my si tyto možnosti umíme nalézt, připravit, vydupat:

Zimní výpravy, hry v klubovně, besídka pro 6. třídu, vývěska v obchodě na Broumovské ulici, psaní do našich

Zálesáckých knih, hezké schůzky s bohatým programem v útulné klubovničce, psaní kroniky, shánění různých knížek a článků, stálé doplňování Otázkové hry — opravdu, nemůžeme si naříkat na dlouhou chvíli ani teď v zimě. My do zimního spánku rozhodně neupadneme, i když — jak už jsem napsal — zima pro nás není nejvhodnějším ročním obdobím.

Julek

Dvě klubovní hry s příslovími

1. Předvádění přísloví. Hráči se rozdělí na dvě skupiny, pokud možno stejně početné a stejně schopné. Střídavě si pak vždy jedna skupina zvolí někoho ze skupiny druhé, pošeptá mu nějaké přísloví a on je má své skupině sdělit, ale pouhým předváděním, beze slov. (Tedy jen různými pohyby, jimiž naznačuje, oč v přísloví jde, o jaké činnosti se v něm mluví. Psát ani mluvit při tomto předvádění není povoleno.)

Když předváděčova skupina dle jeho předvádění přísloví uhodne, obdrží bod. Neuhodne-li, obdrží bod ta skupina, která přísloví vymyslíla. Limit je pět minut. Pak se úlohy obrátí: teď si zase vybere druhá skupina někoho ze skupiny první a zase ona teď dává předvádět a hádat jiné přísloví.

Samozřejmě že každá z obou skupin se snaží dát hádat takové přísloví, jež by soupeř hned tak neuhodl, aby získala bod pro sebe. Takové přísloví, jako třeba „Mladí ležáci — staří žebráci" nebo „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá" se předvádí pohyby poměrně snadno a nedá nikomu velkou práci je uhodnout. Těžší je už ale pohybem znázornit přísloví „Sůl nad zlato" nebo „Bez práce nejsou koláče" apod.

2. Jmenování přísloví. Hráči sedí v kruhu, třeba kolem stolu. Vylosovaný hráč začíná jako první. Má říci nahlas nějaké všeobecně známé přísloví. Po něm pak hráč další (sousední) — ovšem zase nějaké jiné — a tak po řadě jeden hráč za druhým stále dokola musí uvádět nějaké přísloví, které zde dosud nebylo vysloveno. Kdo si nevzpomene a neřekne nějaké nové přísloví do dvaceti vteřin nebo kdo vysloví přísloví, jež už bylo při dnešní hře použito, dostává trestný bod. Hra končí po předem umluveném počtu kol; vítězí hráč nebo hráči bez trestného bodu,

Moje MODRÝ ŽIVOT v lednu 19....

Datum	Ramní očičení	Čistění zubů	Mytí omdlonou vodou	Kusání mléka	Čistění chování	Dobry čin	Podobný modrýk
1. 1.							
2. 1.							
3. 1.							
4. 1.							
5. 1.							
6. 1.							
7. 1.							
8. 1.							
9. 1.							
10. 1.							
11. 1.							
12. 1.							
13. 1.							
14. 1.							
15. 1.							
16. 1.							
17. 1.							
18. 1.							

Datum	Ramní očičení	Čistění zubů	Mytí omdlonou vodou	Kusání mléka	Čistění chování	Dobry čin	Podobný modrýk
19. 1.							
20. 1.							
21. 1.							
22. 1.							
23. 1.							
24. 1.							
25. 1.							
26. 1.							
27. 1.							
28. 1.							
29. 1.							
30. 1.							
31. 1.							

V lednu jsem splnil
.....okének modrých,
bílých okének
zůstalo.....

za nimi se řadí ostatní od nejmenšího do největšího počtu trestných bodů.

Několik rad a návodů

Mokrý zápalky usušíme nejrychleji ve vlasech, kam si na chvíli několik zápalek zastrčíme. Vlasy vytáhnou ze zápalkové hlavičky vlhkost a ta po škrtnutí vzplane. (Předpokládá se ovšem, že máme vlasy suché, nezmáčené deštěm nebo koupáním.)

Vosk svíčky s obleku odstraníme takto: v ohni rozpálíme — ne však do červena — nějaký kovový předmět tyčinkového tvaru (například dlouhý silný hřebík, šroubovák a podobně). Na voskové skvrny přiložíme potom savý papír a přes ten se jich dotýkáme tímto rozpáleným předmětem. Vosk na látce se horkem roztaví a vsákne do papíru.

Láhev z plastické hmoty vymyjeme od usazenin z čaje a ovocných šťáv takto: nasypeme do láhve hrubý písek (asi jednu pětinu obsahu), zalijeme vodou a pak uzavřenou láhev protřepáváme. Po několika minutách všechny usazeniny zmizí a láhev je opět čistá a krásná jako v den, kdy jsme si ji koupili.

Zátku z láhve odstraníme za pomoci silnějšího provázku, na jehož jednom konci uděláme větší uzel. Tento zauzlovaný konec provázku spustíme na dno láhve, zatímco druhý konec držíme v ruce. Pak se třepeme zátku směrem k hrdlu, a když tam zaujme svislou (nikoli tedy příčnou) polohu, začneme provázek kolem zátky vytahovat z láhve ven. Jeho zauzlovaný konec posléze narazí na zátku a vytlačí ji naším tahem z láhve hrdlem ven.

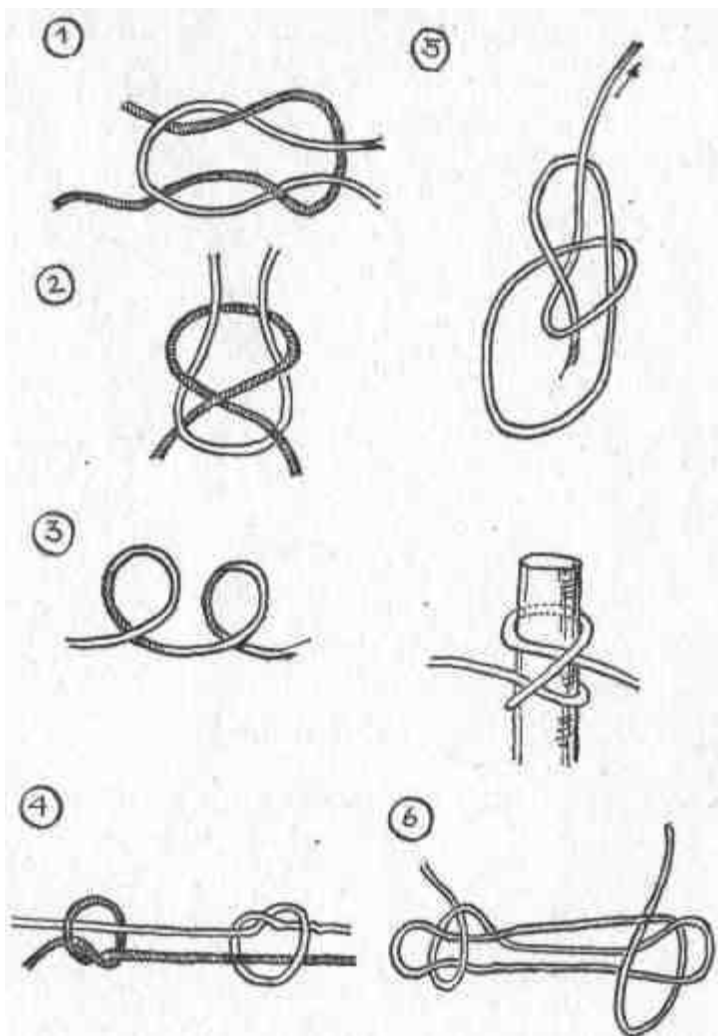
Do otevřeného ohně neházíme slupky od salámů, kosti, vaječné skořápky, staniol od sýrů, gumu, hadry (látky). Všechny tyto věci v ohni silně páchnou, znečišťují vzduch do dalekého okolí a kazí i chuf k jídlu.

Jaké uzly má znát táborník

Je jich celkem šest:

1. Ambulanční uzel slouží zejména k zavazování ob vazů, také ale ke svazování dvou stejně nebo alespoň přibližně stejně silných provazů. Prohlédni si důkladně jeho obrázek! Uvidíš, že na jedné straně uzlu jdou oba prameny provázků spodem, na druhé vrchem. Uzel je pevný, spolehlivý, sám se zpravidla nikdy nerozváže, ale snadno jej lze rozvázat, i když je silně utažen.

2. Skotový uzel (též tkalcovský) je trochu podobný

ambulančnímu, ale chybí mu jeho pravidelnost. Jedna z obou dvojic praménků provazů se kříží a jeden pramének této zkřížené dvojice pak běží pod smyčku, druhý nad smyčku. Tímto uzlem svazujeme lana nestejně síly. 3. **Lodní smyčka.** Slouží k připevňování lodi ke kůlu. Vážeme buď přímo na kůl, je-li jeho horní konec příliš vysoko* nebo dokonce zasazen do trámu či zdiva — nebo smyčku na kůl nahazujeme už napřed připravenou.

4. Rybářský uzel. Jsou to vlastně dva ambulanční uzlíky, každý uvázaný na jednom z obou provázků, jež máme svázat dohromady. Stáhneme-li je oba k sobě, zapadnou pěkně do sebe a nepovolí. Používáme jej ke svazování rybářských vlasců a tenkých provázků.

5. Dračí smyčka (též Pevná smyčka): používáme jí při spouštění osob do hlubin nebo při výstupu na skály. Je-li dobře uvázána (a to není nic těžkého), nestáhne se, nezařezává se do těla a přitom nepovolí. Naučte se vázat ji přímo na těle, abyste ji neudělali ani příliš velkou, ani příliš malou. Umisťuje se na prsou a v podpaží.

6. Zkracovačka. Zkracujeme jí dlouhý provaz či lano, kterým je obehnána ohrada a podobně. Naučte se vázat zkracovačku napřed na lanu, jehož oba konce jsou volné, tedy nikde neuvázané. Potom oba konce lana přivažte na kůly tak, aby se provaz prohýbal mezi nimi až k zemi a na takto oboustranně uvázaném lanu zkoušejte zkracovačku utvořit.

V naší Ztracené stopě ovládáme těchto šest uzlů velmi dobře a každý měsíc děláme závody o jejich nejrychlejší vázání. Časy za každý uzel jsou měřeny na stopkách a pak sčítány za všech šest uzlů.

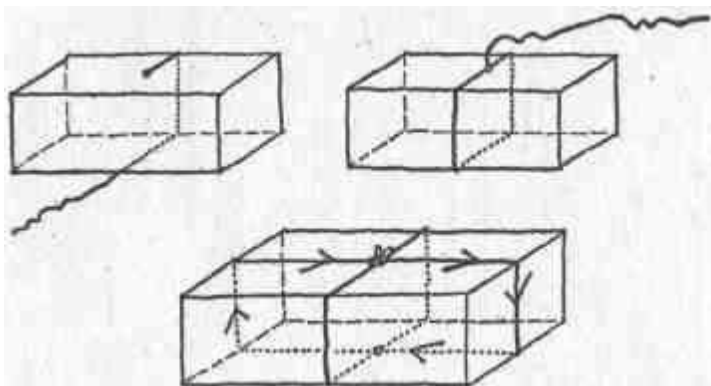
Julek

Jak převázat balík nebo krabici

To bylo vždycky všelijakého „šmodrchání“, shánění a prošení někoho („podrž mi na tom uzlu prst, aby se mi nepovolil, než na něm udělám ještě druhý..." atd.). A ještě nakonec pak uzel přece jen povolil a provázek na balíku byl nenapnutý, volný.

Ale dneškem počínaje je konec s tímto neodborným vázáním! Balili jsme do krabice knížky, které jsme slíbili půjčit pionýrské družině Červený šátek, a Emil nám předvedl tak jednoduché a přitom pevné a utahující vázání, že jsme až kulili oči. A nepotřeboval k tomu vůbec nikoho, aby mu na uzlu podržel prst. Udělal to zkrátka takhle:

Na jednom konci provazu uvázal větší pevný uzlík. Pak provazem „přepásal" v jednom směru krabici (1) a zauzlovaným koncem provázku udělal uzel na druhé části provazu (2). Pak celé toto uvázání krabice utáhl nezauzlovaným koncem. Tím byla krabice zcela pevně napříč převázána.

Pak vedl zbytek provazu od uzlu po délce krabice, ovázal ji tím celou po její délce (3), vespodu krabice jím provlékl provázek kolmý — a zase se dostal až na povrch krabice k prvnímu uzlu. Na tom teď konec provazu uvázal po náležitém pevném utažení. Provaz byl napnut jako struna a nepovolil, ani když jsme za něj zvedali celou těžkou krabici a nesli ji tak až do vzdálené klubovny Červeného šátku.

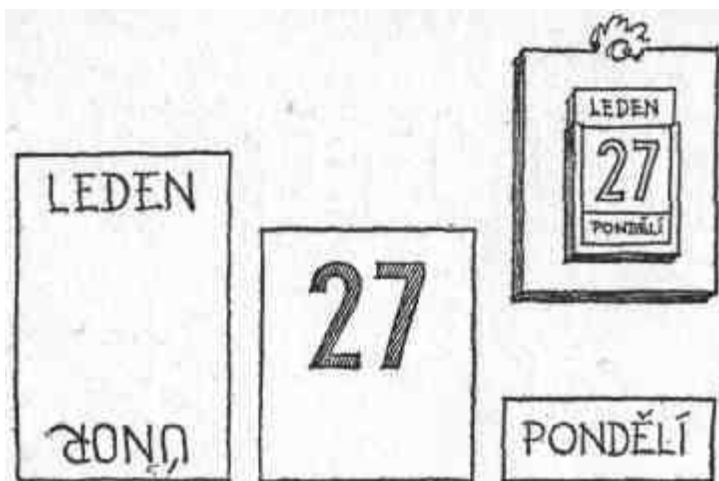
Napsal a nakreslil Jirka Kýhos

Věčný kalendář

Dnes, na 72. schůzce Ztracené stopy, nám přibyla do klubovny pěkná věc. Je to *věčný kalendář*, který vyrobil a klubu věnoval Láďa.

Kalendář se skládá z tvrdých lepenkových destiček tří velikostí. Na největších (ty jsou jen 3) jsou napsány měsíce. (Na každém konci lepenky po obou stranách po jednom.) Na tabulkách střední velikosti jsou číslice, a to od 1 do 31. Protože nám opět slouží obě strany, je destiček s číslicemi celkem 16. A na nejmenších (jsou 4) jsou názvy dnů: pondělí, úterý,... atd.

Destičky jsou zasunuty v rámečku dřevěného pouzdra, největší vzadu, nejmenší vpředu. Na první místo se vždy vysune ta destička, která v ten den platí. Destička s nápisem měsíce se ovšem mění jen za měsíc, ostatní se mění vždy v ten den, kdy jsme v klubovně.

A tak máme pěkný kalendář, který můžeme používat třeba po celá desetiletí. Každý druh destiček má jinou barvu, a tak je kalendář svou barevností nadto ještě pěknou ozdobou naší klubovny.

Béd'a

Stanování na sněhu

Naš 76. klubovní podnik byl jedním z nejdobrodružnějších, jaké jsme ve Ztracené stopě vůbec prožili. Už několik týdnů předem jsme si povídali, že bychom mohli zkusit přespát alespoň jednu noc venku pod stanem na sněhu a za mrazu jako polárníci nebo lovci kožešin, Když zálesáci, tak zálesáci!

A tak jsme to prostě zkusili, odvážili jsme se toho — a dobře to dopadlo: nezmrzli jsme, nenastydli jsme se, jsme tu zcela zdraví, nadšení tím podnikem — a tak trochu pyšni sami na sebe. Nebylo to ovšem ze začátku tak jednoduché. Museli jsme přesvědčit svoje rodiče, že se nám nic nestane, že budeme na nocleh pod stanem v zimní noci dobře připraveni a nikdo že nemáme rýmu ani kašel. To jsme věděli dobře, že by nebylo možno pod stany.

Šešli jsme se na Broumovce v parku v sobotu v šestnáct hodin. Cestou z města ven se začalo brzo stmívat. Za dvě hodiny jsme byli na našem tábořišti v Medvědích skalách. Denní světlo už nebylo, ale přesto jsme dobře

viděli, protože dorůstá měsíc, a tak obloha byla světlá, i když ji pokrývaly mraky. Nemuseli jsme ani svítit.

V závětrí mezi skalisky a stromy jsme na velké rovné ploše zdupali sníh a na něm jsme pak postavili naše tři stany jehlany. Protože nemáme ve stanu podlážky, nasbírali jsme hromady chrastí a to jsme rozprostřeli na zem. Dbali jsme, aby v chrastí nebyly silnější a pichlavé větve, které by nás tlačily a píchaly. Přitom jsme pořád každou chvíli odbíhali pozorovat teploměr, který Tomek pověsil na strom před stany. Byly 4 stupně mrazu. Nám ale při práci nebylo zima. Lopatkami jsme naházeli a udusali sníh po okrajích stanů, aby dovnitř nefoukalo a zevnitř neutíkalo teplo ven.

Udělalí jsme si oheň, uvařili na něm čaj, zpívali jsme a povídali. Seděli jsme na kamenech, ale pod sebe jsme dali složené tepláky, jak nám Tomek poradil. Emil navrhl, abychom dali do ohně kameny, a až budou horké, že si je můžeme dát do stanů, aby tam ohřívaly vzduch. Udělalí jsme to, ale potíže byla v tom, jak tyto rozpálené těžké kameny do stanů dostat. Přece se nám však podařilo: postrkovali jsme je po zemi silnými větvemi, kutáleli jsme, až jsme je měli ve stanech.

Na chrastí jsme pod každého rozprostřeli po jedné silné pokrývce, na třikrát přeložené, takže jsme každý měl pod sebou tři vrstvy látky. Spací pytle máme důkladné, vatované. V lehoučkých plátěných nebo vyrobených jen z/pokrývek by nám byla asi pořádná zima. Rtuť v teploměru venku mezitím klesla na minus sedm a půl stupně, ale ve stanu brzo vystoupila na plus šest stupňů.

Zuli jsme si boty, vycpali je papírem, vyměnili jsme si vlhké ponožky za suché (silné, lyžařské) a převlékli se do tepláků. Pod blůzu jsme ještě navlékli svetry. Každý jsme si narazil na hlavu čepici „kulicha“ a museli jsme se sami sobě hrozně smát, když jsme se tak vymódění vzájemně prohlíželi.

Bylo 21.15 hodin, když jsme vklouzli ve stanech do „spacáků“. Běda nám z krajního stanu ještě pískal morseovkou detektivní příběh. Ale brzo jsme přestali značky vnímat a zakrátko jsme usnuli. Pamatuji se ještě, jak jsem si znovu posvítíl na teploměr v našem stanu. Ukazoval skoro sedm stupňů nad nulou.

Spalo se nám dobře; když nás Tomek ráno zval kolem půl osmé na rozcvičku, ani se nám moc nechtělo. Ale byli jsme šťastní, že jsme se odvážili stanovat na sněhu,

Stany jsme nechali stát po celý den. Hráli jsme různé hry, vařili, prohlíželi stopy, viděli jsme u potoka ledňáčka, zajíce, srnku. Domů jsme odešli teprve za soumraku. A ještě týž večer jsme si každý zapsal tento památný 76. podnik Ztracené stopy do své Zálesácké knihy.

Julek

Boj o Zlaté ostrovy

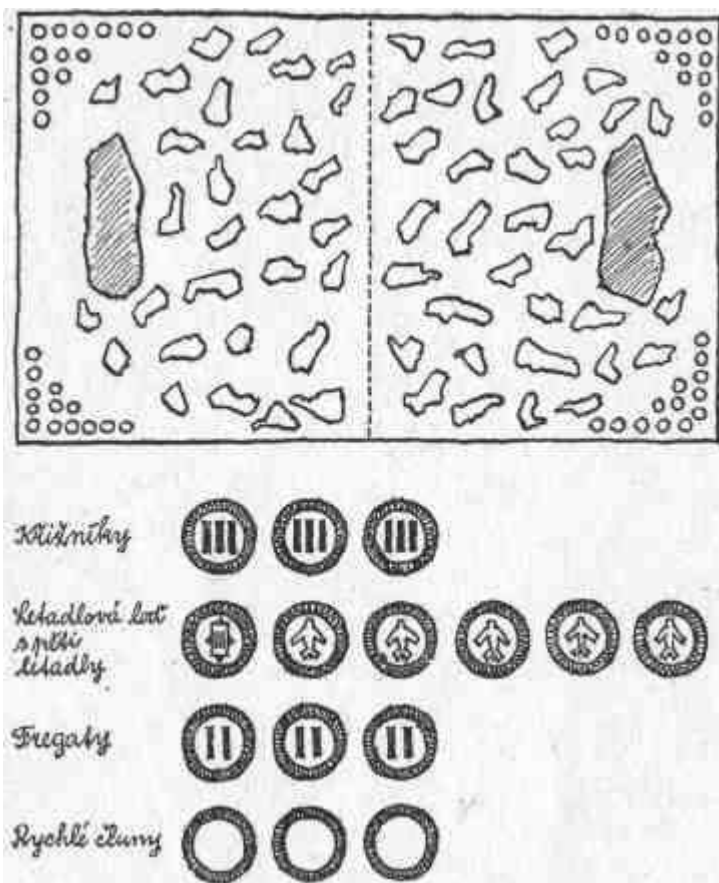
Dostali jsme do klubovny starý pingpongový stůl, ale pro její malé rozměry na něm nemůžeme stolní tenis hrát. Když se stůl rozloží, je skoro celá klubovna plná. Vymysleli jsme ale jinou báječnou hru. Není k ní zapotřebí velkého prostoru, nehraje se míčkem ani pálkou. Kromě toho stolu nemá hra Boj o Zlaté ostrovy se stolním tenisem vlastně nic společného. Hraje se takto:

1. Na stole se namalují na protilehlých užších stranách červenou křídou dva větší oválné ostrovy. To jsou Zlaté ostrovy, o které se bude bojovat. Pak namalujeme bílou křídou po celém stole množství ostrůvků rozmanitých velikostí a tvarů (viz obr.).

2. Každý ze čtyř rohů stolu obsadí jedno loďstvo. Má k dobytí protilehlého Zlatého ostrova celkem 13 lodí. Loďmi jsou bíle nalakovaná kolečka z lupenky o průměru asi 2 cm. Aby se lodi všech čtyř loďstev od sebe vzájemně lišily, má každé loďstvo své lodi označeny okrajem jiné barvy. Tak jedno loďstvo má kolečka s okrajem modrým, druhé zeleným, třetí červeným, čtvrté žlutým.

3. Úkolem a největším přáním každého loďstva je, aby obsadilo protilehlý Zlatý ostrov (tedy ten, který je na opačné straně stolu než mateřský přístav) alespoň pěti loďmi ze třinácti, které má. Loďstvo, kterému se to podaří nejdříve, je ve hře první, vítězí. Další tři loďstva pak bojují o druhé, třetí a čtvrté místo.

Plavba přes celý stůl s proplétáním mezi četnými ostrůvky, na které se nesmí narazit, není ovšem tak snadná. Lodi se posunují kupředu jen cvrnkáním, a teprve když je příslušné loďstvo na tahu. Jakmile se kolečko dotkne některého bílého ostrůvku, pokládá se loď za uvízlou na mělčině. Musí být rukou vysazena na ostrůvek a nesmí hrát dále, dokud si ji její loďstvo jinou svou lodí nevysvobodí tím, že ji zasáhne, když je na něm řada. Kromě

toho vedle vlastních plavidel si to „hasí“ k protilehlému Zlatému ostrovu ještě lodi nepřátelského loďstva z téže strany — a z protějšího konce stolu se opačným směrem plaví lodi dalších dvou nepřátelských loďstev, které se snaží zase obsadit svými pěti loďmi Zlatý ostrov na opačné straně.

Lodi mají různou palebnou sílu, slabší musí utíkat před nepřátelskou silnější a žádná nepřátelská loď zpravidla nenechává na pokoji cizí loď, která je slabší nebo stejně silná. Obvykle ji při setkání vždy napadne a dotykem ji vyřadí jako „dočasně poškozenou“ na nejbližší bílý ostrůvek.

A tak jsou při plavbě za bájným cílem (dostat se pěti loďmi na protilehlý Zlatý ostrova v krutých bojích mezi sebou současně celé desítky lodi všech čtyř protivníků. Kombinuje se, plánuje, riskuje, maskuje, „filmuje“, zkrátka celá deska stolu je v bojovém varu, všichni hráči vzrušení na nejvyšší míru. Ted ale další podrobnosti:

4. Rozdělení loďstva a palebná síla lodí: každé loďstvo má tři křižníky, jednu letadlovou loď s pěti letadly na palubě, tři fregaty, tři torpédoborce (na obr. nejsou uvedeny, označují se jednou čárkou), tři rychlé čluny.

Křižníky a letadlové lodi mají stejnou palebnou sílu, a to nejvyšší, která ve hře vůbec je. Fregaty jsou svou silou hned za nimi, po nich torpédoborce a nakonec jako nejslabší jsou rychlé čluny. Otočit může jen silnější loď na slabší nebo nejvýše na stejně silnou. To znamená:

Křižníky a letadlové lodi mohou útočit na *všechny* ne-* přátelské lodi.

Fregaty mohou útočit jen na fregaty, torpédoborce a čluny, ustupovat musí před křižníky a letadlovými loďmi.

Torpédoborce mohou útočit jen na torpédoborce a čluny, ustupují před křižníky, fregatami a letadlovými loďmi.

Čluny mohou útočit jen na čluny, utíkají před všemi ostatními druhy cizích lodí, neboť ty všechny jsou silnější než čluny,

5. Jak se „táhne“: postupně jedno loďstvo za druhým (ve směru hodinových ručiček) má právo posunout jednou svou libovolnou loď. Samozřejmě že většinou se postupuje kupředu, vždyť hlavním cílem je dostat se s pěti loďmi na Zlatý ostrov na druhé polovině stolu. Zastupuj í-li loďstvo dva či více hráčů, střídají se v tazích.

6. Torpédování lodí nebo její ztroskotání. Najede-li loď při tahu neopatrným cvrnknutím na některý bílý ostrůvek nebo jej dokonce přejede, musí zůstat na ostrůvku jako ztroskotaná, a to až do chvíle, kdy ji některá vlastní loď osvobodí. Jak se osvobozuje, viz v dalším odstavci. Právě tak musí jít loď jako ztroskotaná na nejbližší ostrůvek, jestliže ji torpédovala (třukla do ní) nepřátelská loď téže síly nebo silnější. A do třetice ztroskotává ta loď, která neopatrným cvrnknutím spadla se stolu. Nutno ji dát na ostrůvek, který je nejbližší místu pádu. Narazí-li loď do vlastní lodi, nic se nestane, neztroskotává žádná z nich. Dotkne-li se však přitom jedna z nich či obě ostrůvku, jde na něj jako ztroskotaná jedna nebo

obě dvě. Narazí-li slabší loď do cizí silnější, jde sama na ostrůvek jako ztroskotaná, zatímco silnější cizí loď pokračuje v plavbě dál.

7. Osвобоzení ztroskotané lodi. Do lodi ztroskotané na ostrůvku může při kterémkoli dalším tahu ťuknout kterákoli její loď, a to jakékoli síly, takže i člun může osvobodit ťuknutím třeba nejsilnější vlastní loď. Při tomto osvobození — pokud je úspěšné — smí zachraňující loď beztrestně vniknout na ostrůvek, kde ztroskotaná loď je, aniž by tím sama ztroskotala. Ale nezasáhne-li ztroskotanou loď a neťukne tedy do ní, pak tam uvázne také — a hráč je tam musí obětovat obě nebo pro ně vyslat loď třetí. Jedním jediným ťuknutím záchranné lodi mohou být současně osvobozeny dvě i více ztroskotaných lodí, pokud se jich všech záchranná loď dotkla nebo pokud se všechny i třeba jen odrazem jedné od druhé po ťuknutí pohnuly. Je přípustno rukou si ztroskotané lodi k sobě přirazit (srovnat) tak, aby záchranné ťuknutí pohnulo všemi současně.

8. Letadlová loď a její letadla. Táhneme-li (cvrnkáním) letadlovou loď, sděláme s ní pro tu chvíli kolečka-letadla, která jsou jinak na ní vždy srovnána do sloupku. Letadlová loď má sílu jako křižník, ale nadto má ještě výhodu: svá letadla. Vidí-li někde hráč nepřátelskou loď, která ohrožuje jeho vlastní nebo která se už nebezpečně přibližuje Zlatému ostrovu, sdělá s letadlové lodi letadlo a cvrnknutím je pošle třeba přes celý stůl a přes desítky ostrůvků na ni. Pro letadlo *neplatí* dotyk ostrůvků. Zasáhne-li letadlo vyhlédnutou loď, jde tato loď na nejbližší ostrůvek jako ztroskotaná (nikdy ale ne na Zlatý ostrov, tam žádná loď nemůže ztroskotat) a letadlo se rukou vrátí na svou mateřskou loď. Toto vrácení se děje v rámci toho tahu, ve kterém startovalo, nemusí se tedy čekat s jeho vrácením až na další tah.

Nezasáhne-li letadlo loď, musí zůstat tam, kde se za* stavilo, *ne smí* být vráceno ani ručně, ani cvrnkáním na svou letadlovou loď. Ta si je může „vyzvednout“ jedině tím, že si pro ně připluje postupnými tahy. Protože by tím ale loďstvo ztratilo spoustu tahů, které potřebuje daleko nutněji někde jinde, zpravidla se letadlo ponechá svému osudu. Jen kdyby bylo letadlo velmi blízko, na 1 až 2 tahy, vyplatilo by se letadlové lodi si pro ně připlout. Spadne-li letadlo při útoku se stolu, je definitivně ztraceno a vyřazeno trvale ze hry.

Letadlová loď nemůže svými letadly osvobozovat své ztroskotané lodi z ostrůvků. Výjimkou je vzácná situace, kdy má loďstvo *v š e c h n y* své lodi uvázané (i letadlovou) a nebylo by tím už schopno boje. Pak si smí *je dnu* svou loď letadlem osvobodit.

Letadlová loď může vysílat svá letadla k útokům na cizí lodi, i když je sama se svými letadly ztroskotaná na ostrůvku.

Letadlo vniklé na Zlatý ostrov se *nepočítá* jako jedna z pěti lodí, které tam každé loďstvo musí dopravit.

Letadlová loď se nejvíce uplatňuje v blízkosti Zlatého ostrova u vlastního mateřského přístavu (rohu). Zde zaujme výhodné palebné postavení a ostřeluje každou cizí loď protějších dvou loďstev, která se na tento Zlatý ostrov chtějí dostat, a tak jej blokuje. Udělá zde tím větší službu (neboť může zamezit dvěma cizím loďstvům, aby dosáhla rychleji svými pěti loďmi Zlatého ostrova než ona), než kdyby se plavila za cenu mnoha drahocenných tahů přes celý stůl sama k svému Zlatému ostrovu, aby se na něj dostala. Na jeho obsazení stačí ostatní neletadlové lodi.

9. Zlaté ostrovy. Bylo už řečeno, že dvě loďstva z konce jedné poloviny stolu vedou své lodi na Zlatý ostrov, který je na konci druhé poloviny stolu. A které ze čtyř loďstev je jako první obsadí svými pěti kterýmikoli loďmi, je vítězem. Hráč přestává hrát, své zbylé lodi odstraní se stolu a jen pozoruje hru. Další loďstva zatím bojují dále mezi sebou o druhé a pak o třetí místo.

O obsazování Zlatých ostrovů povinnými pěti loďmi platí tato pravidla:

A. Zlatý ostrov mohou samozřejmě obsazovat obe loďstva z protějščí strany stolu současně. Žádnému z obou nevadí, že už druhé loďstvo má na Zlatém ostrově umísťténé nějaké lodi. Derou se tam obě dvě!

B. Loď, která příliš silným cvrnknutím přejede Zlatý ostrov, musí zůstat tam, kde se zastavila. Dotyk Zlatého ostrova se nepočítá ani jako ztroskotání, ani jako obsazení ostrova. Teprve při dalším tahu se s ní může opět pohybovat na Zlatý ostrov.

C. Aby se loď uchránila před přejetím Zlatého ostrova, může si hráč rukou udělat na Zlatém ostrově jakousi ochrannou stěnu ze svých lodí, jež tam už předtím dopravil. Nová loď se o ochrannou stěnu zaráží, a tak se za brání jejímu přelétnutí a zbytečnému vracení v dalších tazích.

D. Loď, která už doplula na Zlatý ostrov, nemůže z něho již ven, a to ani násilně (tím, že by snad byla vyražena cizí lodí), ani z vůle svého hráče (aby například vyjela za osvobozením jiné lodi, ztroskotané na nějakém ostrůvku).

Hra zpravidla trvá 2 až 3 hodiny a je plná napětí, vzrušení a stále nových a nových situací. Hodně záleží nejen na umění přesně a citlivě s kolečky-lodmi cvrknat, ale — a to snad ještě více — na kombinování, postřehu, přemýšlení. Hrou se úžasně bavíme za deštivých dnů, kdy nemůžeme ven.

Zapsali: Běda, Julek, Jirka

Abecední seznam článků, her atd.

V Tomkově Zálesácké knize, kde pořád objevujeme nové a nové věci, jsme našli také několik listů, z nichž je každý svisle rozdělen čarou na dvě poloviny. Každá ta polovina je nahoře označena velkým písmenem od A do Z.

Tam si Tomek zapisuje podle abecedy, co a kde (na které stránce) má v knize zapsáno. Ale nejen to. Tam si také zapisuje, kde ve kterém časopise či knížce jsou články, hry a jiné zajímavosti, které by mohl někdy potřebovat a jež jsou příliš dlouhé na to, aby si je celé opsal do Zálesácké knihy. Když si tedy někdy chce znovu ten či onen článek přečíst, nemusí dlouho hledat v hromadách časopisů a knížek, ale jen se podívá do svého abecedního seznamu pod příslušné písmeno a hned ví, kde je článek otištěn.

Všichni si teď podle Tomka takový seznam do svých Zálesáckých knih děláme, je to výborná věc.

Jirka

Zajímavosti z přírody — II.

Největším ptákem dneška je pštros. Když vztyčí hlavu na svém dlouhém krku, měří až tři metry. Ovšem pštros, ač pták, nelétá! Z opravdu létajících ptáků je největší kondor. Při rozpětí křídel měří také asi 3 metry.

V naší republice žije přibližně na 40 000 druhů různých živočichů. (Veliký počet z této číslice patří hmyzu.) A celých těchto 40 000 druhů je pouze necelá polovina procenta všech živočišných druhů světa.

Mořské vlny dosahují výše až 12 metrů, ale při bouři, zemětřesení a podmořské činnosti sopek jsou až čtyřikrát vyšší.

Had dokáže spolknout kořist, která je na jeho rozměry až neuvěřitelně velká. Polyká ji v celku; dokáže to tím, že čelisti se mu při polykání vykloubí.

Včela na své cestě z úlu za medem, která trvá přibližně vždy asi deset minut, vysaje šťávu asi ze stovky květů. Během dne, je-li příznivé počasí (teplo a sucho), vykoná asi 30 až 40 takových letů. Včela je zvyklá na společnost svých družek. Je-li někde chycena, začne po několika hodinách umírat.

Nejlehčí dřevo na světě, které známe, je balsa z Jižní Ameriky. Je pojmenováno podle indiánského plavidla, které používali Indiáni v Ecuadoru. Člun zvaný „balsa“ byl postaven ze dřeva stromu *Ochroma lycopus*.

Jedním z nejvzácnějších divokých zvířat u nás je rys. Vyskytuje se v hlubokých slovenských lesích. Dorostlý rys měří na délku až 140 cm, váží 35 až 40 kg. Je zákonem chráněn.

Řeklo by se, že zima je už na ústupu, ale těžké mrazy a stále nové sněhové vánice znovu a znovu drtí celý kraj. A přece už občas nadejdou ojedinělé podivné dny plné zvláštní vůně, snad vůně ze syrové mokré země, kdy vzduch je vlhký a docela jiný než jindy. A tu pak vždy sníh roztává, v ulicích se leskne voda jako rozteklé stříbro a oslnivé slunce se alespoň na chvíli ukáže. To jsou marnivé šalebné dny předjaří.

Nikdy dříve jsme si nevšimli, jak vypadá odchod zimy, nikdy dříve nás nevzrušil takový předjarní den se svým rozteklým sněhem a vůní — a nikdy jsme se tak netěšili na jaro jako nyní! A to všechno způsobil náš nový způsob života, začatý založením naší Ztracené stopy.

Už aby bylo jaro! Už aby se zazelenala tráva na našich tábořištích, rozkvetly na nich první jarní květy — a my mohli ven na celou neděli!

Cnor je šestým měsícem naší společné činnosti ve Ztracené stopě. Jak se nám zlepšilo a zkrásnilo celé naše žití od doby, co jsme si založili náš klub. Jak stačí někdy docela málo, nějaká docela maličká náhoda a všechno se úplně změní.

Naše tabulky Modrého života jsou stále modřejší vybarvenými okénky. Teď už nám nedělá potíž nepromluvit ani jedno hrubé nebo dokonce sprosté slovo za celý měsíc! A nesvedou nás k tomu ani posměšky chlapců ve škole.

Horečně se připravujeme na jarní výpravy. Chceme si koupit za svoje peníze své vlastní stany. Budou nás těšit víc než vypůjčené ze školy a budeme si jich také více vážit, když si na ně sami vyděláme!

Julek

Můj MODRÝ ŽIVOT v únoru 19...

Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí obličeje	Slušná mluv	Čistě chování	Dobrý čin	Radost
1.2.							
2.2.							
3.2.							
4.2.							
5.2.							
6.2.							
7.2.							
8.2.							
9.2.							
10.2.							
11.2.							
12.2.							
13.2.							
14.2.							
15.2.							
16.2.							
17.2.							

Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí obličeje	Slušná mluv	Čistě chování	Dobrý čin	Radost
18.2.							
19.2.							
20.2.							
21.2.							
22.2.							
23.2.							
24.2.							
25.2.							
26.2.							
27.2.							
28.2.							
29.2.							

V únoru jsem dosáhl

celkem:

modrých

okének

celkem:

blých

Píšeme si deník

Tomek nám řekl už před delší dobou, že si píše každý den deník. A pak nám jej i přinesl do klubovny ukázat. Je to silný sešit rozměru A5 ve tvrdých deskách a má asi 240 stránek. Prodávají jej v každém papírnictví. Tomek pravil, že žádný den není tak bezvýznamný, aby nestál za několik řádek zápisu, a že vlastně každý takový zapsaný den je jakousi „časovou- konzervou“: nemůže už být nikdy zapomenut!

Nezapsané prožité dny jakoby někam zmizely, jakoby nebyly nikdy prožity! Kdo z nás by si jen pamatoval, co dělal třeba před měsícem, před rokem nebo dokonce před několika roky? Co se mu v ten den přihodilo, jakou tenkrát četl knížku, jaký film viděl, jaké bylo počasí, s kým a co hovořil, co se přihodilo v ten den ve škole, doma, v okolí? Nepamatujeme si dobře ani co nás potkalo před týdnem — natož potom před dlouhou dobou.

A tohle všechno má Tomek pěkně zapsáno ve svém deníku — a těch má už popsaných několik, protože si deník píše od svého dětství. Říká, jak je to pěkné, když si vezme například deník psaný před třemi roky a když si v něm začne číst; vyvolává si v duchu události dávno prožité, na které by jinak už ani nevzpomněl — a může si v mysli oživit znovu celý den dávno kdysi prožitý.

Na každý den věnuje Tomek ve svém deníku jednu stránku. Má ji různobarevně orámovanou, také nadpis — datum dne — má nakreslen barevnými tužkami. A říká, že už jen tohle barevné zdobení každé stránky a přemýšlení, jak vyzdobí další, ho tak baví, že od psaní deníku snad neustoupí nikdy. Každý zážitek či myšlenku píše vždy na nový řádek, každý odstaveček začíná nějakým barevným znamínkem, třeba tečkou, hvězdičkou, čtverečkem atd.

A co si do deníku píše? Viděli jsme to a četli jsme: má tam zapsáno, jaký v ten den bylo počasí, jak se mu dařilo ve škole, co bylo nového doma, různé příhody z okolí, zkrátka všechno možné. Ale Tomek si do deníku nepíše jen suchá holá fakta, jen co se přihodilo! Píše tam i všelijaké úvahy a názory k tomu, co se stalo, nebo o lidech, s nimiž hovořil a jednal. Tím se učí samostatně přemýšlet, uvažovat, mít svůj vlastní názor, pozorovat.

Samozřejmě, že i my si teď podle Tomka takový deník

▲ Dnes byl velmi pěkný den, večerjší sníh skoro docela roztál a ulice sněhily se slunci jako stříbrné.

▲ Tatínek přišel časně ráno k nočnímu a nebylo mu moc dobře. Říkal, že v sobě ráno má nějakou nehodu.

▲ Ve škole jsem byl vyvolán z matematiky. Václav jsem se rád a Blanka

Eichová mně zasluskala, když jsem šel do lavice, "Když se bude křít s češtinařskou hánou. No ale snad se zvládnou!"

▲ Jarka Čelika měl zase hloupé vtipy na Zludu Schmidtovou, která umí špatně česky. Řekl jsem mu, aby ji spíše pomohl, než aby se ji vysmíval. Bylo vidět, že má na to má mně vřet, ale vtipů už nechal.

▲ Yřina mně dala 6 kapiček do naší hluboké skříňky. A dvě jsem vyměnil s Bradáčem, který také sbírá podle nás.

▲ Na Brumovce jsem dnes viděl poprvé letos hrát kulisky. Ihned si to napíšu do stránky "LETOS POPRVÉ".

▲ Odpoledne jsem se připravoval na tu křížku češtinu, dělal jsem ruská slovíčka a pak jsem si psal do zápisné knihy.

▲ Maminka se večer klobila, že jsem nenanosil uhlí a neuklidil kuchyň. Tak jsem honem přinesl čtyři kbelky a zamezl jsem. x 4

▲ Při nákupech večer jsem pomohl žení starti paní u krmné stáje nákupe, do klouvé fasty a donesl jsem ji tabu ož do zelové ulice. Už jsem měl strach, že dnes neudělám DOBRÝ CIN do modrého života. někdy se přileklo k dobru mu skutku dosti těžko hledá. Ofélního Radosnýho prožitek jsem si dnes do modrého života splnil sou dvojkou z matematiky a pochvalou od Blanky.

začínáme psát. Každý den večer si najdeme chvilku k jeho napsání. Když se nám to někdy nepodaří, dopíšeme si zápis druhý den, kdy si všechno ještě dobře ze včerejška pamatujeme. A psaní nás baví tak jako Tomka.

Obrázkové písmo

Indiáni neměli takové písmo jako máme my. Vyznačovali slova jednoduchými kresbami, obrázky. Proto se jejich písmu říká *o b r á z k o v é*.

Samozřejmě že každý kmen měl své značky, kterým rozuměli jen jeho lidé. Ale mnohé značky byly tak srozumitelné, že jim rozuměly i kmeny jiné. (Například značka pro slovo bobr, antilopa, strom a podobně.) V našem seznamu indiánského písma, který jsme si opsali z Tomkovy Zálesácké knihy, jsou některé stejné pojmy dvakrát, pokudé vyjádřené jiným obrázkem. Zřejmě jsou to značky dvou různých kmenů.

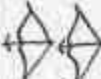
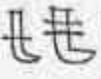
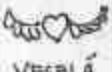
Je zajímavé, že Indiáni nepsali do řádků jako my, ale od středu kůže či kůry do spirály, přičemž své písmo obtáčeli vždy spodem odleva doprava.

Tomek zkouší naše povahy

Chlapci ze Ztracené stopy, jsem rád, že mohu do naší kroniky napsat o Vás tyto hezké řádky:

Jednou jsem dal Bédovi — to bylo ještě někdy v září — velkou krásnou hrušku rozříznutou na dva nestejně kusy a řekl jsem mu, aby se rozdělil s Julkem. A Béd'a dal Julkovi bez říkání větší kus.

Když jsme žíznilí tenkrát na našem novém tábořišti Ocúnová step a já nabízel komukoli z Vás poslední trošku vody ze své láhve, nikdo jste si nevzal. U Opicích stromů minulou neděli Láďa s Jirkou našli tříkorunu. Nikdo nevěděl, že jsem ji na zem já sám úmyslně a tajně pohodil. Každý mohl klidně tvrdit, že je tříkoruna jeho. A přece jste tak nikdo neučinil! Jaký strach jsem měl, jestli ně-

 TÁBOROVÝ OHEN	 LIŠKA	 OBILÍ	 OBYDLÍ V ZEMI	 MĚSÍC, SLUNCE JASNÝ	 POKRÝVKA
 PES	 PEVNOST	 ŘÍDKÝ LES	 HUSTÝ LES	 DOBŘÍ LUV	 CHŮZE
 ŽIVÝ MEDVĚD	 MRTVÝ MEDVĚD	 MRAKY	 SMÍŘENÍ	 MÍR	 VYJEDNÁVÁNÍ O MÍR
 MNOHO	 MOŘE	 MRTVÍ	 JÁ, MŇE	 MĚSÍC V I. ČTVRTI	 MĚSÍC V POLOVINĚ
 ÚPLŇEK	 PADAJÍCÍ HVĚZDA	 VÝCHOD SLUNCE	 NASYCENÝ	 MUŽ	 MUŽ
 JEZDEC	 PUŠKA	 HORY	 ODPOČINEK	 PŘÍZNIVÉ POČASÍ	 NÁLEZ
 PORAŽENÝ	 POŘÁDEK	 RYBA	 RYBOLOV	 POSEL	 PŘÍTEL
 OSTROV	 ROZKAZ	 ŘEKA	 TOMAHAWK	 PROSBA	 ŠPATNÝ
 SMRT	 STRACH	 LÁSKA	 VESELÁ MYSL	 SLYŠETI	 SÍLA

					
SLUNCE	SILNÝ	ŠTĚSTÍ	STROM	SNÍH	ROK
					
TÁBOR	VÍTR	TRÁVA	VÝMĚNA	VÁLKA	ZBOŽÍ
					
ŽRNA	ZIMA	ŽELVA	ZAJMOUT, UCHOPIT	RÁNO nebo VÝCHOD	VEČER nebo ZÁPAD
					
DOPoledNE	POLEDNE	ODPOLEDNE	VČERA	ZÍTRA	ZAJATCI
					
PÚLNOČ	BUDE	BYLO	NEPŘÍTEL	ZPĚV	NOVÝ ŽIVOT
					
POHYBNOST	BOJOVNIK	MRŮZ	BLÁZNIVÝ	MĚLKÁ VODA	MOUDROST
					
ÚČTA	KOSTRA	LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN
					
KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN
MĚSÍC JAHNENÍ	MĚSÍC RŮŽÍ	MĚSÍC HRONY	MĚSÍC ZRNÍ	MĚSÍC LOVU	MĚSÍC PAMÁTKY LÍSTÍ
					
LISTOPAD	PROSINEC	PONDĚLÍ	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK
MĚSÍC BLÁZNIVÝ	MĚSÍC BLEUHE NOCI				

		
PÁTEK	SOBOTA	NEDĚLE

koho z Vás tahle moje tajná zkouška nesvede ke lži a nepoctivosti! Ale dobře to dopadlo.

Také se mi velmi líbilo, jak jste si nikdo nechtěl sednout na jediné volné místo v elektrice, když jsme se vraceli — utrmácení až k padnutí — před nedávném z Dalekého palouku. Když jsme nemohli sedět všichni, nesedl jste si nikdo!

Tak by to mělo mezi námi jít pořád. Obětavost, sebeovládání, kamarádství, nezištnost, dobrá vůle, to jsou hlavní věci v každém klubu, v každém oddíle, v každé družině. Bez nich to nikdy a nikde nemůže dobře klapat.

Tomek

A povahy mizerné...

Známe jich dost! V naší ulici, v domě, ve škole, všude se s nimi setkáváme. V mém bydlišti je kluk tak starý jako já. Vypůjčuje si peníze, ale nikdy je nevrací. Tvrdí, že už je přece vrátil, nebo že to bylo méně — a úplně zuří, když je upomenut. Nevrací také knížky! Ty hned někam zašmelí. A když je někdy přece jen donucen knížku nahradit, dá jinou, slabší, menší, rozbitou, nikdy ne už tak hodnotnou. Je všude znám jako falešný peníz, jako nepoctivý šejdík.

Známe také chlapce, kteří dělají klepy. S kamarádem hovoří co nejprátelštěji, ale jen od něho odejdou několik kroků, už o něm mluví posměšně a nedobře, všelicos si o něm vymýšlejí a podobně. Tohle dovedou také často dělat některá děvčata.

Jsou chlapci, kteří by nedokázali někomu něco dát, pomoci mu něco udělat. Vyčítají všechno možné, jsou vychytralí, sobečtí, ochotni ošidit každého, kdo se jen dá. Z takových pak rostou lidé, kteří nikdy a nikde nepřiloží ruku ke společnému dílu, kteří se nikdy nepřihlásí k nějaké společné potřebné práci. Tomek řekl, že z těchto chlapců pak jednou vyrostou muži zbabělci, kteří při ztroskotání parníku na moři se rvou o místo v záchranném člunu a srazí do vody třeba i děti a ženy, jen aby se sami zachránili...

Znám chlapce náladového; jeden den je samý žert, ke všem přátelský, zítra se utrhuje, je hrubý a nenávidný, uráží se pro každé slůvko. To také není dobrá povaha

— takového chlapce dostat do klubu, je konec s celou dobrou pohodou!

A což ti *známí* kluci-lháři, kteří lžou jak jen otevrou pusu! Nebo ti vytahovací, vychloubači, frajeři!

Do třídy se mnou chodí kluk, který je špatný a násilnický k slabším, ale podlézá silnějším a krouť se před nimi jako červ, jen aby se jim zavděčil a jen aby si ho milostivě všimli.

Nebo ti věční vzteklouni, nakyslí, mrzutí, kteří se nikdy neusmějí, nikdy se nezatváří ani trochu radostně a přátelsky!

V domě máme chlapce, který je škodolibost sama. Největší jeho radostí je, když se někomu přihodí něco nemilého. Když třeba někdo upadne, uhoď se, rozsype se mu brašna s učením, dostane ve škole pětku a podobně — to se pak náš malý škodolibec chechtá, jako by šlo o dobrý vtip a má z této cizí nehody očividnou radost. Běda ale, kdyby se smál někdo jemu při podobné nemilé příhodě!

Často hovoříme na schůzkách o takových případech. A tu si přitom vždy znovu a znovu umiňujeme, že budeme kontrolovat svoje jednání a že se vynasnažíme chovat se vždy jen vzorně, čestně, upřímně, poctivě.

Béd'a

Zachráněná neděle

Tuto neděli jsme měli umluvenou odpolední výpravu do Větrných kopců, ale celé dopoledne lilo jako z konve a ven se nedalo vůbec jít; všude byla veliká obleva a za městem všechno plavalo v rozbředlém sněhu a ledu. Do klubovny se nám nechtělo, a tak jsme měli strach, jak náš nedělní podnik dopadne, co vlastně vůbec budeme dělat. Ale Tomek řekl, že půjdeme po městě a že i v ulicích se dá leccos pěkného dělat, jen když jsou oči a hlava otevřeny.

A tak jsme tedy šli. Dostali jsme se k Červeným schodům (to je ohromně dlouhé veřejné schodiště z Hlavicovy ulice do horní Části města). Tomek se nás zeptal, kolik schodů na tom schodišti asi je. Každý jsme napsal svůj odhad na papírek a pak jsme schody spočítali. Bylo jich 118. Julek odhadl nejlépe, napsal 110. Dostal 6 bodů. Hned za ním byl Jirka se 105 schody, dostal tedy o bod

méně než Julek, jen 5. A každý další dostával pak vždy o 1 bod méně než předchozí. Já odhadl počet schodů nejšpatněji, napsal jsem 80. Tak jsem byl poslední a dostal jsem jen 1 bod.

Pak jsme závodili, kdo schody vyběhne a zase seběhne zpět za nejkratší dobu. Čas byl měřen na stopkách. Vyhral Lád'a, ten starý rychlík! Tak získal 6 bodů jako vítěz, zatímco závodník nejpomalejší obdržel opět jen jeden bod.

Tomek řekl, že takových drobných závodů dnes uděláme celou řadu, a abychom si získané body zapisovali a sčítali dohromady. Hned nás toto závodění začalo ještě více bavit. A za chvíli už tu byl další objev: v parku nad Juliánkou na malém rozmáčeném hřišti jsme našli prázdný koš na odpadky. Udělali jsme ve vzdálenosti asi osmi kroků od koše v mokré zemi startovací čáru, každý si nasbíral 20 malých kaménků a po řadě jsme házeli kaménky po jednom do koše. Tomek hodil ze 20 kaménků do koše 14, což byl největší výkon, nikdo nehodil více. Dostal 6 bodů. Poslední byl Jirka se čtyřmi vhozenými kaménky a tedy jen s 1 bodem.

A už jsme zase táhli dál. Ale ještě v témž parku jsem tentokrát zase já našel příležitost k dalšímu závodu: objevil jsem u cesty břízu, z jejíhož kmene se ve výši asi tří metrů šikmo oddělovala silná větev. Navrhl jsem, aby každý házel přes tuto větev — na čas ovšem — patnáctkrát tenisový míček, přičemž ho musí vždy před jeho dopadem chytit do ruky. Hod, při kterém míček nechytí nebo mu vyklouzne z ruky, či mu míček nepřelétne přes šikmou větev, se mu nepočítá do povinných patnácti bodů a musí jej opakovat. Chlapci můj návrh přijali — a tak z toho byl už čtvrtý a docela zajímavý závod.

A pak už šly další závody ráz na ráz a nebyl nikdo ve Ztracené stopě, kdo by si žádný nevymyslí, neobjevil, nevydupal ze země. Skákali jsme na rychlost po barevných dlažebních kamenech na opuštěném Vejvarském plácku, sbíhali jsme slalomem příkrou kluzkou cestou kolem starých domků za parkem, sčítali jsme z paměti dvanáct třiciferných čísel domů v Kovářské ulici, odhadovali jsme délku jednoho krátkého bloku domů, přenášeli jsme na otevřené dlani dvanáct kulatých malých kaménků na vzdálenost asi 50 metrů, po slepu co nejrychleji jsme se měli dostat k plechovce postavené asi 40 kroků před námi v zákoutí Maltézské uličky a každý

odsignalizoval morseovkou deset slov, která měla dohromady přesně 60 písmen a jež pro něho sestavili ostatní.

Byla už skoro tma, když jsme skončili. Zvítězil Láďa s 59 body, za ním byl Emil s 56, třetí Tomek s 55, čtvrtý Julek s 51, já měl 49 a Jirka 48 bodů. Nechtělo se nám ani domů. Jak jsme litovali chlapců a děvčat, kteří se otráveně vraceli z toulání po městě a nic toho dne neprožili.

List se záznamy výsledků samozřejmě nalepíme do kroniky na památku pěkného 89. klubovního podniku, který napřed hrozil nezdarem — a pak se tak pěkně vybarvil.

Béda

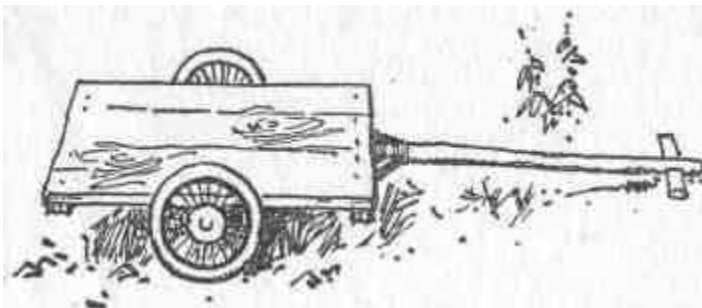
Závodní vozík a co s ním

Julek přinesl do klubovny dvě kolečka od dětského kočárku a my jsme přemýšleli, co s nimi. Pak Béda našel v nějakých starých číslech Hlasatele návod na výrobu závodního vozíku Strágula, ke kterému jsou zapotřebí právě jen dvě kolečka — a tak jsme se dali ihned do práce.

Na osu mezi tato dvě kolečka jsme připevnili ploché dřevěné sedátko bez jakýchkoli stěn. Posloužilo nám za ně důkladné víko od staré bedničky. Vpředu od sedátka vybíhá náprava jako u žebříňáku. Není k sedátku přibita, ale jen volně připevněna šroubem s povolenou maticí, aby byla otáčivá. Týmž způsobem jsme k nápravě připevnili dlouhou pevnou oj, zhotovenou z násady starého smetáku, aby se oj mohla pohybovat nahoru i dolů, zatímco šroub připevňující nápravu pod sedátkem je svislý, aby se náprava mohla otáčet na obě strany.

Když jsme měli Strágulu takto hotovou, začala práce další, ne už tak náročná, ale přesto důležitá. Vypolštá-řovali jsme důkladně sedátko starými hadry nacpanými do malého polštářkového povlaku a k sedátku jsme toto polštářování pevně přivázali. Od držadla oje vedou k sedátku silná lanka, aby se měl závodník čeho držet, až bude tažený vozík v plné jízdě. Kolečka jsme důkladně naolejovali.

Pak jsme po asfaltovaných cestičkách parku za Broumovkou vyměřili závodní trať dlouhou asi 150 metrů a plnou různých zákrutů. Zákruty jsme v podobě branek

vytyčili plechovkami od konzerv. A teď jsme začali přijímat přihlášky závodních trojic. (Dva závodníci vozík co nejrychleji táhnou, třetí sedí na vozíku, drží se lanek a pomáhá tahounům nakláněním, aby vozík vyrovnával.) Za každý „výmaz“ závodníka během jízdy se připočítává deset trestných vteřin k času, za každou poraženou plechovku pět vteřin.

Přihlášek došlo hodně a závody probíhaly po celé jedno únorové odpoledne. Někteří závodníci se všelijak legračně vycpávali starými tepláky a podobně, aby se při pádu nenatloukli, ale nebylo to pak ani zapotřebí. Celý závod přinesl klubu velké uznání a pěkně zpestřil naši činnost.

Jirka

Předpovídáme počasí

Předpovědět zcela přesně, bezpečně a určitě počasí je pořád ještě snem budoucnosti. Předpovědi, i když jsou zpracovány na podkladě vědeckých metod, jsou většinou vždy jen všeobecného rázu a také nemohou zahrnout počasí ve všech krajích republiky.

A tak je dobré znát různé příznaky, dle nichž je ze značné části přece jen možno usoudit, jaké bude počasí alespoň v našem kraji. Zde je přehled takových jevů i jejich výklad:

Kdy můžeme **čekat hezké počasí**? Je-li západ slunce červený nebo tmavožlutý a ve dne světle modrá obloha, objeví-li se po západě slunce na obloze mračna, je-li večer a ráno hojná rosa, je-li vycházející slunce čisté a jasné, jsou-li velké rozdíly mezi nízkou teplotou noční a vysokou

teplotou denní, kokrhá-li ráno silně kohout, vzlétá-li skřivan při zpěvu do velkých výšek, blýská-li se večer silně a bez hřmění, skřehotají-li večer žáby, rozlézají-li se mravenci, padá-li ráno mlha k zemi, jsou-li ráno tráva a kroviny plné pavoucích sítí.

Kdy můžeme čekat déšť? Tvoří-li se k večeru těžké mraky, tzv. „hrady“, jsou-li dálky velmi jasné (vidíme-li na horách kdejaký strom a útes), rozléhá-li se zvuk do dálek, stoupá-li mlha vzhůru, kouří-li se z lesů, vychází-li ráno slunce nad mrakem, je-li východ slunce krvavě Červený, létají-li vlaštovky nízko nad zemí, krákaří-li vrány, sedí-li holubi nehybně na střeše, je-li ráno a večer tráva zcela suchá, bez rosy, vystupuje-li zápach z kanálů, zapotí-li se kamenný chodník nebo chodba domu, zapadá-li večer slunce za vrstvu mraků, je-li dobytek na pastvě silně znepokojován hmyzem, kokrhá-li večer silně kohout a vylézá přítom na vyvýšená místa.

Příchod bouře oznamují drobné obláčky „beránky“, měnící se k večeru v záplavu mračen. Slunce bývá mdlé, bledé, „píchá“ do očí a je dusno. Bouři můžeme také očekávat, utiší-li se náhle vítr při těžce zatažené obloze.

Mráz v zimě přichází po červeném západu slunce a při bezmračné obloze.

Vítr ohlašuje tmavomodré nebe a červený západ slunce.

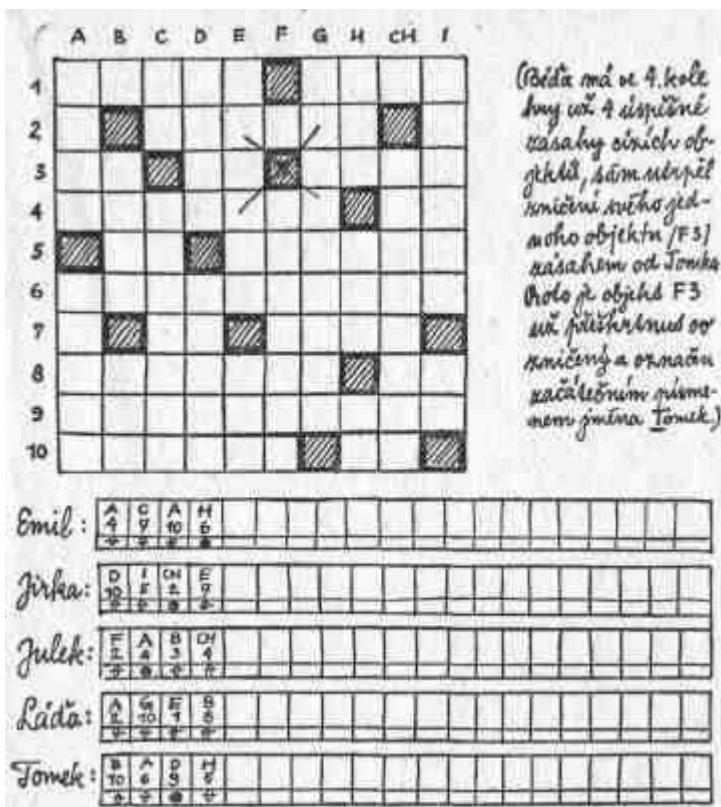
Na změnu dosavadního počasí ukazuje příchod drobných obláčků „beránek“, též dvojí vrstva mraků nad sebou.

Tuhou zimu ohlašuje mimořádná úroda šišek, jeřabin, vysoká mraveniště, spousta myší.

Někdy i tato pravidla zklamou a svěhlavá příroda udělá něco zcela opačného, než je psáno v příručkách a než tvrdí zkušený zálesáci. Pozoruj proto sám všechny přírodní jevy a ověř si, která z předpovědí zde uvedených se ti splnila a která zklamala. Jen dlouhodobým vlastním pozorováním nabudeš určitého cviku v předpovídání počasí.

Morseovkové bombardování

A zase byla neděle se špatným počasím, ale tentokrát se nedalo jít ani do města jako minule. Padal hustý déšť se sněhem a na ulicích bylo po kotníky mokré blátivé

kaše. Sešli jsme se odpoledne v klubovně a chtěli jsme opět hrát Boj o Zlaté ostrovy, ale Tomek přišel s něčím novým. Byla to jeho hra Morseovkové bombardování.

Každému z nás dal po dvou listech papíru formátu A4. Do horní poloviny prvního z nich jsme si dle jeho pokynu nakreslili mřížku o 10 X 10 čtverců (velikost čtverců asi 1,5 X 1,5 cm). Svislé sloupky čtverců v mřížce jsme si označili písmeny od A do I (A — B — C — D — E — F — G — H — CH — I), její vodorovné řádky jsme očíslovali od jedničky do desítky (podívej se na kreslený vzor!).

Pod tuto mřížku si pak každý z nás udělal pět řádků s dvaceti okénky (opět viz vzor). Každý řádek měl pod sebou ještě úzkou linku, rozdělenou zároveň s 20 čtverečky na 20 obdélníků. Těchto pět řádků si každý na-

depsal jmény ostatních pěti hráčů. (Pro každého hráče byl 1 řádek.)

Do své stookenkové mřížky v horní polovině listu si každý z nás tajně zakreslil na libovolných čtverečcích porůznu 14 objektů. Těmito objekty byly silně orámované čtverečky, nadto ještě tužkou slabě vyčárkované.

Na druhý list si pak každý z nás narýsoval pět menších mřížek opět po 100 Čtverečcích a opět označených stejně jako velká mřížka hlavní na prvním listě, (Tedy směrem dolů čísla od 1 do 10, vodorovně písmena od A do I.) Mřížky byly menšího rozměru, aby se všech pět vešlo na tento druhý list. Každou tuto menší mřížku si hráč označil jménem jednoho z ostatních pěti hráčů našeho klubu. Tím byla hra připravena a mohlo se začít hrát.

Na ukázce vidíme 1. list. Patřil Béd'ovi a má na něm již záznamy ze hry.

Postup hry: Jeden hráč za druhým (střídání ve směru hodinových ručiček) zavolal libovolného jiného hráče jeho jménem a vyslal mu morseovkou (zvukem nebo vlajkou) značku některého jeho čtverečku, ve kterém tušil zakreslený některý z jeho čtrnácti objektů. Například B-7, E-10 a podobně. Tuto volanou značku, na kterou takto zaútočil, si též hned zapsal na svůj první list do řádku hráče, kterého volal — a Čekal pak na výsledek svého útoku.

Volaný čili napadený hráč mu napřed odsignalizoval napadenou značku zpět kvůli kontrole a pak, jestliže měl na napadeném čtverečku skutečně zakreslen objekt, vykřikl „Zásah“. Byl-li čtvereček prázdný, zvolal ulehčené „Nula“ nebo „Nic“. V případě zásahu si přeškrtl bombardovaný objekt křížem krážem a zapsal do něj útočnickovo jméno (aby věděl, kdo mu objekt zničil). Úspěšný útočník si udělal na svém prvním listě do obdélníčku pod okénko se záznamem napadené značky černou tečku na znamení zásahu. Byl-li útok marný (tj. v napadeném okénku nebyl žádný objekt), napsal si do obdélníčku nulu. Do malé mřížky na druhém listě, vyhrazené pro tohoto hráče, ú rovněž udělá nulu nebo Černou tečku do toho čtverečku, který mu bombardoval.

A co zatím dělali ostatní čtyři hráči? *V ý z v ě d n o u s l u ŷ b u* : napjatě sledovali či odposlouchávali, či a jaká značka (jaký čtvereček) byl napaden a hned si na svůj druhý list do malé šachovnice zaznamenávali napadená

okénka. (Udělali si do něj rovněž černou tečku při zásahu nebo nulu, když útok byl bez zásahu.) Tyto záznamy útoků vedené na druhém listě sloužily každému hráči jako vodítko nebo jako mapa, kterému hráči na které okénko už neútočit, protože okénko už bylo jednou napadeno (ať již se zásahem nebo bez něho) — a na takové se už znovu nestřílí, neútočí.

A tak na druhém listě měl každý hráč přesnou kontrolu mřížek všech ostatních hráčů a před vlastním útokem na některou z těchto cizích mřížek se vždy pečlivě přesvědčil, na které okénko ještě nebylo nikým předtím vystřeleno a kde tedy je pravděpodobnost, že útok bude úspěšný (že tam objeví a zasáhne objekt).

Na prvním listě v pěti řádcích (dvacetiokénkových) pak měl každý hráč jasný přehled, kolikrát a na kterou cizí mřížku už pálil a kolik ran mu na ni ještě zbývá vypálit. (Na ukázce Bédova prvního listu vidíte, že Béd'a útočil systematicky na každého z pěti hráčů po řadě. Není to ovšem nutné; na některou mřížku může mít vyčerpáno třeba už 10 ran, na jinou teprve tři apod. Ale pravidelné, stejnoměrné útočení na všechny ostatní hráče je lepší.)

Závěr **hry**. Když každý na každého vypálil svých 20 ran, bylo spočteno, kolik kdo celkem dosáhl zásahů na cizích mřížkách. Dle těchto součtů pak byl sestaven žebříček umístění ve hře. Vítězem se samozřejmě stal hráč s největším počtem úspěšných zásahů.

Hra se nám všem líbila. Pomohla nám pěkně strávit deštivé odpoledne v klubovně a ještě jsme si při ní zařenovali morseovku. Rádi zařazujeme tuto hru do seznamu našich klubovních her.

Q Dokážeš zvednout jinému chlapci či děvčeti věc, která mu
~ upadla, nebo mu dát přednost při vcházení do dveří, porno-
ui ci mu v něčem, poprosit ho, když od něho něco potřebuješ,
^ a poděkovat, když on ti něčím prospěje? Dokážeš zůstat
^ slušný a uhlazený, když druzí tonou v hrubosti a nesluš-
Q nostech? Přemýšlej o tom a snaž se to dokázat!

Tak jsme se přece dočkali! Měsíc jara je zde. Občas ještě přijde sněhová přehánka, ale přísloví o nestálosti jarního sněhu je pravdivé: sníh mizí opravdu během několika hodin!

Chodíme po ulicích v uspávající záři nezvykle jiskřícího slunce jako zmámení, mhouříme oči před oslnivým leskem mokré dlažby a dýcháme podivně a opojně vonící vzduch, přicházející z nesmírných dalek s hučícím větrem.

Snad každý pořádný a sportovně založený chlapec i děvče se z jara radují. Ale co cítíme my ze Ztracené stopy, to snad nepociťuje a neprožívá nikdo jiný. Vždyť nám nastává zase naše nejbláženější a nejkrásnější doba — čas dalekých výprav a dobrodružných i veselých příhod na nich. Zase uvidíme svá milá tábořiště, Zelené údolí, Daleký palouk, Ocúnovou step, U tří dubů, Tygří džungli, Černé kopce, Zátoku slunce, Údolí statečných, Koniklecovou louku, Zemi Nikoho — a všechna ta ostatní místa, nám tak drahá, kde jsme toho už tolik prožili.

V uschlé loňské trávě už se objevují svěže zelená stébla nové trávy. Našli jsme už podléšky a sasanky, brzo pokvete žlutá mochna jarní. Každý z nás si nalepil po jedné této kytičce do Zálesácké knihy na památku letošního slavného jara. Prvního jara naší společné činnosti, našeho společného kamarádkého života ve Ztracené stopě.

Znovu musíme litovat všech těch chlapců a děvčat, kteří nikdy nic takového nepoznali a nepoznají, protože není nikdy, kdo by jim to vše pěkné, co se dá prožívat, ukázal, vysvětlil. Vidíme je, všechny ty chlapce omrzelce, když se v neděli večer vracíme z výpravy, jak otráveně a bezmyšlenkovitě stojí před domy, aniž by přitom věděli, jak krásně bylo tam někde daleko na Naších Místech. Někteří z nich byli odpoledne v kině, ráno vstávali až

někdy v devět nebo dokonce v deset hodin, mnozí se popelili jako diváci na nějakém hřišti nebo jezdili kolem domu na kole.

Jak jsme šťastní, že nepatříme k těmto nečinným lhostejným chlapcům!

Béd'a

Sbírka rostlin — herbář

Od první jarní výpravy do Modré doliny (108. podnik Ztracené stopy), ze které jsme si přinesli do své Zále-sácké knihy prvosenu a podléšku, často jsme uvažovali, že bychom si v klubu mohli udělat společnou sbírku suchých, vylišovaných rostlin. Proto jsme se pídili po tom, jak se taková sbírka vůbec dělá a v časopise Rádce zahrádkáře jsme se dověděli tohle:

Dřív, než začneme rostliny pro naši sbírku trhat, musíme trochu znát „chráněné rostliny“. To jsou ty hodně vzácné, kterých roste u nás málo a které by byly brzy úplně vyhubeny, kdyby si je všichni chlapci a děvčata dávali do sbírky. Chráněné rostliny zná dobře soudruh učitel přírodopisu a také o nich byla vydána dvoudílná obrázková knížka „Chráněné rostliny“. Na jaře na loukách jsou to hlavně vzácné vstavače, vstavač májový a vstavač kukačka, a jiné druhy.

Když tedy již víme o tom, že některé druhy jsou chráněny zákonem (a platí se pokuta, když se ničí), můžeme zakládat sbírku suchých rostlin, které se říká *herbář*.

Rostliny, které chceme do sbírky, trháme za suchého počasí. Nosíme je v torně, v igelitovém sáčku nebo zabalené v navlhčených novinách a nikdy jich netrháme víc, než kolik můžeme po výpravě za odpoledne nebo za večer pečlivě zpracovat. Od jednoho druhu je dobře trhat několik rostlin, protože suchá rostlina se dá s kamarády nebo s jiným klubem zrovna tak vyměňovat jako známky nebo nálepky, a je to dokonce zajímavější, protože známky se nakonec dají v krámě koupit, kdežto suché rostliny nikde koupit nelze, každý člen Ztracené stopy je musí sám v přírodě najít. (A ještě jsem se něco dozvěděl: suché rostliny si můžeme vyměňovat i s těmi chlapci a děvčaty, se kterými si dopisujeme v cizině.)

Rostliny se suší a současně lisují. K tomu poslouží savý papír většího formátu nebo noviny. Na listu papíru se

Muj MODRÝ ŽIVOT v březnu 19...

Datum	Ramní orizování	Čistění zubů	Mýdlo smíchané vodou	Slučná mlaha	Čistění chování	Dobry čin	Rádost
1.3.							
2.3.							
3.3.							
4.3.							
5.3.							
6.3.							
7.3.							
8.3.							
9.3.							
10.3.							
11.3.							
12.3.							
13.3.							
14.3.							
15.3.							
16.3.							
17.3.							
18.3.							
19.3.							

V březnu jsem splnil
.....okének (moudrých)
bílých okének - ne-
splněných zůstalo.....

rostlina srovná, aby listy ležely některé lícem, některé rubem a některé přeložené tak, jak je vidíme růst v přírodě. Také květy (když jsou drobné a je jich hodně) se urovňají, abychom nesusili několikavrstvou hmotu, na které nebudou jednotlivé květy k rozeznání. Některé rostliny (jako smetánka) mají mnoho přízemních listů, proto jich několik vyřízneme u kořene nebo v polovině řapíku. Také tlusté stonky (třeba bolševníku) rozřízneme po délce, aby se usušil stonek i drobné květy. Rostliny tučnolisté (netřesky) se suší špatně, a tak raději místo sušení si je na arch papíru dobře nakreslíme tužkou nebo barvičkami. (Dozvěděl jsem se taky, že k suchým rostlinám se může do sbírky přikládat fotografie rostlin, a to těch, které jsou příliš velké a z nichž se dá usušit jenom část.)

Když je rostlina na archu papíru srovnána, přikryje se několika listy papíru shora i podloží, několik takových složek se dá na sebe, upevní mezi dvě tvrdé lepenky (vyříznuté třeba ze staré krabice) nebo mezi dvě prkénka (rovná!) a zatíží se. Ted patří rostliny správně do lisu, ale nám musí posloužit k zatížení cihly, kameny nebo jiné těžké předměty (železná žehlička apod.). Uložíme je někde v teple a za dva dny, když už trochu proschly, se přeloží do nových papírů a zase zatíží. To se udělá několikrát, dokud není rostlina docela suchá.

Pro každou rostlinu se připraví lístek, na kterém bude napsáno celé jméno rostliny, datum, kdy byla sebrána, a místo výpravy. Suchá rostlina se pak položí na čtvrtku kreslicího papíru a připevní úzkými proužky průsvitné lepenky. Přichycuje se hlavně na několika místech stonek, přes listy se raději proužky nedávají. Do pravého rohu nebo do levého se k rostlině přilepí připravená cedulka a arch herbáře je hotov.

Podle rady Evy Hoffmanové zapsal Emil

Lovíme třináct bobříků

Skládání těchto zajímavých zkoušek odvahy, schopností, vytrvalosti a dovedností velmi pěkně zpestřuje naši klubovní činnost. Jejich podmínky jsou sice vypsány někde v knížce Hoši od Bobří řeky, ale abychom je měli všechny pohromadě a nemuseli v knize pořád hledat, vypsali jsme si je do svých Zálesáckých knih. Ty nosíme

s sebou na každou výpravu — a tak i tam se skládáním, leckterých bobříků můžeme zabývat.

Chlapci a děvčata „peciválové“ ohrnou na lov bobříků nos, aby zakryli svou lenivost, zchoulostivělost a neon rabanost. Ale ti praví, nebojácní hoši a dívky skočí jako draci po příležitosti přesvědčit se, jací jsou a co dovedou. Budeš i ty mezi nimi? Začni s lovem bobříků ještě dnes! A ulo-vil-li jsi je loni, začni znovu, abys poznal, zda jsi ještě takový, jako byl Roy, či zda jsi už zpohodlněl a ztratil vlastnosti Hochů od Bobří řeky.

1. Bobřík mrštnosti. Má žlutou barvu. Říká, že hoch a děvče nemají vypadat jako sloní mláďata, ale že mají být pružní a rychlí. Mají umět běhat a skákat alespoň tak, jak pro jejich věk předpisuje připojená tabulka.

	Chlapci				Děvčata			
Třída:	šestá	sedmá	osmá	devátá	šestá	sedmá	osmá	devátá
Běh 50 m	8,5	8,-	—	—	8,8	8,4	—	—
Běh 60 m	11,-	10,6	10,-	9,6	—	—	10,2	9,8
Běh 100 m	—	—	14,5	1V	—	—	15,5	15,-
Skok vysoký	100	105	110	120	95	100	105	110
Skok daleký	310	330	370	380	300	320	350	360

2. Bobřík míření je světle zelený. Podmínky jeho ulovení: Naměř na zemi čtverec 1 X 1 m. Pak si odměř čtyři a půl metru od jedné jeho strany a tam udělej startovací čáru. Od ní máš házet do čtverce kameny velké asi jako brambory střední velikosti. Najdi si takových deset a těmi házej. Máš házet celkem stokrát a z této stovky hodů má být alespoň 80 hodů úspěšných, tj. 80 kamenů musí dopadnout do čtverce (počítej a znamenej si přesně). Dopadne-li kámen vedle čtverce a teprve odrazem od země se tam dokutálí nebo odskočí, **nepočítá** se jako vhozený. Dopadne-li z tvého hodu rovnou do čtverce, ale odrazem se z něho vykutálí nebo vyskočí, **počítá** se jako vhozený, třebaže ve čtverci nezůstal.

3. Bobřík záchrany. Má černou barvu a uloví jej ten, kdo splní tyto podmínky:

1. Opatří si malou lékárníčku pro první pomoc a naučí se jí používat.

2. Dovede zavést umělé dýchání.

3. Umí vyčistit, dezinfikovat a ovázat ránu.

4. Ví, jak si počínat při mdlobách.

5. Ví, co dělat při nevolnostech a bolestech žaludku.

6. Ví, co zařídit při uštknutí hadem.

7. Ví, jak pomoci při slunečním úžehu a při úpalu. Zná rozdíl mezi úžehem a úpalem.

8. Zná telefonní číslo požárníků, záchranné stanice a stanice SNB.

9. Ví, kde je v jeho okolí nejbližší telefon a požární hlásič.

10. Zná adresu zdravotního střediska a jeho telefon, jakož i ordinační hodiny.

Telefony požárníků: . ____ , SNB:.....

záchranné stanice:..... , zdravotního střediska: ...,

ordinační hodiny:.....

4. Bobřík — plavec. Má červenou barvu. Je mistrem v tom, co bobři dovedou a ukládá i tobě, že máš umět dobře plavat. Nezáleží na tom, jakým způsobem. Hlavně abys dokázal uplavat alespoň 60 metrů. Měř vzdálenost poctivě, až budeš bobříka plavce lovit!

5. Bobřík dobrých činů má tmavomodrou srst. Chce od tebe, abys udělal alespoň sto dobrých činů, třeba nepatrných. Půjčíš například ve škole kamarádovi pero nebo knížku apod. Pomůžeš někomu v práci, cizímu člověku pomůžeš vytlačit do kopce vozík, staré osobě doneseš domů její brašnu s nákupem nebo jí nastúpáš dříví, nanosíš vodu, uhlí apod. Odstraníš z chodníku ohryzek jablka či jiného ovoce, aby po něm nikdo neuklouzl. Spravíš malému chlapci koloběžku. Poradíš cizí osobě, která hledá někoho či nějakou ulici ve tvém okolí. Převeđeš přes jízdní dráhu děcko, starou osobu nebo slepce.

Vyhledej si sám podobné dobré činy. A ani když už jich máš sto vykonáno, neustávej v této užitečné práci. Dej si heslo „Každý den jeden dobrý skutek“. Dobré činy vykonané v rámci lovu tohoto bobříka jsou ti také automaticky počítány do Modrého života, plníš-li jej.

UŽ máš uloveného bobříka dobrých činů?

Zde je 100 čtverečků s čísly. Za každý vykonaný dobrý čin vybarvi barevnou tužkou jeden čtvereček. Až budou vybarveny všechny, budeš mít bobříka uloveného!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

6. **Bobřík odvahy** je tmavě hnědý. Chceš jej ulovit? Jdi večer potmě sám na místa, kde se bojíš. Jsi-li z města, jdi večer ve tmě a bez světla na půdu nebo do sklepa. Jsi-li z malé osady či skládáš-li bobříka na táboře, jdi večer sám do lesa nebo na místo, kde se přihodilo nějaké neštěstí. Není přípustno lovit tohoto bobříka způsobem, při kterém by hrozilo nebezpečí úrazu nebo dokonce života. Nepocifuješ-li při lovu žádný strach, je vidět, že sis vybral takový cíl a způsob, který je pro tebe slabý. V tom případě nepovažuj bobříka za uloveného, i kdybys opravdu navštívil takové místo, které v těchto podmínkách doporučujeme. Najdi si cíl jiný, strašidelnější, například hřbitov nebo les za vzdálené noční bouře atd.

7. **Bobřík květin.** Je to bobřík z přírody. Má tmavozelenou srst a důkladně tě prožene. Žádá od tebe znalost padesáti různých květin, stromů a keřů (počítáno dohromady). Na tohoto bobříka byl mistrem Kytíčkář z Hochů od Bobří řeky. Do připojené tabulky si zapisuj drobným písmem jména těch stromů, keřů a květin, které již dobře znáš. Občas ale zkoušej znovu své vědomosti. Nemělo by význam naučit se znát tuto padesátku rostlinstva jen na krátkou dobu a pak zase většinu hned zapomenout.

oklebovník

Květiny, keře a stromy, které již znám

XOO

1. <u>Čech</u>	26. <u>jablko</u>
2. <u>Borůvka</u>	27. <u>lípa</u>
3. <u>Meduňka</u>	28. <u>fišalka</u>
4. <u>Ček</u>	29. <u>ořech</u>
5. <u>Habro</u>	30. <u>lipovina</u>
6. <u>Lipa</u>	31. <u>čes</u>
7. <u>Jedle</u>	32. <u>malina</u>
8. <u>Jasani</u>	33. <u>malina</u>
9. <u>Ořech</u>	34. <u>Kalchra</u>
10. <u>Čes</u>	35. <u>Kalchra</u>
11. <u>Břes</u>	36. <u>Kalchra</u>
12. <u>Jablko</u>	37. <u>Kalchra</u>
13. <u>Jasani</u>	38. <u>Kalchra</u>
14. <u>Dub</u>	39. <u>Kalchra</u>
15. <u>Klep</u>	40. <u>Borůvka</u>
16. <u>Čes</u>	41. <u>Borůvka</u>
17. <u>Čes</u>	42. <u>Kalchra</u>
18. <u>Čes</u>	43. <u>Kalchra</u>
19. <u>Jablko</u>	44. <u>Kalchra</u>
20. <u>Habro</u>	45. <u>Kalchra</u>
21. <u>Kalchra</u>	46. <u>Kalchra</u>
22. <u>Kalchra</u>	47. <u>Kalchra</u>
23. <u>Kalchra</u>	48. <u>Kalchra</u>
24. <u>Kalchra</u>	49. <u>Kalchra</u>
25. <u>Kalchra</u>	50. <u>Kalchra</u>

I Pamatuj si: Kdo má uloveného bobříka květin, neutrhne zbytečně a nepošlape ani jednu květinu, nezasekne nikdy nůž nebo sekyrku do stromu, neštípá na jeho vystouplých kořenech dříví, ani na nich nerozdělává oheň.

8. Bobřík Velkého mlčení. Tohoto oranžového bobříka budeš lovit asi mnohokrát za sebou — a vždycky ti upláchne. Co se jen mluvkva Drobeček pro něho na-vztekal! A jak by ne. Ten poťouchlý bobřík od tebe chce, abys nepromluvil ani slůvko po plné 24 hodiny.

Nesmíš se však při tom Velkém mlčení stranit lidí, například ukrýt se někam v houštinách a tam na řadu hodin usnout nebo se zamknout v pokoji. Při lovu budeš stále mezi lidmi a tam odolávat strašlivé síle zvyku mluvit. Nesmíš ani hlasitě kýchat, nahlas se smát, zívát nebo kašlat. Vše to se považuje za porušení podmínek lovu.

Zapomeneš-li se a promluvíš jen jednu jedinou hlásku, tvůj lov je ztracen a ty jej musíš podstoupit znovu, i kdyby ti do skončení lovu chyběla třeba už jen pouhá čtvrt hodina. „Odmlčené“ hodiny pokaženého lovu si nesmíš připočíst k hodinám lovu nového, který opět začneš. Jsou úplně ztraceny.

Kolikrát jsem zkazil lov bobříka Velkého mlčení?

[illegible]

9. Bobřík osamělosti. Je devátým v řadě a Hoši od Bobří řeky ho pojmenovali Osamělým bobříkem, nebo též Bobříkem samoty. Kladl velké nároky na jejich trpělivost i opatrnost. Má barvu růžovou. Předpis jeho lovu:

Setrvej 10 hodin (tedy nejlépe od 8 hodin ráno do 18 hodin večer) v lese či v některém jiném koutu přírody o úplné samotě, kde nemůžeš spatřit žádnou lidskou tvář. Vezmi s sebou jídlo, vodu, nějakou knížku, zápisník, deník. Čti, piš si a pozoruj vše kolem sebe. Ale spatříš-li se s někým, tvůj lov je pokazen a ty se na něj musíš vydat znovu v některý jiný, snad šťastnější den. Dnes se musíš vrátit, protože jsi byl viděn nebo jsi někoho viděl.

Ráno na cestu za lovem a pak večer na cestu z lovu domů je ti povolena půlhodina, po kterou smíš někoho potkat, aniž by byl tvůj lov tímto setkáním cestou pokazen. Tento bobřík se nejlépe loví na táboře nebo vůbec o prázdninách při pobytu v přírodě. Během školního roku doma jej můžeš ulovit i tak, že se uzavřeš do místnosti, kam za tebou nikdo nepřijde. Ale to není už ten pravý a dobrodružný lov, jako strávíš-li jej ve volné přírodě.

10. Bobřík zručnosti má fialovou barvu. Chce od tebe, abys vyřezal 13 koleček o průměru 1 cm (nejlépe z lupenky), propálil v nich rozžhaveným drátem či hřebíkem dírky jako u knoflíků (aby se dala přišívat) a pak je nabarvil barvami bobříků. Nabarvená kolečka ještě přetři bezbarvým lakem, aby se barva nesmývala. Kolečka" si přišívěj na rukáv košile či bundy, ve kterých podnikáš své výpravy.

Kromě těchto koleček vyrob ještě nějakou věc, například truhlík na květiny do okna, stoličku, vozík, bedničku s políčkami na náradí nebo něco podobného užitečného. Předmět, který jsi snad vyrobil dříve, než jsi začal tento podivuhodný lov bobříků, neplatí. Vyrob něco nového!

11. Bobřík síly. Jeho barva je světle modrá. Podmínky jeho lovu: vytáhni se na hrazdu nebo na vodorovnou silnou větev stromu rukama tak, aby se tvé ruce držící se větve nebo hrazdy dotýkaly prsou a brada aby byla prokazatelně nad větví či hrazdou. Nesmíš se však do této žádané výše dostat výskokem či vymrštěním těla, ale jen volným přitahováním, tedy silou svých paží. A tak se vytáhni zvolna, ale bez odpočinku, bez přestávky — a hlavně bez dopadu na zem — pětkrát za sebou!

Nepůjde to hned snadno. Začni mírným tréninkem.

Pozor na přetřénování! *Zprvu* postačí, když se vytáhneš jen jednou. Pak zvyšuj své úsilí na dvojnásobný výsledek a v následujících dnech dále, až se dokážeš vytáhnout na větev pětkrát za sebou, jak velí bobřík síly.

12. **Bobřík hladu** je světle hnědý. Je to hladový bob řík, protože po celé 24 hodiny, kdy trvá jeho lov, nesmíš nic jíst. Můžeš pít jen čistou vodu (tedy ne limonádu, čaj nebo dokonce mléko). Ba nesmíš žvýkat ani žvýkačku! Není nikde psáno, od které hodiny máš hladovění začít, ale musí trvat přesně na minutu 24 hodiny. Od té hodiny a minuty, kdy jsi s posledním soustem hladovění začal, tutéž hodinu a minutu příštího dne je teprve tvůj lov skončen.

Doporučuje se začít s lovem po vydatném obědě, kdy se dosyta najíš a kdy tedy tělo má v sobě dostatečnou zásobu potravy na tuto nezvykle dlouhou dobu hladovění. Když pak lov bobříka vítězně skončíš, začni jíst velmi opatrně, zvolna a hlavně málo. Nechtěj si hned v prvních minutách po skončení lovu vynahradit dlouhou dobu hladu — vznikly by zažívací obtíže a bolesti žaludku.

13. **Bobřík ušlechtilosti**. Jeho barva je bílá. Až budeš číst Hochy od Bobří řeky, dočteš se v nich o obdivu hodném chlapci Ludkovi. Chceš-li dosáhnout nejcennějšího bobříka, bílého, musíš být takový, jako byl on.

Nebudeš nikdy hrubý. Nepromluvíš jedině neslušné slovo. Nebudeš lhát. Neuděláš nic, nečestného. Budeš konat dobro a pomáhat každému. Neublížíš slabším dětem, ale naopak je budeš chránit před násilím hrubců a rváčů. Nikdy nikoho neošidíš. Vynasnažíš se být takový jako byl Luděk. A teprve po třiceti dnech takového ušlechtilého rytířského života si můžeš přišít na třinácté místo bílého bobříka.

Porušíš-li někdy v těchto třiceti dnech lovu některý z jeho zákonů, budeš jej lovit dalších třicet dnů ode dne jeho porušení, než si jej smíš přišít. V době lovu posuzuj přísně každý večer své celodenní chování, zda jsi lov nějak neporušil!

Ale i po jeho ulovení každé nové porušení zásad bílého bobříka má za následek, že jeho kolečko musíš odpárat z rukávu — a znovu jej 30 dnů lovit, chceš-li je opět nosit. Bílý bobřík tě zavazuje být navždy čestným, vzorným a ušlechtilým člověkem.

Všeobecná pravidla o lovu bobříků

Je lhostejno, kterého bobříka začneš lovit dříve. Nemusíš je lovit podle jejich čísel. Můžeš též lovit i více bobříků současně, najednou. Například při lovu bobříka ušlechtilosti se jistě můžeš pokusit o ulovení bobříka plavce, dobrých činů, mlčení, míření atd. Při bobříků osamělosti můžeš klidně ulovit i bobříka dovednosti tím, že během deseti hodin samoty vyrobíš nějaký užitečný předmět. A ještě ti pěkně doba samoty uběhne. Nemůžeš ovšem při něm lovit bobříka Velkého mlčení, protože to by byl velmi snadno ulovený bobřík, o samotě s nikým nemluvit!

Při každém lovu se říd přesně pravidly. Každý tvůj bobřík nechť je opravdu poctivě uloven. Když se ti bobřík pohybuje ještě při stahování z kůže, není dobře zabít! Znamená to: přisíváš-li si knoflík (kolečko) za uloveného bobříka s nejistotou, je to znamení, že jsi bobříka získal nějak nesprávně, nepoctivě. Jen dokonale, přesně podle loveckých zákonů Hochů od Bobří řeky ulovené bobříky tě mohou těšit. Lovíš je přece pro sebe, pro své svědomí, že jsi dokonalý chlapec nebo děvče — a nikoli pro vychloubání před kamarády.

Bobříky přisívej na levý rukáv podle jejich čísel. Tedy nikoli v jejich pořadí, jak je získáváš. První nahoru k rameni, další od něj dolů k lokti. Pro bobříky dosud neulovené vynech na rukávě patřičné místo.

Získej svého nejlepšího kamaráda, aby lovil bobříky s tebou. Nepředháněj ho ale v lovu, nesnaž se ho zahanbovat tím, že bys chtěl mít stále více bobříků než on. Odporovalo by to i třináctému, bílému bobříkovi! K svému kamarádu buď rytířský, vlídný, věrný a ohleduplný, tak jako k sobě byl Vilík a Jirka z knihy Hoši od Bobří řeky.

A teď vzhůru na lov! Lovu zdar! Lovu zdar! Lovu zdar!

Přehled ulovených bobříků

1. Bobříka mrštnosti jsem ulovil dne.....
2. Bobříka míření jsem ulovil dne

3. Bobříka záchrany jsem ulovil dnet
4. Bobříka plavce jsem ulovil dne
5. Bobříka dobrých činů jsem ulovil dne
6. Bobříka odvahy jsem ulovil dne.....
7. Bobříka květin jsem ulovil dne
8. Bobříka Velkého mlčení jsem ulovil dne
9. Bobříka osamělosti jsem ulovil dne
10. Bobříka zručnosti jsem ulovil dne.....
11. Bobříka síly jsem ulovil dne.....
12. Bobříka hladu jsem ulovil dne.....
13. Bobříka ušlechtilosti jsem ulovil dne

Fotografujeme

Emil dostal k Vánocům docela pěkný fotoaparát, a tak teď na jarních výpravách už pilně fotografujeme a snímky budeme lepit do kroniky i do svých deníků. Dověděli jsme se několik zásad, jak snímky asi vypadat mají a co na nich být nemá.

1. Nejlepší snímky jsou takové, kdy fotografované osoby nevědí o tom, že jsou fotografovány. Nikdy se nemáme dívat při fotografování do aparátu. Výjimkou jsou snímky, kdy se má třeba celý klub nebo družina, oddíl či třída vyfotografovat na památku.

2. Snímky prázdného tábořiště nebo jiných našich oblíbených míst, kam se třeba chodíme z tábora koupat apod., působí mrtvě a smutně. Vždy tam mají být alespoň někteří členové klubu, tábora atd. To platí i o snímcích krajin, kterými procházíme při svých výpravách.

3. Není zrovna duchaplné fotografovat kamarády, když mají plnou pusku jídla, přežvýkují nebo pijí.

4. Právě tak nevhodné jsou snímky, na nichž se fotografované osoby z hloupé legrace všelijak šklebí, pitvoří, vyplazují jazyk, dělají dlouhé nosy a podobně „opičky“. Na takový snímek je vážně škoda filmu i papíru.

5. Také snímky, na nichž není vidět žádná pořádná činnost (osoby se jen povalují na pokrývkách, sedí na zemi jak pecky nebo hrají karty apod.) nejsou ozdobou klubovních kronik. Takové bezduché náměty s bezduchou činností či lépe nečinností ponechte starším lidem takytábornického a pad'ourského ražení.

6. Vaše snímky buďte plné života, pohybu, ukázek činnosti vašeho klubu. Fotografujte při vaření na polním ohni, u kterého třeba nadto ještě zaděláváte na knedlíky. Fotografujte signalizování, stavbu stanů, ranní cvičení, skoky do vody, skládání otužilecké zkoušky, různé hry, závody, šplh na strom, přechody lávek, přeskoky a brodění přes potoky, „plavbu“ na gumovém člunu nebo matraci atd. Ale jen ať se tam všechno hýbe!

7. Snažte se k výjevu zachytit i nejbližší okolí, zvláště když je pěkné (tábořiště s lesem, vodou, skalami atd.).

8. Nedělejte snímky z příliš velké dálky, postavičky na nich jsou pak velmi malé, nerozeznatelné.

9. Přílišné množství snímků — zejména pak přibližně stejných námětů — způsobuje ochabnutí pozornosti a zájmu diváka o ně. Nikdo si je pak už podrobně neprohliží, jen na ně zběžně pohlédne a už obrací list kroniky či deníku dále. A to je škoda. Zde platí přísloví, že méně je více.

10. Fotky lepíme do kroniky či deníku celou jejich zadní plochou, aby nikde neodstávaly od papíru. Nejlépe se hodí bílá lepicí pasta v tubě nebo v kelímku. Nehodí se arabská klovatina, syndetikon, kliš a podobná jiná lepidla. Většina jich ve vlhkém vzduchu prosakuje a slepuje pak celé stránky.

Fotografie orámujeme barevnými tužkami nebo pod ně uděláme slabý podstřík barvou přes síťku. K fotografiím vždy připseme datum a místo, kde snímek byl pořízen, i jméno toho, kdo fotografoval.

Vaření na výpravách

Už od prvních celodenních výprav letošního jara si vaříme. A to ne ani z nevyhnutelné potřeby (na jednodenní výpravě bychom docela pohodlně vystačili s jídlem přineseným už z domova), jako spíše ze záliby. Všichni osamělí zálesáci v divočině, daleko od všech lidských obydlí, si přece vařili po celé dlouhé měsíce — proč bychom to tedy nezkusili my v naší Ztracené stopě.

Vaříme ale také proto, že se ve vaření potřebujeme zdokonalit. Budeme totiž o prázdninách asi 5 — 6 týdnů tábořit, a to pak bude kuchařské umění velmi zapotřebí. A tak vaření trénujeme už teď od jara, dokud ještě nejsou

příliš horké dny. Ve vedrech pozdního jara a léta už se potom do vaření příliš nechce.

A co vaříme? Polévky (ale ne z kostek), knedlíky, omáčky, masa, brambory, pudinky, rýži a jiná jídla. Ohřívání hotových masových konzerv neříkáme vaření, to přece není žádné umění. Cvičíme rozkrájet cibuli na droboučko, utřít česnek do jemné kasičky, oloupat Čistě brambory, očistit a nakrájet zeleninu. Na tyhle drobnosti není nikde předpis, to nás musí naučit jedině cvik, praxe. Jak se co vaří, to nám většinou řekly naše maminky a my jsme si to pro první pokusy všechno napsali. Z Tomkovy Zálesácké knihy jsme si opsali další dobré rady, na které maminky buď zapoměly, nebo nám je neřekly, protože si myslely, že takové samozřejmosti víme. A přece jsou to věci velmi důležité. Máme je zapsány v odstavečku Kuchařina — žádná dřina.

Na vaření s sebou nosíme svoje jídelní misky s víčky, někdy ještě nejvýše pánev. V jejím nošení se střídáme. Tomek má k vaření na výpravách malou plechovou krabici a v ní tuby z plastické hmoty od filmů nebo léků. Jsou opatřeny štítky s nápisy Pepř, Majoránka, Květ, Paprika, Sůl, Cukr, Čaj. A tak má všechny tyto věci pohromadě, nesypou se mu z papírových pytlíčků a nemusí je hledat po torně. Zařídíme se každý podle něho. Také má čtverec igelitového plátna, který při vaření venku rozprostře poblíž ohniště a zatíží v rozích kameny. Potřeby k vaření rozloží na igelitu, aby se neválely v prachu a trávě. Je to velmi dobrý vynález.

Dříví si připravujeme ještě před začátkem vaření, abychom nemuseli od vaření odbíhat. A jakmile vaření skončí, hned přestaneme topit a oheň ulejeme — i kdybychom měli třeba ještě celou hromadu chrástí v zásobě. Proč zbytečně kazit vzduch kouřem? Jen nezkušení „taky-táborníci“ se popelí u ohně po celý den.

Nádobí po vaření a jídle hned umyjeme, nenecháváme je ležet špinavé ještě celé hodiny. Zakouřené opálené šálky vydrhneme pískem, drnem trávy se zemí nebo drá-těnkou. Vyplatí se ji nosit s sebou, ušetří mnoho času. Nést domů z výpravy zakouřený spálený šálek, uvnitř snad dokonce ještě se zbytky připečeného jídla, je nehodné opravdového zálesáka.

Kuchařina — žádná dřina

Jak se co vaří, o tom jsou celé knihy, takzvané „kuchařky“. Ale kde v nich hledat takové jednoduché věci, které sice znají naše maminky, ale ne my, nezkušení chlapi a děvčata? A tak si do svých Zálesáckých knih zapisujeme:

Čaj se nemá dlouho vařit, byl by trpký a příliš černý. Vaříme jen 20 až 30 vteřin. Rady odborníků, že se má přes suchý čaj v sítku jenom přelít vroucí voda a čaj že je hotov, se neosvědčují. To je jenom nažloutlá voda, ale ne čaj takový, jak my si jej představujeme. Nemáme-li hliníkové vajíčkové sítko, ve kterém čaj v kotlíku či šálku vaříme, ani cedník, kterým bychom čaj po uvaření přecedili, pomůžeme si takto: zamícháme po uvaření Čajem důkladně v nádobě; čajové lístky brzo klesnou na dno a my můžeme nalévat i bez cedníku.

Kdy se co dává do polévky? Do studené vody dáváme nakrájenou očištěnou zeleninu, třikrát vyprané krupky, nakrájené syrové brambory, kmín a sůl.

Do vařící polévky dáváme těstoviny (nudle, těstovinovou rýži), jíšku, na závěr vaření pak ještě rozetřený česnek, majoránku, popřípadě i trošku polévkového koření (tekutého nebo v kostičkách).

Chuť i masnotu polévky zlepšíme, dáme-li si do ní (až v době varu) ohřát uzeniny (párky, vuřty). Napřed je ale v čisté vodě důkladně opereme.

Vejce. Vejce na měkko vaříme 3 až 4 minuty, na hniličko 6 až 7 minut, na tvrdo 10 až 12 minut.

Vejce uvařená na tvrdo ponoříme po vytažení z vařící vody na 1 až 2 minuty do studené vody. Skořápka se pak snadněji s vajíčka sloupne.

Káva. Do vařící vody dáme malý kousek cikorky, necháme asi minutu povařit, pak přidáme pravou kávu nebo žitovku. Pravou kávu nevaříme, nýbrž jen vmícháme do odstavené horké vody. Žitovku vaříme asi 2 až 3 minuty.

Takto získaný roztok kávy (ať již právě či jen z cikorky a žita) cedíme přes látkový sáček do jiné nádoby. Ani nejjemnější cedník by nestačil zachytit kávovou či žitnou sedlinu. Přes obyčejný cedník se cedí káva smíchaná s vařeným mlékem, aby se zachytily mléčné škraloupky, které mnoho lidí v kávě nesnáší.

Brambory oloupané či neoloupané vkládáme do teplé osolené vody a tu pak s nimi začínáme vařit. K oloupaným bramborám přidáváme hned také kmín. Vaříme-li brambory neoloupané, napřed je důkladně vypereme, jinak se z nich špína dostane do vody a vsákne se při vaření i do brambor.

Se slupkou vaříme brambory zpravidla tehdy, chceme-li z nich vyrobit bramborový salát. Jinak je lépe je vařit již předem oloupané. Solená voda je lépe prostoupí a mají lepší chuť. Nové brambory, které mají jen velmi tenoučkou slupičku, se vaří rovněž bez slupky, ale tyto brambory se neloupou, nýbrž škrabou (nožem postaveným kolmo k bramboře). Loupat drahocenné nové brambory škrabkou či nožem by byla velká škoda, protože loupáním by hodně ubyly.

Jak poznáme, že jsou brambory uvařeny? Píchneme do dvou nebo tří nožem. Ucítneme-li při vnikání nože do brambory jakési drhnutí, odpor, je to znamení, že brambory jsou uvnitř dosud tvrdé. Projede-li nůž celou bramborou hladce, jsou brambory uvařeny.

Luštěniny (hrách, čočku, fazole) vaříme zásadně ve vodě nesolené. Ve slané vodě by ztvrdly. Solíme až po uvaření. Velmi se doporučuje luštěniny dát už do studené vody den napřed (večer), aby změkly. Urychlíme tím jejich vaření a změknutí.

Květák vaříme — po okrájení jeho spodních zelených částí — ve slané vodě. Vkládáme jej do vody studené.

Rýže. Aby se nám nerozvařila do ohavné lepkavé kaše, použijeme tohoto receptu. Rýži napřed dvakrát vypereme v horké vodě, potom jednou ve studené. Pak na ni nalejeme horkou vodu a tu i s rýží přivedeme do varu. A pak ji vaříme na mírném ohni tak, aby rýže byla ve vodě potopena asi tři prsty pod hladinou. Jakmile vidíme, že se voda vyvařila, přidáme novou, pokud možno horkou, aby vaření nebylo přerušeno. Vaříme v přikryté nádobě. Rýže je hotova, když je měkká. Ještě při vaření osolíme a přidáme kousek másla.

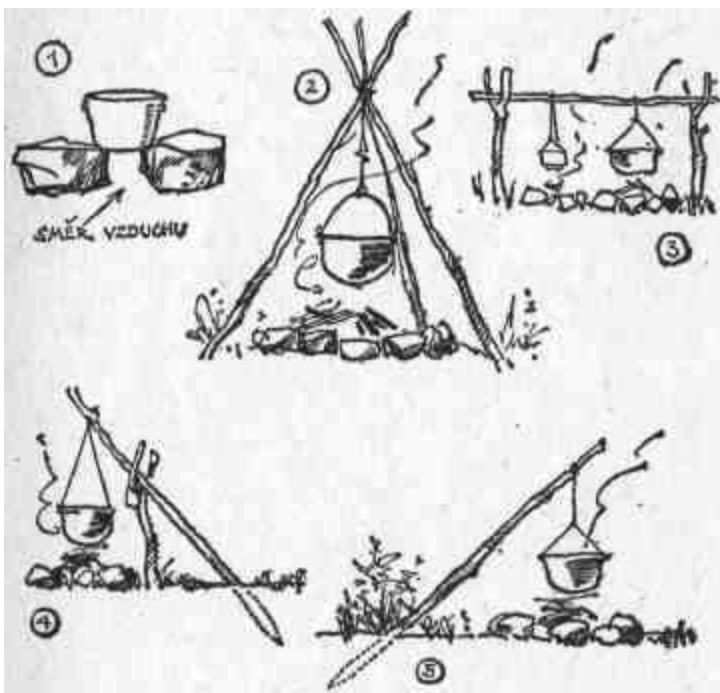
Drobné rady. Horký čaj, polévka, káva a jiné tekutiny dříve vystydnou, položíme-li šálek s nimi na 2 až 3 minuty do studené vody (třeba na kraj potoka, řeky, rybníka). Po vyjmutí z vody obsahem šálku zamícháme.

Vše se rychleji vaří, máme-li nádobu s obsahem přikrytu poklicí (při vaření v šálku jeho víčkem).

Při vaření mějme u sebe vždy utěrku, abychom jí mohli uchopit a sundat horkou pokličku, popřípadě celou nádobu.

Různé druhy ohnišť

Nejjednodušší ohniště je na obr. 1. Nepotřebujete k němu nic než vhodné kameny. Nevaříte-li tedy každodenně a mnoho, nezdržujte se hledáním větví s vidlicemi

a stavbou ohnišť složitějších, která vidíte na dalších obrázcích. Taková zkoušejte jen v případě, kdy máte dost času i materiálu k jejich založení, a hlavně pak tehdy, budete-li na témže místě tábořit více dnů.

U nejjednoduššího ohniště hlavně dbejte na pevnost kamenů, jinak při sebemenším pohybu šálku se kameny pohnou a šálek spadne do ohně.

Stavte kameny vždy tak, aby vítr měl stejný směr jako

průduch mezi kameny. Jen za silného větru stavte kameny kolmo k jeho směru, aby vám vítr oheň nevyfoukával ven zpod šálku. Všeho moc škodí, i vzduchu!

Ohniště stavte nejraději na vypáleném kusu země, který vypálil a neuklidil již někdo jiný před vámi. Nové ohniště založte jen tehdy, není-li staré nikde nablízku.

Nezakládejte oheň přímo na trávě! Použijte raději někde v okolí kamenité místo, písečný břeh, nepoužívanou cestu atd. Teprve není-li opravdu žádné místo v okolí vašeho tábořiště, musíte chtít nechtít použít místo travnaté. Ale ani pak není nutno trávu ohavně vypálit. Travnatý drn vytrýpněte polní lopatkou ze země v několika kusech, uložte jej opatrně někde v okolí do stínu a občas i pokropte. Ohniště stavte na hliněném, řádně udusaném místě, které zbylo po drnu a trávě. Po uvaření jídla žhavý popel ulijte a po jeho úplném vychladnutí na něj vraťte drn, který jste před stavbou ohniště vykopali. Popel pod ním bude dobrým hnojivem. Travnatý drn se brzo vzpamatuje a vrostle zpět do země.

Není-li čas a možnost k vyjímání drnu (nemáte třeba lopatku a ručně trhat drn se vám nepodaří), zachovejte se ohleduplně k trávníku alespoň tím, že vyložíte travnaté místo plochými kameny a oheň rozděláte teprve na nich. Tím trávu alespoň trochu uchráníte před vypálením.

Jak a čím topit. Sbírejte jen suché chrástí a silnější větévky, nesbírejte zelené chvoji (jehličnaté větve z čerstvě poražených stromů). Silně kouří a obalí váš šálek či kotel vrstvou černi, kterou pak jen velmi těžko umyjete. Příliš silná polena či větve se pro menší oheň nehodí, vyžadují totiž větší žár, aby chytla. Nemáte-li sekerku, abyste je rozštíпали, raději je nepřikládejte. Netopte čerstvým listím, ani slámou nebo suchou trávou. Není z nich stálý a vydatný oheň.

Větévky přikládejte pod kotlík či šálek úpravně, křížem krážem, aby do ohně mohl vzduch, a to zejména máte-li jednoduché ohniště. Je-li dřevo vlhké od deště, vysušujte je tím, že je kolem ohniště poskládáte do hraniček.

A úklid... Je samozřejmé, že ohniště před odchodem z tábořiště dokonale ulijete a do posledního opáleného kamene a uhlíku uklidíte. Zbylé nespálené dříví lehce zmizí v blízkém křoví nebo v lese. Pýchou zálesáka je, že po jeho odchodu nikdo nepozná, kde svůj oheň měl.

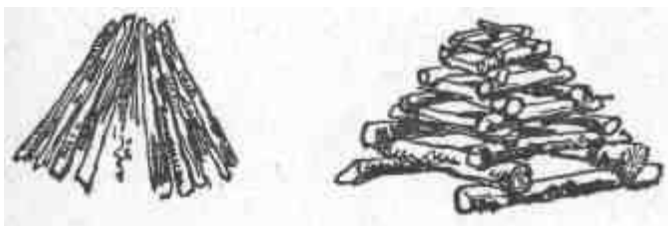
Táborové ohně

Tomek má ve své Zálesácké knize namalovány dva druhy táborových ohňů, které se hodí pro větší tábory a zapalují se při slavnostních příležitostech.

Uvnitř **pyramidy** je zaražen podpalovací kolík, na který skládáme tenké větvičky. To je jádro budoucího ohně. Na tyto tenké větvičky pak klademe silnější, včetně suchého chrastí, jež vše proplétá, až nakonec obstavíme tuto náplň na výšku silnými poleny. Ta mohou být i částečně zaražena do země, aby se při přikládání později nesesula.

Druhému ohni říkáme **pagoda**. Uvnitř je vyplněna suchým chvojím, od kterého se pak pěkně rozhoří napřed hořejší slabší polena a postupně sama zapálí i spodní.

U táborových slavnostních ohňů se neopékají vuřty, ani nevaří čaj, ani se do nich neházejí odpadky a papíry ke spálení.

Jaro pokračuje a tento kouzelný čas nám přináší stále nové a nové radosti. Ani občasné plískanice, náhlé deště a zase sněhové přeháňky nám nemohou pokazit naši náladu. Vždyť to všechno patří k jaru.

Naše sbírka květin se rozrůstá o další jarní kvítí. Vedeme si ji s takovým zájmem, jako jsme na podzim dělali sbírku listů. Jirka také navrhl, že bychom si mohli dělat i sbírku kamenů.

V lesích slyšíme tokání tetřevů a tetřívků. Sluky táhnou z našich krajín, jen ojediněle zůstávají a hnízdí. Přilétají rákosníci, lindušky, rorýsové, lejskové, budníčkové. V mnohých ptačích hnízdech se objevují první vajíčka. Nalézáme první houby: májovky, smrže, kačenky, penízovky. U potoka na našem tábořišti pod Opičími stromy jsme našli v kořenech olší trsy růžového kvítí. Dověděli jsme se o něm, že se jmenuje podbílek šupinatý a že je to cizopasná rostlina, která deset let vzniká a roste pod zemí, než vyjde na denní světlo. Je to jedna z těch tisíců podivností, zázraků a všelijakých zvláštností, které v přírodě jsou a o kterých většina lidí nemá ani potuchy.

My chlapi ze Ztracené stopy pozorujeme dychtivě všechno, co kolem sebe v jarní přírodě vidíme, všemu se snažíme přijít na kloub, porozumět, objevit, co nejvíce se dovědět. Ještě nikdy jsme nezažili takové jaro. A cítíme se být součástí všeho toho nového, mladého, jarního, co roste a žije kolem nás. Jsme šťastni, že jsme ještě chlapi; slibujeme si a umiňujeme, že takovými zůstaneme navždy. Nikdy nesmíme zestárnout, nikdy nebudeme omrzelými dospělými lidmi. Svět nás bude vždy těšit, zajímat a bavit. Vždy budeme s radostí pracovat na společné věci.

Můj MODRÝ ŽIVOT v dubnu 19...

Datum	Ranní cvičení	Čistění zubů	Mytí studené vodou	Slučná mlasa	Čistění chování	Dobry čim	Radostný pocit	Datum	Ranní cvičení	Čistění zubů	Mytí studené vodou	Slučná mlasa	Čistění chování	Dobry čim	Radostný pocit
1. 4.								16. 4.							
2. 4.								17. 4.							
3. 4.								18. 4.							
4. 4.								19. 4.							
5. 4.								20. 4.							
6. 4.								21. 4.							
7. 4.								22. 4.							
8. 4.								23. 4.							
9. 4.								24. 4.							
10. 4.								25. 4.							
11. 4.								26. 4.							
12. 4.								27. 4.							
13. 4.								28. 4.							
14. 4.								29. 4.							
15. 4.								30. 4.							

V dubnu jsem splnilokének. nasplnil

Jak zacházet se stanem

Na 118. podniku naší Ztracené stopy byla trochu rozmrzelá nálada. Zavinil ji Jirka, který měl doma jeden z našich stanů od lednového přenocování zabalený tak, jak jej tenkrát přinesl z té památné výpravy. Vůbec jej nerozbalil, nedal schnout a potom znovu nesložil. Jirka se hájil tím, že to nevěděl, a tak nám Tomek nadiktoval do Zálesáckých knih deset pravidel o zacházení se stanem:

1. Mokrý nebo i jen vlhký stan ihned po návratu domů dej uschnout co nejvíce roztažený do suché místnosti (ne tedy například do vlhkého sklepa). Můžeš-li v místnosti udělat průvan, tím lépe, stan rychleji vyschne. Po vyschnutí stan slož a uklid do skříně, kufříku atd.

2. Sediš-li za deště ve stanu, dbej, aby ses stanu nedotýkal. V dotknutém místě se totiž brzo poruší impregnace a stanem začne prosakovat dešťová voda. Ani torna a jiné předměty se nemají mokrého stanu dotýkat.

3. Stan přepravuj pokud možno vždy jen v obalu (nejlépe v igelitovém nebo vyrobeném z jiné nepromokavé látky). Nedělá dobře, kdo nezabalený stan připevní na tornu nebo na spodek torny a vymete jím pak podlahy nádraží a vagónů.

4. Silný a trvalý sluneční žár přepaluje vlákna stanové látky. Tím se stan mčí a zkracuje se podstatně jeho trvanlivost. Proto v hodinách největšího žáru stan raději sbal a nevystavuj jej slunci.

5. Nerozdělávej oheň — ani malý — v těsné blízkosti stanu. Jiskry stan snadno propálí, což se stane zejména ve dne, kdy jiskry nejsou vidět a na nebezpečí propálení nás neupozorní.

6. Nepoužívej stan nikdy jako podložku nebo pokrývku při ležení. Látka stanu se dře o zem, dřeš ji i ty svými pohyby na ní a to vše porušuje impregnaci.

7. Na noc stan příliš nevypínej. Jeho látka rosou silně vlhne a napíná se, takže se při značném a dlouhém vypnutí vytahuje a hrozí i nebezpečí roztržení (zejména u stanu staršího, jehož látka není již tak pevná).

8. Nepropichuj látku stanu zavíracími špendlíky. Olivky přišívěj jen tenkými jehlami.

9. Připevňuješ stan na podsadu? Nenavlékej jeho olivkové dírky přímo na hřebíky zatlučené do podsady. Látka by se od nich jednak trhala, jednak by silně rezavěla

a to by za krátkou dobu uspíšilo roztržení dírký. Do olivkových dírek proto navaž malá očka ze silnějšího provázku a teprve těmi zachytni stan na hřebíky podsady.

10. Doma uložený stan nezatěžuj těžkými věcmi, neklad na něj stohy dalších stanů, pokrývek atd., aby se stanová látka ve svých přehybech nepřeležela a nelámala. (Hlavně v době, kdy stan nebudeš po dlouhou dobu potřebovat, tedy od podzimu do jara.)

Emil

Impregnace stanu

Chcete-li znovu naimpregnovat starší stan, aby byl nepropustný, lze tak učinit různými přípravky, které prodává drogerie. Nedostanete-li je nebo s nimi nemáte dobrou zkušenost, zkoste si udělat impregnaci sami podle tohoto receptu (udané množství stačí pro napuštění jednoho celého jehlanu nebo menšího „áčka“):

A. Rozpusťte v pěti litrech studené vody půl kg octanu hlinitého. Získaný roztok rozdělte do dvou nádob.

B. Vložte stan (předem náležitě očištěný od prachu, smetí i zbytků bláta, jež na něm snad někdy ulpělo) na dvacet minut do jedné z obou nádob. Aby se látka roztokem dostatečně nasýtila, v roztoku ji občas properete.

C. Po 20 minutách tohoto máčení stan vyjměte z nádob, mírně jej vyždímejte (spíše jen tlakem rukou než nějakým kroucením) a dejte uschnout na parné slunce. Mezitím si připravte další roztok (viz odstavec D).

D. Ušchlý stan vložte do *t ř e t í* nádoby s tímto roztokem asi 45 °C teplým: 300 gramů mýdla, 10 gramů sody, 10 gramů parafinu, pět litrů vody. V tomto roztoku ponechte stan opět 20 minut.

E. Po uplynutí 20 minut stan z roztoku vytáhněte, pověste jej na šňůru, aby roztok ze stanu vykapal, což potrvá asi 30 až 45 minut.

F. Dále stan (vykapaný, ale třeba ještě mokrý) vložte do druhé nádoby s roztokem octanu hlinitého (viz odstavec A) a máčejte jej v něm znovu asi čtvrt hodiny. Snažte se opět o řádné prosycení všech částí látky roztokem.

Tím je impregnování hotovo. Stan dejte schnout ven na slunce nebo do komory s proudícím vzduchem, kde nevadí, když se stanu nakape na podlahu louže vody.

Nocleh ve stanu

Při cestě z výpravy k Bobřím jezerům (121. podnik Ztracené stopy) jsme se uradili, že jak jen začne teplejší a stálější počasí, budeme konat své výpravy už vždy ze soboty na neděli. Tomek nám cestou pověděl mnoho věcí, co s takovým nocováním souvisí.

Tak především že stan máme postavit vždy na rovině, nikdy ne na svahu. Šikmá poloha by způsobila, že bychom měli do rána nohy ze stanu venku, protože při různém otáčení a pohybování se tělo souká prostě po spádu ze stanu ven.

Nikdy nestavíme stan ve vysoké pěkné trávě. Nejen proto, že by trávy bylo škoda, ale proto, že tráva v noci silně vlhne rosou i vlhkostí země a pak nás velmi studí. Lépe je postavit stan na zemi bez trávy. Pod sebe nanosíme ještě měkké chrástí, pokud možno bez silnějších větviček; ty by nás v noci tlačily.

Kde je možnost zavěsit stan na dva stromy, mezi nimiž napneme provaz, využijme jí. Získáme tím ve stanu spoustu místa a v noci nehrozí nebezpečí, že v rozespalosti porazíme tyč, na které stan drží.

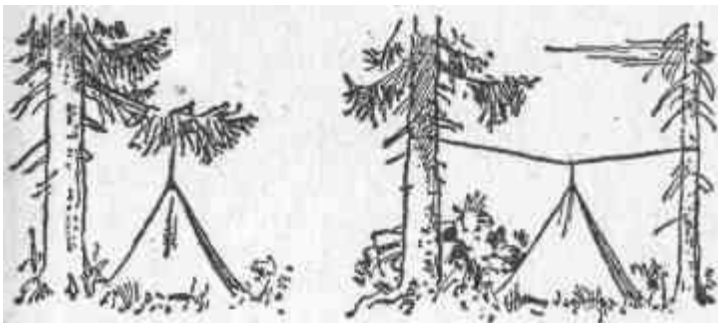
Pod sebe dáme nejméně tolik přikrývek jako na sebe, protože od země jde větší zima než shora. Máme-li kromě spacího pytle jen jednu pokrývku, dáme ji dospodu a ne nahoru. Spací pytel musí stačit.

Nikdy nespíme v botách, obuv vždy zjeme, aby nás netísnila a nohy si odpočinuly. Také nespíme v podko-lenkách, které zabraňují svou hořejší obrubovou gumou volnému proudění krve v lýtkách. Nesmí nás ani svírat opasek kalhot nebo těsná guma trenýrek. To vše ruší náš spánek. Nejlepší jsou staré, docela volné tepláky s vytáhanými gumovými tkanicemi.

Před ulehnutím již nejíme těžká jídla a ve větším množství, nejvýše jen sušenku, housku nebo jablko.

Připravíme si k sobě svítilnu nebo alespoň zápalky a svíčku pro případ nějaké nepředvídané noční příhody, při které je světlo zapotřebí.

Noci u nás jsou jen málokdy tak teplé, že si můžeme dovolit spát ve stanu — i ve spacím pytli — jen v trenýrkách a tričku. Zpravidla je nám spíše chladno než teplo, a proto se nestydíme obléknout na noc nejen tep-

láky, ale i svetr, a hlavu si zabalit do šátku nebo si navléknout čepici „kulicha“.

Nikdy nestavíme stan těsně u vody, odkud v noci proudí vlhko a chladno, nemluvě už o náhlém nočním stoupnutí hladiny v případě vydatného lijavce.

Tohle všechno nám tedy Tomek cestou od Bobřích jezer řekl. Trochu nás zklamal, když upozornil, že s pravidelným nočním stanováním začneme až někdy od května, dříve že by to nebylo nic příjemného.

Béd'a

Ochrana před bleskem

Na 124. podniku Ztracené stopy (výprava k Racčímu rybníku) jsme zažili první letošní bouři. Byla to bouře tak hrozná, že na ni nezapomeneme. Nejhorší bylo, že nás zastihla skoro náhle a na širé otevřené pláni mezi nízkým osením.

Z mraků, které překvapivě rychle zahalily celou oblohu, začaly šlehat blesky jeden za druhým. Ze stále menších a menších přestávek mezi bleskem a úderem hromu jsme poznali, jak rychle se k nám bouře blíží. Zároveň se spustil silný liják, který proměnil měkkou polní cestu v jediné moře kluzkého bláta.

Emil začal utíkat kupředu a Julek s Jirkou se rozběhli za ním. Snad chtěli doběhnout ke stavení, které bylo asi 600 metrů za polem. Ale Tomek zakřičel tak, jak jsme ho ještě nikdy neslyšeli: „Stát! Nikam! A lehnout — rychle lehnout!“ To už bouře byla přímo nad námi a blesky byly kolem nás.

Bláto na cestě bylo hrozná, ale Tomek nás nemusel

dlouho pobízet. Lépe ležet chvíli v blátě než navždy v hrobě! A tak jsme leželi vyděšení a ohlušení ve vodě a blátě, přitisknutí k zemi jak nejvíce jsme mohli. Trvalo to asi patnáct minut. Snad o něco méně nebo více. V tom děsu jsme to nedovedli ani přesně odhadnout.

Pak bouře slábla, blesky byly řidší a dunění hromu se vzdalovalo. Zvolna a nesměle jsme vstávali. Ačkoli pohled na nás byl náramně směšný, jak z nás kapalo bláto a voda, nám do smíchu nebylo. Jen Tomek zachoval klid a řekl, že i takovéhle dobrodružství patří k věci a že na příhodu jednou budeme rádi vzpomínat.

U Racčího rybníka jsme se převlékli do plavek a vše, co jsme měli na sobě zablácené, jsme si ve vodě vyprali. A protože už zase hrálo slunce, vyprali jsme i sebe a do večera byly naše věci suché. Lád'a nám řekl mnoho užitečného, z čehož jsme leccos nevěděli. Tak například to, že blesk bije nejvíce do osamělých stromů nebo do těch, jež značně převyšují ostatní. Proto se pod stromy nikdy neschováváme!

Blesk také silně přitahuje vodní plochy a toky, nemluvě o různých stožárech a sloupech elektrického vedení. Blesk si vyhledává vše, co nějak vyčnívá nad rovinu, tedy i člověka stojícího v polích, a zejména skupinu lidí, kteří se v takové rovině rychle pohybují. Blesk přitahuje i kosa či puška, kterou člověk nese na ramenou. Nebezpečné jsou také koleje železnice. Za bouře máme odpojit venkovní antény rozhlasových a televizních přijímačů.

Béd'a

O houbách

Již v dubnu se objevují v našich lesích první houby nejrozmanitějších druhů. Co o nich víme? Které jsou jedlé a které ne? Jak se mají sbírat? Jak uchovávat, abychom je ještě třeba v zimě mohli dávat do polévek? Jsou výživné? Jak se mají upravovat? Zde je několik odpovědí na tyto otázky.

Houby nejsou nijak cenné po stránce výživy. Obsahují 90 % vody, mají jen mizivě nepatrné procento živin. Jejich velká cena však spočívá ve výborném účinku na trávení. Jako pokrm jsou houby jídlem „hladovým“, které nemůže náš žaludek zasytit. Nají-li se člověk houbami s va-

jíčky a chlebem, pocit nasycenosti vyvolávají právě ta vajíčka, tuk a chleba, nikoli však houby.

Rady a zásady pro houbaře začátečníka:

1. Sbírej jen ty houby, které zcela bezpečně znáš. Zprvu to budou jistě jen hříbky a lišky. Máš-li možnost chodit na houby s odborníkem, který je sbírá již celá léta, využij jí. Naučíš se znát houby rychleji a lépe než z příruček.

2. Nasbírané houby co nejdříve očisti, nakrájej na sušení, nalož do soli či ihned spotřebuj. Houby skladované delší dobu se kazí, uzavřené se zapařují a stávají se nebezpečnými lidskému zdraví.

3. Krájíš-li houby na sušení, krájej co nejtenčí plátky; dříve tak vyschnou. Znamka dokonalého vysušení je prasknutí a rozlomení plátku v ruce. Přehne-li se jen bez zlomení, není houba ještě zcela suchá.

4. Není-li čas na sušení hub nebo je vlhké počasí, uchováváme nakrájené houby po mnoho měsíců v soli. Do sklenice od zavařeniny nasypeme na dno sůl a na ni položíme první vrstvičku hub. Pokryjeme ji další vrstvou soli a opět nakrájíme novou vrstvu hub, až je sklenice plná. Solí nešetříme, ale vodu nedáváme, houby ji vypustí samy! Plnou sklenici zavážeme celofánem nebo igelitem či uzavřeme plechovým šroubovacím víčkem. Před vařením těchto nasolených hub v polévce je důkladně dvakrát propereme, aby nepřesolily polévku. Tu zpravidla už ani nemusíme solit, houby ji i po proprání již dost osolí samy.

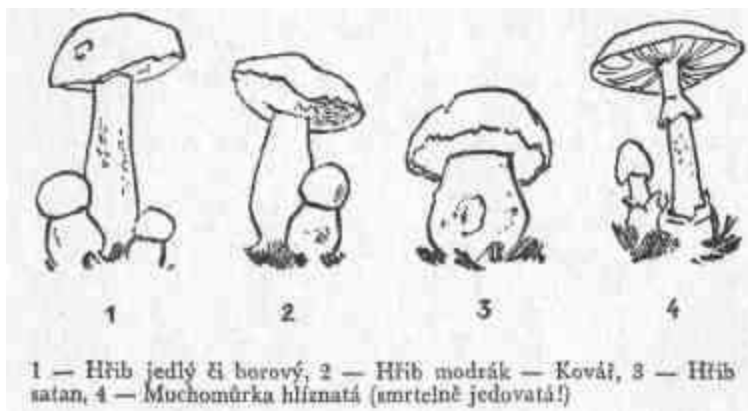
5. Usmažené houby sníme dříve než vystydnou. Vystydlé houby (i jen málo teplé) jsou velmi těžce stravitelné a nedobré. Také se nedoporučuje vystydlé houby ohřívat nebo je dokonce usmažené schovávat na příští den s tím, že si je zítra znovu ohřejeme.

6. Nerozrývej celé okolí místa, kde jsi jedlou houbu našel. Poškodil bys vzácné a choulostivé podhoubí, rostoucí pod povrchem. Nerveme ze země celou houbu. I tím podhoubí silně poškodíme a nikdy tam už jiná houba nevyroste. Odřízni houbu na jejím spodku nožem, obětuj nepatrný kousek její paty.

7. Nikdy nerozkopávej v lese houby, které nebudeš sbírat, protože jsou to houby nejedlé nebo proto, že je neznáš a máš obavu z otravy. I tyto houby „prašivky“

jsou ozdobou lesa, pokud stojí a rostou. Rozhodíš-li je kopnutím na všechny strany, stávají se neužitečným a nevzhledným smetím, které hyzdí les právě tak jako papíry nebo plechovky. Jen „takytáborník“ kope do hub nebo jimi hází po svých kamarádech.

8. Pozor na *hřib satan* a jiné jedovaté houby, které svým vzhledem zmýlí někdy i zkušeného houbaře. Jak

je to možné? Tím, že se podobají někdy skoro až k nerozeznání houbám jedlým. V tom je právě zálužnost houbařiny, a proto je také tolik otrav houbami i v rodinách zkušených houbařů. Co říká příručka psaná odborníkem o hříbu satanu, který se tolik podobá hříbu jedlému, zvanému „koloděj“? „Hřib satan roste u nás v nejteplejších doubravách a habřinách, zejména na podkladu vápenném. Byly svedeny spory o tom, zda lze považovat tuto houbu za jedovatou. Mínění se velice různí, ale je jisté, že ve stavu čerstvém je jedovatý. Tato krásná houbu je v každém případě podezřelá a je nutno se jí vystříhat.“ Hřib satan nemá nikdy tmavohnědý klobouk, ale vždy jen bělavě žlutý, nasedlý nebo světlehnědý. Oproti jedlým hříbům má silně bráchatou nohu. Spodek klobouku je cihlově až krvavě červený, dužina bílá. Po rozříznutí slabě modrá nebo zelená.

9. *Hřib satan* není jediným nejedlým hříbem. Také *kříšť* se nesbírá a *hřib nachový*, který je jedovatý. *Pod-hřib žlučový*, velmi podobný pravému hříbku, ale s růžovějším spodkem klobouku, nepatří do košíku, protože je hořký.

Ale ze všech nejjedovatější — *vždycky smrtelné jedovaté* — jsou dvě muchomůrky, *bílá a zelená muchomůrka hlíznatá*. Ta bílá se dá zaměnit se *žampionem* čili *pecár-kou* a ta zelená, které je v lesích v létě požehnaně, se zase zaměňuje se *zelenou holubinkou*.

A PROTO POZOR NA ŽAMPION

A POZOR NA ZELENOU HOLUBINKU,

i když víme, že muchomůrka hlíznatá má vždy pod kloboukem na noze prstenec a její noha sedí v rozpuklé tlusté pochvě.

Z příruční přírodovědecké knihovny Ztracené stopy:

1. Dr. A. Pilát: Kapesní atlas hub
2. Dr. A. Pilát: Kapesní atlas rostlin (malý formát),
Atlas rostlin (velký formát)
3. Hrdlička-Smotiacha: Sbíráme lesní plody a houby
4. Klíč k určování rostlin (Vydalo Státní pedagogické nakladatelství)
5. Pravidelný odběr časopisu ABC (1 X za měsíc)

Knihy o přírodě a mládeži jsou zlatým pokladem Ztracené stopy!!!

Dvě nové hry pro výpravy

Hráli jsme je s velkým úspěchem na 126. podniku Ztracené stopy (výprava do Šalvějové prerie). Hry jsme hráli samozřejmě v šesti, ale je možno je hrát i s menším či větším počtem hráčů, jak sami uvidíte z popisu her.

Dobývání kruhů. Udělejte si na zemi tolik kruhů o průměru jednoho metru, kolik je hráčů. Kruhy vyryjte v zemi větévkou nebo kamenem. Kruhy jsou od sebe vzdáleny nejméně 2 až 3 kroky, ale všechny jsou v jedné linii. Asi 8 až 10 kroků od těchto kruhů si udělejte střeleckou čáru. Od té se pak snaží každý hráč v jednom kole hry vhodit do každého cizího kruhu po jednom kaménku. (Do svého tedy nehází.) Dopadne-li kamének do cizího

kruhu, ale vykutálí se, nepočítá se jako vhozený. Dopadne-li vedle, ale dokutálí se do kruhu či odskočí tam odrazem, počítá se jako vhozený.

/A tak se po řadě všichni hráči pokoušejí umístit ve všech cizích kruzích co nejvíce kaménků (v jednom kole hází každý hráč na každý cizí kruh jen po jednom kaménku). Kruh, ve kterém je už 10 kaménků, je i se svým majitelem vyřazen ze hry a majitel prohrál. Aby se však tento vyřazený hráč po zbytek hry nenudil, může — když na něho přijde řada — házet dále do ostatních kruhů, které ještě nejsou vyřazeny. Vítězí hráč, jehož kruh zůstal jako poslední nevyřazený.

Vysvobozování zajatce. Udělejte si na zemi kruh o průměru asi dvou kroků, a to buď vyrytím do země, nebo na travnaté půdě z kaménků či větviček apod. Do tohoto kruhu si stoupne hráč představující zajatce. Před kruhem se pohybuje nebo stojí strážce, který nesmí za zajatcem do kruhu.

Z dálky přiběhne jeden ze svobodných spojenců nešťastného zajatce a snaží se mu vhodit do kruhu šišku nebo tenisový míč. Chytí-li zajatec předmět v letu, aniž přitom překročí kruh a předmět mu nevypadne z ruky, je zachráněn a smí z kruhu ven. To se však hned nepodaří, protože strážce nelení a snaží se před kruhem srazit letící šišku či míček tak, aby se k zajatci nedostaly. Kromě toho smí sám házet na zajatcova spojence svými šíškami či míčky. Zasáhne-li ho, putuje spojenec do kruhu jako druhý zajatec. Nezasáhne-li, svobodný spojenec se vrátí tam, odkud přišel (je to určené místo asi 100 kroků vzdálené, odkud se k vysvobozování zajatce startuje). Odtud vyběhne k dalšímu pokusu o osvobození spojenec další. Jsou-li už dva či snad více zajatců v kruhu, mohou všichni chytat vhozený předmět, ale při jeho chycení jde první na svobodu a znovu do hry nikoli právě ten, kdo jej právě chytil, ale ten, kdo je v kruhu zajatcem ze všech nejdéle.

Hra trvá čtvrt hodiny. Nepodaří-li se svobodným spojencům osvobodit do té doby svého zajatého druhá, vyhrává strážce. Spojenci vyhrávají tehdy, když během hrací doby dosáhnou toho, že kruh je prázdný.

V případě, že tuto hru bude hrát větší kolektiv, je možno ustanovit třeba dva strážce a současně mohou osvobozovat dva či tři spojenci místo jednoho. Sami už poznáte, v jakém seskupení se vám bude hra lépe dařit.

Nejmenší skupina, která tuto hru může hrát, je samozřejmě tříčlenná (strážce, zajatec, spojenec).

Letos po prvé...

Letos po prvé v krásných kalhotkách jsem byl dne..... 	Kuličky vidím letos po prvé hrát dne..... kde.....
Na první celodenní jarní výpravě jsme letos byli dne..... 	První jarní květinu, (fukerou?)..... vidím dne..... kde.....
Po prvé letos stavíme na výpravě přes den slamy dne..... na výpravě..... 	Letos se po prvé KOUPÁM ve volné přírodě dne..... kde?.....
Po prvé letos noclehujeme ve stanech ze dne..... na den..... pro výpravě..... 	První jarní bouřka letos byla dne.....
Na kole po prvé letos jedu dne..... kam..... 	SKÁKÁNKU letos slyším po prvé dne..... kde.....

Drobné hříčky pro deštivé počasí

Na Tygří džungli máme smůlu! To už je potřetí, kdy nás tam chytil déšť. A tentokrát byl vytrvalý, lilo skoro dvě hodiny. Sešli jsme se všichni v jednom stanu. I když tam byla pěkná mačkanice (bylo nás tam šest), přečkali jsme ty dvě hodiny deště v pěkné zábavě. Doma jsme si ty drobné hříčky zapsali do svých Zálesáckých knih, aby chom je nezapomněli, kdyby zase někdy tak dlouho přšelo...

Odhad minuty. Oznamte hráči start na stopkách nebo podle vteřinové ručičky na hodinkách a od chvíle startu je jeho úkolem odhadnout čas jedné minuty. Až se bude domnívat, že je minuta u konce, zvolá „Ted!“ Aby si ale neusnadnil odhadování tím, že by si v duchu počítal zvolna do šedesáti, vyrušujte ho různými otázkami, na které musí odpovídat. Například kdy se narodil, jak dlouho má svou bundu, co jí nejraději a podobně. V soutěži odhadu vítězí ten hráč, který se svým odhadem přiblíží minutě nejvíce.

Zápalky do krabičky. Vysypte zápalky z krabičky na stůl či na pokrývku. Úkolem závodníka je na daný start srovnat je zpět do krabičky, a to tak, aby jejich hlavičky byly všechny na jedné straně. Za obráceně vloženou nebo za nevloženou vůbec se přičítají tři trestné vteřiny k času. Čas je stopnut po zavření naplněné krabičky. Úkol možno obměnit a ztížit ještě tak, že hráč smí vkládat zápalky do krabičky jedine levou rukou (levák ovšem pravou), nebo jen se zavázanýma očima, tedy poslepu.

Slovní skryvačky. Julek si vymýšlel různé věty, ve kterých poslední písmena nebo i celé slabiky připojené k prvním písmenům dalšího slova dají nějaké slovo. Tak například: „Pak se najednou ze stanu vynořil muž“. Ve větě byla ukryta dvě slova: sen a nouze. Nebo: „Slepice leknutím začaly splašeně létat“. Ukryté slovo je celek. Pak jsme se střídavě pokoušeli i my ostatní o takové věty s ukrytými slovy. Kdo jako první ukryté slovo v dané větě objevil, dostával bod.

Zásoba slov. Během dvou minut měl každý napsat co nejvíce slov začínajících písmenem Ř. Potom slova od J, Č apod. Slova směla být jen česká podstatná jména. Jiný způsob hry: Kdo vysloví nejdříve v prvním pádu nějaké české podstatné jméno, které má osm písmen? — Nebo:

Napište do jedné minuty co nejvíce slov, ve kterých jsou alespoň tři písmena stejná.

Vyprávěčka. Jeden z nás začal vyprávět legrační smyšlený příběh a najednou uprostřed věty přestal. Na koho ukázal, ten musel v příběhu pokračovat vlastním vymyšlením. A po několika větách i ten zase náhle skončil a ukázal na dalšího. A tak se uplétal pomalu příběh vymyšlený námi všemi a byl tak zmateně legrační, že jsme až brečeli smíchy. Emil, na kterého se právě ukázalo, se tak chechtal, že ze sebe nemohl dostat ani slovo.

Ale to už nám bylo jedno, protože právě přestalo pršet.

Jirka

Nový výdělek: léčivé byliny

Naše klubovní pokladna už zase skoro zeje prázdnotou! V zimě jsme koupili stany a to byl ohromný výdaj. S odvozem uhlí lidem je konec, protože už je teplo. Zbýl nám na výdělek jen sběr papíru, a proto uvažujeme ještě o dalším: chceme sbírat léčivé byliny. Dá se prý tím vydělat dost peněz.

Dopsali jsme si tedy o výkupní ceník do podniku Léčivé rostliny, Praha 1, Spálená 26. V žádosti jsme napsali přesnou Tomkovu adresu a přiložili dvacetihaléřovou známku na poštovné, aby podnik s námi neměl výdaje.

Ceník nám brzo poštou přišel a my jsme se dověděli mnoho zajímavého. Tak především to, že se sbírá a vykupuje asi 65 druhů léčivých rostlin. Dále to, v kterém měsíci se která sbírá, které její části (některé rostliny se totiž nesbírají celé), i to, kolik se platí za 1 kg té či oné rostliny. A také kolik kilogramů čerstvého materiálu musí být, aby z něho zůstal jeden kilogram rostliny sušené (čerstvé se nevykupují).

Všeobecné předpisy o sušení a posílání květín do výkupny:

1. Sbíráme jen druhy, které bezpečně známe, a o nichž z ceníku víme, že o ně výkupna má v tomto roce zájem (některé druhy se v některém roce totiž nevykupují!). Nejsme-li si jisti druhem, pošleme rostlinu do sběrný na ukázkou. Sdělí nám, zda ji máme či nemáme sbírat.

2. Při sběru se soustředíme v určitém měsíci jen na jeden druh, který se v našem okolí nejvíce vyskytuje.

Nechtějme sbírat vše, zaměříme se ve sběrné sezóně jen na 2 až 3 druhy. Jen tak se naučíme vyrobit prvotřídní surovinu, za kterou pak také obdržíme nejvyšší cenu.

3. Ke sběru používáme česacích hřebenu a někdy i srpů.

4. Sbíráme jen čisté zdravé rostliny, nenapadené škůdci nebo chorobami. Mějme na paměti, že jde o léčiva.

5. Nesbíráme po dešti, za ranní rosy nebo za večerního vlhka. Rostliny se špatně suší — a usušené nemají zpravidla dobrou jakost.

6. *Sušení léčivých rostlin.* Sušíme ihned po sběru, ve stínu (ne tedy na slunci) a za dobré výměny vzduchu, nejlépe v průvanu. Jen u některých rostlin je výjimka, a ta je vždy uvedena ve výkupním ceníku. Rostlinu rozprostíráme v jedné vrstvě na lísky, na papír či plachty. Rostlinu při sušení neobracíme, protože by se drolila, a rozdrobenou rostlinu výkupna nepřevezme. Nikdy nesusíme v místnosti, kde se tvoří páry. Střídavým vlhnutím a sušením se rostlina znehodnocuje. Sušení je skončeno, když se rostlina ve všech částech při pokusu o ohnutí láme.

Správně usušená rostlina musí mít zachovánu původní barvu.

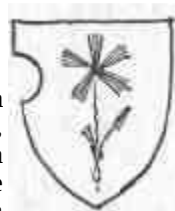
7. **Balení a odesílání.** Usušené rostliny doma nepřecho váváme zbytečně dlouho. Nevhodným uložením ztrácí svou léčivou účinnost a bývají napadány škůdci. Rostliny proto posíláme do nákupny ihned po usušení, jakmile jich máme tolik, že dodávka dosáhne hodnoty asi 50 Kčs.

Před plněním rostlin do pytlů odstraníme všechny květy nebo listy zažloutlé, rezavé nebo zhnědlé, které snižují jakost i cenu. Dbáme, aby byly důkladně dosušené. Ne-dosušené cestou plesnivějí a výkupna je nepřevezme. Rostliny se balí do pytlů, které výkupna každému sběrači na požádání zašle. Nepoužívejte vlastních obalů, protože výkupna vám obaly nemůže ani vrátit, ani zaplatit. Nepoužívejte zásadně sáčků či krabic od různých potravin, protože mohou obsahovat zárodky molů a jiných škůdců, kteří rostlinu cestou zničí.

Rostliny jednoho druhu nemíchejme dohromady s jinými druhy, nebylo by jich možno použít.

Rostliny jakéhokoli druhu, ať léčivé či neléčivé, můžeme určovat podle různých příruček, které se jmenují „Klíče k určování rostlin“. Je vydána také celá řada příruček s barevnými vyobrazeními léčivých rostlin. Knihovníci v knihovnách a prodavači v knihkupectvích vám již poradí, která by byla pro vás nejvhodnější.

„Moje" květina

Květiny jsou v naší Ztracené stopě něčím posvátným. Neutrhneme zbytečně ani jednu, trháme jen pro svou sbírku nebo do Zálesáč-kých knih. Když jdeme rozkvetlou loukou nebo když se máme usadit někde v trávě k táboření, dbáme na to, abychom květiny pošlapali co nejméně, nebo ještě raději ani jedinou. Rozhodně se nevracíme domů z výprav s kyticemi v rukou, ani si květiny nezastr-káváme do dírek na klopách kabátů.

Tomek dal návrh, aby si každý z nás zvolil nějakou květinu, která se mu nejvíc líbí, za svou **erbovní**, něco jako svůj osobní znak. A aby se o té „své kyticce" snažil dovědět všechno možné, co je o ní vůbec známo. Kdy a kde nejvíce roste, jaké je její lidové jméno, zda je něčím užitečná apod.

Sám Tomek si vybral za svou erbovní květinu diviznu velkokvětou. Líbí se mu její hrdý vzpřímený růst i žlutá barva květů.

Lád'a si vybral za svou květinu kopretinu. Volil si opravdu dobře a přiléhavě. Kopretina je čistá, bílá jako padlý sníh — a Lád'a také s oblibou nosí bílá trička, bílé trenky, jeho tenisky jsou pořád sněhobílé, vždy vyprané a ještě si je křídí. Je pořád čistý jako z cukru a ta bílá kopretina se k němu tedy opravdu hodí.

Já jsem si zvolil za erbovní květinu chrpu. Její modrá barva mně připomíná tmavomodré jarní nebe a Modrý život, kterým mne naučila žít Ztracená stopa.

Julek si vybral mochnu jarní.

Emil má velmi rád ohnivý červenofialový hvozdík kar-touzek. Už prý od dětských let tuto květinu obdivoval pro její výraznou žhnoucí a neobvyklou barvu. Nyní je tedy jeho erbovní květinou.

Jirka si dal do znaku jitrocel pro jeho jemnou vůni i léčivou moc.

Ted' tedy máme každý „svou" květinu. Na výpravách ji všude hledáme, malujeme si ji do Zálesáč-kých knih a pídíme se po všem, co se kde o ní můžeme dovědět. Erbovní květina, „moje" květina, zase jedna pěkná drobnost ke zpestření naší činnosti ve Ztracené stopě. Zase přírůstek do Našich věcí!

Béda

Cesta do minulosti

Naši 127. výpravu jsme konali ze soboty na neděli do kraje, kde jsme předtím ještě nikdy nebyli: do brdských lesů. Našli jsme si pěkné místo na skalnaté rovince mezi borovicemi, s potokem asi patnáct kroků odtud. Hned jsme si toto nové tábořiště také pojmenovali Skalním hnízdem.

Ještě za světla jsme postavili stany a připravili ohniště.

Ale večer u ohně jsme dnes nebyli sami. Přišel k nám jakýsi starší muž, chvíli postál u ohně a obdivoval se, jak dobře jsme udělali ohniště, aby se oheň nerozšiřoval. Pak si přisedl a ptal se nás, jestli víme, v jak významném kraji táboříme a co se zde kdy odehrávalo. Ovšem že jsme to nevěděli, a muž tedy začal hovořit.

„Dnes tady máte stany a oheň," pravil, „ale před léty, za války, tu lidé často přespávali jen pod širým nebem, na promrzlé nebo promáčené zemi, přikrytí třeba jen chvojím. Byli to partyzáni. Toto byl jejich kraj. Jen málokdy se mohli ubytovat v podzemním úkrytu, který si sami vykopali a upravili. Však tu možná zítra ještě nějaké objevíte.

Odtud napadali kolony nacistů a poškozovali železniční trati, aby jejich transporty byly zdrženy při své cestě na frontu. Ve stanici Jince-Cenkov zapálili několik vagónů s křídly letadel. U Nepomuku zapálili cisternový vlak.

Tady do těch lesů se dostali a s partyzány se spojili i sovětsí vojáci, kteří uprchlí ze zajetí. Měli zde asi dvanáct krytů. Jeden z partyzánských oddílů vykolejil vlak mezi Dobříší a Prahou, zničil vedení mezi Mokrovraty a Starou Hutí a nastražil dynamitovou minu na nacistického pohlavára Kurta Daluega.

Byl to nerovný boj hloučků nedostatečně vyzbrojených statečných lidí, vyhladovělých, promrzlých, bez střechy nad hlavou, proti stonásobné přesile dokonale vybavených a až po zuby ozbrojených vojenských útvarů nacistů.

Oddíly esesáků a gestapo (obávaná tajná policie) pročesávaly zdejší lesy i vesnice mezi nimi, obléhaly kdejakou hájovnu a stavení na samotě. V lednu 1944 vypátralo gestapo sídlo partyzánského štábu, a tak byl obklíčen celý lesní masív mezi Újezdem, Osekem a Kařízkem. Více než pět set hitlerovců obsadilo vesnici TJezd, ale do hlubokých lesů najednou neměli odvahu vstoupit. Pro partyzány poslali starostu a hajného s výzvou, aby se vzdali, jinak

že bude zničena celá vesnice. Z dvanácti partyzánů se deseti podařilo probít se obklíčením, ale velitel Košťálek a ještě jeden sovětský partyzán se raději zastřelili, než by se vydali do rukou nacistů. Gestapo pak v Újezdu a okolí zatkl osmdesát tři osoby pro napomáhání partyzánům. Dvacet devět z nich bylo popraveno.

Ale nikoho to neodstrašilo od dalšího odboje proti nenáviděným a tak krutým okupantům. Noví a noví stateční lidé doplňovali prořídle hloučky partyzánů a vesničané je podporovali jak mohli, i když se každý kousek chleba partyzánům podaný trestal smrtí.

Byli ovšem i lidé zbabělí, vystrašení, které strach před mučením a smrtí z rukou nacistů přiměl ke zradě. Tak na začátku října 1944 při honu poblíž Radošovic se probořil jeden z honců do podzemního krytu, který obýval sovětský partyzán Pimonovič, povoláním akademický malíř. Několik zbabělců z řad honců samo hlásilo tento úkryt gestapu.

To se okamžitě dostavilo, obklíčilo kryt a vyzvalo Pimono-viče, aby se vzdal. Jeho odpovědí byla střelba. Když mu již docházelo střelivo, sám se zastřelil.

Cestou zrádného udání se gestapo také dovědělo, že se prý partyzáni ukrývají tady v hájovně Na dědku. Proto 27. října 1944 byla hájovna náhle obklíčena. Ale ani jeden partyzán zde již nebyl, třebaže ještě den před tím zde měli svůj minérský kurs! Hajný a jeho syn se bránili střelbou z pouhých loveckých pušek proti těžké vojenské přesile, vyzbrojené kulomety a minomety. Přitom byl syn zabit na místě a otec skonal v příbramské nemocnici na těžká zranění.

Začátkem roku 1945 zde všude bylo ale ještě rušněji. V nocích tu seskakovaly z letadel již celé oddíly sovětských parašutistů, aby podlamovaly činnost nacistů a vnašely do jejich řad ještě větší zmatek. Nešlo to ovšem vždy zcela hladce.

V noci na 27. března 1945 seskočil oddíl Příboj o osmnácti mužích a oddíl Grom o jedenácti mužích. Jednomu z těchto jedenácti, V. S. Těrgejevovi, se neotevřel padák a on se zabil. Nyní je pohřben na návsi v Holšínách. Další oddíl Uragan, shozený 31. března, měl ještě větší ztráty: z jeho dvanácti lidí se při seskoku zabili čtyři, mezi nimi i velitel oddílu.

Ale seskakovali další a další, po všechny noci zde hřměly motory výsadkových letadel i střelba. Konec už znáte: slavné vítězství v květnu 1945. Tady ve vsi Milíně se naposledy bojovalo ještě 12. května 1945, když už jinde byl klid zbraní. Byl to boj mezi ustupujícími hordami esesáků, jimž se postavily do cesty partyzánské oddíly, které byly v menšině a přecenily své síly. Obci Milínu i partyzánům hrozila úplná zkáza, když v poslední chvíli přijely sovětské útvary, které zlomily poslední odpor nacistů."

Muž skončil své vyprávění. U dohaslého ohně zavládlo ticho, nikomu z nás se nechtělo ani mluvit, ani zpívat. V duchu jsme pořád ještě slyšeli střelbu, výkřiky raněných a hukot letadel s výsadkáři.

Naše nové tábořiště Skalní hnízdo se nám teď ještě více líbí, když víme, jakou historii má jeho kraj. Slíbili jsme si, že půjdeme po stopách bojovníků, o nichž jsme tolik krásného slyšeli.

Julek

Nejlíbeznější doba, čas pravého jara nadchází. Zdá se nám, že všude jsou záplavy světla, radosti, vůně a života. Ovocné stromy jsou již rozkvetlé do bílých a růžových barev a plny včelího bzukotu. Keře v sadech i tam venku na našich tábořištích jsou již svěže zelené a také tráva je již vzrostlá a má barvu, jakou u ní v parném létu pak již nevidíme. Kvetou trnky, hlohy, v parcích šeříky a své žluté hrozny květů rozvěšuje štědřenec.

Tomek má psáno ve své Zálesácké knize, že v květnu srnčí zvěř klade mláďata a její srst že se přibarvuje.

V křovinatém terénu bychom měli slyšet tlukot slavíka. Zdá se však, že vymírají nejen slavíci, ale i lidé, kteří je někdy slyšeli. Tak je slavík a jeho líbezný zpěv u nás již vzácný. Jinak z lesů zní již celé ptačí sbory. Poslední druhy tažných ptáků jsou již u nás. Bažantí slípky už snášejí vejce. U Joviše — co všechno je napsáno o jaru a květnu v Zálesácké knize. Kéž bychom toho alespoň čtvrtinu spatřili!

Ve své Ztracené stopě žijeme nadále svou pěknou činností, která se nám více a více rozrůstá a udržuje nás ustavičně v zájmu o každou schůzku, o každou výpravu. Zavedli jsme si bodování, Tomek přinesl vynález Zaváté stopy, doplňujeme svou sbírku květin, prožili jsme jedinečnou třídní výpravu o velikonočních dnech, do Ztracené stopy nám přibýly nové hry a závody, jako například Oheň trosečníků, Klášter němých, Zkouška otužilců a jiné. Udělali jsme pěknou výzdobu naší klubovny ke slavnostním květnovým dnům a ve vývěsce, kterou vyvěšujeme v obchodě na Broumovce, jsme vypsalí některé události, jež se přihodily v našem okolí za revoluce, tak jak jsme se o nich dověděli z úst pamětníků. V prvomájovém průvodu jsme byli všichni a rádi na to vzpomínáme.

Můj MODRÝ ŽIVOT v květnu 19...

Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí šedého vlasů	Šustění mlum	Čestné chování	Dobrý čin	Radošný prožitek	Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mytí šedého vlasů	Šustění mlum	Čestné chování	Dobrý čin	Radošný prožitek
1.5.								20.5.							
2.5.								21.5.							
3.5.								22.5.							
4.5.								23.5.							
5.5.								24.5.							
6.5.								25.5.							
7.5.								26.5.							
8.5.								27.5.							
9.5.								28.5.							
10.5.								29.5.							
11.5.								30.5.							
12.5.								31.5.							
13.5.															
14.5.															
15.5.															
16.5.															
17.5.															
18.5.															
19.5.															

Modrých okének v květnu jsem splnil.....
 nesplněných - bílých - zůstalo.....

Do konce dubna jsme měli už 128 podniků (schůzek nebo výprav). V číslování pořád pokračujeme. Málokdy z nás někdo vynechá. To už se musí stát opravdu něco vážného, když někdo z nás na podniku Ztracené stopy chybí. Marň se snažíme vžít se do života jiných hochů a děvčat z našeho okolí, kteří takovou činnost jako máme my nikdy nepoznali a tráví svůj volný čas jen obyčejnými tuctovými zábavami. Mnozí hoši a děvčata jsou v dobrých pionýrských nebo turistických oddílech, se kterými chodí o nedělích ven. Ale co ti druzí?

Lada

Chceme být pěkně opálení

My všichni chlapci ze Ztracené stopy máme to štěstí, že naše těla obsahují dostatek pigmentu (kožního barviva), a tak se můžeme pěkně opálit. Kdo pigment ve své pokožce nemá, neopálí se, kdyby dělal co dělal. Zůstane pořád jen růžový až rudý, hrozně se spálí, ale hnědý nebude nikdy. Ten může bronzovou barvu svého těla nabýt jen uměle a přechodně: natře se ořechovým olejem, který barví pokožku na hnědo.

My jsme začali s opalováním už v dubnu na několika pěkných slunných výpravách. Je pravda, že v dřívějších létech leckomu z nás bylo lhostejno, je-li hnědý nebo bledý jako tavený sýr, ale letos chceme být hezky opálení. Zde je několik rad pro správné opalování.

1. V prvních jarních slunečních dnech nemáme být hned napoprvé vysvěleční po celý den nebo po celé dlouhé hodiny, ale jen kratší dobu. Jarní slunce je nebezpečné svými ultrafialovými paprsky, které mohou spálit naši pokožku po zimní době slunci odvyklou. Jistě to všichni znáte: puchýře na ramenech a zádech, bolestivé loupání kůže, ani košili pak na těle nevydržíte, natož abyste nesli na ramenou a zádech těžkou tornu!

2. Jinak se ale slunci nevyhýbáme, neopovrhujeme jím, jako to činí dnes podstatná část chlapců a děvčat, kteří na výpravy i po městě nechodí jinak než v dlouhých kalhotách. Krátké kalhoty pro ně neexistují. Jen „takytábor-ník“ je po celý jarní či letní den na výpravě navlečen do tepláků, nosí podkolenky a sedí ve vlhkém stínu, zatímco o kousek dál je báječné slunce.

3. Při silném slunečním svitu se máme vždy namazat opalovacím krémem nebo olejem. Pokožka totiž slunečním žářem vysychá, praská a tomu právě mastnota krému zabraňuje. Nepoužíváme krému tedy proto, abychom urychlili či zesílili opálení, ale na ochranu své pokožky. (Spálit se může i ten, kdo má pigmentu velké množství.)

A teď hurá na sluníčko, ať jsme krásně opálení!

Julek

Nevolejme zbytečně o pomoc!

Včera odpoledne se utopila v řece na Horním koupališti dvanáctiletá Věrka, a to před zraky několika set lidí, kteří se tu koupali.

Byl horký den, na koupališti bylo plno veselí, křiku a smíchu. Každou chvíli někoho házeli žertem do vody nebo zvrhávali „maňásky“ — a také chvíli co chvíli někdo žertem volal o pomoc, i když mu nehrozilo žádné nebezpečí. A pak se náhle začala doopravdy topit Věrka a doopravdy začala volat o pomoc. Ale nikdo její volání nebral vážně, každý — kdo ji slyšel — se domníval, že je to zase nějaká legrace, zase že někde někoho házejí do vody nebo chtějí převrhnout jeho loďku — a proto to tak strašně skončilo.

Volat žertem o pomoc by mělo být tak zákonem zakázáno a stíháno, jako je zakázáno a stíháno zbytečně vysílat mezinárodní signál „S—O—S“ (v morseovce ...-----...), který se používá při těžkém ohrožení lidských životů (například při ztroskotání lodi, havárii letadla v nepřístupných končinách apod.).

Bohužel, je pořád ještě mnoho lidí — jinak i docela rozumných — kteří neuváží, co se může stát, zevšední-li výkřik „Pomoc“, a nešetří jím při žádné legraci.

Nekřičte nikdy o pomoc ze žertu. A napomeňte každého — třeba i dospělého — kdo by tak činil! Vysvětlete mu, co se stalo na Horním koupališti a předtím už i na desítkách jiných míst. Co lidí už se utopilo jen proto, že opravdový výkřik o pomoc zneužitím zevšedněl a zůstal nepovšimnut.

Tomek

Bodování zpestřuje činnost

Na 129. schůzce jsme se uradili, že od května budeme ve Ztracené stopě bodovat všechnu naši činnost. Bodování potrvá vždy jeden měsíc. Po ohlášení vítěze a pořadí ostatních závodníků se začne další měsíc bodovat všechno zase znovu. Je to báječný nápad, vše co v klubu děláme se bodováním stalo ještě zajímavějším a máme do každé práce ještě větší chuť než kdykoli předtím.

Do bodování počítáme docházku na klubovní podniky, přesné příchody na ně, splnění umluvených věcí, různé práce pro klub a mnoho všelijakých závodů, které si střídavě vždy někdo z nás vymyslí. Tyto závody by nás třeba někdy ani nebavilo dělat, ale že se počítají do bodování a že jejich výsledek se za chvíli po skončení závodu nezapomene, ale závodník se připočte v bodech do jeho celoměsíčního výkonu, to z každého závodu dělá napínavou událost.

Kolik bodů za co dáváme? Za účast na schůzce nebo výpravě dáváme 10 bodů. Za opoždění na sraz strháváme za každých načetých pět minut 1 bod.

Za splnění umluvených věcí lze obdržet 1 až 5 bodů (podle obtížnosti umluvené věci). Předem si vždy už smluvíme, kolik bodů za kterou věc bude. Tak například jsme se dohodli, že každý z nás přinese návrh na klubovní znak. Usoudili jsme, že návrh nedá moc práce, a bylo odhlasováno, že každý, kdo návrh přinese, obdrží za něj 2 body. To se také stalo — a body nedostal jen Julek, který návrh na znak zapomněl přinést. Jindy měl každý opatřit nějaký jízdní řád, abychom se mohli v klubovně podle něho učit v jízdním řádu hledat. Protože nikdo z nás doma jízdní řád neměl a musel jej shánět po příbuzných a po sousedech, dali jsme za jeho přinesení 4 body. A to ještě Emil a Julek jízdní řád nesehnali — a tak o body přišli.

Za různé závody dáváme od 1 do 3 nebo do 6 bodů, rovněž podle jejich obtížnosti. Někdy je to závod ve vědomostech, jindy v pozorování, paměti, úsudku nebo zase v různých schopnostech, obratnosti a podobně. Na dalších stránkách této kroniky ukázky takových závodů vypíšu. Často někoho z nás napadne takový závod bez dlouhého vymýšlení až přímo na místě (zejména na výpravách). Terén a různé věci kolem nám samy nápad vnuknou.

Když je závod takového rázu, že by měl jeho „vynález-

ce" (autor) při závodění výhodu, protože už předem zná řešení závodu (rozluštění), dostane automaticky nejvyšší počet bodů pro ten závod určený, aniž by závodil. Body tedy dostává spíše jako odměnu za to, že závod vůbec vymyslel, připravil a soudcoval. Ale takový závod, v němž vynálezce sám nezavodí, může vymyslet, připravit a přinést každý z nás jen *jednou* měsíčně. Takovým závodem byl například Emilův šifrovaný dopis, který každému z nás v jedné kopii dal rozluštit na 135. schůzce.

Je-li závod takový, že v něm může startovat i jeho autor, protože záleží na zručnosti, schopnosti a odvaze, a nikoli na nějakém předem známém řešení, dostává za něj autor tolik bodů, kolik si svým výsledkem vybojuje (tedy nikoli automaticky nejvyšší počet). Takových závodů, v nichž i autor může závodit, si může vymyslet a přinést každý kolik chce; je to jen vítáno, protože v takovém závodě nemá nikdo žádnou výhodu.

Jak vypočítáváme výsledky v závodech. V závodech lehčích, které nejsou příliš významné a v nichž někdy hraje úlohu i náhoda (například míření na nějaký terč, hledání ukryté věci atd.), je vítěz odměněn třemi body a každý další po něm dostává vždy o půl bodu méně než předchozí, takže poslední závodník dostane už jen půl bodu (je nás šest). Ukázka:

Bodování lehčího závodu „Šplh na vrchol borovice
Pozorovatelná a dolů“:

Vítěz Lád'a	37	— 3
<u>II. Emil</u>	<u>39,1</u>	<u>— 2,5 bodu</u>
<u>III. Tomek.....</u>	<u>40,6</u>	<u>— 2 bodu</u>
<u>IV. Béd'a</u>	<u>41,9</u>	<u>— 1,5 bodu</u>
<u>V. Julek.....</u>	<u>47,2</u>	<u>— 1 bod</u>
<u>VI. Jirka</u>	<u>47,9</u>	<u>— 0,5 bodu</u>

Jak je vidět, větší či menší rozdíly v Časech se úměrně neoceňují, hraje — závodí se jen na pořadí. Za každé jedno horší pořadí je vždy o půl bodu méně. Všichni jsme s tím takto srozumění, výpočet je velmi snadný a rychlý.

V závodech těžších a složitějších je vítěz odměněn šesti body, a každý další za ním dostává pak stejným způsobem o $\frac{1}{2}$ bodu méně, takže poslední dostane 1 bod.

Vždycky napřed — před startem — se rozhodne, zda závod bude bodován jako lehčí, tedy třemi body nejvýše, nebo těžší, to je šesti body nejvýše.

Bodování KVĚTEN																			
jméno		(129)	(130)	(131)	(132)	(133)	(134)	(135)	(136)	(137)	(138)	(139)	(140)	(141)	(142)	(143)	(144)	Součet bodů	umístění
		Schůzka	Monstera	Opel obrovský	Přítomnost	Schůzka	Ztracený materiál	Schůzka	Mnoho dělníků	Závod ve skupě	Schůzka	Schůzka	Opel obrovský	Opel obrovský	Opel obrovský	Opel obrovský	Přítomnost		
Báča		10	4	2	10	1	10	6	10	6	-	10	10	6	10	10	1	146	IV.
Emil		8	5	2	10	3	10	5	9	10	6	10	10	10	2	9	10	152	II.
Jirka		10	4	2	10	2	-	4	10	10	5	10	10	10	1	10	10	142	V.
Julík		10	6	-	10	3	10	6	10	10	5	10	9	10	5	9	10	150	III.
Láda		9	6	2	10	1	10	4	10	10	4	9	10	9	3	10	10	140	VI.
Tomek		10	6	2	10	3	10	6	10	10	6	10	10	10	4	10	10	163	I.

Chybí-li někdo na schůzce či výpravě, nemůže samozřejmě dostat body za docházku. Ale za každý závod, který je tam konán, obdrží automaticky půl nebo celý bod, tak jako by závodil a umístil se poslední. To děláme proto, že už je tak dost poškozen tým, že ztrácí body za docházku a že kdyby byl přítomen a závodil, dosáhl by určitého posledního místa, ne-li lepšího. Tyto body útěchy, obdržené v nepřítomnosti, v bodovací tabulce podtrháváme, aby bylo hned patrné, že je to výsledek nevybojovaný a daný jen pro útěchu, aby ztráta způsobená vynecháním podniku práce jen nebyla tak značná.

Ohně trosečníků

Je to jeden z těch našich závodů o body, které si vymýšlíme a vzájemně připravujeme. Přinesl jej Jirka. Před závodem nám řekl jeho námět, takový stručný dobrodružný příběh: „Trosečníci se dostali na skalnatý ostrov

bez porostu. Měli jen pět zápalek a našli jen velmi málo dřeva. Pokusili se tedy rozdělat potřebný oheň tak, aby jim co nejdéle vydržel při nejmenší spotřebě dřeva i zápalek. Zkusme ty ubohé trosečníky napodobit v našem závodu!"

Pak jsme si na Jirkovu výzvu nasbírali každý do své malé čtyřhranné krabičky od čaje suché větvičky. Mohli jsme si jich tam nacpat co jsme chtěli, ale pravidlo závodu znělo, že krabička se musí dát pohodlně zavřít, větvičky nesmí přecházet z krabičky ven, ani tlačit její víčko nahoru tak, aby pérovalo. Druh dřeva jsme si mohli vybrat každý podle své úvahy, silnější větévky jsme si směli rozštípat nožem. Větvičky však nesměly být obaleny pryskyřicí, ani uměle napuštěny nějakou hořlavinou, například petrolejem, lihem apod. Tedy docela obyčejné suché chrástí či dříví, které v lese najdeme.

Když už jsme měli takto své zásoby dřeva nasbírané a přísně překontrolované, Tomek ještě upravil terén, ve kterém se měl závod konat. Byl to beztravný kousek země, který Tomek vymetl, aby na něm nebylo jediné smítko. A pak závod začal:

Každý z nás si udělal z libovolné části svého odměřeného dřeva hraničku jakékoli formy a na daný start jsme každý svůj oheň současně zapálili. Úkolem bylo, aby hranická vydržela hořet co nejdéle bez zhasnutí.

Zapalovat se smělo jen zápalkou, tedy nikoli zapalovačem; papír ani jiné hořlaviny nebylo přípustno používat. Vždyť trosečníci je také neměli! Právě tak jsme měli

k dispozici jen pět zápalek jako oni! Komu hranická nechytla jedinou, musel ihned použít bez otálení druhou, popřípadě i třetí atd. Tomek oznámil, že nepodaří-li se někomu zapálit hraničku ani pátou — poslední — zápalkou, bude diskvalifikován a nemůže už závodit. Na štěstí se to nikomu nestalo, každému se podařilo svou hraničku zapálit. Někomu hned první zápalkou, někomu až druhou nebo třetí.

Další předpis závodu byl, že ohniček musí zcela viditelně hořet, nesmí jen doutnat. Rozfoukávat žhavé větvičky nebylo přípustno, ani znovu zapalovat zápalkami, které někomu snad ještě zbyly. Komu ohniček zkrátka zhasne, je ztracen, má po závodění. A čím dříve se mu tak stane, tím horší bude jeho pořadí!

A tak to byí závod opravdu vzrušující a velmi těžký. Když jsme přikládali maloučko, úsporně, aby nám zásoba odměřeného dřeva co nejdéle vydržela, bylo velké nebezpečí, že liliputánský ohniček sfoukne první závan větru. A když jsme raději přikládali více, zásoba větvíček se tenčila vůčihledně a bylo nebezpečí, že nebudeme mít čím topit, zatímco druzí ještě budou mít dříví dost a vyhrají to tedy nad námi, protože jim bude ohniček hořet déle. A tak bylo opravdu těžké rozhodnout, jak si počínat!

Ale nakonec se ukázalo, že těm, kdo přikládali příliš úsporně, ohničky dlouho nevydržely, zhasínaly jim během prvních deseti minut závodu. A kdo nebojácně ohniček pěkně živil, vydržel s ním déle než oni, i když mu zásoby rychleji ubývaly. Takhle to například udělal Béd'a a jeho ohniček hořel nejdéle, asi 17 minut. Dostal za to 6 bodů. Druhý byl Julek se 14 minutami, dostal 5 bodů, Tomek s 11 minutami 4 body, Lád'a s 9 minutami 3 body, já se 6 minutami 2 body, Jirka se 3 minutami 1 bod.

Emil

Doprava přes Krokodýlí řeku

Toto byl zase jiný závod o body vymyšlený Béd'ou — a to docela náhodně, bez nějakého velkého připravování. Byli jsme v našem Údolí odvahy, kudy protéká v dosti hlubokém korytu potok asi 4 metry široký. Za potokem je hustý jehličnatý les a v něm jsme objevili spousty šíšek.

Když jsme se vrátili přes potok z lesa zpátky na naši

loučku ke stanům, Béd'a najednou pískl a řekl: „Hoši, mám závod, těžký, šestibodový, připravte se! *Závodím s vámi!*“ A začal vyprávět: „Tenhle potok, to je řeka plná krokodýlů. Vzadu za ní hoří les a v tom je osada čítající 600 lidí. Každý z nás představuje jednu loď, která má co nejrychleji dopravit přes řeku do bezpečí 100 lidí. Kdo spadne z lodi do vody, krokodýli ho sežerou!

A teď poslyšte podmínky závodu podle toho příběhu. Na daný start poběžíme a poplaveme přes potok do lesa a začneme sem nosit šišky. Každý stovku šišek a musíme je nosit jen v nikách. Tedy ne v chlebníku, ani v sáčku na tenisky, ani v torně, ani za plavkami. Také si je sem nesmíme přes řeku házet! Znovu to říkám: stovku šišek donést sem přes potok jen v rukách!

A když některá ve vodě někomu z nás z rukou vypadne, je ztracena, nesmí ji ve vodě lovit! O tu přinese při této jedné cestě sem méně, nedá se nic dělat. Jinak běžet pro šišky přes potok do lesa a s nimi zpět sem může každý kolikrát chce — zkrátka tolikrát, až jich nanosí do tábořiště předepsanou stovku.”

Svlékli jsme se do plavek, umluvili jsme si ještě, že každý bude klást přinesené šišky do svého čtverce o deseti řadách po deseti šíškách, aby byl přehled — a pak dal Běda znamení ke startu.

Vlétli jsme do vody jako draci, voda stříkala jakoby byla opravdu plná krokodýlů — a doprava „lidí”—šišek začala. Nebylo to snadné. Šišky byly velké, teplem otevřené, škrábaly a řezaly do nahých těl, padaly nám z rukou. Když se někomu podařilo přepravit při jedné cestě 12 až 15 šišek, byl to úspěch. A ty trampoty se šíškami ve vodě! Každou chvíli jsme někdo zakopl o nějaký kámen nebo zapadl do hloubky — a šišky se do vody jen sypaly.

Julek riskoval ztrátu drahocenné minuty a letěl si do stanu obléknout košili, aby ho šišky tolik nepíchaly, Jirka upadl na našem příkrém břehu tak, že skoro všechny šišky vysypal do vody, Béd'a s Emilem se srazili ve vodě a upustili do vody všechny šišky, které nesli — zkrátka o vzrušené a přítom legrační příhody nebyla nouze.

Jako první přinesl svou stovku šišek Tomek, běžel asi osmkrát. Dostal 6 bodů. O minutu za ním jsem byl já, získal jsem tak 5 bodů. A poslední byl — kupodivu —Béd'a, který závod sám vymyslel. Ale nemrzelo ho to. Náplastí mu byla naše pochvala za pěkný vzrušující závod, který pro nás připravil.

A tohle vše bychom neprožili, kdybychom v klubu nebo-
dovali! Každému klubu, oddílu, každé družině to jen
doporučujeme: bodujte veškerou svou činnost, připravujte
si podobné závody o body a vaše činnost bude ještě
pestřejší a zajímavější.

Láďa

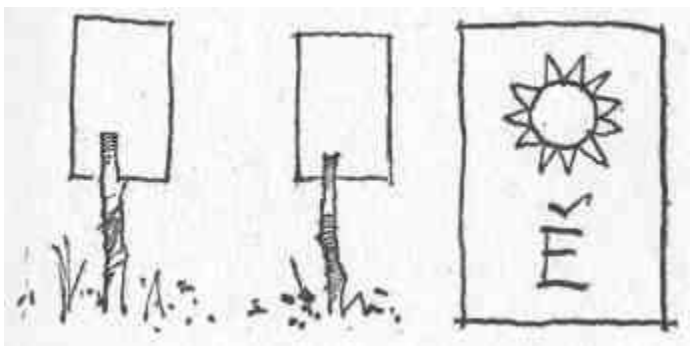
Střelba na písmena

Na 141. výpravě k Hučícím vodopádům nám uchystal
jiný závod Tomek. Už napřed si jej pečlivě připravoval
doma a byl to závod velmi napínavý, i když k němu nebyl
vymyšlen žádný příběh.

Tomek každému z nás dal zprávu psanou tajnou
abecedou, nám zcela neznámou. Zpráva byla napsána na
tenkém papíru rozměru A 4 a byla kopírována, aby ji
Tomek nemusel psát — či vlastně skoro malovat —
každému z nás zvlášť.

Okol zněl: rozlušti tuto zprávu a vykonej to, co je v ní
psáno! Klíč k tajné abecedě získáš takto: střídavě se bude
házet šíškami nebo menšími kameny na klacíky zabodnuté
v zemi ve vzdálenosti asi čtyř metrů. Každý klacík je
nahore rozštěpen a do jeho štěrbiny je zastrčen lístek
obrácený k vám svou bílou stranou. Na jeho druhé straně
— kterou nevidíte — je vždy znak tajné abecedy a u něj
připsáno latinkou to písmeno, jež znak představuje.

Kdo zasáhne tak, že klacík nebo i jen jeho lístek upadne
na zem, sebere si lístek a znak z něho použije k překládání
tajného písma ve zprávě. Čím lépe kdo bude zasahovat, tím
více znaků si „vystřelí“ a tím dříve se mu podaří dopis
rozluštit.

Dali jsme se tedy do toho. Od startovací čáry jsme střídavě na klacíky s písmeny pálili a házení šišek či kamenů ustalo z bezpečnostních důvodů na chvíli jen tehdy, když některý šťastlivec z nás porazil nějaký klacík a běžel si pro jeho lístek se znakem a písmenem. Tomek ovšem nezavodil, protože znal písmena a obsah zprávy. Dostal dle našich ustanovení automaticky 6 bodů jako vítěz. (Byl to jeden z těch závodů, v nichž jeho autor nemůže závodit, a jaký smí každý z nás — jak už bylo řečeno — připravit jen *jeden* měsíčně!)

Každý znak byl v lístcích na zabodnutých větévkách jen jednou — a proto si každý z nás musel sám nějak domyslet překlad těch znaků, jež získali už jiní chlapi. Domyslel si je z neúplných slov, která ve zprávě vznikala z dosazování těch písmenek, jež si už vystřílel.

Byl to závod velmi namáhavý a dlouhý. A pak ještě ten úkol zprávy: „Hledej v okolí tábořiště a přines úlomek cihly, kousek skla, plechu a jednu borovou šišku!“ Kdo měl tedy zprávu rozlušťenou, vydal se ihned na tajné hledání v širokém okolí, a když žádané věci přinesl, neukazoval je samozřejmě nikomu, jen Tomkovi jako rozhodčímu. Vítěz Julek získal 5 bodů.

Emil

Přírodní barviva

V knížce „Devadesátka pokračuje“ jsme četli, jak chlapi na táboře při hře „Alvarez“ dostali za úkol obarvit látku na červeno, ale nesměli použít žádné jiné barvivo než to, které sami objeví v přírodě. Někteří tedy obarvili látku lesními jahodami, jež s látkou vařili, jiní zkoušeli maliny a různé červené bobule, které ani neznali jménem.

A my si teď chceme barvit různé sáčky, které si šijeme z větších odstřížků bílé látky, čelenky, Jirka dokonce i mokašiny, které si ušil z bílého plátna — a tak se pídíme po barvách, které je možno nalézt v přírodě, tak jako je tam nalézali Indiáni. Ptáme se kde koho, listujeme ve starých příručkách a knihách o přírodě. A výsledky jsou tyto:

Kopřivový kořen (jeho odvar) dává barvu žlutou. Právě tak odvar z blizen šafránu setého. (Horský šafrán je ale velmi vzácná a chráněná rostlina!) Žlutě barví i kořen šťovíku koňského a vnitřní vrstva jabloňové kůry. Kde ovšem ale sebrat honem poraženou jabloň, že?

Oranžovou barvu dává odvar cibulových slupek. Danieli vařit slupek značné množství, vznikne odvar barvy světle hnědé.

Růžovou barvu získáme odvarem červené řepy.

Červenou barvu dá odvar červeného zelí. Též květy třezalky.

Tmavohnědou barvu získám vařením kávy.

Modrou barvu uvaříme z olšových šištiček nebo kůry. Také květina stračka dá vařením modrou barvu.

Fialovou barvu dají sušené plody ostružin. Rozdrtíme je a vaříme asi 20 minut. Přes hadřík pak odvar procedíme a odpařujeme, aby zhoustl a barva byla silnější. Fialovou barvu dostaneme též ze šťávy borůvek. K vymačkané šťávě se má přidat lžička octa a 20 g kamence; tato směs se potom vaří.

Zelenou barvu dává odvar špenátu. Rovněž odvar mladého žita barví na zeleno.

Aby se přírodní barvy z látky brzo nevypraly, přidává se do roztoků soda.

Některé pokusy se nám zatím moc nedaří. Buď jsme volili špatný materiál, nebo málo vařili. Na výpravách budeme zkoušet i vlastní recepty, uvaříme různé bobule, kořeny, listy — a uvidíme, co to udělá!

Jirka

Indiánský pochod a běh

Na 144. výpravě, cestou do Žlutých roklí, jsme si chtěli nadejít přes velkou louku, plnou květin a vzrostlé trávy.

Tomek řekl: „Dobrá, ale půjdeme indiánským pochodem, abychom pošlapali co nejméně trávy a květin!“

Nevěděli jsme, jak to myslí, máme se snad vznášet ve vzduchu či co? Ale Tomek nám to hned vysvětlil: Indiáni chodili v těsném sledu za sebou, a to zejména na svých válečných výpravách. Ne ovšem proto, že by jim bylo líto trávy, té bylo na prérii více než dost. Ale hlavně proto, aby nepřátelští stopaři nemohli ze stop vyčíst, kolik mužů před nimi jde.

My tak půjdeme tehdy, chceme-li pošlapat co nejmenší pruh užitkové trávy, když už do ní vůbec musíme vstoupit. Kdyby nás všech šest šlo vedle sebe, pošlapeme v trávě pruh několikrát širší.

A vůbec: vyvarujeme se co nejvíce běhání, ležení, chození a válení v užitkové trávě, která čeká na pokosení. Uválenou slehlou travu nelze kosit a je jí škoda. Tráva je drahocennou potravou pro dobytek a je škoda každého jejího stébla. Nikdy jí není dost!

A co je „indiánský běh“? Indiáni se dokázali přemísťovat na velké vzdálenosti při poměrně malé únavě tím, že při svých dalekých cestách střídali klus s chůzí.

Zkoušíme to i my a zdá se nám to být velmi užitečné. Běžíme asi 40 — 50 kroků klidným během, pak přejdeme v chůzi opět 40 — 50 kroků a znovu se rozběhneme. A tak střídáme běh s chůzí neustále, vydržíme se tak rychle pohybovat kupředu na velké vzdálenosti a nejsme přitom nijak mimořádně unaveni, tím méně uhoněni nebo uštvaní. S odpočítáváním kroků se ovšem nezatěžujeme — ten čtyřiceti či padesátikrokový kus cesty si vždy odhadneme, na několika krocích vzdálenosti nezáleží!

Při běhu si držíme popruhy toren u ramen, aby se nám torny na zádech příliš neházely. (Nosíme torny i na kratší výpravy! Jak už jsme si řekli, sportovní pytle a chlebníky nejsou pro naše účely vhodné, překáží nám, zaměstnávají jednu ruku a tíží k jedné straně.)

Julek

Hledáme v jízdním řádu

Když jsme se v dubnu chystali jet dráhou na třídní velikonoční výpravu, byl Tomek velmi udiven objevem, že ani jeden z nás se nevyznáme v jízdním řádu. My jsme se zase hrozně divili, že on jízdní řád zná, a tak jsme ho hned žádali, aby nás naučil, jak se v něm hledá. Tomek nám dal několik základních rad:

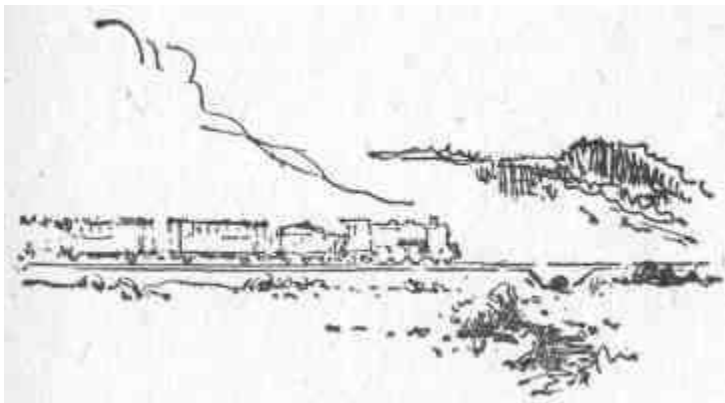
1. Jak najdeme v jízdním řádu trať se stanicí, do které chceme jet? Všechny trati jsou číslovány. Jejich čísla najdeme na mapě železničních tratí, která je přiložena ve větším měřítku ke každému úřednímu jízdnímu řádu, a nadto ještě je vtištěna v menším měřítku na vnitřní straně obou desek jízdního řádu. Podle čísla trati, po které máme jet, si najdeme v jízdním řádu stránku této trati, a na ní pak již uvidíme, kdy a kolik vlaků do naší stanice jede, a který pro nás bude nejvýhodnější.

2. Počítáme však ještě s jednou okolností: na mapkách

nejsou stanice všechny. Menší zastávky tam nejsou uvedeny a my například ani nevíme, kterým směrem je místo, do kterého máme jet, ani na které je trati! Co pak? Pomůžeme si takto: na začátku jízdního řádu je na barevném papíru abecední seznam všech železničních stanic i zastávek a u každého názvu stanice či zastávky je číslo trati, na které leží. Dle tohoto čísla si pak už stránku s potřebnou trati snadno najdeme. Vždyť trati jsou seřazeny podle čísel.

Někdy má ale stanice v abecedním seznamu za svým jménem čísel několik. To znamená, že touto stanicí prochází více tratí. Opíšeme si všechna jejich čísla a pak prohlédneme všechny tyto trati, abychom zjistili, která připadá v úvahu. Zpravidla na ní totiž najdeme jméno té stanice, ze které vyjždíme. Nenalezneme-li jméno odjezdové stanice nikde na žádné z těch stránek, na kterých je stanice cílová, je zřejmo, že budeme muset přestupovat. Na začátku každé takovéto trati jsou čísla těch tratí, že kterými se stýká; dle nich opět objevíme tu, po které se na tuto konečnou trať dostaneme.

Béd'a

Poslední měsíc školy! Hurá! Kouzelný, báječný měsíc, plný radostných předtuch a očekávání. Ale nejen pro ten konec školy! To ne. Pro nás ve Ztracené stopě je to měsíc horečných příprav na společný tábor. Budeme žít třicet a snad i více dnů pod stany u vody, v lese, za slunce i nepohody, budeme si sami vařit, prát prádlo, mýt nádobí — zkrátka zálesáčit!

Tábor, jaký si připravuje Ztracená stopa, nebude pohodlným bezpracným dětským tábořením. Dokážeme to? Nebo bude skutečnost tvrdší, než jak ji vidíme dnes, teď ještě doma, kde žijeme v pohodlí a bez starosti a nadto s pevnou střechou nad hlavou?

Co dělá příroda v červnu? Nastávají nejdelší dny roku. Již kolem třetí hodiny ranní se rozednívá a večerní soumrak přichází pozdě, až po osmé hodině večer. I tím je pro nás červen měsíc mimořádný. A ty večery! Do ulic vhání větřík vůni sena, opojnou a marnivou, A v tom pozdním a voňavém soumraku je všude plno stínů a každé zákoutí mezi domy a nárožími se zdá být docela jiné než za denního světla.

A což potom večery tam venku za městem ve vůni z pokosených luk. Do skřehotu neúnavného žabího bratrstva bzučí svou uspávající písničku cvrček, les tiše šumí a v klidné hladině vody se zrcadlí srpek měsíce. Nemůžeme se už ani dočkat, až budeme venku za měsíční noci!

Ve tmě v podlesí se mihotají v čarovném reji zelená světélka svatojánských mušek. Červen, to je jejich měsíc. Louky, kde ještě nezazvonily kosy, kvetou záplavami barevného kvítí, v němž převládají barvy bílá, žlutá a nachově červená. Sluky a koroptve vyvádějí své mladé za zním. V lesích se ozývají první rány, určené srnčí zvěři. Tetřevi a tetřívci se množí. Hrdličky v lese zádumčivě cukrují, rorejsi a vlaštovky se ohlašují jásavým tikotem.

Léto, začaté 21. červnem, slavnostně vjíždí na lučním kvítí i na bílých oblacích po modrém nebi do našeho kraje. Buď pozdravena ty dobo žhoucích dnů, vítáme tě u nás!

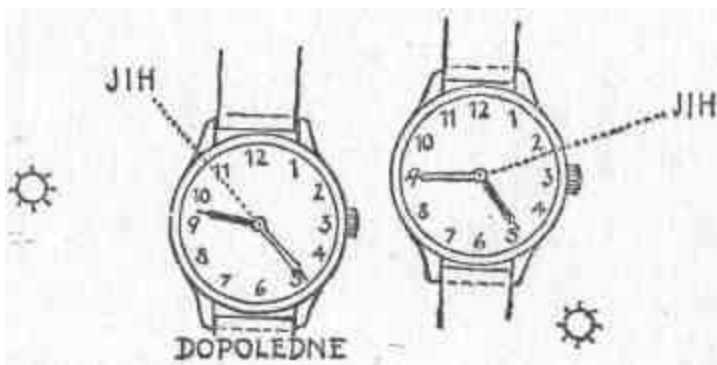
Tomek

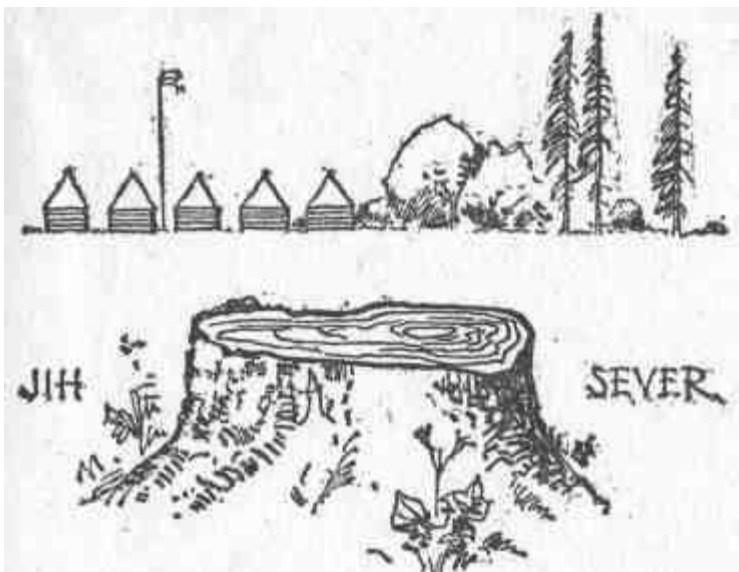
Určování světových stran

Orientace podle kompasu je docela snadná. Kompas se položí na vodorovný podklad (nejlépe na rozevřenou dlaň, není-li na blízku vodorovná zídka, kámen, lavička apod.), a tam, kam ukazuje modře zakalená špička kompasové stříelky, tam je sever. Druhý konec stříelky ukazuje k jihu. Kolmo vpravo od takto ukazující stříelky je vždy východ, vlevo západ.

Orientace podle hodinek. Namíříme malou (tedy hodinovou) ručičku hodinek k Slunci. Úhel, který ručička svírá s dvanáctkou na ciferníku, rozpůlíme myšlenou přímkou nebo třeba i rovným stéblem, jež na hodinky přiložíme. Směr, který přímka či stéblo ukazuje, vede mezi Sluncem a dvanáctkou k jihu, na opačnou stranu pak k severu. Pamatujte si: dopoledne půlíme úhel od malé ručičky vlevo, odpoledne vpravo! Zkuste si to několikrát a zapamatujete si to hravě a trvale.

Orientace podle mapy. Všechny dnes tištěné a používané mapy jsou kresleny tak, že na jejich horním okraji je vždy sever. (Proto pravá svislá strana ukazuje k východu, levá svislá strana k západu a dolní okraj na jih.) Jestliže na mapě dovedeme ukázat místo, kde ve skutečnosti stojíme a někde v okolí vidíme nějaký význačný

objekt (například přejezd dráhy, kostelík, nádraží, vesničku, osamělý strom, rybník, most atd.) a najdeme tento objekt na mapě, otáčíme mapou tak, aby naše stanoviště na mapě a význačný objekt na mapě byly ve stejném směru s naším stanovištěm skutečným a význačným objektem v terénu. Tak jsme správně orientovali mapu podle světových stran, aniž bychom použili kompasu, hodinek a slunce.

Orientace podle přírodních jevů a lidského díla. Osamělé stromy mívají kmen ze severní či severozápadní strany porostlý lišejníkem nebo mechem.

Sníh se na jaře nejdéle udrží na stráních a v příkopech obrácených k severu.

Pařezy stromů mají své kruhy („léta“) na severní straně hustší, na jihu řidší a větší (protože z jižní strany přichází ke stromu více slunečního tepla). Tento jev není vždy směrodatný, selhává v údolích, soutěskách a podobných místech, kde vlivem terénu přírodní vlivy na strom nepůsobí tak jako na rovině.

Hlavní průseky v lese zpravidla vedou od východu k západu, zatímco úzké, postranní, směřují kolmo na ně.

Česna úlů obrací včelař k jihu.

Vinice a ovocné sady jsou ponejvíce na stráních obrácených k jihu.

Orientace podle Polárky. Polárka je poslední hvězdou souhvězdí Malého vozu. Nejrychleji ji objevíte, najdete-li si na obloze nápadnější a všeobecně známé souhvězdí Velkého vozu. Naneste pětkrát vzdálenost jeho posledních dvou kol (hvězd) směrem vzhůru — a máte nalezenou Polárku, která jinak není nějak příliš zřetelná. Je přibližně vždy na stejném místě (Velký a Malý vůz totiž po celý rok nezapadají) a zdánlivě se celá hvězdná obloha jednou za 24 hodiny otočí kolem ní. Stojíte-li tváří k Polárce, jste obráceni tváří k severu. Za zády máte jih, po své pravé straně východ, po levé západ.

Orientace podle Měsíce. Velmi snadná je tehdy, je-li Měsíc přesně v úplňku: v 18 hodin je vždy úplňk na východě, ve 24 hodiny na jihu a v 6 hodin ráno na západě.

Složitější je orientace tenkrát, není-li Měsíc v úplňku. Použijeme hodinek jako při určování stran podle Slunce a hodinek, ale malou ručičku nezaměříme přímo na Měsíc, jako zaměřujeme ve dne na Slunce! Postupujeme takto: Vypočteme si podle oka co nejpřesněji (tedy odhadem), kolik dvanáctin Měsíce asi chybí do úplňku. Počet těchto chybějících dvanáctin pak buď přičteme, nebo odečteme od hodiny, na kterou malá ručička ukazuje. (Odečteme tehdy, když Měsíc do úplňku teprve dorůstá, tj. má podobu písmene D, přičteme tehdy, když Měsíc už z úplňku odchází, tj. má podobu O.)

Tuto vypočítanou číslici na hodinkách zaměříme k Měsíci (tedy nikoli ručičku). Úhel mezi dvanáctkou a touto číslicí směrem k Měsíci dává jih, na opačnou stranu pak sever. Příklad:

Měsíc dorůstá do úplňku. Podle našeho odhadu mu chy« bí osm dvanáctin a jsou tři hodiny v noci. Od tří hodin na hodinkách jdeme tedy v duchu s malou ručičkou zpět o osm hodin, takže se zastavíme na sedmičce. Úhel mezi sedmičkou a dvanáctkou směrem k Měsíci ukazuje na jih.

Kdyby za téže hodinové situace a za téže viditelné plo-

chy Měsíce (čtyři dvanáctiny) Měsíc už couval z úplňku, museli bychom k třetí hodině osm chybějících *přičíst*. Dostali bychom se na jedenáctku a jih by pak byl naznačen úhlem mezi jedenáctkou a dvanáctkou směrem k Měsíci.

„Pinkáme" o rekord

Tohle je jedna z našich drobných míčových zábav. Postavíme se do kroužku a začneme si „pinkat" naším volejbalovým míčem. Každé „pinknutí" někdo z nás nahlas počítá (střídáme se zpravidla po desítce) a je naší snahou, aby míč ani jednou nespádl na zem a my se dopočítali co možná největšího čísla. Jakmile míč spadne na zem po nějaké nešikovné ráně, která letí daleko za hráče, je s počítáním konec — a novou hru začínáme s novým počítáním, tedy opět znovu od jednotky. Největším vzrušením ve hře vždy je, když se při počítání blížíme číslici dosavadního rekordu. Překonáme rekord? Nebo naději na překonání někdo zkazí tím, že dá špatnou přihrávkou, kterou nikdo z ostatních nezachytí, či že někdo svou vlastní nepozorností a nepohyblivostí nechá míč spadnout na zem? Zatím náš klubovní rekord je 286 „pinknutí". Dosáhli jsme jej teď začátkem června na výpravě k Racčímu rybníku. Několikrát jsme se už pokoušeli o jeho překonání, ale zatím se nám to nepodařilo.

Jirka

Hádka ve Ztracené stopě

Na výpravě k Hučícím vodopádům (146. podnik klubu) se stalo něco, co jsme ve Ztracené stopě ještě nikdy nezažili: Emil s Ládou se hrozně pohádali, a to pro úplnou maličkost. Nikdy bychom nevěřili, že se něco podobného může stát — a že k takovému sporu a pro takový nesmysl u nás vůbec může dojít.

Vyběhli jsme z vody, všichni pěkně zmáčení a zkrehlí, protože voda v Hučících vodopádech je vždycky skoro ledová — a slunili jsme se chvíli vleže na břehu. Tomek šel zatím připravit novou hru. Lád'a vzal tajně stéblo

trávy a přešel jím Emilovi po zádech. Ten nevěděl, že to udělal Láďa, a myslil si, že po něm leze moucha. Ohnal se a znovu se položil. A Láďa zase s tou trávou začal znovu a tak to šlo všechno několikrát, až se Emil najednou roz zuřil, vyskočil, prudce se ohnal rukou ----- a udeřil Láďu, který se nad ním právě znovu shýbal s trávou, prudce do tváře.

Rázem bylo po legraci. Láďa říkal, že to několikere pošimrání trávou přece nemohlo být tak hrozné, aby si za ně vysloužil takovou ránu, a že se musí rozumět legraci. Emil zase tvrdil, že se ohnal po té domnělé mouše. Láďa nevěřil a křičel, že ho Emil uhodil schválně a že je to od kamaráda divné a surové jednání, Emil nato zase, že takovéhle hloupé vtipy umí dělat jen Láďa a nikdo jiný — a byla z toho zkrátka hádka.

Pak přišel Tomek. Láďu a Emila usmířil a nám všem potom řekl asi tohle:

1. I z malicherného žertování a nevhodného vtipkování může povstat velký spor — a to i mezi nejlepšími kamarády, jak jsme právě viděli. Vyvarujme se proto takového vtipkování.

2. Vtip je vtipem jen tehdy, směje-li se při něm jak ten, který vtip dělá, tak ten, komu je vtip určen. Jestliže se oběť na žert mračí, protože se jí vtip nějak nepříjemně dotýká, má se ihned přestat, protože pak už to není vtip, ale provokace, dráždění.

3. Na druhé straně — dobrý kamarád, i když mu hloupý nepředložený žert od přítele není milý, nemá se hned tak zapomenout, aby se rozčertil, nebo aby špatný vtip oplácel vtipem ještě špatnějším a hrubším.

Tak dostali jak Emil, tak Láďa pěkné ponaučení. Pevně věříme, že tato první hádka ve Ztracené stopě byla hádkou zároven poslední.

Šli jsme potom hrát tu novou hru, a když jsme se už zase všichni svorní, rozveselení a v dobré pohodě z ní za hodinu vrátili, napsali jsme si do své JZálesácké knihy hezký článkuček o přátelství.

Běda

O přátelství

Jednou z nejkrásnějších a nejvzácnějších vlastností, které hoch či děvče může mít, je umění být někomu dobrým přítelem. Na první pohled se zdá, že to není zvlášť obtížné. Víte však sami dobře, kolikrát se i s nejlepším kamarádem pohádáte, kolikrát ublíží i on vám, ať již domněle či skutečně — a kolikrát vy jemu! Někdy jen slovem, jindy činem. Někdy tváří v tvář, jindy tajně, za zády.

Vzorný dobrý kamarád nikdy neurazí. Nikdy nic nevyčítá, neoplácí zlé zlým, nemstí se. Odpouští tiše, beze slov. Je ohleduplný. Nemluví o tom, o čem ví, že jeho kamarád má nerad, o čem nerad slyší, nebo co by mu působilo bolest, či co by mu bylo nepříjemné a přivádělo by ho do rozpaků. Má na mysli vždy jen dobro svého přítele. Hájí jeho zájmy i čest. Nedopouští, aby se v jeho přítomnosti o příteli špatně mluvilo. Tím méně ovšem tak nemluví o něm sám.

Nemusí vždy souhlasit se všemi názory přítele, ale dovede mu svůj nesouhlas projevit tak ohleduplně a mírně, že se jeho kamarád na něho nemůže zlobit. Nikdy se nehádá. Je však nesmiřitelný k chybám svým i přítelovým.

Nevyužívá svého přátelství k tomu, aby od přítele něco získával. Jeho přátelství je vznešené, čestné, nesobecké a nezištné.

Přemýšlej, zda máš takového kamaráda!

A rozhodni se být sám někomu vzorným přítelem — i když on k tobě třeba zatím takový není.

Dokážeš to? Jestliže ano, projevíš ušlechtilost svého srdce!

Drobné zázraky přírody

Cukrovar na vodě. Jednou z nejzajímavějších vodních rostlin je leknín. Proč se jeho krásné lesklé listy na vodě nepotopí a nezmácejí? Jsou pokryty tenoučkou vrstvou vosku. Na svém povrchu mají asi jedenáct miliónů mikroskopických otvorů, průduchů, kterými sají ze vzduchu kyslíčnick uhlíčitý a rozvádějí plyny až do oddenků na bahnitém dnu. Z kysličníku uhlíčitého a vody se tvoří při slunečním světle v listech škrob, měnící se v cukr. Rapíky listů jej dodávají oddenku, ve kterém se opět mění ve škrob. Proto z oddenku leknínu lze získat mouku. Nádherné bílé květy leknínu se zavírají a stahují pod vodu, aby se druhého dne za světla opět vynořily. Není to podivuhodná, úžasná rostlina?

Světlo z oříšku. Lískové oříšky mají velkou výživnost: obsahují 62% tuku a 17 %> bílkovin. Obsah jejich kalorií je osmkrát větší než u mléka, třikrát větší než u máku a dvakrát větší než u pšenice. Knůtek napájený olejem z lískových oříšků nečadí a pěkně hoří. Dokonce čistě hoří i samotné jádro ořechu a dává obstojné světlo, asi jako malá svíčka. Jádro musí být ovšem zcela dozrálé a již suché.

„Stopa bílého muže“. Tak nazvali Indiáni jitrocel kopinatý, který přinesli do Ameriky vystěhovalci z Evropy. Přinesli jej ve formě semínek na své obuvi. Rostliny začaly růst kolem srubů a jiných obydlí „bledých tváří“ i po cestách, kudy běloši chodili. Jitrocel pomáhá jako dobrý lék. Na spáleninu, odřeninu, bodnutí hmyzem přiložte list jitrocele. Pěkně ochladí a zmírní bolest.

Pavouk — cestovatel. Již od srpna a září vidíme létat vzduchem jemná stříbřitá vlákna, kterým se říká „babí léto“. Méně už je známo, že tyto pavučinky si vyrábí pavouček z rodu Erygonae a že toto svoje podivuhodné letadélko, často i 3 000krát delší než jeho tělíčko, si vyrábí na stéblu trávy. Když je hotovo, odkousne je od stébla a vydá se na svou pouť vzduchem. Dokáže na něm uletět i několik kilometrů, pokud se někde nedobrovolně nezachytí. Při letu kormidluje tím, že po své pavučince pobíhá a určuje jí tak směr, někdy i v letu Část pavučiny ukusuje, snad aby snížil její váhu.

Provázková míra a jiné

Každý člen Ztracené stopy má v torně malý svinutý provázek, který je jeho „robinsonovským“ měřítkem. Provázek měří pět metrů a v podobě uzlíků na něm máme naměřeny půlmetry a metry. Na prvním půlmetru máme černou tuší naměřeny i decimetry.

Kromě toho každý z nás zná rozměry své Krabičky poslední záchrany, dále vzdálenost mezi rozevřeným palcem a ukazováčkem pravé ruky a délku svého normálního kroku. Při závodech a hrách totiž často potřebujeme změřit různé menší i větší vzdálenosti a rozměry — a tak nám tyto údaje dobře poslouží.

Víme také, že rozchod normálních železničních kolejí je 1435 milimetrů, cihla že měří 32 X 16 X 8 cm, papír A4 (tj. velký školní sešit) má rozměr 210 X 297 mm, malý školní sešit (přibližně, protože bývá oříznut) 145X210 mm, slovníček 105 X 148 mm. Ještě lépe je si pamatovat tyto míry zaokrouhlené na celé centimetry, protože přesně na milimetry při výpravách venku nic neměříme. A jsme-li doma, v klubovně, kde vyrábíme nějaký přesný výrobek a na milimetru už záleží, tam máme k dispozici přesná pravítka.

A teď míry neobvyklé, málo známé a cizí:

1 anglický yard	0,9144 m	1 palec (coul)	2,54 cm
1 anglická míle	1609,3 m	1 stopa (střevíc)	31,6 cm
1 zeměpisná míle	7426 m	1 český loket	59,4 cm
1 mořská míle	1851,8 m	1 vídeňský loket	77 cm
1 uzel	15,46 m	1 pěst	10,5 cm
1 sáh délkový	1896 m		

Béda

Orientace podle busoly

Busola je zdokonalený kompas. Kdybych měl volit mezi busolou a kompasem, vždy se rozhodnu raději pro busolu, protože jí lze změřit úhel mezi severem a přímkou, vedoucí k vytěšenému cíli. Tento úhel se jmenuje *azimut*. Umožňuje jít k cíli bezpečně, bez uchýlení, a to i za tmy, v mlze a v naprosto nepřehledném terénu.

Je několik druhů busol a práce s každou z nich je poněkud odlišná od ostatních. Naučíme-li se však pracovat s jedním druhem, porozumíme lehce i ostatním systémům. Jedním z nejznámějších typů je busola značky Bézard, a proto popíši její uspořádání a postup práce s ní.

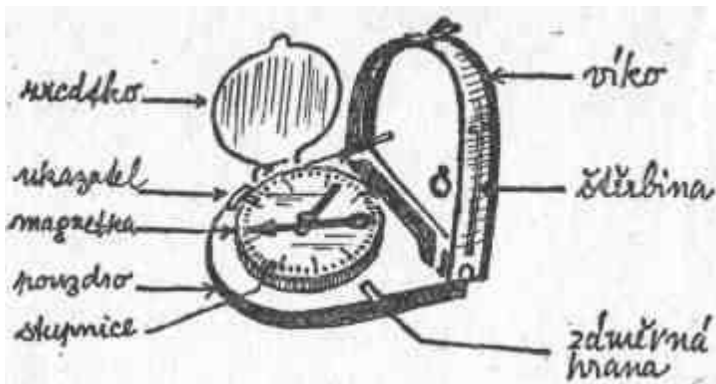
Podívejme se na její obrázek, abychom při dalším čtení pochopili, o kterou její součástku v popisu a návodu jde.

Magnetka končí na jedné straně šípkou (ukazující vždy k severu, tak jako magnetka obyčejného kompasu), na druhém konci má kolečko, ukazující vždy na jih. Šípka i kolečko světélkují.

Stupnice je zasklená, otáčecí a na svém obvodu je rozdělena na 360 stupňů. Na nultém stupni je písmenko S (sever), na devadesátém V (východ), na stoosmdesátém J (jih), na dvěstěsedmdesátém Z (západ). Na busolách zahraniční výroby je značen sever písmenem N (Nord), východ O (Ost), jih S (Sud) a západ W (West).

Ukazatel je maličký nepohyblivý kovový hrot, zasazený do spodní části busolového pouzdra. Jeho účel poznáme dále.

Víko busoly má v obou svých okrajích průhledové šterbiny, dále pak na vnitřní i vnější straně vyraženou šípku. Ta udává směr, jak máme busolu držet. Přiložíme-li busolu jejími šterbinami k pravému oku, šípka na víku musí směřovat vždy od oka směrem kupředu, od nás.

Záměrná hrana je rovná dolní strana busolového pouzdra a je opatřena milimetrovým měřítkem.

Zrcátko je zlepšovací zařízení u novějších typů Bézardovy busoly. Starší typy je nemají. Jaký je jeho účel? Když se díváme průhledovými šterbinami na cíl, máme busolu samozřejmě ve výši oka a přitom ve vodorovné poloze, takže dobře nevidíme na magnetku ani na otáčivou stupnici, třebaže to velmi potřebujeme k správnému zaměření a zjištění azimutu. V zrcátku, které sklopíme do úhlu 45° nad stupnici, můžeme magnetku i otáčení stupnice pohodlně pozorovat.

A teď jak s busolou pracovat:

1. Určení světových stran. Praxe je obdobná jako u normálního kompasu. Položíme busolu vodorovně (na nějaký rovně ležící předmět, třeba patník, rovně řezaný pařez, obrubu zdi nebo i jen na dlaň, doma samozřejmě na stůl). Když se magnetka uklidní a ukazuje šipkou na sever a kolečkem na jih, otáčíme skleněnou stupnicí tak, aby se její písmeno S krylo se šipkou. Tím máme určeny světové strany; písmenka na stupnici je jasně ukazují.

2. Orientace mapy podle busoly. Otáčíme stupnicí tak dlouho, až písmeno S (což je zároveň nultý stupeň) se ocitne u ukazatele. Pak položíme busolu její záměrnou hranou na pravý okraj mapy. Potom otáčíme celou mapou (a samozřejmě i busolou na ní) tak, že magnetka se ocitne svou šipkou přesně u ukazatele. Tím okamžikem je mapa správně orientována.

3. Určení azimutu doma na mapě. Na správně usměrněnou mapu položíme busolu tak, aby záměrná hrana busoly směřovala shodně se směrem cíle, k němuž chceme

dorazit. Pak otáčíme stupnicí tak, až se kryje šipka magnetky s písmenem S na stupnici. Číslo úhlu, které se takto objeví u ukazatele, je úhlem čili azimutem pochodu k cíli.

4. Určení azimutu podle terénu bez mapy. Pravou rukou přiložíme otevřenou busolu k pravému oku (šipka na jejím víku směřuje vpřed). Oběma šterbinami víka busoly zaměříme na vytčený cíl, který v dálce vidíme. Jakmile cíl ve šterbinách spatříme, udržujeme jej v nich a otáčíme stupnicí opět tak dlouho, až se písmeno S kryje se šipkou magnetky. Úhel, který ukáže ukazatel, je azimut pochodu. Abychom co nejpřesněji sjednotili značku S se šipkou magnetky, pozorujeme ji opět v zrcátku nakloněném nad stupnicí.

5. Dílčí azimuty. Někdy není možné ubírat se přímo k cíli podle stanoveného azimutu. Různé přírodní i jiné překážky nám to nedovolují. (Například velký rybník, oplocená rozlehlá obora, velké plochy osetého pole, jiným směrem se vinoucí cesta, po které musíme jít atd.) V takovém případě si postupně určujeme mezi svým okamžitým stanovištěm a neviditelným cílem (k němuž známe jen původní azimut) několik význačných objektů (například trigonometrický bod, osamělé stromy apod.). Cestou od jednoho takového objektu k dalšímu si určujeme azimut dílčí.

„Zaváté stopy“

Je to pěkná hra na pokračování. Hrajeme ji už od května, a jak Tomek říkal, skončí se až v poslední den tábora, tedy někdy začátkem srpna. Námět hry je stručně tento: Vědecká výprava cestuje neprobádanými a dosud nezmapovanými krajinami Venezuely podél bezejmenné řeky. Občas odkrývá stopy po dávných výzkumných výpravách z minulých století, které zmizely v těchto krajích plných vod, pralesů i záluďných domorodců.

Naše hra „odkrývání stop po dávno zmizelých výpravách“ vypadá takto:

Tomek vyrobil z kladívkového papíru malé lístky v rozměru 2,5 x 3,5 cm. Na ně namaloval černou tuší a vybarvil značky různých druhů. Od každého druhu je 12 stejných značek, druhů je také 12 — a tak je ve hře 144 lístečků. A co se s nimi dělá?

Na každé schůzce i výpravě Tomek vždy nějaké tyto lístečky nenápadně poschovává na různých místech, ale většinou vždy tak, aby alespoň kousek lístku z úkrytu vyčníval! A my lístečky během dne objevujeme a strádáme — každý ovšem sám — protože toto hledání a objevování je velkým závodem o titul Nejschopnějšího stopaře.

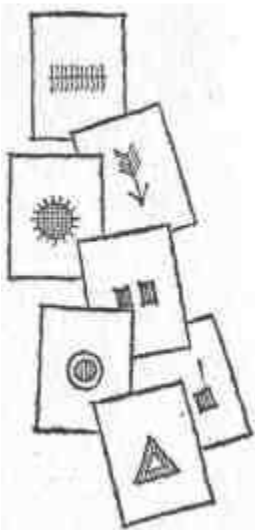
Někdy je lísteček uložen i tak, že z něj není vidět ani kousek, ale nás už napadne, že asi právě tady by mohl být. Když třeba leží na tábořišti nějaký papír, který by tam ležet neměl, v klubovně leží na lavici neuklizená knížka, která patří do poličky ... Kdo je nápaditý, všímavý, pořádný, zvedne věc, aby ji uklidil — a hurá — objeví pod ní jako odměnu za svou pořádnost drahocenný lísteček.

Kdo nastřádá 12 lístků, odevzdá je ihned Tomkovi, který mu dvanáctku poznamená do své Zálesácké knihy, v níž má na hru Zaváté stopy celou jednu stránku, a lístečky vrací znovu do hry, tj. opět je zamíchá do zásoby lístečků, z níž bere lístky na schovávání. Ale pozor:

Hra je ztížena i zpestřena tím, že ve dvanáctce odevzdaných lístků musí být každý lístek jiného druhu (což je neobyčejně těžké, protože Tomek někdy ukrývá a my nalézáme třeba jen dva či tři stejné druhy) anebo v této dvanáctce mohou být zastoupeny celkem nejvýše tři druhy.

Protože by si ale každý své nalezené lístky schovával u sebe tak dlouho, dokud nebude mít pohromadě žádané druhy (ať už těch 12 různých nebo 3 druhy zastoupené ve 12 lístcích), aby kompletní dvanáctku mohl odevzdat, v čemž by nebylo žádné sběratelské a závodnické vzrušení, přijali jsme toto důmyslné ustanovení:

Od začátku hry až do konce budou odevzdávané komplety dvanáctek číslovány v Tomkově Zálesácké knize pořadovými čísly, aby bylo vidět, kdo odevzdal dvanáctku první, kdo druhou, třetí, čtvrtou atd. Na konci hry se pořadí odevzdaných dvanáctek oboduje (viz vzor tabulky) tak, že první dvanáctka dostane tolik bodů, kolik dvanáctek během hry celkem bylo odevzdáno a každá další obdrží vždy o 1 bod méně než předchozí.

A tak má každý z nás ohromný zájem na tom, aby svou dvanáctku odevzdal vždy co nejdříve, nejrychleji, neboť čím dříve — před jinými hráči — ji odevzdá, tím více bodů mu bude za ni připsáno! Proto si také vzájemně lístky vyměňujeme, abychom splnili podmínky přijetí (buď 12 druhů, nebo jen 3 druhy) a mohli dvanáctku co nejdříve odevzdat. Tím je také zamezeno tomu, aby si každý své nalezené lístky schovával u sebe, dokud potřebné druhy

VZOR BODOVACÍ TABULKY HRY »ZAVÁTĚ STOPY«

ČÍSLO	DATUM	KDO	BODY	UMÍSTĚNÍ
1	5/8	Zinka	20	① Zinka 54 b.
2	6/8	Beďa	19	
3	8/8	Zinka	18	② Zulek 48 b.
4	13/8	Emil	17	
5	13/8	Zulek	16	③ Beďa 44 b.
6	18/8	Zulek	15	
7	20/8	Laďa	14	④ Emil 41 b.
8	21/8	Beďa	13	
9	21/8	Zulek	12	⑤ Laďa 23 b.
10	22/8	Zinka	11	
11	30/8	Emil	10	
12	3/6	Beďa	9	Bodů se samo- zřejmě připsu- je a počítají až na konec hry, když se ukví, kolik komple- tní dvanáctky bylo celkem odevzdáno
13	8/6	Emil	8	
14	10/6	Laďa	7	
15	18/6	Emil	6	
16	28/6	Zinka	5	
17	3/7	Zulek	4	
18	10/7	Beďa	3	
19	17/8	Laďa	2	
20	23/8	Zulek	1	

neobjeví a nenastřádá. Takhle se lístky vracejí rychle znovu do další hry a hra je o toto shánění určitých druhů a jejich vyměňování zajímavější.

Emil

Značky na cestách a při hrách

Někdy se stane, že jeden z nás se nemůže vydat na výpravu hned s námi a půjde za námi až o něco později. A my máme zrovna namířeno na nové tábořiště, kde jsme ještě nikdy nebyli, nebo vůbec nemáme pevný cíl. Aby náš kamarád za námi došel, značujeme mu svou cestu, a to smluvenými značkami. Tyto značky také používáme při různých hrách. Vyrábíme je z kaménků, větviček nebo je rysujeme do země ostrým kamenem či větévkou. Nikdy neděláme značky takovým způsobem, který by poškodil a znečistil objekt, na kterém značku umísťme. Zásadně značky nekreslíme na domy, nevysekáváme nožem do stromů apod. Nejlépe je umístit značku na zem.

Na obrázku vedle je přehled značek. Podle potřeby, okolností a místního materiálu volíme vždy jen jednu z několika značek, které mají stejný smysl. (Průzor sestavíme z větrové vidlice a kolíku, který zabodneme před ní. Průzorem se udává přesný směr nebo v dálce viditelný bod, na příklad strom, trigonometr, skála s viditelnou značkou atd.).

Drobné hry na tábořišti

Kamenná dráha. Udělejte si venku z plochých kaménků dlouhou čáru, která se bude všelijak klikatit, bude mít plno zákrutů a náhlých ohybů. Pak si jeden závodník po druhém zaváže oči šátkem, aby ani trochu neviděl — a na daný start jde po čáře (bos nebo v tenkých cvičkách), veden jen hmatem svých chodidel. Vykročí-li z dráhy, musí si ji znovu nohama nahmatat a pokračovat v cestě až na konec čáry. Kdo ji projde nejrychleji?

Míčková vybíjená. Hraje se na menším hřišti nebo prostranství, které si rozdělíte na dvě poloviny. Hráči utvoří dvě početně stejné skupiny a každá z nich obsadí jednu polovinu hřiště. (Venku na loučce, kde hřiště není,

Jdi tímto směrem!	
Sladuj pořádek tento směr!	
Spěchej!	
Běž co nejrychleji!	
Tímto směrem nechoď!	
Jdi dle toho či tam, co je mezi šipkami!	
Odboč vpravo!	
Odboč vlevo!	
Pozor, nebezpečí!	
Odišel jsem ve směru šipky.	
Čekaj zde. Zastav se.	
Dopis ve směru šipky o kroků	
Tábor tímto směrem.	
Hudanka - 24 kroků	
Rozestli jsme si, tři vlevo, dva vpravo	
Přísor 8 kroků odhul	
(Přísor sestavíme z níže vidlice a kolíků, který zabočíme před ml. Přísor se sestaví z níže vidlice směr nebo dle vidlice body na příkladu z níže vidlice, dle s vidlicí z níže vidlice.)	
Končí se značkou	

si hrací prostor vymezíte tornami v rozích nebo rýhami v zemi). Na dané znamení začnou po sobě obě skupiny ze svých polovin prostoru pálit papírovými míčky, vlastnoručně doma vyrobenými, nebo starými tenisáky nebo v nejhorším i měkkými šiškami. Hráči se mohou nepřátelským „střelám“ ovšem uhýbat, ale nesmějí přestoupit hranice hracího prostoru, ani půlicí čáru, která od sebe rozděluje obě poloviny hřiště. Kdo je zasažen, musí z hřiště ihned odejít a už v tomto kole nesmí hrát. Vítězí ta strana, které zbyl alespoň jediný nezasazený hráč, zatímco strana druhá už nemá žádného. Je-li hráčů ve hře velmi mnoho (více než 10 na každé straně), pak je dobře si k urychlení hry stanovit, že prohrává to mužstvo, které má třeba už jen tři hráče „živé“.

Poklad pirátů. Řídící hry nepozorovaně ukryje někam poblíž tábořiště nějakou menší věc, například šálek, míček, krabičku a podobně. Ukrytem může být prohlubenina mezi kořeny stromu, houští, silniční můstek, větší kámen, kterým věc zakryje, hromada spadaneho listí atd. Když věc schová, spočítá si tajně, kolik kroků je úkryt vzdálen od středu tábořiště a pak oznámí ostatním, že tolik a tolik kroků ze středu tábora je věc schována. Neřekne ovšem, kterým směrem věc leží. To už musí každý hráč objevit sám. Může ale popsat hrubá místo úkrytu (například „blízko rostou fialové květiny“ nebo „je to mezi kamením“, „v blízkosti je staré ohniště“, „směr severovýchodní“ apod.). Vítězí ten, kdo jako první „poklad“ objeví.

Jak má v/padat správné tábořiště

Stále děláme ve Ztracené stopě plány na náš klubovní tábor. Chceme samozřejmě tábořit pod stany, uvažujeme dokonce o stavbě podsad. Zatím nemáme vyhlédnuto žádné místo, ale představujeme si, že to bude někde na břehu řeky, u lesa, v divoké krajině, kam přichází co nejméně lidí. Tomek má ve své Zálesácké knize zapsáno několik podmínek, jak má pořádné tábořiště vypadat:

1. Má být u řeky nebo alespoň u velkého potoka či u pěkného čistého rybníka, kde není bahno.

2. Místo má být rovné, travnaté, suché a slunné. Postavit tábor v hlubokém lese či skalní rokli apod., kam slunce září jen několik málo hodin denně, je největší chybou.

3. Tábořiště má být vzdáleno alespoň jeden kilometr od lidských obydlí. Tábořit s výhledem na vesnici nebo na kolonii chatařů není pěkné.

4. V nejbližším okolí musí být nezávadná pitná voda (studánka nebo potůček, jehož čistotu si důkladně ověříme).

5. Tábořiště má být na severní straně chráněno strání nebo lesem.

6. I nejhezčí a nejvhodnější tábořiště ztrácí na ceně, když v jeho těsné blízkosti vede silnice nebo silně používaná jiná cesta, byť třeba jen pro pěší. Také tábořiště těsně u železniční trati není dobré.

Při výzkumných výpravách za tábořišti si vždy též hned zjišťujeme, je-li na blízku pila, od které lze odkoupit krajinky na stavbu podsad, dále pak lékař, jakož i možnost nákupů.

Lád'a

Rozdělování ohně za mokra

Rozdělat oheň v dešti, po dlouhotrvajících lijácích nebo na sněhu, kdy je mokré dřevo i navlhlé zápalky, je opravdu někdy obtížné. Pomozte si při tom těmito „vynálezy“:

„Ohnivě balíčky“. Vytvoříme si je předem doma tak, že sbalíme do svitků proužky nastříhaného novinového papíru (v šíři asi 5 cm) a ovážeme je motouzem. Pak roztavíme parafin a svitky do něj důkladně namočíme. Po uschnutí zabalíme do sáčku několik takových svitků a nosíme je v torně. (Nezaberou příliš místa a skoro nic neváží, takže nejsou zbytečnou přítěží.) Venku pak svitky hoří za každého počasí i za silného deště a další vysuší.

Březová kůra hoří rovněž za každého počasí, a to i když sama je vlhká či dokonce mokrá. Proto uvidíte-li někde *poraženou* břízu, ať již celý kmen nebo jen usekané březové větve, sloupněte z nich kůru a noste ji nalámanou či natrhanou na menší kousky v sáčku v torně. Ze nebudete rvát a řezat kůru z břízy stojící, neporazené, je jistě samozřejmé. Takovou špatnost by mohl udělat jen škůdce přírody.

Vodovzdorné zápalky. Zápalky nenavlnou a budou hořet třeba i po pádu do vody, namočíte-li je celé předem doma do roztaveného parafinu. Nechtě je pak okapat a parafin na nich ztuhnout. Tutéž službu vám prokáže acetonový lak. Jen pozor na jeho výpary. Nepracujte s nimi v blízkosti otevřeného ohně!

Je tady, nadešel i se svým žhnoucím modrým nebem. Náš sen — společný zálesácký život v malém klubovním táboře Ztracené stopy se splňuje. Co nadějí, plánů a příprav mu předcházelo už od jara!

Táboříme u naší milé Bouřlivé řeky, kterou jsme objevili při své třídní velikonoční cestě, a protože zde budeme dlouho, postavili jsme si stany na podsady. Vystavěli jsme si také táborová kamna, sklípek, latrínu, vyrobili jsme si lavičky, stůl — a v koruně obrovské borovice i malou pozorovatelnu. Ode dne posledních příprav a odjezdu na tábor nabýváme stále nových a nových zkušeností, které jsme dosud neměli a jež jsme nemohli získat při svých nedělních výpravách.

Tomek nás ale také upozornil na jedno úskalí, které s sebou přináší společný pobyt poměrně malé skupiny lidí: vzájemné omrzení se, znesváření a opuštění mnoha dobrých zásad přátelství. Řekl nám, že i klidní a ukáznění dospělí lidé, vědci na pozorovacích stanicích v Antarktidě, lovci kožešin v pustinách, námořníci na dlouhých plavbách atd., podléhají tomu jevu: začínají se mezi sebou někdy bezdůvodně vzájemně nenávidět, jejich nervy jsou napjaté a každá maličkost ze strany druhých je podráždí. Jak se lidově říká, „jdou si jeden druhému na nervy ...“

Dokážeme prožít těch několik týdnů společného tvrdého života klidně, smírně, přátelsky, a to i v dobách nepříznivého počasí, za tropického žáru v horoucích červencových dnech i za několikadenních lijaviců a chladu? Neomrzí nás náš zálesácký život, ve kterém nebude jen samá zábava a koupání, ale i plno práce a potíží?

Tomek řekl, že tábor je zkušebním kamenem našeho přátelství, trpělivosti a houževnatosti. Slíbili jsme si všichni, že tento kámen bude opravdu kamenem pevným, který

Můj MODRÝ ŽIVOT v červenci 19...

Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mýdlo	Slušné mlčení	Čistě chováni	Volný čas	Rozdělky	Datum	Ranní cvičení	Čištění zubů	Mýdlo	Slušné mlčení	Čistě chováni	Volný čas	Rozdělky
1. 7.								20. 7.							
2. 7.								21. 7.							
3. 7.								22. 7.							
4. 7.								23. 7.							
5. 7.								24. 7.							
6. 7.								25. 7.							
7. 7.								26. 7.							
8. 7.								27. 7.							
9. 7.								28. 7.							
10. 7.								29. 7.							
11. 7.								30. 7.							
12. 7.								31. 7.							
13. 7.															
14. 7.															
15. 7.															
16. 7.															
17. 7.															
18. 7.															
19. 7.															

V červenci

ani na táboře, v nepříjemném
horce, uprostřed prázdné
volnosti a pohody
nezapomínáme
na MODRÝ ŽIVOT.

Julek

se nerozpadne ani v žáru ohně, ani nepraskne mrazem. Všichni, každý z nás se o to přičiníme!

Béd'a

Kolik dříví na stavbu tábora?

Především: na stanové podsady, pokud je stavíme až na táboře a nebudou to podsady *skládací*, přesně opracované a ohoblované, kupujeme jen nejlevnější odpadové dřevo, takzvané *krajinky* (většinou na jedné straně s kůrou stromu nebo alespoň se stopami kůry). Je zajímavé a je to dobře vědět, že tyto krajinky se neprodávají na krychlové metry (na „kubíky“), ale na *běžné metry*. Cena jednoho sta běžných metrů je v dnešní době kolem Kčs 60,—.

Když tyto krajinky na pile vybíráme, snažíme se vybrat si v hromadách kusy pokud možno nepopraskané, rovné, pravidelné a spíše tenčí než příliš tlusté. Velká tloušťka krajinky působí obtíže při překládání jiné krajinky na druhou na podsadě, prasklinou pak prosakuje za silného deště do podsady voda.

Jak vypočítat, kolik krajinek asi potřebujeme na jednu podsadu? Při výšce 90 cm (a to je průměrná dobrá výška na pohodlnou podsadu) spotřebujeme na jednu její stěnu zhruba sedm dvoumetrových krajinek (jsou přibližně 15 až 20 cm široké), tedy 14 běžných metrů. Na čtyři stěny je to tedy 4 X 14 m, čili 56 m. Na vnitřní zařízení podsady (lůžka, stolky, poličky) padne asi 14 m. Proto koupíme na jednu podsadu (ať je to již „áčko“ nebo jehlan) 70 m krajinek.

„Táboreček“ naší Ztracené stopy má jen tři podsady, proto jsme na ně koupili 3 X 70 metrů, ale dalších 90 metrů jsme přikoupili ještě na stavbu kuchyňského přístřešku a na několik stolků a laviček. Jak se nám teď hodily koruny, vydělané během roku vozením uhlí, mytím schodů, sběrem papíru a lahví!

Až tábor skončíme, podsady rozebereme tak, že stěna s vchodem (s dvířky) a protilehlá zadní stěna zůstanou v celku na kůlech, stěny boční rozebereme na jednotlivé krajinky a svážeme drátem do čtyř svazků. Podobně rozložíme i celou kuchyň, stolky a lavičky. Vše složíme v hájovně asi kilometr od tábora, kde jsme si úschovu už předem vyprosili. Budeme-li tu tábořit opět příští rok, nebu-

dáme už muset dříví znovu kupovat. A nepoj edeme-li sem už příště, vždycky zde dřevo prodáme, i když už jistě za ně nedostaneme tolik, kolik jsme sami zaplatili.

Jirka

Co dělat na táboře v dešti?

Na každém táboře se najdou výtečníci (víme to ze svých minulých pionýrských táborů), kteří místo toho, aby využili doby deště k psaní deníku, k zašívání tepláků, k četbě pěkné knížky, obrátí svou přebytečnou energii k všelijakému „mukání“ méně výbojného spolubydlícího. Stan se změní v arénu, stanové plachty se nadouvají pod nápory zápasících, ze stanu se ozývá bohatýrský ryk a zase vzteklé kvílení toho, kdo je právě vecpáván pod kavalec — a vedoucí aby se uzlobil. Hrajte proto raději nějaké „pršivé“ hry, závodte, využijte i deštivého počasí k užitečné zábavě. Zde je několik návodů:

1. Chytání morseovky. Vedoucí ji píská ze svého stanu, každá stanová dvojice ji chytá společně ve svém stanu a luští. Pískání je dosti dlouhé a může obsahovat i nějakou zajímavou zprávu, aby byl o luštění větší zájem. Která stanová dvojice má rozluštno, odevzdá zprávu u vedoucího. Zahnuje se do táborového bodování.

2. Sestavování slov. Vedoucí vyšle morseovkou ze svého stanu několik písmen a stanové dvojice se z nich snaží sestavit co největší počet spisovně psaných slov. Limit 15 minut (nebo déle podle úmluvy). Opět se boduje. Čím více slov sestavíte, tím více bodů a tím lépe pro vás.

3. Skládačka. Vedoucí dodá do každého stanu nějaký starý tiskopis (pro všechny stany stejný), rozstříhaný na 20—30 ústřížků. Soutěží se o to, která dvojice tiskopis správně složí a nalepí na papír jako první, druhá atd. (Není-li v táboře po ruce větší počet takových tiskopisů, plakátů atd., může být použito i čistých papírů bez jakéhokoli tisku.) Podmínkou je, aby každý stan měl papír rozstříhán stejným způsobem a nebyl ve výhodě ani v nevýhodě proti jiným stanům tím, že by měl ústřížků méně nebo zase více, pravidelně ji či nepravidelně ji rozstříhaných atd.

4. Duchapřítomnost. Vedoucí dodá do každého stanu otázky, které jsou nakopírované na papíru (popřípadě je

může říci jen ústně). Otázky jsou takového druhu: Co bys dělal, kdyby přišla zpráva, že se za 10 minut přivalí na tábor zátopa, která ho smete? — Co bys dělal, kdybys v noci zpozoroval oheň ve stavení na samotě? — Co bys podnikl, kdyby ses náhle ocitl v cizím městě bez koruny v kapse? — Limit na odevzdání otázek je 10 minut. Nejlepší se zapíše do táborové kroniky. Boduje se!

5. Šach a dáma. Vypište šachový a dámový turnaj. Za horka se mnoho partií asi nesehraje, ale v dešti se bude hrát jistě v každém stanu. Zejména „žravá dáma“ pro rychlý spád hry je velmi oblíbená.

6. Táborová povídka. Který stan napíše nejdelší a nejsouvislejší povídku, při čemž smí používat jen slov začínajících některým ze čtyř (nebo nejvýše z pěti) písmen, jež vedoucí předem určí.

7. Provázková pošta. Propojte všechny stany provázkovým vedením. (Provázek vede od stanu ke stanu). První stan vyšle morseovkou (zřetelným taháním provázku: dlouhý tah je čárka, krátký je tečka) nějaké slovo do sousedního stanu, ten slovo předá podobným způsobem dalšímu, až slovo proputuje celou táborovou podkovou, tedy všemi stany. Poslední stan slovo nahlas vykřikne, aby bylo zřej-mo, zda slovo došlo správně, nezkomoleně. První stan v krátkých přestávkách vysílá slova stále další, takže jich postupně probíhá stany několik současně. Lze ještě kombinovat tím, že i poslední stan v podkově (tedy první z druhého konce podkovy) vysílá svá slova, takže putují oběma směry současně.

„Sluneční konzerva“

Naše tábořiště je položeno dosti vysoko, v horské oblasti, a proto noci jsou na táboře spíše chladné než teplé, a zvláště pak tehdy, když je studený či deštivý večer. Proto velmi rádi napodobujeme Julkovo počínání, jemuž on sám říká „sluneční konzerva“.

Když je pěkně, slunečno, rozprostře na louku za stan všechny své pokrývky, spací pytel, ba i tepláky, tričko a svetřík. Takto rozložené nechává věci prohřívát na slunci až asi do 16.30, kdy už sluneční záře ztrácí na výhřevnosti. Pak rychle všechny věci složí do spacího pytle, ten přikryje jednou pokrývkou a uloží ve stanu na lůžko. Když

se pak snese studený mlhavý večer a je nutno se obléknout, sáhne do pytle pro prohráté tričko a tepláky. Všechno, příkrývky a spací pytel přímo dýchají slunečním teplem, nachytaným přes den. A to je ta „sluneční konzerva“. Po obléknutí prohrátých věcí nás nerozklepe zima, ale naopak se pěkně zahřejeme a lépe usneme.

Běda

Jak se v noci zahřát

Před každým studeným večerem a nocí si však nemůžeme připravit „sluneční konzervu“. Co když přes den nesvítilo slunce nebo dokonce přšelo? I pro takový případ zná Zálesácká kniha radu. Vyzkoušeli jsme ji a je dobrá:

Nemůžeš-li se v noci ve stanu zahřát, přitiskni obě dlaně k sobě a koleny je pevně stiskni. Pak stlačené dlaně tří o sebe jak nejvíce můžeš a zároveň je tiskni i koleny. Záhy ti bude příjemné teplo, které vznikne nejen třením dlaní o sebe, ale i mechanickým pohybem těla, úsilím, které při tření vyvineš.

Hra s plechovkami

Před několika dny jsme byli na návštěvě v pionýrském táboře, který je asi dva kilometry od nás. V jeho kuchyni jsme viděli velkou hromadu prázdných plechovek od masa. Kuchařky nevěděly, co s nimi, a tak je Tomek skutečně potěšil, když prohlásil, že si je odneseme do svého tábora. Příliš se nám nechtělo tahat se dva kilometry s náručí plnou nevymytých plechovek. Ale věřili jsme, že Tomek má nějaký dobrý nápad, co s nimi. A nezklamali jsme se.

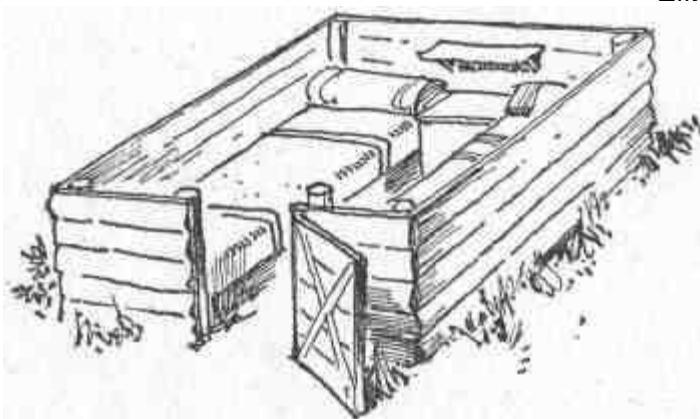
V táboře jsme plechovky důkladně vymyli, aby nepáchly po masu a nepřitahovaly tím do tábora mouchy a myši. Pak jsme z nich postavili na bedniče pyramidu skládající se ze 36 plechovek. V dolní řadě bylo 8 plechovek, v řadě nad ní 7 a pak v každé další řadě vždy o jednu méně. Mezi jednotlivými plechovkami byly mezery, ale jen tak malé, aby plechovky v řadě nad mezerami nepropadly.

Nasbírali jsme si hromady šišek a od startovní čáry asi 10 kroků vzdálené od plechovkové pyramidy jsme začali

po jednotlivcích do plechovek pálit. Na každé kolo soutěže měl každý z nás vždy jednu ránu. Zasáhl-li pyramidu, spočetlo se mu, kolik plechovek při zásahu z pyramidy spadlo. Někdy to byly jen dvě či tři, jindy více. Rekord měl Julek: 18 plechovek. Všech 36 se nepodařilo nikdy nikomu na jedinou ránu shodit, zřejmě je to nemožné.

Soutěž jsme skončili po deseti kolech. Každému se spočetly spadlé plechovky ze všech deseti kol (nebylo jich mnoho, protože často někdo pyramidu ani vůbec nezasáhl) a podle součtu byl sestaven žebříček hráčů. Od této první hry jsme na plechovky házeli už několikrát, zatím se této zábavy nemůžeme nabažít. Mířit na něco, to je oblíbená zábava snad každého pořádného chlapce i děvčete. Jsme rádi, že jsme Tomka poslechli a plechovky si do tábora donesli.

Emil

Jak uspořádat vnitřek podsady

Viděli jsme různé způsoby uspořádání stanových podsad. Po prohlédnutí všech se nám náš systém zamlouvá nejlépe. V jednom táboře měli v podsadě pro dva obě lůžka nad sebou při jedné straně podsady, druhá polovina byla prázdná a měli v ní sklápěcí stůl. Ale spaní nad sebou se nám nelíbí. Jinde měli dvě lůžka těsně vedle sebe, takže to vlastně bylo jedno jediné široké lůžko. Ani to není dobré, ba ani zdravotně nezávadné. Když spáček u stěny chce vyjít ven a jeho soused vedle ještě leží, musí ho přelézat. Také mu pomačká jeho lůžko, je-li již volné a ustlané.

Nejllepší je tedy opravdu náš způsob. Vidíte ho na obrázku. Pod každým lůžkem je přízemní palanda na kufřík, boty (pořád vycpané papírem) a na lepenkové krabice, ve kterých můžeme přechovávat věci, jež často potřebujeme a které pro jejich váhu či rozměry nemůžeme mít na políčkách (například kladivo, kleště, krabičku s hřebíky, kedsy atd.).

Lada

Co s sebou na stálý podsadový tábor

Zdůrazňuji: na stálý podsadový! Tedy nikoli na putovní, to byste neunesli a mnohé z toho ani nepotřebovali. Tedy na stálý podsadový tábor, kde budeme žít a sami si vše dělat nejméně 2 až 3 týdny (raději ale 4 až 5 týdnů).

Spací pytel	Láhev z plastické	Třicetihaléřové
Dvě pokrývky	hmoty	známky
Slamníkový novlak	l. žice	Pravítko
Dvoje tepláky	Nůž	Kartáček na zuby a
1 zásobní trenýrky	Vidlička	pasta
2 košile na spaní	Krabice na úidlo	Kladivo
2 košile denní	(hliníková)	Kleště
1 zásobní tričko	Brýle proti sluníčku	Sekyrky
Svetr	Krém na onalování	Malá nilka
Dvoje zásobní po-	Hřebínek	Půl kg hřebíků
nožkv	Kartáč a krém na	osmiček
Šátek na krk i na	obuv	Čtvrt kg hřebíků
hlavu	Krabička poslední	šestek
Baret	záchraný	Čtvrt kg hřebíků
Plavky	Lékárnička	čtvřek
6 kapesníků	Barvičky	Šroubky
2 ručníky	Blok	Šrouhovák
2 utěrky na nádobí	Svíčky, zápalky	Závěr na dvířka
Igelitový plášť	Fotoaparát	podsady
Baterka	Dopisní papír.	Nůžky
Hodinky	obálky	Alespoň 1 kniha.
Jídelní miska	Kuličkové pero	
Hrníček	Provázky	

Několik v/světlení a rad

Co dát do slamníku? Vycpete jej tenkou vrstvou drobného chvojí bez větších větviček, které by propichovaly slamník a tlačily vás i přes spací pytel. Neshánějte se po slámě, neboť její doprava je obtížná (leda byste si slamník

nacpali přímo někde u stohu). V den bourání tábora není čas vracet ji a vysypat ji jen vedle tábořiště, to znamená znečistit je. Máte-li silný spací pytel, nemusíte slamník ani nacpávat, ba nemusíte mít slamník vůbec, stačí lůžko z krajinek pokrýt jen pokrývkou podloženou mírně chvojím. Nedávejte do slamníku či pod pokrývku seno, nebo dokonce čerstvou travu. Seno vás svou vůní v noci ruší, neusušená tráva se zapalí a odporně nasládle páchne.

Igelitový plášť. Oddělitelnou kapuci igelitového pláště si přivažte za její dírky ke knoflíkům pod límcem provázkem. Snadno se sama odepíná a vítr vám ji strhává s hlavy. Neponechávejte plášť na prudkém slunci. Je-li mokrý, dejte schnout do stínu nebo jen chvilku na mírné slunce. Pozor na hřebíky a ostré rohy krajinek, igelitový plášť se velmi snadno trhá.

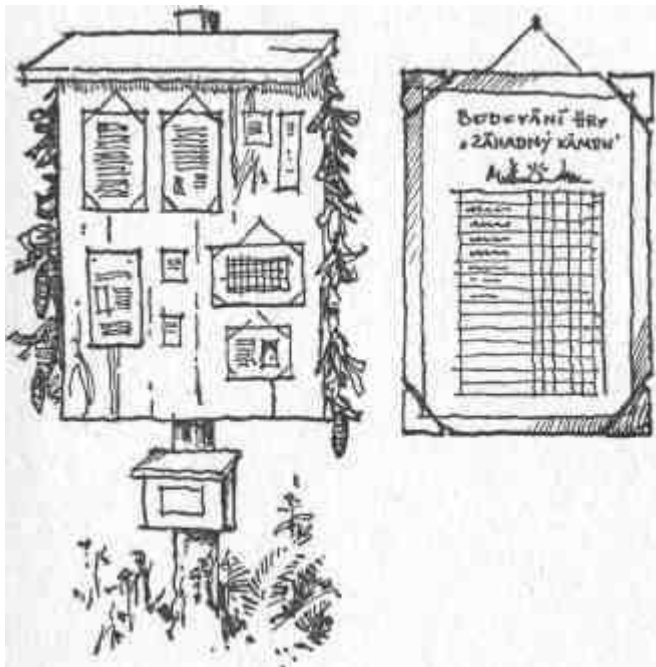
Stačí malá pilka při výrobě podsady? *Nestačí!* Musí být i velká obloukovka, ale v seznamu potřeb úmyslně není vedena, protože se předpokládá, že velké pily budou společné pro celý tábor a také zabaleny do společných táborových beden.

Svíčky nebo petrolejka? Petrolejka dává lepší světlo, vyhřeje ve studeném večeru lépe stan, ale má tyto nevýhody: každou chvíli praskne cylindr, zejména za deště a studena, a obtížně se opatřuje nový. V mnoha místech se těžko shání i petrolej. Pro chvilkové večerní osvětlení stačí úplně 1—2 svíčky. Ale pozor: rozsvícenou svíčku měj vždy postavenou na kovovém podkladu (nejlépe v nízké plechovce od konzervy). Stane se, že usneš, svíčka dohoří, její zbytek se rozteče po dřevěném stolku a vznikne požár. A ještě na něco pozor: přes den svíčky uklid' do krabice pod lůžko, kam nemůže slunce, aby se ti v jeho žáru ne-roztekly. (Také kuličkové a plnicí pero uklízíme před sluncem.)

Jak nejlépe vyprat prádlo. Ve starém kbelíku (vědru) či v plechovce od marmelády (desetikilogramové) rozpustíme do sluncem prohřáté říční vody mýdlový prášek tak, aby voda byla silně mýdlově zbarvena. Prášek nebo vločky necháme důkladně rozpustit, hrudkám pomůžeme k rozpuštění i rukou. Pak prádlo namočíme a necháme asi čtvrt hodiny ve vodě. Potom začneme kousek po kousku vypírat, hlavně o sebe třeme límec košile, konce rukávů a látku v podpaží. U ponožek hlavně chodidla. Máme-li prádlo světlé a jiné zase velmi barevné, tmavé (například červené trenýrky, tmavá trička atd.), které pouští barvu,

nepereme je současně s prádlem světlým. Pereme tedy napřed věci světlé, pak teprve — třeba i v téže vodě — věci barevné, pouštějící barvu.

Tomek

Táborový oznamovatel

I když nás je na táboře jen šest, a tak by se zdálo, že si stačíme říci všechno ústně, přece jen jsme si postavili táborový oznamovatel.

Udělali jsme jej z několika jednometrových kusů rovných krajinek, opatřili malou stříškou a přibili jej na slabší osekanou soušku. Tu jsme pak zasadili do země poblíž našich tří podsad.

Pod oznamovatel jsme na kůl připevnili poštovní skříňku, už doma dávno před táborem vyrobenou. Do té házíme otvorem všechny dopisy a pohledy, které píšeme domů i svým kamarádům ze školy. Kdo z nás má nákupní službu, vybere vždy před odchodem do vesnice obsah skříňky a tam naše psaní a pohledy vhodí do opravdové poštovní

schránky. Vybrání dopisů a pohledů z naší skříňky je první, co každý z nás udělá při svém odchodu do vesnice.

A co dáváme na oznamovatel? Trvale tam visí Táborový řád, v němž je přesné rozdělení času. Dále tabulka s bodováním (i na táboře velmi pilně bodujeme, protože zde ještě více než na nedělních výpravách konáme různé dobrodružné závody na body, nemluvě o bodování pořádku, vaření atd.), pěkné výstřižky z novin a časopisů, táborový kalendář (Tomek jej vyměňuje každého dne ráno), tabulky tréninků skoku, běhu, hodu atd., záznamy šachového a dámového turnaje, soutěže volejbalových dvojic, stálý přehled naší společné pokladny atd. Pak také různé smluvené pokyny, na něž nemáme zapomínat (například „Čerstvý chléb dávat do chlebové bedny vlevo, na krájení brát z pravé strany, tam je starší!" — „Jirka nanosí nový písek na zasypávání latriny!" — „Ve středu příštího týdne k Čermákům pro brambory!" — „Zítra pro jíl na opravu kamen!" atd.).

Jednotlivé vývěsky nepřipichujeme přímo na dřevo oznamovatele, ale na desky vystřižené z víka a dna starých lepenkových krabic, nejlépe od pokrmového tuku (dostáváme je v obchodě s potravinami zdarma).

Deska má v rozích zářezy na gumičky (nastříhané ze staré duše do kola) a pod tyto gumičky se vývěsky zachytí, aby je nebral vítr. Deska má nahoře také provázkové očko k přivěšení na hřebík na oznamovateli.

Tyto podkladové desky na vývěsky mají dvojí výhodu: 1. Když chceme něco na vývěsce připsovat nebo z ní něco opsat či ji vzít s sebou na delší prohlížení, velmi snadno ji i s deskou sejme a odneseme na táborový stůl či do stanu atd. Odpadá obtížné vytahování napínáčků ze dřeva oznamovatele nebo doplňování vývěsky vstoje a v její svislé poloze. 2. Když začne pršet nebo na noc sejme hravě všechny vývěsky během několika vteřin a uklidíme je do stanu, aby je déšť a noční rosa nepromáčely.

Oznamovatel je stále pěkně vyzdoben po stranách i na stříšce šiškami a čerstvým chvojem. Tak je nejen potřebnou součástí našeho tábora, ale i jeho ozdobou.

Julek

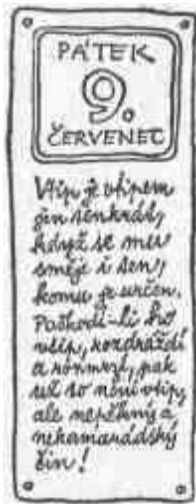
Jací máme být na táboře

Táborový kalendář na oznamovateli je dobrá věc, protože pořád víme, kolikátého je a jaký je den. Ale je dobrý také pro něco jiného: na každém kalendářním dnu je napsáno něco pěkného, o čem se dá přemýšlet.

Kalendářem jsou malé proužky čtvrtkového papíru, které vyrábí a popisuje Tomek. Proužky měří 5X15 cm. Datum na nich je napsáno barevnými tužkami v horní čtvrtině proužku. Do dalších tří čtvrtin píše Tomek různé své úvahy, většinou o táboře a jeho členech. Tomek byl už na několika pionýrských táborech (my ovšem také, ale ne na tolika) a odtud hlavně čerpá své poznatky.

My je čteme, uvažujeme o nich, a to je dobře, protože se mimoděk snažíme být lepšími táborníky.

Zde je několik ukázek takových zápisů z Tomkova táborového kalendáře:

Čtvrtek 8. 7. Každý by měl dát ve prospěch tábora všechny své nejlepší vlastnosti i schopnosti a potlačit v sobě vše nedobré: lenost, sobectví, vznětlivost, lajdáctví a jiné nectnosti.

Sobota 10. 7. Chlapci nepřemýšliví, nepraktičtí, zapomnětliví, s líným mozkiem, jsou jednou z mnoha pohrom, s nimiž musí tábor zápasit. Mnoho se musí kolektiv věnovat takovým, kteří jsou hádaví, věčně nabručení a navzte-kaní.

Úterý 13. 7. Dobrý táborník se nedá zkrušit ani nedobrym počasím. I při nepohodě se chová vesele, statečně, nerozřukane, nevyžaduje žádné úlevy a dodává dobrou mysl i ostatním.

Středa 14. 7. Važ si každé chvilky, kterou jsi na táboře, i když třeba není právě příjemná. Zakrátko se tábor stane minulostí, o které se bude jen hovořit, psát a vzpomínat.

Čtvrtek 15. 7. Čilý a schopný člen tábora si najde užitečnou zábavu i v době volna a deště. Neschopný se válí na lůžku, zahálí nebo působí neklid všelijakým pošťuchováním druhých, pobíháním ze stanu do stanu atd.

Pondělí 19. 7. Člen tábora, kterého musíme upomínat, aby udělal svěřenou mu práci a kterého musíme hlídat, jak ji dělá a *jestli* ji vůbec dělá, je pro tábor přítěží. Pak už to není táborník, ale „takytáborník“!

Úterý 20. 7. Važ si každého projevu přátelství od kohokoli a snaž se, aby těch projevů bylo co nejvíce. Dostane se ti jich, budeš-li i ty své přátelství projevovat. Chovej se z jedné tak, aby tě každý měl rád.

čtvrtek 22. 7. Slůvka „děkuji“ a „prosím“ mají čarovnou moc. Získávají nám přátele, otvírají nám dveře, jsou to naši dobří pomocníci. A přitom nás nic nestojí. Nikdy a nikde jimi nešetřete!

Emil

Pečeme pod kotlíkem

Doma nám naši nechtěli ani věřit, že si budeme vařit docela sami, bez maminek, bez děvčat. A přece si vaříme, a to nejen brambory, polévky a konzervy, ale i knedlíky, omáčky, rýži, zeleninu a jiné dobroty.

Jirka ale zatoužil po nějakém moučníku, takhle prý třeba nějaký koláč, buchty, to prý by bylo něco! Dávali jsme mu za pravdu, těsto bychom jistě dokázali, ale kde je upéci, když nemáme kamna s troubou!? Tomek ale zalistoval ve své vševědoucí Zálesácké knize, podíval se do jejího obsahu vzadu — a za chvíli už byly přípravy k pečení v plném proudu.

Zatím co Béd'a a Emil začali dělat bochánkové sladké těsto, my ostatní jsme vy dláždili rovné beztravné místočko poblíže kuchyně plochými kameny. Vydlážděná plocha byla o něco větší než obvod kotlíku, pod kterým se těsto bude péci. Od lesa jsme přinesli mazlavou jílovitou hlínu a tou jsme vydlážděnou plochu pokryli.

Potom jsme na této hlíně rozdělali silný oheň z důkladných polen, nařezaných ze soušky. Ten jsme udržovali asi hodinu. Těsto nám zatím už pěkně kynulo.

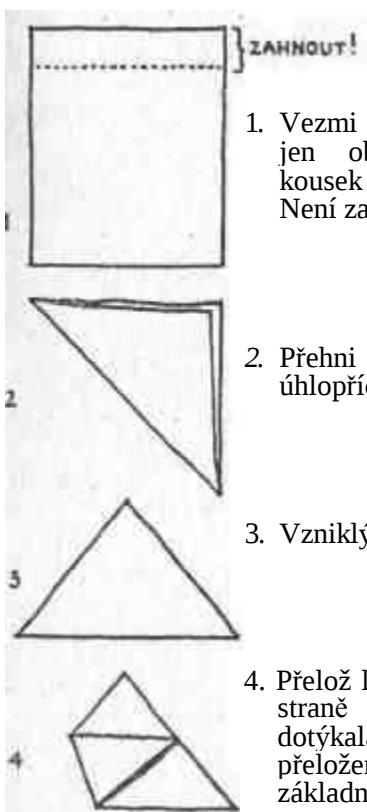
Pak jsme oheň přestali udržovat, odstranili jsme jeho zbytky a ohniště jsme velmi pečlivě, ale rychle očistili a zametli. Béd'a a Emil z těsta uhnětli pěkný bochánek, potřeli jej ze všech stran vodou a položili na rozpálenou zametenou hlínu, která již zatím žářem důkladně ztvrdla. Bochánek jsme potom přiklopili kotlíkem a ten jsme zasypali žhavým popelem z předchozího ohně. Na tomto

zasypaném kotlíku jsme znovu rozdělali oheň. Zpočátku jsme udržovali oheň velmi prudký, aby se pěkně upekla kůrka, pak jsme přikládali už méně.

Asi po hodině a půl jsme žhnoucí popel odhrnuli, opatrně jsme odklopili kotlík a vpíchlí jsme do bochánku, zdánlivě již upečeného, drát. Když jsme jej vytáhli ven, bylo na drátu mazlavé těsto. To znamenalo, že bochánek uvnitř ještě nebyl dokonale propečen. Přikryli jsme jej tedy znovu kotlíkem, ten zasypali žhavým popelem a zase jsme ještě nad ním asi 10 minut topili. Po druhé zkoušce zůstal drát již čistý, ani stopa těsta na něm nebyla. Bochánek byl upečen!

Jirka

Pohárek z papíru

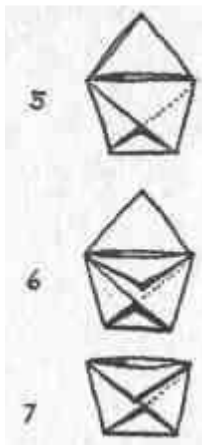

1. Vezmi čtverec papíru (máš-li snad jen obdélník, zahni přebývající kousek dozadu, abys měl čtverec. Není zapotřebí uřezávat!).

2. Přehni čtvercový papír v jeho úhlopříčce zleva doprava.

3. Vzniklý trojúhelník si polož takto.

4. Přelož levý roh trojúhelníku k pravé straně tak, aby se jeho špička dotýkala pravé strany papíru a přeložení bylo vodorovné se základnou trojúhelníku.

5. Totéž udělej s pravým rohem k levé straně.

6. Nahoře nyní zůstaly dva volné trojúhelníčky papíru na sobě. Přehni horní k sobě.

7. Zbývajících trojúhelníček zahni dospodu. Zmáčkní důkladně horní okraje, aby měly ostré hrany a rozevři je od sebe. Pohárek je hotov.

Až budete pohárek z papíru všichni dokonale umět, udělejte si závody, kdo jej uděláte za nejmenší počet vteřin. Doporučuje se závodit s rovným nepřehýbaným papírem.

Lada

Zajímavé setkání

Včera jsme pozorovali vojenskou jednotku při jejím výcviku. Objevila se blízko našeho tábora brzo dopoledne, a to tak tiše a náhle, že jsme byli až překvapeni. Běda povídal:

„Kdyby byla válka a ti vojáci byli nepřátelé, tak už se vůbec nemusíme starat o to, co budeme vařit k obědu!“

Všichni jsme si zase vzpomněli na Tomkovy ustavičné připomínky, abychom venku, a hlavně v lese, nemluvili nahlas, nesmáli se hloučně, netroubili na signálku, ani nehráli na tranzistor. Čím tišeji se chováme, tím méně jsme viděni a tím více v přírodě vidíme.

Překvapilo nás, že vojáci byli oblečeni do šedozelených polních stejnokrojů, na kterých je spousta svislých maskovacích čárek. I čepice měli z těžé látky. Udivilo nás také, že už nemají holinky „půllitry“, ale důkladné šněrovací boty do půli lýtek se spínacími řemínky: těmi jsou utaženy konce nohavic. Dověděli jsme se později, že stejnokroje s různobarevnými skvrnami mají jen průzkumníci a výsadkáři.

SVĚTELNÉ SIGNÁLY	
Informační signál	Jak znázorním
Pozor! Dělej to, co já! Rozkumně!	Kada náblesků bílého světla ○○○○○○
K vyzhlídám! Ou nás ke kolím!	mávat před sebou bílým světlem upravu a vlevo vpravo a napravo
Nasednouš!	mávat nahoru a dolů bílým světlem
Kotovo! Připraveni!	Delší dobu svít zeleným světlem
Kupředu! Pohraďovat! Čista volná!	mávat nahoru a dolů zeleným světlem
Stáh! Přehážka!	mávat nahoru a dolů červeným světlem
Čelem rad!	Poručíš před sebou zeleným světlem
Hararic! Druha. nucená zastávka.	Mávat před sebou červenou světlem upravu a vlevo vpravo a napravo
VÝKLAD BAREV : ○ bílá ● zelená ● červená	

Každý voják měl na opasku polní láhev, nůž v pochvě, polní lopatku a sumku na zásobníky k samopalu. Na popruhu každý měl ochrannou masku.

Postavili si rychle stany a začali svůj výcvik. Plížili se přes rokliny, dolíky, maskovali si hlavy tím, že si za přilby zastrkali chvojí a listnaté větve. Pak zase přivržení běželi přískoky přes volné prostranství. Připomínalo nám to naše některé hry.

V poledne si sami vařili, ohřívali si v šálkách konzervy a z kostek dělali polévku. Líbilo se nám, jak při odpočinku

byli vojáci samý vtip, legrace a jak kamarádský vztah byl mezi nimi a jejich velitelem. Spřátelili jsme se s nimi a měli jsme radost z toho, že o nás projevíli zájem a ne-odháněli nás.

K večeru se k nám přišli dokonce podívat i do tábora. Velitel nám pochválil jeho uspořádání a divil se pořádku v našich stanech. Nakonec nám řekl, že pro nás bude vojna legrací, když máme takovouhle průpravu.

Za úplné večerní tmy pak vojáci konali nácvik světelných signálů. Používali k tomu baterek s barevnými skly. Signálů je celá řada a jsou užívány většinou při pohybu motorizované jednotky. Přesto jsme si některé z nich opsali do svých Zálesáckých knih, protože je můžeme někdy upotřebit při svých večerních pochodech a hrách.

Julek

Chodíme do družstva na brigádu

Nedávno šel Jirka s Láďou na nádraží, aby zjistili příjezd nedělního vlaku. Mají k nám přijet na návštěvu rodiče.

Na nádraží uviděli traktoristu z JZD, jak se sám lopotí s nakládáním cihel na vlečňák. Pomohli mu. Byl rád, protože byl s prací o mnoho dříve hotov. Ptal se Ládi a Jirky, odkud jsou, a když mu řekli, že tady táboříme, nabídl nám báječnou věc: můžeme prý z JZD dostávat některé potraviny, jako mléko, vejce, brambory a máslo, když jim občas pomůžeme. Peníze nám prý dávat nemohou, ale tyhle věci ano.

A tak už jsme pomáhali při sklizni sena, kopali jsme zavodňovací strouhu na louce, nosili jsme snopy obilí k fůře — a od té doby utratíme snad o polovinu méně než jindy. Přitom samozřejmě máme zase celé volné dny pro své táboření, hry, sporty a koupání — nikdo ať si nemyslí, že jsme v JZD od rána do večera!

Jen litujeme, že nás nenapadlo nabídnout své služby v družstvu už dříve, třeba hned na začátku našeho tábora. Mohli jsme vézt domů mnohem větší hromádku ušetřených korun.

Emil

Srpen, posledních 31 dnů pravého léta. Jsou ještě horké dny, voda na koupání je báječná, ale večery přicházejí už dříve než jindy, dny se znatelně krátí. A s nimi se krátí i doba našeho pobytu v táboře u Bouřlivé řeky.

Tráva kolem našich stanů je vyšlapaná a zažloutlá. Tam, kde máme hřiště na volejbal, je dokonce vydupaná. Ale drn v zemi zůstal a příštího jara se opět zazelená.

Končíme tábor v dobré náladě a přátelství. Vzali jsme si k srdci Tomkovu řeč o podrážděnosti, zachvacující někdy malé celky lidí, kteří musí žít delší dobu pohromadě od rána do večera, v nepohodlí, v námaze i strádání. Snad právě proto, že jsme to věděli a měli jsme z jakékoli rozepře takovou obavu, dokázali jsme silou své vůle se jim vyhnout, i když to opravdu někdy nebylo snadné.

Brzo, snad den před bouráním tábora a před odjezdem domů, skončíme stále pokračující hru Zaváté stopy. Odstraníme i plechovky, do kterých jsme se učili mířit. Uklidíme po sobě vše, aby ani smítko zde po nás nezůstalo. Jen obrysy našich podsad prozradí, že zde byl malý tábor.

Pozorujeme, jak se mění květena v našem okolí. Béd'ovy modré chrpy zmizely už z polí s posekaným obilím, Láď'ovy krásné kopretiny už dokonce v červnu, když posekali rozkvetlé louky. Erbovní květiny nyní oslavují Tomek a Emil. Tomkova divizna velkokvětá rozkvétá žlutě na stráních a Emilův nachově rudý hvozdík kartouzek hoří na mezích, při krajích cest, všude, všude.

První ptáci se houfují k odletu od nás. První z nich jsou rorýsové, brzo se s námi rozloučí vlaštovky, ťuhýci a špačkové.

Srnčí zvěř končí svou říji. Silné kusy jelenů mají již vytlučený parohy a lovci se chystají k jejich odstřelu. Ye strništích se popelí koroptve.

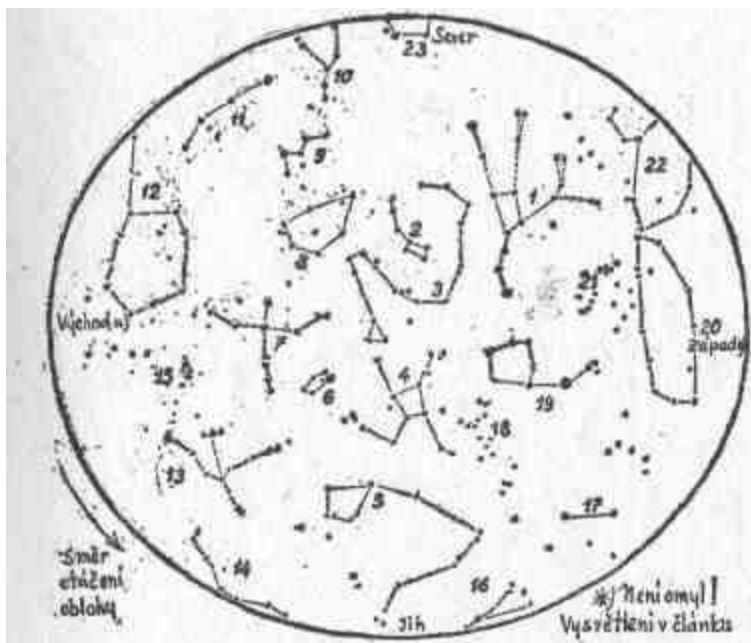
Můj MODRÝ ŽIVOT v srpnu 19...

Datum	Ranní cvičení	Čistění zubů	Mytí tváře	Šušná mlasa	Čistění jehnědí	Dobrá čina	Radosť	Datum	Ranní cvičení	Čistění zubů	Mytí tváře	Šušná mlasa	Čistění jehnědí	Dobrá čina	Radosť
1. 8.								18. 8.							
2. 8.								19. 8.							
3. 8.								20. 8.							
4. 8.								21. 8.							
5. 8.								22. 8.							
6. 8.								23. 8.							
7. 8.								24. 8.							
8. 8.								25. 8.							
9. 8.								26. 8.							
10. 8.								27. 8.							
11. 8.								28. 8.							
12. 8.								29. 8.							
13. 8.								30. 8.							
14. 8.								31. 8.							
15. 8.								V srpnu 							
16. 8.															
17. 8.															

Končím první rok svého MODRÉHO ŽIVOTA. Shledal jsem, jakto krásně žít dobrým, užitečným i kajícím. Budu jím proto být i nadále.

Když sedíme večer u táborového ohně, spřádáme už plány na novou, další činnost své Ztracené stopy. Srpnem končíme první rok jejího života. A pevně věříme, že druhý bude ještě hezčí a pestřejší!

Julek

Pozorujte hvězdnou oblohu!

Jména souhvězdí podle čísel na mapce jsou tato:

1. Velký vůz, 2. Malý vůz, 3. Drak, 4. Herkules, 5. Hadonoš, 6. Lyra, 7. Labuť, 8. Cefeus, 9. Kassiopea, 10. Perseus, 11. Andromeda, 12. Pegasus, 13. Orel, 14. Střelec, 15. Delfín, 16. Štír, 17. Váhy, 18. Koruna, 19. Bootes, 20. Panna, 21. Kštice Bereničina, 22. Velký lev, 23. Vozka.

Na mapce jsou zakreslena nejdůležitější souhvězdí severní letní oblohy. Asi takto uvidíte oblohu v druhé polovině června před půlnocí, začátkem července kolem 21. hodiny, začátkem srpna kolem 20. hodiny a koncem srpna kolem 19. hodiny.

Nahore na mapě je sever, dole jih, vlevo východ,

vpravo západ. Není to omyl! Nezapomínejte, že to je mapka oblohy a nikoli zemského povrchu. Zvednete-li mapku před sebou nad hlavu tak, aby byla „vzhůru nohama“ a představovala vašim očím oblohu, zjistíte, že pak bude východ správně po pravé straně severu a západ po levé straně severu.

Hvězda letí nad táborem

Včera byla zase nádherná jasná noc, jako teď už několikrát za sebou. Na obloze svítily záplavy hvězd, ale dnes mimořádně jasných, jak se jen málokdy vidí. Moc jsme si ten jejich lesk pochvalovali, protože jsme právě určovali souhvězdí podle Emilovy hvězdné tabulky.

A jak jsme se tak po obloze rozhlíželi, začal najednou Jirka křičet: „Podívejte se — támhle se podívejte — meteor, nebo co to je — no támhle přece — vidíte?“

A my se dívali, dívali, letící hvězdu jsme konečně našli, ale neměla kupodivu tu rychlost, jak meteory mívají. A také nezhasla za několik vteřin, jak se *to* u meteorů stává. Plula mezi ostatními hvězdami klidně a pomalu, pořád a pořád, přes celou oblohu — a najednou Julek zašeptal: „Tohle přece není meteor — to je družice —!“ A měl pravdu! Byla to první družice, kterou jsme viděli.

Sledovali jsme ji, až nám zmizela za obzorem. A pak jsme se rozpovídali o tom, zda jsou na jiných planetách nějaké tvorové a jak se s nimi dorozumíme, až jednou u nich člověk přistane, nebo oni u nás. Každý začal hned vyprávět, co kdy o tom četl ve fantastických románech — a najednou jsme měli takovou nějakou ohromnou radost z toho, že právě my máme štěstí být příslušníky generace, která ty vzrušující začátky výzkumu vesmíru prožívá. A že se určitě dožijeme — a to dokonce hodně brzo — největšího dobrodružství, co pozemšťané podniknou: cesty člověka na jinou planetu! Lety budou trvat třeba i několik roků, ale obrazy těch dalekých světů uvidíme v televizi tak, jak tam vidíme dnes krajinu několik kilometrů od nás. Už aby *to* bylo!

A jak to všechno začalo? Lada má vystřiženou tabulku těch prvních letů, které předcházely let člověka. Všichni si ji dnes opisujeme do svých Zálesáckých knih.

Béďa

Název družice	Den vypuštění	Váha v kg	Stát	charakteristika
Sputnik 1	4. 10.1957	83,6	SSSR	první umělá družice Země
Sputnik 2	3.11.1957	508,3	SSSR	pes Lajka krouží kolem Země
Explorer 1	1. 2.1958	8,2	USA	první americká družice
Lunik 1	2. 1. 1959	361	SSSR	první umělá planeta
Pioneer 4	3. 3.1959	6,1	USA	druhá umělá planeta
Lunik 2	12.9.1959	390	SSSR	poprvé dosaženo Měsíce
Lunik 3	4. 10. 1959	278	SSSR	vyfotografována odvrácená strana Měsíce
Kosmická loď 1	15. 5. 1960	4540	SSSR	příprava na let člověka
Kosmická loď 2	19. 8. 1960	4600	SSSR	17 obletů s pokusnými zvířaty a měkké přistání

Neuvěřitelné: máme rádi ranní cvičení!

Prevažná většina chlapců a děvčat na všech táborech nemá ráda ranní cvičení. Všelijak se ulejvají, hlásí se raději jako nemocní a shledávají kdejakou výmluvu, jen aby cvičit nemuseli. A když už jsou přece jen k tomu donuceni, cvičí ledabyle, neochotně, mátožně, bez jediného napnutí svalů. A jedinou jejich touhou je, aby cvičení už skončilo.

Přiznávám se, že i já sám a ostatní chlapci z naší Ztracené stopy jsme mívali takové myšlenky a odpor k rannímu cvičení. Alespoň dříve. Když jsme začali Modrý život, v němž je také každodenní ranní cvičení, už jsme ve svém odporu ke cvičení přece jen polevili.

Každé ráno cvičíme bez ohledu na počasí, a to ne v teplákách, ale jen v plavkách. Vletíme do vody a zase ven — a znovu cvičíme.

Radostně a s pýchou si uvědomujeme, že jsme otužilí, nerozfnukání, že jsme silní a zdraví.

Pro nás ranní cvičení není pohromou, ani nemilou nepřijemnou povinností, ale každodenní radostí nad sebou samými. A nad tím, že jsme zvítězili nad svou pohodlností.

Béd'a

Co bodujeme na táboře

Přišli k nám vedoucí z blízkého pionýrského tábora a divili se, jak nám to v našem maličkém táboře „klape“, i když vlastně nemáme žádného dospělého vedoucího a nikdo nás k ničemu nenutí. Ptali se, co a jak bodujeme a Tomek jim řekl, že něco jiného je bodování takového tábora, jako je náš, a jinak že by zase mělo vypadat bodování v táboře, kde je několik desítek hochů a děvčat s dospělými vedoucími. Pak zalistoval ve své Zálesácké knize a dal jim přečíst tento článek, sestavený ze zkušeností minulých pionýrských táborů:

Kromě bodování výkonu táborových služeb (táborovou službou je skupinka 3—4 hochů nebo děvčat) bodujeme také každého jednotlivce. Toto bodování jednotlivců dělíme zase na dva druhy: prvním je bodování jeho tábor-nického počínání, chování atd., v druhém bodujeme jeho výsledky v různých hrách a závodech. Výsledky obou druhů nesčítáme dohromady, vedeme každé zvlášť. Bodování her a závodů není nic obtížného, to je celkem jasné. Ale co bodovat v tom prvním druhu bodování, v tom „tá-bornickém počínání, chování atd.“? Asi tohle:

Jednotlivci se boduje jeho kamarádství k ostatním (za každou začatou rozepří, za každý hrubý tón v řeči vůči někomu atd. padne ihned minusový bod), pracovitost, čistota, pořádek, přesnost, kázeň, tábornická zdatnost. Pracuje-li tedy ve službě polovičatě, nedbale, líně, hned je to vidět v bodování. Neumytý šálek, nevyprané prádlo, smetí ve stanu, špinavé tělo, to vše je zaznamenáno v okénku Čistota. Neuklizený a věčně rozházený stan, neuklizené zbytky rukodělné práce, nevrácené nářadí atd. způsobuje minusy v okénku Tábornická zdatnost. Do okénka Přesnost

se zapisují „minuský“, když se táborník nedostaví včas k nástupu, k jídlu či do služby, když necvičí pořádně ranní cvičení, když v pořádku neodevzdá nákupní doklady po příchodu z nákupu apod. Okénko Kázeň je pro toho, kdo vědomě porušuje táborový řád, odmítá vykonat určenou práci atd. Pak je ještě okénko Různé. Sem se wpisují minusy za různé hříšky, které se vymykají rázu ostatních okének.

Snahou každého chlapce a děvčete v takto bodovaném táboře je, aby měl minusů co možná nejméně. Bodování se každý den ráno při nástupu prohlédne a jednou týdně se sestaví žebříček.

Julek

Vodní bitva

Horké letní dny pokračují a v jednom z nich vznikla naše hra Vodní bitva. Není to vlastně hra v pravém slova smyslu, spíše jen chvilková hříčka bez pravidel, v níž nejsou vítězové ani poražení.

Začalo to po obědě, když jsme si myli u vody šálky od jídla. Emil ulil trochu vody ze svého šálku na nic netušícího Láďu, shýbnutého k hladině vody. Láďa na to nabral plný šálek vody a hnal se za Emilem. Když se domníval, že už je Emilovi blízko, vodu na něho zezadu vylil. Ale zasáhl místo uskočivšího Emila Tomka. Tomek nelenil, zaběhl se svým šálkem k vodě, nabral jej plný a začal pronásledovat Láďu. Vše se dělo za hrozného chechtotu a pokřikování. Teď jsme se už přidali i my ostatní a za chvilku vznikla bitva, ve které se střílelo vodními proudy z šálků.

Vznikaly různé dramatické situace, někdy byl někdo se svým vyprázdněným šálkem odříznut jiným bojovníkem s plným šálkem od přístupu k vodě, a tak před ním musel prchat, ale padl rovnou do proudu vody válečníka jiného. Začaly se tvořit skupinky spojenců, které se za chvíli zase roztříštily na další, křičelo se, chechtalo a všichni jsme byli zmáčení více než kdybychom se byli hodinu koupali!

A přece jen nakonec z této hříčky vzešlo jedno pravidlo: že se voda z šálku nesmí vchrstnout proti hráči přímo do obličeje z největší blízkosti. Útočí-li se vodou na někoho zepředu, musí se zachovat vzdálenost alespoň pěti kroků.

Jirka

Bomba do vody

Dvě řady hráčů sedí proti sobě na trávniku ve vzdálenosti asi 8 kroků. Každý hráč má mezi chodidly svých natažených nohou šálek vrchovatě naplněný vodou, který si chodidly chrání (nesmí se jej však chodidly dotýkat).

Obě řady si vsedě prudce přehazují volejbalový míč, při čemž ten, kdo míč právě hází, má vždy snahu zasáhnout míčem něčí šálek z protější strany. Nikdo si nesmí šálek proti míči chránit jinak než chodidly, jimiž se snaží míč odrazit. Mnohokrát se taková obrana podaří. Když se pak ale otupí počáteční ostražitost hráčů, míč náhle šálek přece jen zasáhne a nepozorný hráč je důkladně zlit vodou z vlastního šálku. Někdy také při příliš horlivé a zbrklé obraně svého šálku si hráč dokonce sám na sebe šálek převrhne svými chodidly.

Hraje se samozřejmě jen v plavkách či trenýrkách, a to poblíž vody, aby pro ni nebylo daleko při doplňování vylitých šálků. Obě strany se mohou dohodnout, že budou počítat svoje úspěšné zásahy, aby na konci hry bylo vidět, která byla lepší.

Neúplná zpráva

N	A		E	L	O		E	R	O		I	L		Z			
H		O	Z		Ě	N	Č		I	B		E		P	O		
	Ř			Í		E	Z	N			H	O	O		R		
O		A		B	A	V			E	S		Ž		O	T		
	V	J		O	B				E	N	L		D		J	E	
Y	A	D		A	V		U	Z		Ě		Í	N	A		S	T
	T	E		Ý	D	O		R		K		P			A		
B		L	Z		B			Ř		S	M		T		N	Z	P
	L	U		Y	A	Z	A		Y	N			V	M		Ř	

Tomek nás vybídl, aby si každý z nás připravil nějaký závod na body, který by se dal uskutečnit ve stanech, až

bude dlouho pršet a venku nebudeme moci nic podnikat. Tak jsme začali takový závod vymýšlet a dnes se nám to již hodilo. Už od oběda prší a my louskáme Jirkovu Neúplnou zprávu. Prokopíroval ji pětkrát na papír A4 a naším ákolem je co nejdříve doplnit její chybějící písmena tak, abychom zprávě porozuměli. Kdo ji donese doplněnou Jirkovi jako první, obdrží 5 bodů (šest bodů dostává Jirka automaticky jako autor závodu). Svislé silné čárky v okénkách značí rozdělení slova. Rozluštění najdete na str. 213.

Torna plná dobrých rad

Vlajkové lanko na stožáru se nezadrhne, když po celé délce stožáru asi v metrových vzdálenostech zašroubujete očka nebo zatlučete křebíky ohnuté hlavičkou přes držadlo kleští a zapuštěné do dřeva, takže rovněž utvoří očko. Těmito očky provléknete lanko jeho jednou polovinou. Druhá polovina, na které je uvázána vlajka, běhá při Tytahování a spouštění vlajky vedle oček.

Papír, který svítí. Nesvítí sice jako rozžatá žárovka, ale jako světélkující ručičky a čísla na hodinkách nebo jako ozdobné perly a náušnice, které jste jistě již viděli. Světélkující papír můžete upotřebit při různých nočních hrách, jako výstražná znamení připevněná k stanovým provazcům, o něž se večer a v noci potmě tak snadno zakopává atd. Rozdělte síran vápenatý vodou tak, aby utvořil hmotu tchopnou stejnoměrného natírání. Tou pak natírejte tužší papír nebo lepenku (dna a víka vystřižená z lepenkových krabic), a to dvakrát i třikrát, vždy ale až po uschnutí nátěru předchozího. Natírání má být co nejstejnější. Aby papír vzdoroval vlhku, potřete ho slabým roztokem chromanu draselného, načež jej vystavte slunečním paprskům. (Poradil český zálesák a znalec přírody Václav Vodenka.)

Oheň znovu vzplane, foukáme-li do žhavých uhlíků. To je jistě každému známo. Méně známo už je, že vzplane též tehdy, hodíme-li do něj trochu kuchyňské soli.

Kožené podrážky déle vydrží, natřete-li je před prvním použitím několikrát horkým lněným olejem. Podrážky však musí být před natíráním naprosto suché.

Hřebík snadněji vnikne do zdiva nebo do velmi tvrdého dřeva tehdy, je-li trochu potřen olejem, tukem nebo mýdlem.

Nerezavějící hřebíky. Tam kde je vlhko, hřebíky rychle rezavějí a tím se ničí a hyzdí i dřevo, do kterého jsou zatlučeny. V táborové podsadě to příliš nevádí, horší je to už ale s hřebíky v táborových bednách a podobných skříňkách, které nám mají vydržet po mnoho táborů a jsou vystaveny vlhku i dešťům jako málokterý jiný kus táborového inventáře. Zabraňte proto rezivění hřebíků určených pro tyto účely. Nalijte do větší misky lněný olej a vložte do něj do červena rozžhavené hřebíky (třeba po jednom kuse). Hřebíky prodávající tento olejový křest nikdy pak už nerezavějí!

Rozházená dlažba

+	*	o	Δ	□	o
Δ O *	o O □	o Á Δ	* V Δ	□ N o	* D o
□	□	□	□	+	Δ
o	Δ	Δ	o	□	□
* I □	+ L Δ	□ M +	K +	Δ R *	+ I Δ
Δ	Δ	Δ		□	o
□	o		Δ		
o É +	□ D *	N o	Δ U +	Δ Ć *	o Í
Δ	+	Δ	o	+	*
+	Δ	□	+	□	+
□ y Δ	□ O *	+ B Δ	+ O *	o O	o O *
o	+	Δ	□		+
□	o	+	*	Δ	o
+ É *	+ Á Δ	+ L Δ	* D +	* G H Δ	□ T □
o	o	*	*	□	o
+	+	□	Δ	*	Δ
Δ Z +	* Á □	Δ A □	Δ H +	* V Δ	Δ N o
+	+	*	□	o	o

		□		
		□		
Δ	Δ	M	*	*
		o		
		o		

Vzor

Emil nám připravil jiný „pršivý“ závod na body, který jsme pak každý sám louskali za několikahodinového lijáku ve stanech až do tmy.

Každý z nás dostal obrazec narýsovaný na papíru. Měl jej rozstříhat a jednotlivými čtverečky zkusmo posunovat, až by je seřadil tak, že písmena na nich mu dají zprávu.

Pro urychlení a usnadnění úkolu nám Emil dal tyto pokyny:

Čtverce mají být k sobě sestaveny tak, aby značky každého z nich na všech jeho čtyřech stranách byly shodné se značkami stran těch čtverců, kterých se svými stranami dotýká (viz vzor). Jedině tak budou sestaveny správně a vydají tajemství své zprávy.

Všimněte si, že mezi čtverci jsou čtyři, které mají jen po dvou značkách místo po čtyřech. To jsou čtverce rohové. Každý z nich patří do jednoho ze čtyř rohů obrazce. Do kterého rohu, to už vám řekne váš důvtip.

Jinak čtverce mají po správném sestavení tvořit opět obrazec o šesti vodorovných řádcích, z nichž každý má šest čtverců.

A námět závodu? Kněží aztéckého národa vepsali do dlažby chrámu boha Slunce, kam ukryli část pokladů při vpádu španělských dobyvatelů do jejich říše.

Béd'a

(Čtenáři této knížky! Chceš-li se zúčastnit závodu jako chlapci ze Ztracené stopy, nestříhej čtverce z knihy, bylo by jí škoda! Obkresli si čtverce či okopíruj na zvláštní papír a ten teprve rozstříhej na jednotlivé čtverce.)

Cesta po kolících

Tento závod byl jedním z nejpernějších, ale také nejkrásnějších a nejzajímavějších, jaké jsme na táboře zažili.

Začalo to tím, že nás Tomek požádal, abychom mu pomohli ve výrobě asi jedné stovky vrbových kolíků, dlou-

Rozluštění správného znění neúplné zprávy na straně 210: *Naše lod' se rozbila za hrozné noční bouře u pobřeží neznámého ostrova. Obáváme se, že ostrov je obydlen lidojedy a dravou zvěří. Náš statečný dobrý kapitán byl za bouře smeten z paluby a zahynul v moři.*

hých asi 15—20 cm a dole pěkně do špičky osekaných. Nahoře u hlavy měl být kolík po jedné straně mírně seříznout, aby bylo vidět bílé vrbové dřevo.

Kolíky jsme pomohli vyrobit, Tomek si je potom naložil do prázdné torny a vydal se s nimi na dlouhou a tajemnou cestu z tábora. Službu v kuchyni neměl, ani službu nákupčího, a tak mohl odejít na celé dopoledne.

A po obědě to začalo. Tomek nás svolal a vysvětlil závod:

Asi 200 metrů od tábora začíná podivuhodná cesta vyznačovaná kolíky naší výroby, které zatloukal ve vzdálenostech asi 20 až 30 kroků od sebe. Kolíky jdou za sebou hustým lesem, přes skály, řeku a potoky, cestou necestou. Nebude to tedy žádná procházka tuto kolíkovou trať sledovat a vrátit se po ní velkým obloukem zase k táboru, kde cesta končí.

Kolíky jsou v terénu velmi málo viditelné a samozřejmě neběží v rovné linii za sebou. Jejich dráha se nečekaně třeba v pravém úhlu mění, odbočuje vpravo či vlevo. Závodník, který je sleduje, musí další kolík často pracně hledat. Bílá lysina na kolíku po seříznuté zelené kůře není od předchozího kolíku viditelná, protože je vždy obrácena směrem kupředu.

Ale něčím tato bílá skvrna na kolíku přece jen pomůže: kolík je svou seříznutou stranou obrácen kupředu přibližně vždy tím směrem, kterým je nutno hledat kolík další. A ještě něco důležitého: na seříznutém místě každého kolíku je jeho pořadové číslo a pod ním nějaké písmeno. Písmena i čísla si zapisujeme, ze všech kolíků dohromady nám prý písmena dají nějakou souvislou zprávu.

Nikomu ale nepomůže, kdyby nějaké kolíky, jejichž písmena si z předchozího obsahu zprávy snad domyslí, úmyslně nehledal a prostě je přeskočil ve snaze dojít co nejdříve na konec cesty. Když vynechá nejbližší další kolík po tom, u kterého právě stojí, nenajde kolíky vzdálenější!

Tomek nás pak vypouštěl na kolíkovou cestu jednotlivě ve čtyřicetiminutových intervalech za sebou. To se jistě vzájemně nikdo s nikým po cestě nedohoníme. Každému byl stopnut a zapsán čas odchodu a pak ovšem i příchodu.

První šel Jirka a vrátil se za 162 minuty, druhý Láďa za 174 minuty, Julek za 137 a půl minuty (také byl první

a dostal 5 bodů!), Béd'a za 158 minut, pátý já, smolař, za 189 minut. Nemohl jsem asi čtvrt hodiny objevit 36. kolík s ypsilonem a to mne hrozně zdrželo. Šest bodů dostal Tomek jako autor hry.

A znění zprávy? Velmi slibné a vzrušující! Tomek v písmenkách na kolících napsal: „Pro druhý rok činnosti naší Ztracené stopy připravuji celoroční hru, která se bude jmenovat Závěť starého, zlatokopa”.

Máme se tedy na co těšit!

Emil

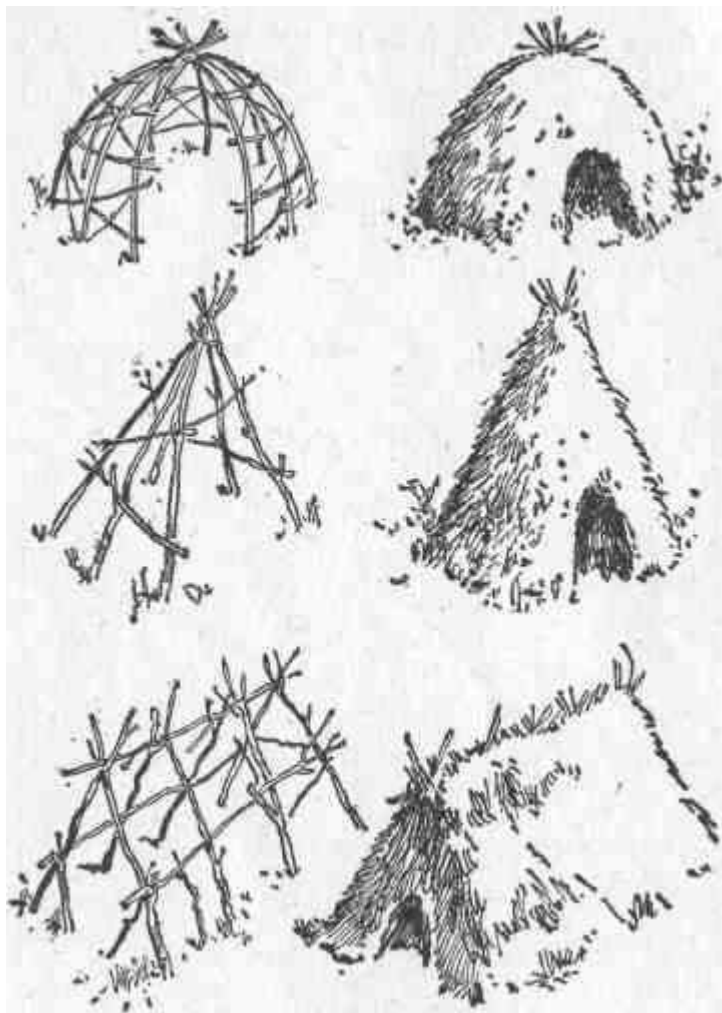
Oni a my

Asi půldruhého kilometru od nás táboří ve stanech parta „pěti chlapců a tří děvčat. Chtěli jsme s nimi navázat přátelství, ale zdá se nám, že o to příliš nestáli, a také my jsme brzo poznali, že by to nebylo nic pro nás.

Každé druhé jejich slovo je hrubé a sprosté a chování někdy až neurvalé. V jejich řeči se ustavičně ozývají výrazy „neblbni, neblbni“, „ty vole“, nemluvě o výrazech ještě horších. Jak jen tak mohou mluvit před děvčaty? Všichni kouří a někdy i děvčata. Jejich tábornická vyspělost je prabídná. Tábor mají věčně rozházený, večer se z něho ozývá křik a hulákání do pozdní hodiny noční, ráno pak vyspávají až do dopoledne. Přes den jsou věčně nabalení do texasek a košilí s dlouhými rukávy a ještě mají přes ně vesty. Ve vodě jsme je viděli jen jednou. Na nohou mají po celý den těžké vysoké boty shrnovačky.

Á jak to může bavit ta děvčata s nimi? Nejsme nepřátelé děvčat, doma přátelíme s několika dívčími kluby, ale myslíme si, že se společné táboření chlapců a děvčat ani trochu nehodí. Mohli bychom například my u nás ve Ztracené stopě mít takový program jako máme, kdyby tu s námi byla děvčata? Většinou by je jistě nebavil a leckterá dívka by jej ani nezládla. A tak by program musel být chtě nechtě všelijak upravován, mírněn, až by nás nakonec přestal zajímat — a celý tábor by se zvrhl jen v „takytábornické“ nicnedělání, jak je vidíme tam u té party v našem sousedství. A snad by ani přátelství mezi námi nebylo pak už tak pevné. Rozdělili bychom se mimoděk na zájmové skupinky — a bylo by po soudržnosti.

Béd'a

Chýše z chvojí

Chcete-li si vyzkoušet svou zálesáckou schopnost a najdete-li dostatek vhodného materiálu, zkuste postavit chýši podle připojených náčrtku.

Větve, ze kterých se skládá kostra, pevně svažte, kůly zarazte do země a kolem udusejte zem s kameny. Jehlična-

tým chvojím pokrývejte kostru od země směrem vzhůru, aby jehličí bylo na sebe vrstveno jako tašky na střeše (děšť pak stéká po jehličí jako po stupních). Doporučujeme kostru ještě před pokrytím potáhnout silným papírem nebo starou pytlovinou, aby uschlé jehličí nepropadávalo dovnitř chýše. Zručný táborník jistě dokáže udělat ve stěně chýše i odklápěcí okénko, kterým bude vnikat dovnitř denní světlo.

Uvnitř si pořídte podlažku z krajinek nebo z tenké kulatiny, či třeba jen z uschlého chvojí, aby vaše slamníky či spací pytle neležely na holé zemi a nevlhly od ní.

Chýše slouží hlavně k přespání a k úkrytu před deštěm. Za slunečná jistě v chýši nestrávíte ani minutu zbytečně.

Obafy na pokrývky a šálek

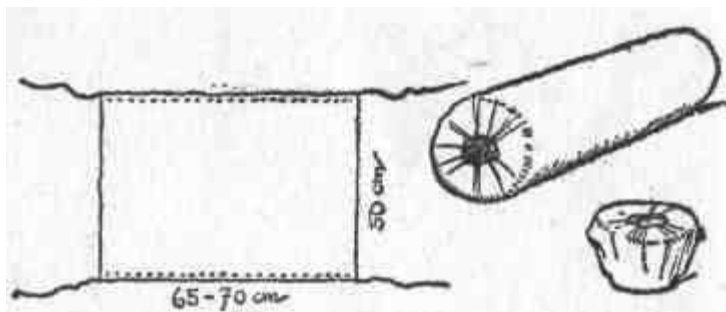
Včera šli kolem našeho tábora chlapci, kteří jsou na putovním táboře. Jen několik z nich mělo spací pytle zabalené do obalů, s nimiž se pytle již prodávají. Většina měla jen pokrývky, protože jsou lehčí, zaberou méně místa a lze je připevnit na tornu. Ale nikdo z nich neměl pokrývku zabalenou v obalu, a tak jim musely jistě často moknout, kdejakou podlahu vagónu i čekárny s nimi vymetli — a pak v těchto mokrých a špinavých pokrývkách museli chudáci někde spát. Také ani jeden z nich neměl na svém učouzeném šálku obal, kterým by chránil společenství v elektrice, autobusu či ve vlaku od umazání, když pro nedostatek času někdy nemohl šálek řádně umýt od sazí.

Poradili jsme proto této výpravě a zároveň radíme všem čtenářům:

Udělejte si pro podobné případy obaly z nepromokavé látky na pokrývky i na šálek. (Nepromokavou látku buď koupíte ve výrobně či opravně stanů, nebo si ji sami naimpregnujete.)

Obal na pokrývku je obdélník látky, po jehož obou delších stranách jsou všity tkanice (viz náčrt). Konce tkanic vyčnívají ven. Uprostřed obdélníku jsou však tkanice uvnitř přišity, aby je nebylo možno nedopatřením vytáhnout ven, protože dá dosti práce znovu je navléknout.

Pokrývku složíme do pásu, který je na každé straně

asi o 5 cm užší než je šíře obalu. Pak ji svineme do válce a ten zabalíme do obalu. Při balení pokrývků velmi utahujeme, aby válec z ní byl co nejmenší. Obal pak po obou koncích stáhneme vyčnívajícími tkaničkami — a máme tak pokrývku jedinečně zabalenou a chráněnou před deštěm i špínou.

Do příkrývky možno ještě zabalit teplákové kalhoty či blůzu nebo i stanové plátno. Tyto přídavky musíme ale pěkně rovnoměrně na nezatočený pás pokrývky rozložit, aby při sbalení pokrývky do válce nedělaly velké hrboily. Konce tkanic** pak vstrčíme do postranních otvorů válce.

Podobný zdrhovací obal si pořídíme na šálek nebo na kotel. Ušití takového obalu je ovšem složitější a je nutno se přitom řídit tvarem a velikostí šálku či kotle. Na ouška šálku či kotlíku jsou v obalu ponechány otvory, aby jimi bylo možno prostrčit řemínky při připevňování na tornu. Před ušitím obalu je nutno si předem udělat papírový „střih“ a teprve podle něho látku nastříháme a ušijeme.

Tomek

Hodnotíme sami sebe

čím více se blíží konec našeho tábora, tím smutnější a stísněnější je naše nálada. Při každovečerním malém táborovém ohni jsou teď naše hovory vážnější, veselí jakoby v nich najednou nemělo místa. A zrovna včera jsme si povídali o tom, jací by asi měli být chlapec a děvče* aby se o nich mohlo říci, že jsou vzorní.

Tomek pak přinesl svou Zálesáckou knihu a vyhledal v ní přehled hlavních vlastností mladého sportovce, a dokonce i jejich obodování. Každý jsme si tedy mohli

podle těch podmínek a bodů ohodnotit sám sebe. Tomek nám ještě napřed řekl, abychom se soudili přísně, a pak začal číst:

1. Chlapec (nebo děvče) je čestný, přímý a poctivý. Nedokáže ošidit, obelstít, uškodit, někde něco odcizit. Je pionýrem v nejlepším smyslu, miluje a chrání svou vlast 3 body
 2. Jeho chování je ukázněné. Je slušný, nemluví ani hrubě, ani sprostě 2 body
 3. Nekouří a nepije alkohol 3 body
 4. Je vždy čistý, upravený, nepěstuje přehnaně poslední módu čili tak zvanou „frajeřinu“ ... 2 body
 5. Neuráží se hned pro každé slovo, je snášenlivý, nehádá se a nepěstuje klepy 2 body
 6. Je hrdý na svůj chlapecký věk, netouží ani trochu po tom, aby se podobal svým chováním, zjevem i zájmy dospělým 2 body
 7. Není sobec, který by vše nejlepší chtěl získat jen pro sebe a jako první. Je obětavý, společnou práci vykonává poctivě, bez ulevování, nevyčítá ostatním, že pracují méně 3 body
 8. Má dobrý školní prospěch (průměr známek nejvýše 2,5) 2 body
 9. Není rozmazlený ani zchoulostivělý. Dovede si ve všem sám poradit. Je rázný, ale není drzý . . . 2 body
 10. Je veselý, má smysl pro humor. Nikdy však nedělá žerty a vtipy, které by někoho urazily, mrzely či poškodily 1 bod
 11. Zajímá se o četbu, hudbu, divadlo, film, není však knihomol, který by nedělal nic jiného 2 body
 12. Je tělesně zdatný : pružný, rychlý, mrštný, obratný. Pravidelně cvičí. Je sportovně založený. Dovede plavat, nebojí se vody, je otužilý 2 body
- Kdo si dá méně bodů než 14, protože více si dát nemůže, je podprůměrný a měl by se co nejvíce snažit o své zlepšení. Získá-li někdo 14 až 20 bodů, může být sám se sebou spokojen. (Ovšem jen když opravdu přísně hodnotil, když si nespravedlivě nepřidal body, které nezaslouží!)

Béda

Hra „Lov barevných papoušků“

Hru nám připravil Tomek a vyprávěl nám k ní tento příběh: V pralese je někde skryto dvanáct hnízd různých dvanácti druhů papoušků. Pět domorodých lovců chce získat od každého druhu po jednom papouškovi, každý z nich ale loví sám. Sřetne-li se jeden lovec s druhým, zápasí spolu a vítěz odveče poraženého do zajetí, protože jsou z různých pěti vzájemně nepřátelských kmenů. V naší hře vypadal tento příběh takto: Tomek zabodal ve velkém porostlém prostoru v okolí tábora 12 větvek označených navlečenými bílými papírky, aby byly patrný i na větší vzdálenost. Ke každé z těchto dvanácti větvek položil na zem a kaménkem zatížil po pěti ústřížcích čtvrtkového papíru ve velikosti asi 5 X 8 cm. Na ústřížcích byly nakresleny různobarevné znaky, ale u každé větévky bylo vždy všech pět značek naprosto stejných. Tak například u jedné větévky leželo pět ústřížků s modrými kolečky, u jiné pět ústřížků se žlutým čtvercem, jinde zase byly červené trojúhelníky atd. Bylo tedy celkem 12 druhů značek a od každé bylo pět stejných.

Úkolem každého z nás bylo co nejdříve nalézt všech 12 větvek a od každé si vzít po jednom ústřížku, a tak si udělat sbírku všech dvanácti znaků. Ale nebylo to tak snadné!

Za první: Větévky byly velmi obratně zabodány v různém houští, za stromy, za velkými kameny apod., takže když jsme přiběhli na daný start společně do prostoru a rozprchli se po něm, ani jednu větévku jsme hned neviděli. A bylo jich tam někde dvanáct...

Za druhé: Jedno pravidlo hry říkalo, že s každým nalezeným ústřížkem musí hráč utíkat zvlášť zpět do tábora a tam si jej uložit do svých věcí. Nesměl tedy při jedné cestě hledat a posbírat třeba několik různých ústřížků najednou! Pěkně jsme si tedy přitom zaběhali!

Za třetí (toto pravidlo učinilo hru náramně dobrodružnou a vzrušující): každý z nás měl zásobu šišek nebo našich papírových míčků, které si sami vyrábíme. Při běhání a hledání větvek po území jsme se vzájemně vybíjeli míčky nebo šíškami jako ti znepřátelení domorodci. Ten, kdo byl zasažen, musel se zvednutýma rukama do tábora a nesměl si s sebou vzít už žádný ústřížek, i kdyby

cestou zpět do tábora o větévku s ústřížky třeba zakop! V tábořišti musel zůstat jako v zajetí tři minuty, a pak teprve směl jít znovu hledat a vybíjet. Ty tři minuty i přinášení lístků kontroloval v tábořišti přesně Tomek, který zde měl během našeho hledání hlídku.

Všech 12 různých značek jako první shromáždil Jirka. Julek byl brzo po něm, třetí jsem byl já, čtvrtý Láďa, pátý Běďa. Byla to pěkná hra a započtli jsme ji také do našeho bodování.

Emil

Proč máme slušně mluvit

Slušná mluva je Jednou z věcí, které zjemňují a uhla-zují mysl člověka. Člověk jemné myslí se dopustí mnohem méně hrubých činů, násilí, křivd a nesprávností než člověk myslí i projevu hrubého. Je mnohem více přístupný citu a to samo o sobě už mu brání, aby se snížil ke špatnostem, k uskokům a podobnému nedobrému jednání. Ze jemná slušná řeč a chování vám také získá všude jen přátelství a obdiv, to jistě netřeba zdůrazňovat. Člověk, který hrubě mluví a jedná, ztrácí určitou část své ceny, i kdyby byl jinak sebehodnější, sebeschopnější a sebedokonalejší.

Končíme kroniku Ztracené stopy

Skončil první rok naší společné činnosti. Obracíme pomalované a popsané stránky kroniky, od stránek ze závěrečných dnů našeho tábora na Bouřlivé řece až po stránky počáteční, kdy jsme se spřátelili s Tomkem a začali ji psát.

Co všechno jsme od té doby zažili! Co všechno jsme se naučili a dověděli! Je to možné, že už je tomu rok? Skoro 170 klubovních schůzek a výprav jsme za tu dobu vykonali a celou tu bohatou činnost jsme teď ještě korunovali podnikem největším, nejbáječnějším, několikátýdenním táborem. A opravdu jsme v těch dobách slyšeli „tu píseň větrů v korunách borovic a píseň dáleč závratných ...“

Nejen tábor, ale celý rok společné činnosti byl zkušebním kamenem naší svornosti a houževnatosti. Nepraskl ani chladem, ani žárem. Dobře jsme se drželi! Všech svých

zkušeností využijeme na pionýrských táborech, v nichž strávíme druhou polovinu prázdnin.

Naše Ztracená stopa se vrátí do zdí města, zocelená a plná chuti do druhého roku svého života. Hned v září opět začneme se svými schůzkami v útulné klubovniče, s nedělními výpravami na oblíbená tábořiště. Uvidíme je zase tak jako minulého podzimu, plná barev, s babím létem v křovinách a prosycená podzimní vůní. Jak se těšíme! Všechny své plány, které jsme si umluvili při našich táborových ohních, začneme uskutečňovat. Znovu začneme psát vývěsku do výkladní skříně na Broumovce, bodovat, vymýšlet si dobrodružné závody, znovu začneme hrát Zaváté stopy, doplňovat sbírku listů a mnoho jiných věcí.

A co bychom si nejvíce přáli, aby naši první popsanou kroniku Ztracené stopy jednou někde vytiskli jako opravdovskou knihu! To by si ji pak všichni chlapi a děvčata všude po celé republice mohli přečíst a prohlédnout a každý by potom jistě také chtěl jít **„tam, kde nebe je vysoké a modré a kde oblaka bílá rychleji než kde jinde plují...”**

Jaroslav Foglar

KRONIKA ZTRACENÉ STOPY

Ilustroval a obálku navrhl Gustav Krum. Graficky upravil Jiří Ledr. Vydání I., 1967. Vydalo Naše vojsko, nakladatelství a distribuce knih, n. p. v Praze, jako svou 3390. publikaci, stran 228. Odpovědný redaktor Lubor Burek. Výtvarný redaktor Ota Karlas. Technický redaktor Miloslav Torn. Sazbu provedla tiskárna Polygrafia 1., n. p. v Praze, vytiskla tiskárna Naše vojsko, n. p. v Praze. Náklad 40 000 výtisků.

28-072-67. 14/56-Brož. 15,— Kčs. 601/22/862.